

1

Láthatár

Hová, merre,
kerettantervek? –
Papp Melinda írása

3.

Tanterem

Tankönyv
a nagyközönségnek is –
Pap Melinda írása

6

Láthatár

„Közös nevezőnk
az anyanyelv” –
Péter Beáta írása

Kötelező feladatok, tankönyvek
és a diákok tűrőképességének
határai –
Kiss Judit írása

16.

Lélekjelenlét

Iskola és élet –
párhuzamos világok? –
Kerekes Edit írása

18.

Térkép

Veszélyben a magyar osztályok
és a falusi iskolák –
Pap Melinda írása

19.

Láthatár

Legyőzte az akadályokat
a szamosújvári magyar iskola –
Pap Melinda írása

23.

Hivatalos

4

Lélekjelenlét

Teret hódító káros szenvedélyek –
Kiss Judit írása

12.

Fotóriport

Csángó néprajzi kincsek
a magyar kultúra napján –
Rohonyi D. Iván képriortja

20.

Tanterem

A rajzórák fölöttébb szükséges voltáról –
Antal Erika interjúja Eperjessy Noémi
rajztanárral

10.

Portré

Gyermebarát tanítás,
avagy puhul a vaskalap –
Bálint Kinga Katalin beszélgetése
Székely Zoltán székelyudvarhelyi
fizikatanárral

14.

Lélekjelenlét

Helyes önértékelés és hamis mércék –
Kiss Judit interjúja Baxter-Dáné
Gabriella iskolapszichológussal

22.

Szülői szemmel

Lecke „szülőségből” a fiamtól –
Jánossy Alíz írása

8–9.

„Király szeretnék lenni a farsangon,
mert a királyok parancsolgathatnak”

2016

2.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2016. FEBRUÁR • 2. SZÁM

• Rajz: Fall Dóra

ISSN 2065-9725

1

Láthatár

Hová, merre,
kerettantervek? –
Papp Melinda írása

3.

Tanterem

Tankönyv
a nagyközönségnek is –
Pap Melinda írása

6

Láthatár

„Közös nevezőnk
az anyanyelv” –
Péter Beáta írása

Kötelező feladatok, tankönyvek
és a diákok tűrőképességének
határai –
Kiss Judit írása

16.

Lélekjelenlét

Iskola és élet –
párhuzamos világok? –
Kerekes Edit írása

18.

Térkép

Veszélyben a magyar osztályok
és a falusi iskolák –
Pap Melinda írása

19.

Láthatár

Legyőzte az akadályokat
a szamosújvári magyar iskola –
Pap Melinda írása

23.

Hivatalos

4

Lélekjelenlét

Teret hódító káros szenvedélyek –
Kiss Judit írása

12.

Fotóriport

Csángó néprajzi kincsek
a magyar kultúra napján –
Rohonyi D. Iván képriportja

20.

Tanterem

A rajzórák fölöttébb szükséges voltáról –
Antal Erika interjúja Eperjessy Noémi
rajztanárral

10.

Portré

Gyermebarát tanítás,
avagy puhul a vaskalap –
Bálint Kinga Katalin beszélgetése
Székely Zoltán székelyudvarhelyi
fizikatanárral

14.

Lélekjelenlét

Helyes önértékelés és hamis mércék –
Kiss Judit interjúja Baxter-Dáné
Gabriella iskolapszichológussal

22.

Szülői szemmel

Lecke „szülőségből” a fiamtól –
Jánossy Alíz írása

8–9.

„Király szeretnék lenni a farsangon,
mert a királyok parancsolgathatnak”

2016

2.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2016. FEBRUÁR • 2. SZÁM

• Rajz: Fall Dóra

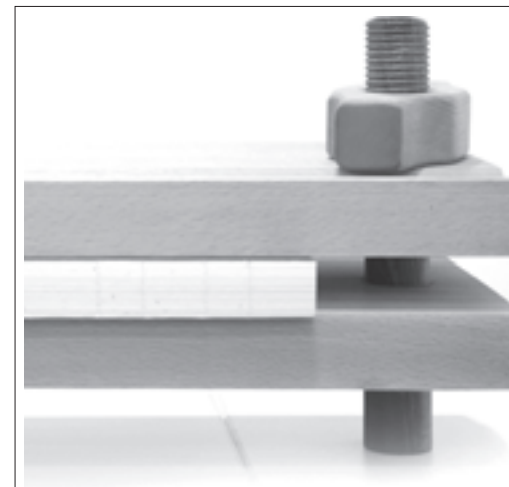
ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatalos
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

**Rendelje meg a
Magyar Közoktatást
a 2016-os tanévre**

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

Kedves pedagógusok, jövődöbeli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatást* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk: A Magyar Közoktatás szerkesztősége

www.communitas.ro

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://www.communitas.ro/interaktiv/kozoktatas/webcimen>.

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redakcia Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia • Felelős kiadó: Lakatos András
Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redakcia Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Túlzsúfoltnak ítélik a tervezeteket a magyar oktatási szakemberek

Hová, merre, kerettantervek?

Megfeledeztek a kisebbségi oktatásról, amikor a kerettanterv-tervezeteket készítették az 5–8. osztályosok számára – vetik a minisztériumi illetékesek szemére a magyar oktatási szakemberek, egyenesen sértőnek nevezve a gesztust. A január 23-án véget ért közvéleménykutatás megfogalmazott észrevételeikben, javaslataikban az erdélyi magyar szakértők, pedagógusok azt kifogásolják, hogy az illetékesek csak beszélnek a tanügyi reformról, a gyakorlatban azonban nem valósítják meg azt. Mint rámutatnak, a három tervezet egyike sem elfogadható, azok készítői ugyanis más módon ugyan, de megőrizték az eddigi, mindenki által zsúfoltnak ítélt óraszámot, merev szerkezetet.

Bukarest-központú „kockafejű egér”

Magyar Tivadar, az RMDSZ oktatási ügyvezető alelnöke Horatius szállóigévé vált sorát parafrázálva „kockafejű egérhez” hasonlította a minisztérium kerettanterv-tervezeteit, kifejtve: ezekre tökéletesen illik a latin mondás: „a hegy vajúdik, és megszüli az egeret”. „Az új tervezet alapján egyetlen perccel sem töltene majd kevesebbet a tanulók az iskolában, mint az utóbbi évtizedekben, egyetlen betűvel sem öntenek a fejükbe kevesebbet, mint eddig, egy grammal nem lesz könnyebb az iskolatáska: a diákok túlterhelése, a tananyag zsúfoltsága ugyanolyan. Ebben sem változott semmi” – sorolta a pedagógusok által is megfogalmazott kifogásokat az oktatásügyi szakember. Az alelnök szerint a tervezet nemhogy javít, hanem egyenesen ront a jelenlegi helyzeten azért, hogy az osztályfőnöki órát, a zenei és más művészi foglalkozásokat, a testnevelést bizonyos szinteken nélkülözhetőnek, másodlagosnak tekinti. Ráadásul az eddigieknél is kevesebb választási lehetőséget biztosít a diákoknak, hiszen kötelező tárgyakkal van tele, melyeknek még az óraszámát is rögzíti. Ezáltal nemcsak a diákokat „skatulyázza be”, de a különböző tan-

intézeteknek sem ad lehetőséget saját profiljuk megteremtésére, mutat rá a szakember.

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségéhez (RMPSZ) hasonlóan Magyar Tivadar is hiányolja a tantervből a kisebbségi oktatás fontos tárgyait, hangsúlyozva: egyenesen sértő, hogy ezekről megfeledezett a minisztérium. „A kisebbségi oktatás fontos tárgyai meg sem jelennek, ez egyenesen sértő. Melléktantárgyaknak számítanak, amiket többletórászámban kell tanulni” – vonta le a következtetést az alelnök. Elmondta, hogy az RMDSZ oktatási főosztálya január végén szakértőkkel, megyei képviselőkkel tanácskozott a kerettanterv-tervezetéről, és ennek nyomán a szövetség országos vezetőségének az a határozott álláspontja, hogy a három

„Tökéletesen illik a latin mondás: »a hegy vajúdik, és megszüli az egeret«. Az új tervezet alapján egyetlen perccel sem töltene majd kevesebbet a tanulók az iskolában, mint az utóbbi évtizedekben, egyetlen betűvel sem öntenek a fejükbe kevesebbet, mint eddig.”

terv egyike sem elfogadható. „A tervezet nem tudnak túllépni azon, hogy elszigetelt tantárgyakban, tanévekben gondolkodjanak, a korábbi, merev kereteken nem tudnak túllátni. Ez fél évszázados lemaradás azokhoz az országokhoz képest, ahol a tantárgyak között kapcsolatok vannak, életkori szintek között jól átgondolt vonalvezetés, nem feltétlenül tanévben, hanem tudásszintekben kellene gondolkodni. Ebben semmit sem lép előre az új kerettanterv a régihez képest. Az új

terv nem gyermekközpontú, még csak nem is pedagógus-központú, hanem ismét táblázatközpontú, úrlapközpontú, Bukarest-központú” – jellemezte a dokumentumot Magyar Tivadar. Az RMDSZ oktatásért felelős ügyvezető alelnöke ugyanakkor emlékeztetett, hogy az egyes tantárgyak tervén számos szakértő, köztük sok magyar pedagógus is dolgozott, és azáltal, hogy a kerettanterv a régi koncepciókat követi, igazából „semmibe veszi” ezek munkáját. Felháborító, hogy ehhez a „tervezéshez” öt év kellett, jelentette ki.

RMPSZ: marad a hátrányos helyzet

A kerettanterv-tervezetek egyik változatát sem támogatja a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) sem. A szakmai szervezet a közvéleménykutatás megfogalmazott véleményezésében – mely a megyei elnökségek és a szövetség szakembereinek tanácskozása nyomán született – leszögezi: egyik tervezet mellett sem tud olyan érveket felsorakoztatni, amelyek annak elfogadását indokolnák. Legnagyobb hiányosságnak azt róják fel a dokumentumoknak, hogy nélkülözik a kisebbségi oktatásra vonatkozó kitételeket. „A perspektívából az a következtetés vonható le, hogy a nem román anyanyelvű diákok számára az anyanyelv, illetve a kisebbségek történetének és hagyományainak oktatása a javasolt kerettantervekhez képest pluszban történhet” – hívja fel a figyelmet az RMPSZ. A szakmai szervezet emlékeztet, hogy ezeknek a tárgyaknak az oktatása eddig is a választható tantárgy rovására történt, holott ezeknek a törzsanyagban volna a helyük. „Ez a megoldás ismét csak hátrányos helyzetbe hozza az anyanyelvükön tanuló diákokat” – mutat rá a Burus-Siklódi Botond elnök által aláírt dokumentum.

A szakmai szervezet véleményezése szerint a tervezetek nemcsak a kisebbségi oktatást hagyják figyelmen kívül, de a különböző iskolatípusokhoz sem

alkalmazkodnak. Nem teszik például lehetővé, hogy az általánostól eltérő profilú osztályokban a profilhoz igazodó műveltségi területeknek megfelelő tantárgyak órái ne terheljék túl a ta-

„A tervezetek által meghatározott óraszámot a román oktatásban is túl soknak tartják, a kisebbségi osztályok esetében pedig ehhez még az anyanyelv, magyar tagozaton a magyar nyelv és irodalom, valamint a magyarság története is hozzáadódna, ami például hetedik osztályban már heti öt pluszórát jelent. Rugalmasabb tantervre lenne szükség. Lényegében nem az óraszám a döntő, elsősorban azt kellene leszögezni, hogy mit és mennyi idő alatt akarunk megtanítani a gyerekeknek.”

nulókat. Az RMPSZ szakemberei is úgy vélik, hogy a diákok túlterhelése nem küszöbölhető ki az óraszámcsökkentéssel, valójában a tananyagot kellene csökkenteni. További hiányosságnak tekintik, hogy a tervezetek a tantárgyak közötti tantervi keresztkapcsolatokat sem veszik figyelembe, és évfolyamok szintjére bontják a követelményeket. „A képességfejlesztés és az egyéni tanulói fejlődési ütem nem osztható tanévekre” – hangsúlyozza a pedagógusszervezet példaként az idegen nyelv tanítását említve. „Ezek a kerettantervek nem hoznak érdembeli változást, a javaslatok megőrzik a klasszikus tantárgyi struktúrát” – mutat rá az RMPSZ, kijelentve, hogy a tantervfejlesztés jelenlegi formájában inkohereus, azonnali bevezetése pedig sok veszélyt hordoz magában.

Hiányolják a speciális román tantervet

A szakmai szervezet javaslataiban elsőként a tantárgyi programok vál-

toztatását szorgalmazza, elsősorban a román nyelv és irodalom tantárgy esetében, amelyet a magyar pedagógusok által oly sokat hangoztatott álláspont szerint a nem román anyanyelvű gyerekeknek speciális tanterv szerint kellene tanítani. A programok változtatása „mellékhatásként” új és jobb tankönyveket is eredményezne, irányítják rá a figyelmet az évről évre visszatérő másik problémára. Az RMPSZ véleményezésében külön kitér a folytonosságra, az interdiszciplinaritás fontosságára, a pedagógusok szakmai továbbképzésének szükségességére. Emellett a választható órák számának növelése mellett tör pálcat, amelyek esetében nagyobb szabadságot biztosítana a diákoknak. A különböző tárgyakat nem óraszámban, hanem százalékos arányban kellene mérni, mutat rá a szervezet, hozzátéve, hogy a heti egyórás tantárgyakat pedig félénként tömbösíteni kellene.

Szkeptikus szakma, tiltakozó zenészek

Az oktatási minisztérium által kidolgozott kerettanternv-tervezetek nemcsak a szakma, hanem a közvélemény felháborodását is kiváltotta. A temesvári Banatul szimfonikus zenekar tagjai például fehér karszalagot viselve léptek fel egyik januári koncertjükön, így tiltakozva az ellen, hogy a tervezetek szerint a nyolcadik osztályosok órarendjéből a kiiktatnák a zeneórákat. A tiltakozás ezen módjáról a Banatul Filharmónia szakszervezete és az intézmény vezetősége közösen döntött, az akcióhoz pedig a temesvári román opera művészeinek szakszervezete is csatlakozott. Ezért a *Csárdáskirálynő* egyik január végi előadásán mind a 250 művész fehér karszalagot viselt a színpadon és a zenekari árokban. „Mi is csatlakozunk a temesvári filharmónia zenészeinek tiltakozásához. A *Csárdáskirálynőt* telt ház előtt játszottuk, mintegy 500 néző előtt, reméljük, üzenetünk azokhoz is eljut, akik a zeneórák kiiktatásáról döntöttek. Ezt a jelzésértékű tiltakozást hasonló akciók követik majd” – nyilatkozta a sajtónak Dan Mircea Petcu szakszervezeti vezető.

Időbe telik a javaslatok feldolgozása

Az oktatási minisztérium tavaly karácsony előtt bocsátotta közvitára a

kerettanternv-tervezeteket, amelyekre január 23-áig várták a pedagógusok, diákok, szülők, civil és szakmai szervezetek észrevételeit, javaslatait. Király András oktatási államtitkár a sajtónak úgy nyilatkozott, hogy a minisztérium honlapjára több mint hatezer észrevétel futott be, melyeket feldolgoznak, csoportosítanak, majd ezek figyelembevételével készül el az 5–8. osztályosok új tanterve. A végleges kerettanternvre még várni kell, vélte a szakpolitikus, rámutatva, hogy csupán a javaslatok feldolgozása heteket vehet igénybe. Elmondta, hogy a dokumentumokat a kisebbségi oktatással megbízott államtitkárság is véleményezte, és a magyar pedagógusokhoz hasonlóan az itt dolgozó szakemberek is arra a következtetésre jutottak, hogy egyik változat sem elfogadható. Elmondta, hogy a tervezetek által meghatározott óraszámot a román oktatásban is túl soknak tartják, a kisebbségi osztályok esetében pedig

„A temesvári Banatul szimfonikus zenekar tagjai például fehér karszalagot viselve léptek fel egyik januári koncertjükön, így tiltakozva az ellen, hogy a tervezetek szerint a nyolcadik osztályosok órarendjéből kiiktatnák a zeneórákat.”

ehhez még az anyanyelv, magyar tagozaton a magyar nyelv és irodalom, valamint a magyarság története is hozzáadódna, ami például hetedik osztályban már heti öt pluszórát jelent. „Rugalmasabb tantervet szeretnénk. Lényegében nem az óraszám a döntő, elsősorban azt kellene leszögezni, hogy mit és mennyi idő alatt akarunk megtanítani a gyerekeknek, és ehhez kell majd utólag óraszámokat rendelni” – összegezte az elvárásokat Király András.

PAP MELINDA

Megjelent A székelység történetének második, javított kiadása

Tankönyv a nagyközönségnek is

Szerkezetében rendszerezettebb, tartalmában gazdagabb lett, de formájában, kivitelezésében is megújult *A székelység története* című könyv, melynek második, javított kiadását a magyar kultúra napja alkalmából mutatták be több székelyföldi településen. Ferencz S. Alpár projektkoordinátor, csíkszeredai történelemtanár, a felnőttek számára kézikönyvnek, diákok számára tankönyvnek szánt kiadvány egyik szerzője szerint ugyanakkor igyekeztek megtartani a korábbi szerkezetet, szín- és formavilágot. Elsősorban az előző kiadás kapcsán a szakma által megfogalmazott megjegyzéseket, javaslatokat építették be az új kiadványba, ugyanakkor a tankönyvírói észrevételeket, didaktikai szempontokat is figyelembe vették. Rendszerezettebb, gazdagabb lett a képanyag is, és azoknál a leckéknél, ahol történelmi személyiségekről, eseményekről van szó, a kiegészítő olvasmány, képes anyag „közelebb került” a szövegtesthez, magyarázta a történést. Mint mondta, míg az első kiadással elsősorban a helytörténeti ismeretek átadására koncentráltak főleg iskolai környezetben, a második, javított változat a nagyközönség által tanúsított nagy érdeklődést is igyekszik kielégíteni.

„A székelység történetének megjelentetésével a kezdeményezők és szerzők azt szerették volna jelezni, hogy szükség van helyismereti könyvekre, illetve arra is rá szerették volna irányítani a figyelmet, hogy lehet nem túl drágán jó minőségű tankönyvet készíteni.”

Jogilag nem tankönyv, jelképesen az

„*A székelység története* jogi szempontból nem minősül tankönyvnek, de jelképesen annak lehet nevezni” – jellemezte Ferencz S. Alpár a Hargita Megyei Tanács kezdeményezésére, a Kovászna megyei önkormányzat társfinanszírozásával a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont által 2011-ben megjelentetett kiadványt, mely elmondása szerint az elmúlt években a legtöbb Hargita és Kovászna megyei iskolába eljutott. Rámutatott, az első kiadás megjelenésekor azért ajánlották a 6–7. osztályosoknak, mivel úgy vélték, hogy a magyarság, illetve a romániai magyar kisebbség történetét bemutató tankönyv kiegészítésére lehet használni, de a történész szerint a szöveg, az anyag újszerűsége megengedi, hogy nagyobb osztályokban is lapozgassák kiegészítő olvasmányként. Elmondta, *A székelység történetének* megjelentetésével a kezdeményezők és szerzők azt szerették volna jelezni, hogy szükség van helyismereti könyvekre, illetve arra is rá szerették volna irányítani a figyelmet, hogy lehet nem túl drágán jó minőségű tankönyvet készíteni.

A hiánypótló kiadvány az iskolákban a magyarság története választható tantárgy vagy köri tevékenységek keretében, illetve könyvészeti elemként is alkalmazható, a pedagógus dönti el, hogyan használja – mondta Ferencz S. Alpár. A projektkoordinátor arra is felhívta a figyelmet, hogy a kiadvány szerzőinek részvételével elindult egy

újabb mozgalom Kolozsváron, a fiatal történészek a romániai magyar kisebbség története tankönyvön dolgoznak, így *A székelység története* ennek kiegészítéseként is alkalmazható majd.

A világhálón is elérhetővé tennék

A projektkoordinátor szerint az első kiadás sikerkönyvnek bizonyult, a több ezer példány rég elfogyott, és a kiadvány Facebook-

oldalára – Székely tankönyv – napi rendszerességgel nagyon sok érdeklődő levél érkezik Ausztráliától kezdve az Egyesült Államokig. Ezért terveik között szerepel, hogy a világhálón is elérhetővé tegyék, és már dolgoznak az elektronikus változatán. *A székelység történetét* nemcsak internetes tankönyvként, hanem e-bookként is szeretnék az olvasók rendelkezésére bocsátani, a képanyagot pedig szemléltetőanyagok formájában is népszerűsíteni. A kiadvány ismerői számára online versenyszerű játékot is indítanak, sorolta az illetékes. További terveik között szerepel a kiadvány román nyelvre való szakszerű lefordítása is, ugyanis a szerzők szerint az első kiadást követően a román sajtóban megjelent negatív kritikák, nacionalista indíttatású észrevételek a gyors, rossz for-

dítás számlájára írhatók. Ferencz S. Alpár elmondta, szakmai, akadémiai körökben ezt „kibeszélték”, ugyanakkor úgy vélte, a párbeszédnek továbbra is helye van, és ez a jövőben is folytatódik mind román és magyar, mind romániai magyar vonalon. *A székelység története* nem sérti a románokat, hangsúlyozta a történész, rámutatva ugyanakkor, hogy ez értelemszerűen egy, a magyar kultúrán és nyelvetületen belüli népcsoport sorsáról és történelmi múltjáról szól, és azzal a nem titkolt céllal készült, hogy elősegítse a székely identitás megőrzését.

A Ferencz S. Alpár, Forró Albert, Hermann Gusztáv Mihály, Kádár Gyula, Mihály János, Novák Csaba Zoltán, Novák Károly István, Orbán Zsolt, Sepsiszéki Nagy Balázs, Sófalvi András és Sztáncsuj Sándor József által írt könyv új kiadásának végén általános könyvészetet talál az olvasó, a fejezetek zárásaként pedig az adott részre vonatkozó szakirodalmat tüntették fel a szerzők. A történeti részekhez könyv- és filmajánló tartozik, az előző kiadáshoz képest kibővített illusztrációs anyagot Gyöngyössy János készített. A második, javított kiadást a könyv egyik szerzője, a 2015 októberében elhunyt Kádár Gyula emlékének ajánlották.

A hiánycikknek számító kötet a Székely Termékek webáruházában (<http://szekelytermekek.ro/konyvek-nyomtatott-kiadvanyok-dvd-k/3092-a-szekelyseg-tortenete-61.html>) vásárolható meg, külföldre is postázzák.

PAP MELINDA

2016. február

Rendszeresen dohányzik a 14 és 18 év közötti romániai tinédzserek 22 százaléka

Teret hódító káros szenvedélyek

Rendszeresen dohányzik a 14 és 18 év közötti romániai tinédzserek 22 százaléka, 8 százalékuk pedig legalább egyszer kipróbálta a marihuánafogyasztást – derült ki az Open Research társaság által szeptember-októberben végzett tanulmányból. A felmérés, amelyet 357, 14 és 18 év közötti fiatal megkérdezésével készítettek, arra is rávilágít, hogy a dohányzó tinédzserek 70 százalékának van legalább egy cigarettázó barátja.

Óriási a szerepe a családi befolyásnak

A hétfőn közzétett tanulmány következtetése szerint az, hogy egy kamasz dohányossá válik, vagy sem, a kör-

nyezeti mintáktól, a családi légkörtől és a szülői befolyástól is függ. A cigarettázó fiataloknak majdnem a fele (43 százaléka) nyilatkozott úgy, hogy hiányoznak/nem élnek a közelében a szülei, vagy nem állnak közeli kapcsolatban édesapjukkal (47 százaléka). Ezeknek a kamaszoknak 53 százaléka vallotta azt, hogy nem működik jól a kapcsolata a szüleivel, 43 százaléka pedig traumatikus élmény hatására kezdett dohányozni. A felmérés arra is kitér, hogy azok közül a fiatalok közül, akiknek legalább az egyik szülője dohányos, 61 százalék kezd rendszeresen cigarettázni. Ugyanakkor a kortárs csoport hatása is nagymértékben befolyásolja, hogy valaki a káros szenvedély rabjává válik-e: a dohányzó kamaszok 70 százalékának, míg a nem dohányzók 20 százalékának van rendszeresen cigarettázó barátja a tanulmány szerint. A kutatásból az is kiderült, hogy a fiatalok főként kíváncsiságból próbálták ki a marihuánát, és fogyasztásuk meglehetősen esetlegesnek minősíthető: a megkérdezettek legnagyobb része nem szívott füvet az utóbbi egy hónapban. A felmérésben nyilatkozó kamaszok közül a legfiatalabb, aki kábítószerzett már, 12 éves, 15 éves kor után pedig növekszik az arányuk. A marihuánát kipróbálók 32 százaléka barátoknál, 18 százaléka pedig utcán vagy bárókban próbálta ki a fűvezést. Abban, hogy a fiatalok elkezdnek dohányozni, a felmérés szerint óriási a szerepe a családi körülményeknek: nagymértékben számít, ha az apa nem vesz részt aktívan a család életében, ha nézeteltérések uralják az otthoni légkört, vagy a szülők közt feszültség tapasztalható. „Pubertáskorban intenzív átalakulás megy végbe az agyban, ennek következményeképpen a fiatalokat állandó jelleggel érzelmeik és benyomásai uralják. Ily módon az alkohol és a dohányzás stresszcsoökkentő és érzelem-szabályozó szerepű lehet számukra” – mondta Dragoș Carneci, az Open Research társaság tanácsadója.

Hangsúlyos a kortárs csoport nyomása

„Természetesen jó eséllyel lesz dohányzó abból a gyerekből, akinek a szülei is cigarettáznak, de ennek az ellenkezője sem ritka: megesik, hogyha a fiatal ezt a mintát látja otthon, épp ezért nem fog füstölni” – fejtette ki Kalóz János kolozsvári pszichológus, drogprevenációs szakember. Vélekedése szerint abban hogy valaki elkezd-e rendszeresen dohányozni, hangsúlyos szerepű a kortárs csoport nyomása, hiszen a „bagósok” általában egyazon társaságba járnak, és ha valaki hozzájuk akar tartozni, akkor persze nem kötelező, de „illik” cigarettázni. Kalóz János arra is rámutatott, egyre inkább jellemző, hogy a fiatalok gyorsan akarnak felnőni, a felnőttek világához tartozónak szeretnék érezni magukat, ezért is kezdenek cigarettázni. „A pubertáskor kezdete manapság egyre korábbá válik, a gyerekek akár már 9 éves korban elkezdnek kamaszodni, és ez érdekes módon fizikailag is megfigyelhető rajtuk. A gyors ütemű növekedéshez pedig óhatatlanul kíváncsiság és feltűnési vágy társul. Ennek következményeként is előfordulhat, hogy elkezdnek dohányozni vagy pszichoaktív szereket fogyasztani – mondta a pszichológus. Rámutatott, alapvető e tekintetben természetes a kíváncsiságuk, hogy új dolgokat akarnak kipróbálni, ez pedig a „csakazértis” típusú lázadásukhoz is kapcsolódhat. „Ha például a kamasznak tiltják a szülei, hogy dohányozzon, annál inkább ki fogja próbálni, hiszen ez egyfajta kapaszkodót jelent számára: újabb ok, ami ellen lázadhat” – mutatott rá a szakember. Kifejtette, naponta 3-4 kávézó előtt vezet el az útja, és rendszeresen lát iskolásokat oda betérni, a helyiségben pedig természetesen vágni lehet a füstöt.

„Kíváncsi vagyok, hogy a frissen életbe lépett dohányzási korlátozás megváltoztatja-e a cigarettázó fiatalok számáról most készített statisztikákat” – mondta a pszichológus, aki a marihuánafogyasztásról készült

Korhatárossá tennék a dohányzós filmeket

Korhatárossá tennék a dohányzós jeleneteket bemutató filmeket, mint „a dohánytermékek promóciójának utolsó bástyáját” az Egészségügyi Világszervezet (WHO). A nemzetközi szervezet a február végi Oscar-gála előtt jelentette be tervét arra hivatkozva, hogy miközben számos ország megtiltotta a dohánytermékek reklámját, szponzorálását, a cigarettagyártók a filmipar segítségével toborozzák a jövő dohányosait – közölte honlapján február elején a *The Guardian* című brit lap. A WHO *Dohánymentes filmek* címmel hozta nyilvánosságra jelentését, amely szerint a 2014-ben bemutatott hollywoodi filmek 44 százalékában dohányoztak, és a nem korhatáros filmek 36 százalékában is rágyújtottak. A szervezet megemlítette, hogy a rendkívül népszerű *Transformers: A kihalás kora* című produkcióban már egy robot is cigizett. Armando Peruga, WHO dohányzás elleni programjának menedzsere elmondta, hogy míg korábban csökkent a filmekben a dohányzós jelenetek száma, 2013–14 fordulóponttá vált, és ismét növekedést tapasztaltak ezen a téren. „A dohányipar alternatív utakat keres termékei reklámozására, és a filmekben találták meg az utolsó bástyájukat” – hangsúlyozta Peruga.

felmérés eredményeire is kitért. Úgy fogalmazott, a pszichoaktív szerek esetében is érvényes az, ami a fiatalok alkoholfogyasztásával kapcsolatos: ilyenkor egyfajta kihívásnak tekintik, és versenghetnek egymással, hogy melyikük meri kipróbálni. „A drogfogyasztás sajnos elviheti a fiatalokat egy olyan útra, amin nem látni a végét. A kamasz úgy érzi, hogy a kábítószer enyhíti a szorongást, a stresszt, és elkezd keresni ezt az érzést, holott a problémáit természetesen nem oldja meg. Ahhoz, hogy minél kevesebb kár érje a gyereket, hogy ne váljon káros szenvedélyek rabjává, a pedagógusnak és a szülőnek nagyon jelen kell lennie a kamasz életében” – hívta fel a figyelmet Kalóz János. A felnőttnek kíváncsinak kell lennie a gyerekre, nagyon oda kell figyelnie arra, mi történik az életében. A kíváncsiság és odafigyelés csodákra képes – hangsúlyozta. Kalóz János fontosnak tartja azt is, hogy az osztályfőnök például ne csak arra legyen kíváncsi, milyen a gyerek teljesítménye, hanem arra is, hogyha nem teljesít megfelelőképpen, akkor mi lehet a gond. „Mivel a szülők sokszor csak este találkoznak a kamaszokkal, fontos lenne, hogy napközben is meghallgassa őket alkalomadtán egy pedagógus az iskolában. A megelőzéshez tartozik és lényeges, hogy legyen valaki, akinek a gyerek elmondhatja, mi bántja, legyen a közelében felnőtt, akinek van rálátása a kamaszodó gyerek életére” – hívta fel a figyelmet a drogprevenációs szakember.

Újfajta, veszélyes drog miatt kerültek kórházba fiatalok

Egy újfajta kábítószer miatt került kórházba január végén több tucat romániai fiatal. A szintetikus, rendkívül káros anyagot az országba juttató 11 brassói fiatalot 30 napos előzetes letartóztatásba helyezték. A szert, amelyet már betiltottak Németországban – ahol két személy meghalt a fogyasztása miatt – egy fiatalok által irányított drogterjesztő hálózat népszerűsítette Brassóban és Feketealmon, amelyet a szervezett bűnözés és terrorizmus elleni ügyészség (DIICOT) számolt fel szerdán. A drogterjesztők Nagy-Britanniában vásárolták a vegyi anyagot, amelyet nátrium-hidroxiddal (marószóda) és acetonnal vegyítve adtak el a tinédzsereknek – írta a *Digi24* oldal. Az ügyészek szerint az így nyert kábítószer gyógy-növényekből készült teafű közé keverték, egygrammnyi anyagot 20–30

• **„Csakazértis” lázadók.** Abban, hogy valaki elkezd-e dohányozni, döntő tényezőnek minősülhet a kortárscsoport nyomása

lejért árusítottak. „Ezek az újfajta kábítószeresek rendkívül veszélyesek lelki és fizikai szempontból is. Légzési nehézséget, szív működésbeli rendellenességeket okozhatnak, ugyanakkor komoly pszichiátriai szövődmények lehetnek” – mondta a sajtónak Cristian Oprea, a Konstanca–Tulcea régió drogmegelőző központjának vezetője. Az aradi sürgősségi kórház főorvosa úgy nyilatkozott, hasonló esetekben arra kényszerülnek, hogy csupán a tüneteket kezeljék, hiszen a páciensek nem vallják be, hogy kábítószerrel fogyasztottak, és az orvosok csak később szereznek erről tudomást. „A legveszélyeztetettebb a kamaszok korosztálya e tekintetben. Mivel nagyon olcsón árulják az effajta kábítószerrel, jóval több fiatal szerzi meg, mint a kétszer ennyibe kerülő, klasszikusnak számító drogokat” – mutatott rá Cătălin Borcoman, a brassói DIICOT főügyésze. Brassóban, a Brassó megyei Feketealmon és Szászvolkányban összesen 25 személyt vettek őrizetbe, mi-

után házkutatást tartottak náluk, és kihallgatták őket. Bár a forgalomban lévő etnobotanikai szerek listáját időről időre frissítik a hatóságok, a drogterjesztők mindig egy lépéssel előttük járnak, és új szerkombinációkkal rukkolnak elő. Az a szer, ami miatt most került kórházba több tucat fiatal, tavaly jelent meg a piacon. A pszichoaktív szereket a köznyelvben drogoknak vagy kábítószereknek nevezik, ezek természetes vagy mesterséges anyagok, amelyek a szervezetbe kerülve a központi idegrendszerre hatnak, megváltoztatják annak működését, függőséget okozhatnak, hiányuk elvonási tünetekkel járhat. A drogfogyasztók a szakirodalom szerint általában önbizalom-hiányosak, hajlamosak a depresszióra, és nincsen határozottan körvonalazott értékrendjük.

KISS JUDIT

Európa negyede dohányzik

A 2015-ös dohányzási attitűdökkel kapcsolatos Eurobarométer-felmérés szerint a dohányosok aránya Európában két százalékponttal csökkent 2012 óta, ugyanakkor az európai lakosság mintegy negyede továbbra is dohányzik. Magyarországon a 2015-ös Eurobarométer szerint a válszadók 30 százaléka dohányzik, ami az EU-n belül a hatodik legmagasabb

arány, a 2012-es felméréshez képest viszont két százalékpontos csökkenést jelent. Magyarországon 2012. január 1-jétől hatályos a nem dohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló törvény szigorítása, amely többek között a szórakoztató-, vendéglátóhelyek beltéri egységeiből tiltotta ki a dohányzást.

„Közös nevezőnk az anyanyelv”

A Székelyföld kulturális folyóirat meghívására Péntek János nyugalmazott egyetemi tanárral, nyelvessel, etnográfussal találkozhattak a csíkszeredaiak január 21-én, a lap januári lapszámának bemutatóján. Az eseményt a Hargita Megyei Tanács és Magyarország csíkszeredai főkonzulátusa szervezte a magyar kultúra napja alkalmából tartott rendezvénysorozat részeként.

Versenyképesség szükségeltetik

2011-ben és 2014-ben nyílt levélben hívta fel a figyelmet Péntek János kolozsvári professzor az anyanyelvi és a minőségi magyar oktatásra. Az első levélben a szülőkhöz fordult, rámutatva az anyanyelven való tanulás fontosságára, arra, hogy miért fontos, hogy a szülő tannyelvként ne az állam nyelvét válassza. Mint mondta, míg Székelyföldön ez természetes, Erdélynek elég nagy részében alapvető problémát jelent. Az anyanyelvi oktatás olyanira fontos, hogy innen indul el a gyermek nyelvi életpályája, és itt dől el sok esetben, hogy megmarad-e a magyar identitásában. „Közös nevezőnk a nyelv, a Kárpát-medencei magyar identitásban ez a meghatározó. Az anyanyelv a megismerésben is elsődleges, mert azzal kezdjük megismerni a világot, és a továbbiakban is ez lesz a leghatékonyabb a tanu-

„Az oktatásban fordított dolog érvényesül: mindenki az egyetemi professzort isteníti. Én az óvónőt, tanítónőt legalább olyan fontosnak tartom, sőt a professzor nem tud annyit rontani, mint aki elkezd a gyerek nevelését, oktatását.”

lás szempontjából, különösen kiskorban. A családi indíttatás is nagyon fontos, és át kell váltani más nyelvekre is, de különösen kiskorban és később is hatékonyabb a tanulás anyanyelven” – mutatott rá a

professzor, aki szerint a megmaradás feltételeit az anyanyelvi oktatásban teremthetjük meg. A második levélben Péntek János a pedagógusokhoz, oktatásfelelősökhöz szólt, kiemelve, hogy az egyetlen esély arra, hogy a magyar oktatás színvonalas és versenyképes legyen, ha minőségi színvonalú. „Szakmai kérdésekben a versenyképesség egy életen keresztül tart. Számos, sokféle szempontú oktatáskutatás folyik, és az elmúlt időszakban dömping volt konferenciákból, de a legtöbb esetben az oktatás alapkérdéseit szinte kizárólag oktatásszervezési szempontból nézték (mintha csak logisztikai kérdés lenne), és a demográfiával kapcsolták össze. Közben meg nem esik elég szó arról, hogy a magyar oktatásnak versenyképesnek kell lennie, hiszen ha nem vagyunk versenyképesek a román nyelvű oktatással, akkor eleve rossz az esélyünk” – mutatott rá az előadó.

Alkalmasság és szakmai képzettség

A beszélgetésen szó esett a pedagógusok helyzetéről is, arról, hogy a gyerekek mellett a legnagyobb szükség tanítókra van. „Legtöbbünk számára egy tanár személyisége rendkívül meghatározó. Mindig fontos kérdés, hogy a gyerekek volt-e egy tanárpéldaképe. A pedagógusnak ugyanis óriási hatása szellemileg és magatartás szempontjából is a diákra” – mutatott rá az előadó. Kitért arra is, hogy valamikor az, hogy valaki pedagógus, valóban nagy dolog volt. A tanításban a legfontosabb, hogy a tanár szuverén a tanteremben: oktathat jól, rosszul, elviselheti, hogy alszanak a diákok, de óriási lehetőség számára, hogy az iskolában fontos dolgokat tehet – mondta Péntek János. Arra is kitért, hogy ahhoz, hogy valaki jó pedagógus legyen, néhány alapvető tényezőre szükség van, amelyek nélkül „nem megy”. Egyrészt, hogy születésétől fogva alkalmas-e az illető arra, hogy pedagógusként dolgozzon. „1990 óta nálunk sehol nem vizsgálták az alkalmasságot, amikor valaki pedagógusnak jelentkezett, nem ellenőrizték, hogy valójában kinek is kezdik el a képzését. Egy másik tényező a szakmai képzettség, valamint az elkötelezettség a tanári munka, a közösség iránt.

Szintén fontos tényező a társadalmi megbecsültség – ezeknek mind együtt kell lenniük” – mondta az előadó. Mint kifejtette, legalább tizenöt intézményben folyik magyar tanítóképzés, ahová „korlátlanul” be lehet jutni. „Jön a nagyon jó képességű hallgató, és azon, ahogy ír, látni lehet a tanító néni hibáit. Ezt viszi magával tovább, hiszen rendkívül meghatározó, hogy mire tanították. Az oktatásban fordított do-

„Az emberek azt hiszik, hogy az elit iskolában csupa jó tanár tanít, a külvárosban meg rosszak, holott ez nem a valóság. Sok külvárosi iskolában oktatnak nagyon jó tanárok, akiknek a dolguk is nehezebb.”

log érvényesül: mindenki az egyetemi professzort isteníti. Én az óvónőt, tanítónőt legalább olyan fontosnak tartom, sőt a professzor nem tud annyit rontani, mint aki elkezd a gyerek nevelését, oktatását” – mutatott rá az előadó.

Elitek, tehetségek

Péntek a Nyilas Misi tehetséggondozó programról is beszámolt, mint mondta, a pénz a tanulásban is „diszkriminál”, hiszen nagyon sok tehetséges gyereket veszítünk el épp amiatt, mert a tanuláshoz pénz kell – ezért is jött létre 2003-ban a program. Mára már közel négyszáz ösztöndíjas diákjuk van mintegy hétszáz támogatóval. Az ösztöndíj elnyerésére hetedik osztálytól lehet pályázni, egészen tizenkettedik osztályig. Általában személyes kapcsolat is létrejön a támogatott és a támogató között, akad olyan, aki az egyetemi tanulmányai alatt is támogatja az ösztöndíjast. A professzor arra is rámutatott, hogy amit Erdélyben és általában Romániában elitnek és tehetségnek nevezünk, az két különböző dolog. „Elsősorban nem értelmiségi elitről beszélünk, hanem gazdasági elitről, a pénzes embereket tekintjük elitnek, és erre oda kéne figyelni. A nagyvárosokban – Kolozsváron is – azért szűnnek

meg külvárosi iskolák, mert mindenki az úgynevezett központi, elit iskolákra összpontosul. Így a gyerekek egy része bemegy az elit iskolákba, a másik része átmegy román iskolába” – fogalmazott az előadó. Vélekedése szerint a tanárok megítélése szempontjából sem jó ez, hiszen ily módon az emberek azt hiszik, hogy az elit iskolában csupa jó tanár tanít, a külvárosiban meg rosszak, holott ez nem a valóság. Sok külvárosi iskolában oktatnak na-

gyon jó tanárok, akiknek a dolguk is nehezebb. Persze mindenki megtesz mindent a saját gyermeke érdekében, de nem szabad megfélemlíteni a többiekről sem: az elit nem erősítheti magát úgy, hogy az a többi kárára menjen. Az előadó arra is kitért, hogy az elmúlt negyedszázadban nem a politika hozta el igazán a nagy változásokat, az információáramlás szabadságát, a (magyar) szellemi világ átjárhatóságát, hanem a digitális csoda. „Megkésve

ugyan, de egyre inkább látható, érezhető, hogyan változik meg ebben az új dimenzióban, az informatika, az internet, a digitális technológia révén a tanítás és a tanulás is. Abban a dimenzióban, amelyben sokkal inkább otthon érzik magukat a tanulók, mint a szüleik vagy a tanáraik” – mondta Péntek János.

PÉTER BEÁTA

Kötelező feladatok, tankönyvek és a diákok tűrőképességének határai

A romániai oktatási rendszerben kulcsszó az erőszak – fejtette ki Marcus Solomon hírneves román akadémikus, matematikaprofesszor, aki szerint a tankönyvek a diák elleni erőszaknak tekinthetők, akárcsak a házi feladatok. Bár a 90 éves tudós fő kutatási területe a matematikai analízis, a számítógépes nyelvészet és matematikai módszertan, megannyi könyvet és tanulmányt írt a nyelvészet, szemiotika, filozófia és neveléstudomány tárgykörében. Február elején a Digi24 hírportálnak beszélt a romániai oktatási rendszer hiányosságairól, rámutatva, a számítógépeket azért hozta létre a civilizáció, hogy segítsék az emberi intelligenciát, hogy ne kelljen primitív memorizációs tevékenységeket végeznie az embernek. A jelenlegi romániai tankönyvekről szólva azt mondta, legtöbb kiadvány ellentétben áll a gyermek pszichoszomatikus egészségével, hiszen egyfajta erőszakot tesz rajta. „Sorra vettem a biológia-, földrajz-, történelemtankönyveket, és megállapítottam, hogy a diákoknak ijesztően nagy mennyiségű információt kell befogadniuk, megjegyezniük és reprodukálniuk. Például egy földrajz- vagy biológiakönyvben egyetlen oldalon több tucat olyan fogalom, kifejezés található, ami újabb magyarázatra szorul. A részletes leírásokat nem lehet megemésztetni, ha az ember nem tud osztályozni, szelektálni, ha nem képes bizonyos gondolatok köré rendezni őket” – hívta fel a figyelmet. Mint mondta, ilyen szempontból el vagyunk veszve, és nemcsak az oktatási rendszer problémája ez, hanem a társadalomé is. „Immárbánálissá vált a kijelentés, hogy a az emberiség egyetlen perc leforgása alatt több információt termel, mint amennyit egész eddigi történelme során. Intelligenciánkkal bizonyos elvek köré szervezzük, rendezzük és szelektáljuk a dolgokat, és egész kultúránk azon alapszik, hogy a sokat kevésbé redukáljuk, különben elveszünk. Az iskolai tankönyvek nem vesztek tekintetbe” – sommázott a tudós. Úgy fogalmazott, hogy

„A diákoknak ijesztően nagy mennyiségű információt kell befogadniuk, megjegyezniük és reprodukálniuk. Például egy földrajz- vagy biológiakönyvben egyetlen oldalon több tucat olyan fogalom található, ami újabb magyarázatra szorul. A részletes leírásokat nem lehet megemésztetni, ha az ember nem tud osztályozni, szelektálni, ha nem képes bizonyos gondolatok köré rendezni őket.”

ha az ember szóba áll valódi szakemberekkel, azok mind azt mondják, hogy nem így kell a tankönyvben megjelentetni az információkat, viszont valószínűleg nincsen kapcsolat azok közt, akik a tankönyveket írják, és akik valóban értenek ehhez. A gyerekek pedig nem tudnak kritikusan viszonyulni a tankönyvekhez, amelyek információáradatot zúdítanak rájuk. „Az ily módon agresszívnek tekinthető tankönyvekhez hozzáadódik az az erőszak, amit az otthon kötelezően megoldandó házi feladatok jelentenek a diákok számára. És akkor belépnek a képbe a családtagok, akik segítenek a feladatok megoldásában. Azt soha senki nem kérdőjelezi meg, hogy az egymásra tevődő kötelező feladatok mennyisége nem lépi-e túl a gyerekek tűrőképességét? A minisztériumnak üzenetet küldtem: itt van a lehetőség, hogy csökkentsük az iskola agresszivitását, hogy korlátozzuk a házi feladatok mennyiségét, hogy átjárhatóságot biztosítsunk a papíralapú tankönyv és a világháló között, hiszen az intelligensen használt internetezésnek kellene jórészt a leíró memorizálás helyére lépnie” – mutatott rá a tudós. Kifejtette, rengeteg tanár nem érti meg, hogy feladatuk az lenne, hogy dialógust folytassanak a diákokkal, és nem hogy beszédeket tartsanak nekik. „Így nem tanítjuk meg gyerekeinket az analitikus gondolkodásra” – hívta fel a figyelmet a professzor. Solomonnak megannyi tanulója és könyve jelent meg a matematika alkalmazásáról a nyelvészetben, a színháztudományban, a természet- és társadalomtudományokban. Több tucat könyvet írt, ezekből többet lefordítottak idegen nyelvekre.

KISS JUDIT

„Heje-huja vigalom! Habos fánk a jutalom”

• FARKAS ILONA JANKA, 7. OSZTÁLYOS

• FAL DÓRA, 2. OSZTÁLYOS

• FAL DÓRA, 2. OSZTÁLYOS

• ROMÁN JÁNOS, 4. OSZTÁLYOS

• CSIKI FRIDA, 6. ÉVES

„Király szeretnék lenni a farsangon, mert a királyok parancsolgathatnak”

Miért jó beöltözni valami másnak farsangkor? – kérdeztük a marosvásárhelyi Szász Adalbert Sportlíceum 3. B. osztályos kisdíákjait.

A farsang olyan ünnep, amikor a gyerekek találkoznak, beöltöznek valaminek, táncokat, jeleneteket mutatnak be. Én eddig mindig

olyan jelmezeket választottam, amihez valami kötött. Idén tudósnek öltöznék fel, mert mostanában nagyon szeretem a tudományos dolgokat. Úgy képzeltem el, hogy fürdőköpenybe bújok, felteszek egy úszószemüveget, és a kezemben tartok egy nagytót meg egy könyvet.

Ujjalvi-Veres Dorothea

Azért szeretem a farsangot, mert báminak beöltözhetek. Dzsinn szeretnék lenni, mert tetszenek a kívánságteljesítő szellemek.

Kali Dorottya

Szeretem a farsangot, mert be tudunk öltözni a kedvenc jelmezünkbe. Ilyenkor kikapcsolódunk, együtt bulizunk az osztállyal. Az idén az iskolában újra megszervezzük a farsangot. Úgy döntött az osztály, hogy minyonok leszünk, és közös táncsal lépünk fel.

Máthé-Nagy Kriszta

A farsangot azért szeretem, mert táncolunk, eszünk-iszunk. Minecraftos ember akarok lenni, mert szeretem azt a játékot, és jókat tudok építeni.

Jakab Sámuel

Azért szeretem a farsangot, mert azon a napon érdekes dolgokat csinálunk. Például bohóckodunk, vagy szórakoztató játékokat játszunk.

Ha jelmezt választanék, akkor hercegnő lennék, s a rosszakat megbüntetném, mert nem szabad rosszakat csinálni. Például szemetelni, csúnyákat beszélni vagy durváskodni.

Szikszai Noémi

James MC akarok lenni, mert ő a legjobb videós a világon. Azért szeretem a farsangot, mert annak tudok beöltözni, aminek akarok.

Gözütök Attila

Én kutya szeretnék lenni, nem cica, se nem nyuszi. Egy egyszerű kutya azért, mert a kutyáknak jó tulajdonságaik vannak: minden helyzetben a gazdájuk mellett állnak.

Bartha Evelyn

A farsang mulatságos ünnep. Érdekes ruhákba öltözhetünk, és sok finomságot eszünk és iszunk. Én Batmannek szeretnék öltözni.

Munteán Dániel

Kedvenc jelmezem a cowboyjelmez. Azért szeretem, mert érdekesnek tartom: az oldalamon fegyvert viselek, bő nadrágot hordok, és a fejemre kalapot biggyesztek.

Fülöp Szilárd

Én a farsangon balerina szeretnék lenni. Azért szeretem a farsangot, mert ott mulatunk. Érdekes, mert minden osztály más és más táncot ad elő.

Szabó Brigitta

Nagyon szeretem a farsangot. Jól lehet mulatni, szórakozni, táncolni. A mi iskolánkban minden osztály más jelmezt vesz fel. Én hógolyónak szeretnék felöltözni, mert ez jó jelmez.

Molnár Balázs

Azért szeretem a farsangot, mert mindenki előadja a szerepét. Focistának öltöznék a farsangra, mert szeretem a focit és a focistákat.

Bereczki Zsolt

Én király szeretnék lenni a farsangon, mert a királyok parancsolgathatnak.

Bot Krisztián

Azért szeretem a farsangot, mert mindig fánkot eszünk, és mindenki beöltözik mindenféle ruhába. Star Wars-embernek szeretnék öltözni, mert nagyon szeretem ezt a filmet. A legkedvesebb farsangi élményem az volt, amikor elégettük a szalmabábut az iskola udvarán, nagy zajt csaptunk, és mondókákkal elűztük a telet.

Enyedi Mátyás

Minecraftos ember akarok lenni, viszont a Szász Adalbert Sportlíceumban az a szokás, hogy minden osztály egy adott jelmezbe öltözik. Mi az idén minyonok leszünk. A minyonok sárga, kicsi és vicces emberek. Reméljük, hogy mi is ilyen viccesek leszünk.

Gagyí Botond

Én a farsangon Obi-Wan Kenobi szeretnék lenni, mert szeretem a Star Warst.

Cîmpean Erik

Azért szeretem a farsangot, sokat bulizunk, és jól mulatunk. Én minecraftos embernek akarok beöltözni, mert ez a kedvenc és a legjobb játékomban.

Szabó Richárd

SZÖVEG ÉS FOTÓK: KÁRP ÁGNES

Beszélgetés Székely Zoltán székelyudvarhelyi fizikatanárral

Gyermekbarát tanítás, avagy puhul a vaskalap

Minden mindennel összefügg, ennek meglátására érdemes megtanítani a diákságot – vallja Székely Zoltán, a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium fizikatanára, akinek vidám munkafüzeit Erdély-szerte használják a fiatalok. A pedagógus úgy érzi,

irodalmat, és belém oltották a szép fogalmazásra, a tökéletes helyesírással való törekvést. Kovács Piroska tanárnő Méréfalván az általános iskolában nemcsak magyartanárom, hanem osztályfőnököm és kitűnő nevelőm is volt. Nagy szerepet játszott a személyiségem fejlődésében, és azt az igényességet, amely – remélem – jellemzi munkámat, tőle lestem el. Később, a középiskolában Szikszai Annamária tanárnő nem csupán irodalomra tanított, hanem igyekezett széles látókörű embereket faragni belőlünk. Szeretettel emlékszem vissza a jó hangulatú magyarórákra, ahol az irodalom mellett sok-sok történelmet is tanultunk, és bizony olyan egészséges nemzeti öntudatot nevelt belénk, amely sokszor volt fogódzó életem során. Nem túlzok, ha kijelentem, hogy irodalomórái a Gimiben igazgyöngy-szemecskék voltak. Igaz kincsek abban a rendszerben, amely bizony tele volt kétkulacsos emberekkel, hazug eszmékkel.

Hogy mégis reálprofilú választottam, annak az a magyarázata, hogy 1987-ben egy érettségizett magyar középiskolásnak elég szűkre szabott lehetőségei voltak. A bölcsészkarra évente nagyon kevés magyar diákot vettek fel, úgyhogy a diákok többsége – ha éppen nem szeretett volna orvos vagy gyógyszerész lenni – vagy mérnöknek, vagy reál szakos tanárnak tanult Kolozsváron, Temesváron, ritkább esetben Brassóban, Jászvásáron, Bukarestben. Én nem tudtam volna elképzelni továbbtanulásomat máshol, mint Kolozsváron, mert nagyon szerettem, és szeretem a mai napig ezt a várost. Választásom azért esett a fizikára, mert már középiskolás koromban megszerettem benne azt, hogy olyan jelenségekkel foglalkozik, amelyekbe nap mint nap belebotlunk.

– Miért választotta a tanári pályát?

– Már általános iskolás koromban eldöntöttem, hogy tanár leszek. Akkor még nem tudtam, milyen szakos, ez csak középiskolában dőlt el, de a pedagógusi pálya mindig vonzott. Szerettem

és szeretek gyerekekkel foglalkozni. Kilencedikes koromban néhány évvel kisebb tizenegynéhány unokatestvéremnek olimpiát szerveztem, érmeikkel, pódiummal, lánggal, komoly versenyszámokkal... Kisiskoláskoromban hatalmas fehér csomagolópapírt használva elkészítettem az osztálynaplót, délutáni játékaim egyike volt naponta a feleltetés, jegyadás, majd évharmadok végén lezártam mindenkit úgy, ahogy azt a tanító bácsitól láttam. Ma megmosolygom ezeket az emlékeket, de egyértelműen utalnak arra, hogy már gyermekkoromban is vonzott a pálya. Később persze már meg tudtam fogalmazni a pedagógusi pálya varázsát: nincs annál szebb dolog, mint embereket formálni, felcigázni érdeklődésüket, támogatni őket a megoldások keresésében, együtt örülni velük siker esetén, ezerszer újrakezdeni a kudar-

„A vezérelv kicsiknél, nagyoknál ugyanaz: elérni azt, hogy a diák őszintén feltegye a kérdést: miért? Ez azt jelenti, hogy felébredt az érdeklődése, kíváncsi arra, amit a pedagógus át akar adni neki. Érdeklődés hiányában pusztába kiáltott szó a tanítás, mindkét fél számára kinszenvedés.”

cok után. Formálni, alakítani a gyerekek gondolkodását, emberségre nevelni őket a szakmai dolgok megtanítása mellett, fejleszteni, gazdagítani általános műveltségüket a világ legszebb hivatása, amely ugyanakkor óriási felelősséggel is jár.

– Milyen formában maradt meg az életében a művészetek szeretete?

– Szeretek olvasni, csak sajnos nagyon kevés időt tudok rá szakítani.

•Székely Zoltán: „Alakítani a gyerekek gondolkodását a világ legszebb hivatása”

több energiát kellene fordítani a gyerekek érdeklődésének felébresztésére, illetve a jelenségek megértésére, a logikus gondolkodásra. Sokrétű tevékenysége révén nemcsak saját tanítványainak, de Székelyföld több száz diákjának figyelmét is évről évre felhívja arra, hogy a minket körülvevő világ maga a csoda.

– Már diákkorában szenvedélye volt az irodalom, a humán helyett mégis a reálprofil mellett döntött. Miért épp a fizikára esett a választása?

– Talán egy picikét túlzás, hogy szenvedélyem volt az irodalom, de az tény, hogy kitűnő irodalomtanáraink voltak, akik megszerettették velem az

Szeretek színházba járni, filmet nézni, tetszenek a különleges rendezői fogások és felfogások, családi kirándulásaink alkalmával hosszasan elidőzünk városkák kisebb-nagyobb terein, alaposan szemügyre vesszük a köztéri alkotásokat, emlékműveket, és persze nem hagyjuk ki az érdekesebb tárlatokat sem. Nagyon szeretek minőségi élő muzsikát hallgatni, vallom, hogy az élő zene varázsát semmi nem tudja visszaadni.

– Több udvarhelyszéki községben, illetve több udvarhelyi iskolában is tanított már, mielőtt egykori középiskolájában, a Tamási Áron Gimnáziumban katedrát kapott. Milyen volt tanárként visszatérni a régi iskolájába? Hogy érzi, milyen mértékben változott azóta a diákság mentalitása, milyen módon lehet velük a leghatékonyabban kommunikálni?

– Felemelő érzés volt visszajönni egykori iskolámba tanítani, szembe-sülni a diákokban egykori önmagam-mal, de ugyanakkor egy kis szorongás is vegyült a magasztos érzések közé, hogy meg tudok-e felelni az új kihívásnak. Egykori tanáraink annak idején magasra tették a lécet. Nyolc év után, azt hiszem, kijelenthetem, hogy örülök, hogy elfogadtam a kihívást. Ami a diákságot illeti, a diák az diák minden korban. A maga eszességével, csínytevésével, szorgalmával és lustaságával, jogos vagy kevésbé jogos lázadásával, aki sokszor csak évek múlva jön rá arra, hogy minden történetnek ő volt a főszereplője. Ilyen értelemben nincs nagy különbség az egykori és a mai diákok között. Két dologban viszont nagy változást látok. Az egyik a felületességre való hajlam. Egyre inkább jellemző az, hogy a diák nem képes igazán elmerülni egy témában. Keveset olvas, mert ahhoz idő, türelem, nyugalom kell. Az olvasás kiszorításával egyre jobban sorvad a képzelőerő, valamint a továbbgondolkodásra, a gondolatok csendes megérlelésére való hajlam, és ezt nem tartom jónak. Annak a hatalmas információáradatnak, amely – a technikai fejlődés következtében nagy százalékban képi megjelenítésben – naponta, óránként eljut a diákhoz, jelentős része fölösleges, elrabolja a diák szabadidejét, leterheli az idegrendszerét, frusztrált lesz, nem tud összpontosítani, nem tud társaira, környezetére, sok esetben még magára sem figyelni. A másik nagy változás a szabadság

félreértelmezéséből fakadóan a szabadosság elharapózása, és az egymás iránti tisztelet, ahogy régen mondták, a jóra való hajlam egyre nagyobb fokú hiánya. De hogy pozitív változást is említsek, tetszik az, hogy a tanár-diák viszonyban egyre inkább tetten érhető a munkatársi kapcsolat, puhul a vas-kalap.

– Véleménye szerint hogyan lehet eredményesen fizikát tanítani? Milyen vezérelv mentén oktatta az általános iskolásokat, és mit tart szem előtt a középiskolások tanítása során?

– Jelenleg is tanítok általános iskolásokat és középiskolásokat egyaránt. A vezérelv kicsiknél, nagyoknál ugyanaz: elérni azt, hogy a diák őszintén feltegye a kérdést: miért? Ez azt jelenti, hogy felébredt az érdeklődése, kíváncsi arra, amit a pedagógus át akar adni neki. Érdeklődés hiányában pusztába kiáltott szó a tanítás, mindkét fél számára kinszenvedés a tanóra. Arra törekszem, hogy megértessem a diákokkal, hogy az általános műveltség fontos része a természettudományos műveltség. Nem tartom jó dolognak, hogy tizenegyedik osztálytól kezdődően sok szakosztályban teljesen megszűnik a matematika és a természettudományok oktatása. A diák nyelveket tanul, esetenként három-négy különböző nyelvet. De miről fog beszélni felnőttkorában ennyi nyelven, ha műveltségének meghatározó része elsovd?

– Hogy érzi, mi a legjobb módja annak, hogy a sokak számára idegennek tűnő fizikát megkedveltesse az egyes korosztályokkal? Mely korosztályt melyik szakterület foglalkoztatja leginkább? Önhez melyik áll a legközelebb?

– Általános iskolás korban egyértelműen a rengeteg egyszerű kísérlet a fontos, hiszen a kisdiáknak meg kell tapasztalnia azokat az egyszerű jelenségeket is, amelyek a felnőtt számára magától érthető dolgok. A totyogó gyermeknek hiába magyarázzuk, hogy meleg a kályha, amíg legalább egyszer meg nem tapasztalja, nem tudja beépíteni ezt az információt az ismeretrendszerébe. Jó ideje érlelődik bennem az a gondolat, hogy bizony át kellene gondolni a középiskolai fizikaoktatást is. Egyebet is persze, de erről nem tisztem beszélni. Úgy gondolom, főleg az elméleti osztályokban túl sokat foglalkozunk a jelenségek matematikai hátterével, és ezzel elriasztjuk

a diákokat – főleg a középréteget – a fizikától. Jó esetben megtanulnak néhány képletet, de a jelenségek lényegét, ami a legfontosabb lenne, nem értik meg. Hadd éljek egy egyszerű példával: amikor a sűrűséget egységnyi térfogat tömegeként kell beazonosítani a kilencedikesnek, sokszor értetlenül áll, de ha meghallja, hogy „ró annyi, mint em per vé”, már okosan bólogat, ismerős számára. Nos úgy gondolom, hogy a fizika komoly tematikai levezetéseit, bonyolultabb össz-

„A kisdiáknak meg kell tapasztalnia azokat az egyszerű jelenségeket is, amelyek a felnőtt számára magától értetődőek. A totyogó gyermeknek hiába magyarázzuk, hogy meleg a kályha, amíg legalább egyszer meg nem tapasztalja, nem tudja beépíteni ezt az információt az ismeretrendszerébe. Át kellene gondolni a középiskolai fizikaoktatást is.”

szefüggéseit csak a magasabb, mondjuk, versenyszinten tanuló diákoknak kellene tanítani, például órarendbe illesztett szakkörökön, a többiekkel pedig sokkal nagyobb hangsúlyt kellene fektetni az értelmezésekre, a kísérletekre, a mérésekre, a jelenségek gyakorlati jellegére. Tudom, felsőbb szinten nehéz ezt meglegelni, hiszen látszólag ez színvonalcsökkenéssel jár, de ez csak a látszat: meggyőződésem, hogy a fizikaoktatás hatásfoka nagyot ugorna ezzel a lépéssel.

A kérdés második részére válaszolva nincs különösebben kedvenc területem, a diákok pedig ha értik, amit tanulnak, nagy valószínűséggel foglalkoztatja is őket. A fejezetek közül talán az elektromosság izgatja őket leginkább, de persze ez tanulói függő.

(Az interjú következő, befejező részét következő lapszámunkban közöljük)

BÁLINT KINGA KATALIN

Csángó néprajzi kincsek a magyar kultúra napján

A csángó kultúrát „látta vendégül” a kincses város január végén: a kétnapos rendezvény keretében a csángó népviseletet, valamint a csángók életét bemutató fotókat tekinthették meg az érdeklődők. Az Erdélyi Magyar Művészpédagógusok Egyesülete (EMME) és az Apáczai-liceum Aranyecset tehetségműhelye által szervezett rendezvénynek a kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Líceum adott otthont. Az iskola galériájában nyitották

2016. február

Néprajzi kincsek magyar kultúra napján

meg a *Kalagori nagy hegy alatt* című tárlatot, a témában konferenciát is tartottak. A rendezvény apropója az az iskolai projekt volt, amelyben az Apáczai-liceum képzőművészeti és humán tagozatos növendékei vesznek részt, a kiállítást és konferenciát a magyar kultúra napja alkalmából szervezték. A kiállított tárgyak Lujzikalagorból származnak, a Bákó megyei községben magyartanárként dolgozó Petres László gyűjtötte össze őket.

FOTÓK: ROHONYI D. IVÁN

2016. február

Helyes önértékelés és hamis mércék

Nemcsak a túlsúfolt órarenddel, tantervvel és iskolai követelményekkel kell megküzdeniük a diákoknak, hanem a virtuális világ, a Facebook diktálta szabályoknak is meg kell felelniük nap mint nap. Talán észre sem veszik, de folyamatosan mintegy versenyt futnak saját magukkal, amikor a világhálós térben – ahol még isko-

süinkre Baxter-Dáné Gabriella kolozsvári iskolapszichológus. Mint rámutatott, a kiskamaszok kritikai gondolkodása azonban ebben a korban még nincs olyan szinten, hogy képesek lennének különbséget tenni a megfelelő, helyes, illetve a veszélyes helyzetek között. A gyerekek annak érdekében, hogy minél „menőbbnek” tűnjenek fel, gyakran lehetetlen ruhákban, hiányos öltözékekben pózolnak, nem mérve fel azt, hogy voltaképp milyen képet festenek önmagukról mások szemében – emelte ki a szakember. Példaként említette azokat a virtuális térben zajló „kihívós játékokat”, amelyekben például adott mennyiségű alkoholt kell egy hajtsra kiinni, és amennyiben a megadott 24 órán belül a kihívott ezt nem teljesíti, a címkézés vagy kiközösítés veszélye fenyegeti. „Ugyanakkor azt sem kell figyelmen kívül hagynunk, hogy a Facebook nem csupán a „sikertörténetek” gyűjteménye, hanem a cyberbullying, vagyis virtuális térben történő zaklatás színhelye is, ahol gyakran direkt konfrontáció, valamint következmények nélkül támadhatóak az áldozatok. Mindenképpen oda kell figyelni azokra a gyerekekre, akik túl sok időt töltenek „virtuális barátaik” körében, ez mindenképp az önértékelés zavarára, elmagányosodásra utaló jel” – hívta fel a figyelmet a kolozsvári iskolapszichológus.

Krikszkrakszok és dicséret

A helyes önértékelés hiánya megannyi lelki gubanchoz vezethet. Nem ritka, hogy a gyerekek különböző okok miatt kisebbségi érzése alakul ki az iskolában társaival szemben, és nemcsak tanulás terén, hanem megannyi szempontból érezheti magát kényelmetlenül vagy háttérbe szorítva. Hogyan segíthet a felnőtt, a szülő, pedagógus, osztályfőnök a helyes önellenőrzés és önértékelés kialakításában? És kinek mi a feladata ebben: mi a szülő és mi a pedagógus szerepe? – tettük fel a kérdést Baxter-Dáné Gabriellának. „A szülő szerepe, mint annyi más téren is, már a közvetlenül a születést követően elkezdődik. Mindenképpen hozzájárul ehhez a pozitív családi hangulat, az elfogadó

szülő-gyerek kapcsolat, a bizalom kialakítása, hiszen a gyerekek éreznie, tudnia kell, hogy ő fontos a szülő számára, hogy teljes mértékben, a hibáival együtt is elfogadják, hogy amit ő tesz, megvalósít, az értékes. Amikor az óvodás kisgyerek lelkesedve rohan krikszkraksz rajzával a szülőhöz, hogy „nézd, de szép házat rajzoltam!”, és az furcsállva visszakérdez, hogy „hol itt a ház?”, azzal semmiképp nem segíti a pozitív önértékelést” – fejtette ki a pszichológus. Hozzátette, ugyancsak negatív, romboló hatásúak a „hát, ez lehetett volna jobb/szebb...” típusú ki-

„Az alacsony önértékelésű gyerek általában kudarcérülő, vonakodik az új feladatokról, új helyzetektől, kerüli más gyerekek társaságát, vagy nem vesz részt a közös játékokban. Gyakran feszült, aggodó, szorongó, akár meg is fogalmazza ezt, mondván, hogy »nekem ez úgysem sikerül«, »én ezt nem tudom megtenni«, »nem vagyok képes rá.«”

jelentések, melyeket a szülők/pedagógusok gyakran alkalmaznak buzdító, motiváló céllal, hisz ezek azt éreztetik, hogy amit a gyerek tesz, soha nem elég jó, elég szép.

Az elismerés varázsereje

„Kisgyerekkorban, kisiskoláskorban a dicséretnek szinte varázsereje van, megteremt az alapot a későbbi reális önértékeléshez. Nagyon fontos, hogy a dicséretben emeljük ki pontosan, mi az, amiért megdicsérjük, kerüljük az általános megfogalmazást. Például a „nagyon ügyes vagy!” kijelentést pontosítani kell, hogy hogy mi is az, amiben ez megnyilvánult” – hívta fel a figyelmet a szakember. Kifejtette, az is megfigyelhető, hogy a kisiskoláskor

• **Baxter-Dáné Gabriella:** „Mindenképpen oda kell figyelni azokra a gyerekekre, akik túl sok időt töltenek »virtuális barátaik« körében.”

laidőben, tanórákon sem mulasztják el, hogy jelen legyenek – arra törek-szenek, hogy a lehető legkedvezőbb színben tüntessék fel saját magukat a világ, főként a facebookos ismerőseik előtt. Önértékelés, önismeret tekintetében ez óhatatlanul befolyásolja lelki fejlődésüket.

A Facebook és a magasra tett léc

„A Facebook, a közösségi média mindenképpen negatív hatást gyakorol a gyerekek önértékelésére. Olyan hamis, valótlan világot tár eléjük, melyben mindenki a pozitív, sikeres oldalát mutatja be. Ez nagyon magasra teszi a lécet, és a „kihívásnak” elsősorban kiskamaszok vannak kitéve, hiszen a személyiségfejlődés ezen szakaszában különösen érzékenyek a kortársaktól érkező visszajelzésekre. Az ő esetükben a szülők által nyújtott minta helyét negymértékben átveszi a kortársak, sőt a nagyobb kamaszok által nyújtott modell” – fejtette ki kérdé-

végeztével, 4. osztály vége, 5. osztály eleje tájáán már kezdik a gyerekek is értékelni magukat, kritikusabban személik saját teljesítményüket. „Ilyenkor már hatástalan az úgynevezett ingyendicséret, a gyerek belátja annak hamis voltát, és sértőnek érzi. Ettől a kortól segítséget nyújthat, ha semmiképp sem lebecsmérelve, hanem alternatívákat kínálva mutatunk számára új utakat, hogy jobb legyen a teljesítménye. Büntetés, szidás esetén vigyázni kell arra, hogy ne a gyereket minősítsük, hanem a tettét, illetve vezessük rá arra, hogy mi volt a helytelen, hogyan teheti jóvá. Itt sem segítenek az általánosítások, „Rossz voltál, hibáztál” – ebből a gyerek még nem tanulja meg, hogy pontosan mit is tett rosszul, illetve következő alkalommal hogyan kerülheti azt el” – szögezte le az iskolapszichológus. Sok esetben gondot okozhat a felnőtteknek, hogy honnan ismerje fel, ha a gyereknek baj van az önértékelésével. Baxter-Dáné Gabriella kitért arra is, hogy mik lehetnek az erre vonatkozó figyelmeztető jelek, amit a környezetében élő felnőttek észrevehetnek. „Az alacsony önértékelésű gyerek általában kudarcérülő, vonakodik az új feladatoktól, új helyzetektől, kerüli más gyerekek társaságát, vagy nem vesz részt a közös játékban. Gyakran feszült, aggódó, szorongó, akár meg is fogalmazza ezt, mondván, hogy „nekem ez úgysem sikerül”, „én ezt nem tudom megtenni”, „nem vagyok képes rá”. Az is megtörténhet, hogy átesik a ló túlsó oldalára, hülyéskedni, bohóckodni kezd, ezzel leplezve azt, hogy tulajdonképp nem tartja magát alkalmasnak, képesnek a feladatra” – hívta fel a figyelmet a szakember.

Termékennyé tenni a kudarcélményt

Az iskolai kudarcok egy része is önértékelési problémákra vezethető vissza. A kudarcélmény feldolgozásában és esetleg „termékennyé” tételében is segíthetnek a gyerekeknek a felnőttek. „A kudarcok feldolgozásában nyújtott segítségnek is már korán, kisgyerekkorban kell kezdődnie annak érdekében, hogy iskolás-, serdülőkorban kevesebb problémával szembesüljön a gyerek. Nagyon fontos ebben a helyzetben a szülői minta: a gyereknek éreznie kell, hogy gyakran a szülő is szembesül nehézségekkel, és hogy ké-

pes ezekre pozitív megoldást találja” – fogalmazott a pszichológus. Mint kifejtette, ha például a gyerek azt látja, hogy a szülő frusztrált, és emiatt kiabál, agresszív, durván viselkedik, akkor ő maga is hasonlóképp fog reagálni. Ha ellenben azt tapasztalja, hogy a szülő képes nyugalmát megőrizve, higgadtan beszélni a problémákról, meg tudja találni a pozitív oldalt is a nehézségekben, akkor a későbbiekben könnyebben alakul majd ki a

ten javítani, elkerülhetőek a későbbi önértékelési problémák.

Önállóság és önértékelés

Az önállóság mértéke és a helyes önértékelés közt szoros az összefüggés. A szakember azt is kiemelte, előbbi egyenesen kulcsfontosságú az önértékelés szempontjából. „Az elkényeztetés valamint a »hagyd el, majd én segítek«, majd én megoldom helyetted” típusú hozzáállás rejtett üzenete

•**Ki is vagyok én?** Elsősorban a szülő feladata elvezetni a gyereket a helyes önismerethez

problémákhoz való pozitív hozzáállás. „Kisgyerekkorban nagyszerű segítség ebben a társasjáték, ahol kicsiben kell megtapasztalnia, hogy egy adott helyzetben nem mindig ő a nyertes, hogy bizonyos körülmények közt másnak is teret, előnyt kell engednie, ugyanakkor megfigyelheti a felnőtt viselkedését is veszteség esetén” – javasolta a szakember. Mint mondta, ugyanakkor kudarc esetén fontos azoknak a képességeknek, tulajdonságoknak a kiemelése, amelyek révén a gyerek képes az adott nehézségen felülemelkedni, képes azt sikeresen megoldani. Ha a gyerek megtapasztalja, hogy a hibákból tanulni lehet, hogy egy adott helyzet soha nem pusztán negatív vagy pozitív, és hogy módunkban áll a helyeze-

ugyanis az, hogy „te erre nem vagy képes!””. Ez passzivitást, érdektelenséget vált ki a gyerekből, hisz a problémahelyzet megoldódik, neki semmit nem kell tennie, de ugyanakkor a sikerélmény, a kompetenciaérzés is elmarad. Fontos az önállóságra való nevelés az életkornak és a gyerek személyiségének megfelelő nehézségű feladatok révén” – mutatott rá. Kiemelte azonban azt is, hogy a túl nehéz, a gyerek erejét meghaladó feladat ugyancsak kudarcot, sikertelenséget, ezáltal lemondást eredményez.

KISS JUDIT

Iskola és élet – párhuzamos világok?

„Vannak olyan diákjaink, osztályaink, akinek 36, sőt 38 órájuk van hetente, gondolom, hogy ez mindent elmond. Azokra az órákra még minimálisan 15-20 percben készülni is kell.”

Van egy könyv. Minden sora érdekes. Van benne tudományosság és sok konkrét példa. Rendszer és összefüggések. Kérdések és válaszok. Jó olvasni. Jó tanfolyamot kérni belőle. Jó beszélgetni róla. Kónya Zoltán: *Lélek*

Januárban harmadszor mutatták be Kolozsváron a *Lélek az iskolában*. A könyvbemutatóból ezúttal inkább érdekes beszélgetés, már-már a hazai iskolarendszert megváltó forradalmi hangulat alakult ki, a közönség sora-

ha az egyik állat egy bizonyos mozdulatot tett, azzal társát is megmentette az áramütéstől. Az első kísérletnél a kiégés tüneteit azon az egyeden azonosították, aki felelős volt a másikért. A kísérlet későbbi megismétlése során viszont az derült ki, hogy az első kutatás tévedett: az a patkány égett ki, aki ott állt tehetetlenül az áramütéssel szemben. Vagyis nem elég szeretnie magát a kiégés szélén álló tanárnak, hanem a rendszert kell megváltoztatni, ezért érdemes küzdeni, a kiégés a kísérlet szerint ott elmarad (vagy esetleg csak későbbre tolódik?), ahol az embernek szava van, beleszólhat a döntésekbe, a kreativitását kiélheti. A pedagógusok ezt nem érzik – hangzott el a megállapítás. Azt sokkal inkább, hogy van egy munka, amelynek jó minőségű elvégzéséhez nem adotak a feltételek. És ez mit eredményez?

Például azt, hogy a diszlexiát kutató egyik pszichológuscsoport kétezres diákmintán végzett felmérésében a tesztlapot egyetlen diák oldotta meg tökéletesen – márpedig ennyi diszlexiás gyermek nincs. Ráadásul a nagyobb diákok körében még gyengébb eredmények születtek, pedig arra számítanánk, hogy a nagyobb gyermek „okosabb”, vagy legalábbis több szövegértési gyakorlata van. Mindezek fényében világos, hogy a felmérés legalább annyira mérte a pedagógusok, az oktatás eredménytelenségét, mint a diákokat, akik közül főként a nagyobbaknál az attitűdjükben, viszonyulásukban is tetten érhető a kiégés tünete, „nem érdekel az egész, fűjjátok fel a tesztjeiteket”. Fontos lenne, hogy amit az iskolában a diákok tanulnak, annak legyen valami jelentősége, és hasonlóképpen fontos lenne a kis lépések elvének követése – ami például itthon a magyar gyermekek románnyelv-tanítása során nem érvényesül.

„Ez a gyermek csak izgága”

A medikalizáció problémája is terítékre került a problémagyártásával együtt. Egy izgága gyermeket például igen gyorsan figyelemzavarosnak diagnosztizálnak, gyógyszert írnak fel

• Kónya Zoltán *Lélek az iskolában* című könyvét mutatták be Kolozsváron

az iskolában. A szerző gyermekorvos, családterapeuta, ezenfelül szülő, tanárok gyermeke és volt diák – a könyvében kutatott témakört tehát igen sok szempontból behatóan ismeri. Továbbá tanárokkal, gyakorló pedagógusokkal dolgozott együtt, akiket az iskola bonyolult szövevényes és szerteágazó pszichológiai világának kulcsfogalmai kapcsán kérdezett módszereikről, tapasztalataikról, történeteikről. Három év alatt így született egy olvasmányosan tudományos könyv, amely szülőnek, tanárnak, szakembernek egyaránt hasznos kézikönyve.

A tanfolyamként indult ötletből sikertelen pályázat miatt lett könyv: mire megjött ugyanis a pályázati elbírálás elutasító eredménye, Kónya Zoltán beleszeretett a témába.

iből többen is szóltak arról: az élet inkább zárójelbe került az iskolában.

Kiégés – tanárnál, diáknál

Kónya Zoltán a könyv keletkezésének körülményei kapcsán elmondta: az ott leírtakról tanfolyam formájában is tájékoztatja az érdeklődő tanárokat, s örömmel nyugtázhattuk, hogy Besztercére hívták e célból. Mert a koffernyi hallgatóság soraiban ezúttal sem találtunk sok gyakorló pedagógust, így adta magát a könyv egyik témája, a kiégés, amely a tanárokat, de a diákokat is érinti. A kiégés tüneteit mutató tanárkolléga irányába leggyakrabban elhangzó tanács: foglalkozz magaddal, szeresd magad, menj el kikapcsolódni. Kónya Zoltán egy kísérletről mesélt, amelyben két patkányt időnként áramütés ért, ám

neki. A szülő is megpróbál viszonyulni ehhez a „betegséghez”, nevelgetni próbálja a gyereket, sokszor fegyelmezi, esetleg merő jó szándékból megveri. Pedig a gyermek izgágaása nem betegség, csupán alkati sajátosság.

A beszélgetés során elhangzott, mennyire fontos a pedagógus személyisége, de olyan örök problémák is felmerültek, mint az, hogy harmincas létszámmal nehéz hatékonyan és „lélekkel” dolgozni, bár vannak mély

„Nincs olyan gyerek, aki mindenből fel tudna készülni másnapra. Olyan a rendszer, annyira kegyetlen a rendszer. És a legtöbbje szenved. Borzasztóan szenved. És én ott tudok ebben segíteni oszliként vagy lelki nevelőként, hogy szóba állok velük, megtanítom őket cselezni.”

hivatástudattal rendelkező karizmatikus tanítók-tanárok, akiknek valahogy ez is sikerül: harminc gyermeket lekötni, flow-élményben tartani (nagyon leegyszerűsítve a flow az az állapot, amibe akkor kerülünk, ha képességeinkhez mérten nem túl könnyű, de még megoldható kihívásnak számító feladattal sikerül megbirkóznunk – szerk. megj.). Ezt nem egyszerű elérni egy mai osztályban. „Rengeteget mondanak, és nem hallgatnak el. Azt mondja, hogy el fogok hallgatni, de nem hallgat el. Régen úgy volt, hogy ha beálltál egy gyerekcsapat elé, akkor a gyerekek rád néztek, és látták, hogy akarsz valamit mondani, vagy érezték, hogy akarsz kommunikálni valamit. Most érzem, hogy elnyomnak. Bemelegyek, és érzem, hogy esek hátra, nem tudok két szót mondani, mert mindig valaki beleszól, s ez már az első osztály első napján” – így szól a könyvben egy tanári vallomás. Hogy ebben mennyi felelőssége van a szülőnek, az iskola előtti hat-hét évnek, erről is szót ejtettek a jelenlevők. A mai gyerekek ügyetlenebbek, ugyanis itt-hon a kultúra része, hogy kiszolgáljuk a gyereket. A kötődésemélet szerint a

szülő felelőssége, hogy legyen jelen, megfelelő válaszokat adjon, és ha valamit a gyerek meg tud oldani, hagyjuk, hogy tegye.

Mester és tanítványa

Az erdmagyar kultúra sajátossága, hogy az iskolát az élet melletti valaminek fogja fel – hangzott el. Azaz van az élet, ahol alszunk, eszünk, játszunk, szerelmesek leszünk, és van az iskola. A pedagógus pedig az a varázsló, aki ezt a kettőt összekapcsolja, és amihez formulát nem lehet adni a kezébe. Még az az elsőre mellbevágó kijelentés is elhangzott, hogy a gyerekek behozzák az életet az iskolába, a pedagógus, az iskola, a rendszer pedig megöli az életet. Mintegy végkövetkeztetésként fogalmazódott meg: vissza kéne térni ahhoz az élethelyzethez, amikor mester és tanítványa járták a tudás útjait. Ami van, azt pedig úgy kéne felrobbantani, ahogy van... Ilyen rendszer-váltó hangulatban javasolta Kónya Zoltán olvasmányként Neil Postman társadalomkritikai munkáit, jelesül a *The end of education* címűt.

A Lélek az iskolában című könyv áttekinthető, világos szerkezetben tárja eléink az iskolába az élettel beszívargó jelenségeket, az iskola, az oktatási rendszer szülte tüneteket, amelyek spektruma az autizmustól a depresszióig át az erőszakig terjed, de többek között szó van hiperaktivitásról, iskolafőbiáról, öngyilkosságról, tehetséges gyermekek sajátos gondjairól és értelmi fogyatékosokról, túlterheltségről, unalomról, szelektív némaságról, zaklatásról is. És ahogyan egy lelki gubancnak több vetülete van, okai sokszínűek, úgy a kötet is minden egyes fejezetben utal az adott probléma leggyakoribb összefüggéseire más tünetekkel, problémákkal, szinte tankönyvszerű fogódzót kínálva a tanítóknak-tanároknak-szülőknek azok felismerésére. Továbbá erőforrásokat ismertet, amelyekkel hatékonyan lehet viszonyulni a beazonosított gondokhoz. Azok számára, akiket részletesebben érdekel egy-egy téma, olvasmányokat ajánl a szerző, és különleges módon sokszor filmcímet is felsorol.

KEREKES EDIT

„Nincs olyan gyerek, aki mindenből fel tudna készülni másnapra”

„A gyermek sokszor unalmasnak tartja azt a tananyagot. A virtuális világ sokkal látványosabb, úgyhogy egy kémia-, egy fizikaóra biztos, hogy a gyermeknek nem a legérdekesebb dolog.”

„Most én azzal szembesülök, hogy a gyerekek nagy része mindenféle délutáni foglalkozásra jár, közben az iskolarendszer ugyanaz, mint ezelőtt húsz évvel. Annyi különbség van, hogy most más szavakat használnak, de a rendszer nem igazodott az életmódhoz egyáltalán.”

„Én elsőben nagyon keveset kérek mindenből, három sornál több házit nem adok semmiből, és negyedikben sem adok öt sornál többet, de ez nem jelenti azt, hogy itt nem fog nekem két oldalt írni. Én mindig elmondom minden gyereknek ötven-szer első osztálytól, hogy az iskola azért van, hogy itt tanuljatok, hogy otthon legyen szabad időtök.”

„Van olyan is, aki (...) letaglózza a tanárát, rendreutasítja, lenézi az osztálytársát, bántja. Láttam olyant, aki a tehetséges voltából kifolyólag karriert futott be, tehát egyetemen most már tanszékevezető. Annak idején féltünk megszólalni, amikor vele egy teremben ültünk, mert kinyírt ott két szóból.”

„A kolléganőm akkor kezdett el tanítani, amikor én születtem. Valamikor tudott negyven gyermeket tanítani. Most egyharmadával alig bír, pedig kiteszi értük a lelkét is.”

„A gyerekek, azok csak feltöltenek... Ami nehézség, az a kilátástalan, most már lassan harmincéves harc azért, hogy valamilyen módon megújítsunk dolgokat.”

„Nincs olyan gyerek, aki mindenből fel tudna készülni másnapra. Olyan a rendszer, annyira kegyetlen a rendszer. És a legtöbbje szenved. Borzasztóan szenved. És én ott tudok ebben segíteni oszliként vagy lelki nevelőként, hogy szóba állok velük, megtanítom őket cselezni.”

A partiumi és a székelyföldi beiskolázási tervekre is kihat az apadó gyereklétszám

Veszélyben a magyar osztályok és a falusi iskolák

Február folyamán hagyja jóvá az oktatási minisztérium a tanfelügyelőségek által kidolgozott, 2016–2017-es tanévre szóló beiskolázási terveket. Míg Bihar megyében a meglévő magyar osztályok folytonosságának biztosítása aggasztja a szülőket és az RMDSZ honatyáit, a székelyföldi régióban a falusi iskolák fenntartása okoz problémát a gyereklétszám folyamatos csökkenése miatt.

Bihar megyében politikai nyomásgyakorlásra volt szükség ahhoz, hogy a magyar iskolák igénye szerint alakítsák a következő tanévre vonatkozó beiskolázási tervet. Bíró Rozália szenátor sajtótájékoztatót hívta fel a figyelmet, hogy a tanfelügyelőség a 2016–2017-es tanévben kilenccel kevesebb magyar tannyelvű ötödik és kilencedik osztály indítását tervezi, mint amennyire a magyar tanintézetek vezetői szerint szükség van. Utóbbiak ugyanis ugyanannyi ötödik, illetve kilencedik osztály indítására tettek javaslatot, ahány magyar tannyelvű negyedik, illetve nyolcadik osztály működik jelenleg a megyében. Az intézményvezetők ezáltal azt szerették volna elérni, hogy valamennyi magyarul tanuló diáknak legyen lehetősége a következő tanévben is anyanyelvén folytatni tanulmányait. Ezzel szemben a tanfelügyelőség öttel kevesebb kilencedik és hárommal kevesebb ötödik osztály indítását javasolta.

Beadványban fordultak a miniszterhez

Az eredeti terv módosítására úgy sikerült rávenni Novac-Iuhas Alin Florin főtanfelügyelőt, hogy az RMDSZ-es szenátor, Cseke Attila és Szabó Ödön képviselő közösen írásban kérvényezte az oktatási miniszternél a Bihar megyei beiskolázási terv felülbíráását, beadványukat pedig 4500 szülő aláírásával nyomtatékosították. A tanfelügyelőség január 28-án tartott igazgatótanács ülésén végül arról döntött: eleget tesz a magyar iskolák kérésének.

Novac-Iuhas Alin Florin főtanfelügyelő elmondta, a megyében idén 1158 nyolcadikos diák végez magyar tagozaton, ezért a következő tanévben 28-as létszámmal számolva 41 középiskolai és szakközépiskolai kilencedik osztály indulhat. Ötödik osztályban is teljesítik az iskolák kérését azáltal, hogy 16 magyar osztály indítását javasolják a minisztériumnak, tette hozzá. Hangsúlyozta továbbá, hogy a beiskolázási terv a tanügyi törvény 63. paragrafusára alapoz, amelynek értelmében általános iskolában legkevesebb 12 gyerekkel, míg középiskolában 15-tel lehet osztályt indítani. Kéri Hajnal főtanfelügyelő-helyettes szerint a minisztériumba felküldött beiskolázási terv kielégíti a magyar diákok igényeit, abban azonban csak bizakodni lehet, hogy a szaktárca jóvágyja majd a minimális osztálylétszámot.

„Míg a Partiumban a magyar osztályok megőrzése, addig a Székelyföldön a falusi iskolák megtartása okoz problémát az egyre csökkenő gyereklétszám miatt. Több mint 30 háromszéki tanintézetben csupán néhány óvodás, elemista tanul.”

Féltik a háromszéki falusi iskolákat

Míg a Partiumban a magyar osztályok megőrzése, addig a Székelyföldön a falusi iskolák megtartása okoz problémát az egyre csökkenő gyereklétszám miatt. Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő sajtótájékoztatót hívta fel a figyelmet, hogy több mint 30 háromszéki tanintézetben csupán néhány óvodás, elemista tanul. „Feltevődik a kérdés, hogy meddig

lehet ezeket fenntartani” – mutatott rá a főtanfelügyelő. Hangsúlyozta, nagy erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy megőrizzék a tanintézeteket, hiszen a települések jövője múlik ezek létén. Rámutatott, azokba a falvakba, ahol nincs óvoda, iskola, nem költöznek fiatalok, így előbb-utóbb elöregedik a település. Kifejtette, Kovászna megyében 313 tanintézet működését hagyták jóvá a következő tanévre kisebb módosításokkal a jelenlegi állapothoz képest. Zoltánban például felfüggesztették az általános iskola működését, miután az óvodába egyetlen gyerek sem iratkozott be, a meglévő öt kisiskolást pedig átvitték a gidófalvi iskolába. Hasonlóan jártak el Komlón is, az itt tanuló tizenkét kisdíák Rétyen folytatja tanulmányait. A főtanfelügyelő szerint az egyetlen eszközük a falusi iskolák megtartására, hogy minőségi oktatást próbálnak biztosítani.

Kevesebb elemista Hargita megyében

Hargita megyében az előkészítő és elemi osztályok száma csökken a következő tanévtől az egyre alacsonyabb gyereklétszám miatt, a minisztériumhoz eljuttatott beiskolázási tervben összesen 554 előkészítő és 882 elemi osztály indítását kérték a tanintézetek vezetői. A szakoktatást ellenben tovább bővítenék, következő tanévben összesen 32 osztályt indítanának, és a posztliceumi osztályok száma is nőne, a jelenlegi 10 helyett szeptemberben 13 indulna. Ellenben kettővel kevesebb, összesen 87 középiskolai osztály indítására kértek engedélyt a szaktárcától.

A megyei tanfelügyelőségek által összeállított beiskolázási terveket az oktatási minisztériumnak is jóvá kell hagynia, az ősszel indítandó osztályok száma azonban még a gyereklétszám függvényében is változhat.

PAP MELINDA

Ősszel nyitja meg kapuit a Téka Alapítvány által megálmodott önálló szamosújvári tanintézet

Legyőzte az akadályokat a magyar iskola

A térség legkorszerűbb és legfelszereltebb iskolája lesz a Téka Alapítvány által megálmodott szamosújvári magyar iskolaközpont, mely a 2016/2017-es tanévtől kezdheti meg működését. A Kolozs megyei városban immár az utolsó akadály is elhárult az önálló magyar iskola indítása elől, miután a helyi tanács második nekifutásra rábólintott arra, hogy az intézmény a város iskolahálózatának része legyen. Így ősszel az immár befejezett modern épületben kezdhetik az új tanévet a jelenleg három különböző iskolába besorolt magyar osztályok.

Juhos Tamás önkormányzati képviselő, az iskolaalapító Téka Alapítvány alelnöke elmondta, hogy a január 28-ai ülésen az önkormányzati képviselők egyöntetűen megszavazták a magyar iskola beindításához szükséges határozattervezetet, miután a civil szervezet meghívására pár nappal előtte személyesen győződhetek meg a kétmillió eurós magyar állami támogatásból felhúzott épületben biztosított körülményekről.

Féltették a román iskolát

Tíz nappal korábban ugyanis a határozattervezet nem kapta meg a szükséges szavazatszámot, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) tanácsosai attól tartva, hogy a magyar osztályok kivonulásával, eleendő gyerek hiányában megszűnhet az egyik román iskola, tartózkodtak a szavazáson, mesélte Balázs-Bécsi Attila, a Téka Alapítvány elnöke. Mint magyarázta, a magyar iskolaközpont a jelenleg három különböző tanintézményben – az Ana Ipătescu és Petru Maior Gimnáziumban, illetve az 1-es Számú Általános Iskolában – található magyar osztályokat gyűjti össze. A román sajtó pedig azzal riogatott, hogy a magyar diákok elköltöztetésével az előbbi tanintézetben nem lesz eleendő diák a fenntartásához, mesélte. A PNL tanácsosait azt követően sikerült meggyőzni az egyébként általuk is nagyra tartott magyar iskolaprojekt támogatásáról, hogy a Kolozs megyei tanfelügyelőség átiratban biztosította az érintetteket: az átszervezéssel egyetlen tanintézet sem szűnik meg.

A magyar osztályokhoz való mostani ragaszkodás azért is volt furcsa a tékások számára, mivel az Ana Ipătescu Gimnázium vezetősége 2009-ben csak Király András oktatási államtitkár közbenjárására volt hajlandó befogadni a második magyar 9. osztályt, tavaly pedig teljesen elzárkózott ettől. Így ez idén már a Petru Maior Gimnáziumban működik, igaz, ott is csak azzal a feltétellel biztosítottak helyet számára, hogy a következő tanévben elköltözik.

Mentesülnek a bérleti díjtól

Balázs-Bécsi Attila szerint az önálló magyar iskola beindításával és az iskolahálózat átszervezésével az önkormányzat nyer, hiszen a magyar osztályok elköltöztetésével már nem kell bért fizetnie a görögkatolikus egyháznak a jelenleg általuk használt épületért.

Az önálló magyar iskola létrehozásával egyébként tavaly novemberben döntött a helyi tanács, a mostani határozat ezt módosítja, kimondva, hogy az új tanintézet a szamosújvári iskolahálózat része. Egyébként magát a területet is, melyre a modern ingatlan épült, hat éve az önkormányzat bocsátotta az alapítvány rendelkezésére, és a megegyezés szerint most 45 évre szóló haszonkölcsön-szerződést kötnek a polgármesteri hivatallal, magyarázta az előzményeket a Téka Alapítvány elnöke.

„Hazajárnak” a magyarok

A 2016/2017-es tanévtől beinduló szamosújvári iskolaközpontot a mezőszéki szórványoktatási program részeként kezdték el építeni 2010-ben, a kétmillió eurós beruházást a magyar állam finanszírozta. A két épületből álló ingatlanegyüttesnek jelenleg a bútorozása zajlik, illetve az udvar rendezése és a tornaterem felépítése van hátra, mesélte Balázs-

Bécsi Attila, aki szerint az utóbbi feladatokat az RMDSZ vállalta magára.

Az alapítványi elnök szerint a szamosújvári magyar iskola a térség legkorszerűbb és legfelszereltebb tanintézte lesz, valamennyi osztályban digitális táblák, kivetítők és modern bútorzat várja a helyi és a Mezőség különböző szórványtelepüléseiről érkező diákokat. „A magyar közösség ide jön haza, látja, hogy ez az övé. Ez a legnagyobb eredmény, amit el tudunk érni” – értékelte az alapítvány több mint húszéves szórványmentő tevékenységét Balázs-Bécsi Attila.

Elmondta, Szamosújváron jelenleg 453 magyar gyerek tanul, az óvodákban 101 kisgyerekkel foglalkoznak, és a szórványoktatási program működtetői szerint a Téka, illetve a Válaszúton szórványkollégiumot működtető Kallós Zoltán Alapítvány révén a jövőben is biztosított az iskola fenntartásához szükséges gyermeklétszám. A 106 bentlakó ugyanis 30 különböző, többnyire Kolozs megyei szórványtelepülésről, illetve a Maros megyei Nagysármás szórványkollégiumából érkezik.

PAP MELINDA

Interjú Eperjessy Noémi marosvásárhelyi rajztanárral

A rajzórák fölöttébb szükséges voltáról

Kisiskolásoknak meghirdetett vetélkedőre kevés rajzoló vagy kézműveskedő gyerek jelentkezett. Akadnak tanítók, tanárok, akik a rajzórát kevésbé tartják fontosnak, helyette inkább maetantikát, románt vagy magyart tartanak. Sok gyerek tartja magát rajzból tehetségtelennek, ezért nem is szereti azt. Erről faggattuk Eperjessy Noémi rajztanárt.

esetleg kimondottan a kreativitásfejlesztésre fordítja. Ismerek olyan diákot, aki ötödik osztályban, amikor hozzám került, nem érdekelte, nem is tudta, hogy melyek a főszínek, tehát az alapszint hiányzott. De ez a tanítónőtől indult. Ismertem olyan diákot is, aki ötödik osztályban már tudta a hét ókori csodát. Sokat számít, hogy az óvó és a tanító néni hogyan kezeli ezt az órát, meny-

Volt lehetőségem tanítani előkészítő osztályban, első, második, harmadik, negyedik osztályban – átadták nekem a rajzórát, így segítettem ki az iskola –, és azok a gyerekek csodákra voltak képesek. Észre lehetett venni, hogy a szaktanár milyen másként tud a gyerekekkel foglalkozni, mit tud nyújtani nekik e téren. Ezért is merem azt állítani, hogy kiskortól már fontos rajzolni tanítani a gyereket.

– *Hallunk olyat, hogy a gyerek nem szeret rajzolni. Ennek mi lehet az oka?*

– Talán volt egy rossz tapasztalata óvodásként vagy kisiskolásként, nem biztatták, alulértékelték, ami elvette a kedvét a rajzolástól. Én is tapasztaltam, megesett, hogy a diák azzal fogadott, hogy „én nem tudok rajzolni”. Mondtam, hogy olyan nincs. Valamit, valami szépet ki lehet hozni belőled, akkor ragasztasz, vágasz, lesz egy ötleted, az ötletet meg tudod magyarázni, dekoratív munkát készítesz. Észre kell venni azt a bizonyos pontot a gyermeknél, ahol megmutatkozik a kreativitás. Olyan technikát kell választani számára, ami által ki tud bontakozni, hiszen nem vagyunk egyformák, van, aki ragaszt vagy színez, vagy grafitceruzával rajzol. Tehát nem letörni kell és elvenni a kedvét, hanem keresni egy olyan típusú foglalkozást, ami számára a legmegfelelőbb. Visszatérek ugyanarra, hogy sok függ attól, hogy hogyan találja az óvónő, mert ha letörri, akkor ő eldönti magában azt, hogy ez neki nem sikerült, befordul önmagába, és nem is keresi tovább a lehetőségeket.

– *Fontos a rajzolás a gyerek szempontjából, hiszen sikerélményt nyújt, növeli az önbizalmat – hangsúlyozzák a pszichológusok. De erre mégsem fektet elég hangsúlyt a hazai oktatás.*

– Igazat adok a pszichológusnak vagy bárkinek, aki ezt állítja. Amikor nekirugaszkodunk valaminek, legyen ott a bátorítás. Ha nincs bátorítás, anélkül lehetetlen. Sőt van olyan, hogy megfogom a kezét a hatodik osztályos gyerekek, és

•Eperjessy Noémi rajztanár kisdíákjai körében

– *Mit gondol miért fontos az rajzoktatás?*

– Hozzájárul a gyerekek szépérzékének fejlesztéséhez. Ezt ha nem oktatjuk, akkor talán nem lenne rá lehetőség, hogy másként értékeljék azt, ami körülveszi őket. Persze nagyon sokat számít az is, hogy a gyerek honnan jött, milyen kapcsolatban van a családjával, kik a szülei, mivel foglalkoznak. De én mint rajztanár kötelességemnek érzem, hogy ezeket a dolgokat feltárjam.

– *Hogy látja, elég hangsúlyt fektet a mai oktatási rendszer a rajztanításra?*

– Nem. A gyerek egy-négy osztályban a tanító nénivel kezdi a rajzórát, ott nagyon fontos, hogy hogyan kezeli a tanítónő ezt az órát, mennyire „matekolja”, vagy más órát tart helyette,

nyire van tisztában azzal, hogy milyen fontos szerepe van ennek. Én mindent beleadok, ha a gyerekeknek nincsenek eszközeik, úgy indulok el, hogy bőröndnyi anyag van nálam: a ceruzát, papírt, festéket odaadom, hogy használja.

– *Ötödik osztályban mit kell tudnia egy gyereknek, melyek az elvárások?*

– Már nagyon jó lenne, ha ismerné a technikákat, a kompozíciószinteket, azt, hogy hogyan kell a színeket keverni, miket kell használni technikailag, milyen típusú ecseteket, melyek a jó típusú papírok, melyek a nem jó anyagok, hozzávalók, kellékek a rajzhoz. Ezek nagyon fontos dolgok, és az is, hogy miként kezelje ezeket.

Sok múlik azon, hogy korábban a pedagógus hogyan állt hozzá mindehhez.

megmutatom, hogy ezt így kell, és utána simán tudja másolni vagy folytatni akár. Bátorítás nélkül nem látja, hogy képes megtenni akár a fele útját is.

– *Tehetségtelennek tartják sokan magukat. Ez a tanár szempontjából mennyire fontos, hogy a gyerekek van-e rajzkészsége, tehetsége?*

– Fontos, hogy a gyerekek legyen tehetsége és esztétikai érzéke. De mivel olyan világot élünk, és én is olyan környezetben tanítok, ahol ketten-hárman-négyen vannak egy osztályban tehetségesebbek, akkor mit tehetnék, nekik beszéljek, velük foglalkozzam csak, a többinek meg mondjam azt, hogy úgysem tudnak semmit? Ezt nem tehetem, így nem lehet ezt kezelni. Az a legfontosabb, hogy átadjuk nekik az anyagot, megismertessük a technikátípusokkal, azt is kell mondanom a gyerekeknek, hogy van két kezük, ha nem tudnak két vonalat húzni szabad kézzel, van vonalzó, vannak különböző lehetőségek a mai világban, formák, kivágott, dekoratív vonalzótipusok, és azokkal alkossanak, találjanak ki valamit. Az esztétikai érzék fejlesztését lehet szorgalmazni. Lehet valakiből egy jó történész, nem kell festő legyen, lehet jó dekoratőr, aki egyszerűen csak irányítja a munkát. Nem ragaszkodom ahhoz, hogy mindenből Da Vinci, Picasso, Caravaggio legyen, nem, én ezt teljes mértékben tudom, sőt még magamról is, hogy nem erre kell törekedni.

– *A rajztehetség mikor mutatkozik meg?*

– Saját magamból kiindulva azt tapasztaltam, hogy nagyon-nagyon észre lehet venni, amikor a gyerek a részletekre figyel. Elsősorban ott indul el, egy gyönyörű lánc, egy ékszer, elkezdi mondani a szülőnek, hogy jaj de szép a papucsán az a kő, a vitrinben motoszkál, és onnan szed elő valami érdekességet, ami normális annak a felnőttnek, viszont a gyerek ilyen csecsebecsére felfigyel. Itt kezd elmozdulni az agya, és egy külön világ, hogy azokat a dolgokat, amelyek természetesen és beleolvadnak a környezetbe, ő kiszedegeti. És a színek. Tud választani, nem felel meg az, amit elé tesznek, például nem veszi fel azt, de van elképzelése, vagy azért, mert neki tetszik, mert látta valahol. Ilyen formában észrevehető, ha fejlett az esztétikai érzéke.

– *Ez visszafojtható azzal, hogy azt mondjuk neki, nem így kell, nem szép?*

– Sajnos itt sokan elrontják, a szülők, a nagyszülők vagy a környezet, a pedagógus, a tanár. A rossz ízlést vagy a jót nem azzal tanítjuk meg, hogy rászólunk. Hanem magyarázatot kell adni, hogy mik azok, amik között válogatnak. De vannak, akik nem is adnak választási lehetőséget, egyszerűen letorkollják a gyereket, beskatulyázzák, kijelentik, hogy ezt azért van így, mert én mondom, mert én jobban tudom, és akkor ennél tovább a gyerek már nem mer kezdeményezni.

Kiskorban a fantázia élenken működik: a gyerek lila fát fest, amit kinevet a szülő, ezzel is ártva a gyerekeknek.

Fontosnak látom, hogy hagyni kell a gyereket játszadozni a színekkel. Lehet, hogy nem lesz belőle képzőművész, de ki tudja fejezni magát. Elsősorban ezért fontos ez. A kommunikáció ott fog majd megmutatkozni, amikor a gyerek a színeket keresgéli és fest a papírlapon. Nem szabad korlátozni, mert az ő világában van piros póni és zöld hajú Barbie.

– *Ha a tanár felfedezi a tanítványában a tehetséget, milyen lehetőségei vannak annak továbbfejlesztésére?*

– A rajzóráimra kérek egy füzetet, ami nincs megvonalazva, az új tanítványaimtól azt, hogy hozzanak otthonról munkákat, bármit, ami őket foglalkoztatja, és akkor azokból én rájövök arra, hogy milyen felületen tapogatózik. Olyan eszközöket próbálok neki megmutatni, amit otthon is gyakorolhat. Ha felkérnek, hogy foglalkozzam még külön is vele, szívesen teszem, ott maradok még, és megmutatok bármit, ami az ő hatáskörébe tartozik, továbbfejlesztgetjük az adottságot, de léteznek a rajzkörök is.

– *Milyen vagy milyennek kell lennie egy mai rajzórának?*

– Témákra van bontva, elég szép a program. A gond azzal van, hogy mennyi időt szánnak rá, de végeredményben mindent megtanul a gyerek, a főszíneket, azok kezelését, kompozícióba foglalását. Sőt lesznek olyan szabad témák is, amikor ő rajzolhat akár egy élményt, akár egy olyan történetet, ami kedves számára, vagy a szívét nyomja.

– *Könyvet jelentetett meg a rajzoktatásról. Mi ennek a lényege?*

– Amikor felkértek, hogy kiskorában tanítsak, két-három évig

feladatlapokat készítettem, és folyamatosan rajzoltam a táblára. Az egyik kisdíák megkért szépen arra, hogy rajzoljak a rajzlapjára. Így született az ötletem, hogy mi lenne, ha a következő héttől vinnék egy feladatlapot, amelyre én is rajzoltam valamit, és ők folytatják. Ez bevált, jó két-három évig dolgoztunk ezeken a feladatlapokon, és persze módszertanilag megköveteltem a lépéseket. Három év után egy tanító néni elkérte a dossziét, amiben felgyűltek a feladatlapok, egy másik tanítónő pedig figyelmeztetett, hogy ez egy kész könyv, és ilyen könnyen ne adjam ki a kezemből. Aztán arra is kértek, hogy tartsak egy bemutatót, hogy hogyan kell használni azokat a lapokat, hiszen van egy logikája, egy felépítése az egésznek. Nos kezdtem gondolkodni, és elhatároztam, hogy kiadom, készítek hozzá borítót, és írok hozzá módszertant. Így született meg a *Rajzoljunk együtt!* című könyv, amelynek a lapjai, abból kiindulva, hogy ez rajzkönyv is, spirállal vannak összekötve. Valamikor én is elkértem édesanyámtól a rajzaimat, azt sem tudta, hogyan szedegesse össze, így támadt az az ötletem, hogy milyen jó dolog, ha a gyerek felnő és ott van egy komoly kis albuma különböző témákkal, amely össze van kötve egy helyen. Vastag, 180 grammos papírok, lehet rá mindent készíteni megadott témák szerint.

– *Milyen korosztálynak szánta a kiadványt?*

– Amikor a feladatlapokat készítettem, összegyűlt száz feladatlap, különböző technikákat alkalmaztam a különböző korosztályoknak. De a könyv már 3 éves kortól használható. Olyan feladatlapokat lehet kidolgozni belőle, ami annak a bizonyos korosztálynak felel meg.

– *Nagyon szerették Szilágy megyében, ahol eddig tanított, nemrég Marosvásárhelyre költözött, itt is hamar megkedvelték. Mi lehet ennek a titka?*

– Igen, ez nagyon érdekes. A valóság az, hogy nem félttem. Nem is tudom, mitől kellene félnem. Amikor gyerekek között vagyok, mindegy, milyen iskolában, milyen városban, a rajz által nagyon jól lehet kommunikálni.

ANTAL ERIKA

Lecke „szülőségből” a fiamtól

Szülőnek lenni nehéz feladat, ráadásul sehol sem tanítják – úgy tűnik, nem lehet erről eleget írni. De nézzük csak, hogyan is válik valaki szülővé? Itt első-sorban nem a biológiai, hanem a lelki, szellemi, társadalmi folyamatokra gondolok. Először is a „szülőcsemete”

mert az általa tapasztalt sémákat követi, de azért sem, mert próbál újítani rajta. Ezért nem tartom szerencsésnek, amikor a hatalom a törvény erejével próbál beleszólni a szülői „jogkörök” gyakorlásának mikéntjébe és hogyan-jába. Nem, nem az ördög ügyvédje

el szüleitől egy ártatlan és gyanútlan csacsogás miatt.

Igen, hajdanán nekem is eljárt a kezem – nem vagyok rá büszke, de nem is szégyellem – olyan esetekben, amikor az anyaságomban „belezsibbadva” elfogyott a cernám s főleg az érvem. Ilyenkor hamarabb lehetett egy fenékre legyintéssel nyomatékosítani, hogy nem tetszik, amit épp művel vagy nem művel a fiam. Hangsúlyozom, a fiam, mert a lányom már abba a szerencsés helyzetbe született, hogy amikor ő próbálgatta tűrőképességem határait, már nem használtam szülői autoritásom nyomatékosítására a fenékre legyintés módszerét. Nem, mert a fiam megnevelt. Az akkoriban alig ötéves, okos kisfiam egy napon azzal az „indítvánnyal” állt elő, hogy „kössünk meg nem támadási szerződést”. A kifejezést bizonyára hallotta valamelyik felnőttől, és az értelmét is megérdeklődhette, mert pontosan tudta, mit akar elérni. Elmondta, neki nagyon rosszulesik, ha a fenékre legyintünk, ha szerintünk valami rosszat tesz, mert igazából még mindig nem tudja, mit tartunk mi rossznak vagy jónak. Egyszerűen próbálkozik, hogy bizonyos dolgot tehet, vagy sem. Javasolta, hogy ilyen esetekben, egyszerűen közöljük vele, hogy nem tetszik, amit tesz, és találjunk ki közösen valami büntetést számára arra az esetre, ha netán ismétlődne a dolog. Mondanom sem kell, a módszert a lányomnál már rutinosan alkalmaztam, és mindkét gyermekem megérte a felnőttkort különösebb lelki sérülések nélkül. De a módszerre soha nem jöttem volna rá magamtól, s kevés a valószínűsége annak is, ha olvasok róla valahol, netán valaki tanácsolja, alkalmazni fogom. Kellett ehhez az én okos kisfiam is.

Épp ezért találok hatásági túlkapásnak azt az intézkedést, amit a Norvégiában élő Bodnariu családdal szemben fogantatosítottak. S csak halkan kérdelem: mi okozott nagyobb sérülést a gyerekeknek, az, hogy elszakították szüleiktől, vagy az az atyai pofon, ami vagy elcsattant, vagy sem?

- „Nem lenne-e jobb hagyni, hogy a dolgok természetes rendje szerint rendeződjön egy-egy szülő-gyermek konfliktus?”

beleszületik egy családba, ahol egy szűk közösség – anya, apa, nagyszülők, testvérek – próbálja egyengetni az útját az élet útvesztőiben. Ám nemcsak a család egyengeti a szülővé csepere-dő emberke sorsát, hanem a barátok, az iskola, a szomszédok, vagyis a társadalom mindazon szereplői, akikkel bármilyen kontaktusba kerül az illető. A „szülőpalánta” aztán idők múltával, amikor már ő is nagy lesz, próbálja azokat a mintákat, kliséket alkalmazni, amiket a saját szüleitől látott, illetve a társadalom többi szereplőinél tapasztalt. De az is megtörténhet, hogy éppen ezen benyomásai hatására megpróbál merőben más irányelveket, szabályokat felállítani az általa tapasztaltaknál ugyanabból a célból, hogy saját gyermeke sorsának alakulását a lehető legjobb irányba terelje. Ráadásul nem lehet éles határvonalat húzni a helyes és helytelen szülői magatartás között, és nem lehet elítélni senkit sem azért,

akarok lenni, mert igenis hasznosnak tartom, ha a hatóság – például gyámhatóság – próbál valami megoldást találni olyan szélsőséges szülői magatartások esetében, amikor egy gyerek normális fejlődése, ne adj Isten, élete forog kockán. De hol van a határ, egyáltalán lehet-e határvonalat húzni egy erős érzelmek és szoros kötelékek által „működő” rendszerben, mint a család, mi számít törvénybe ütközőnek, és mi nem?! Keresztre kell-e feszíteni azt a szülőt, akinek néha eljár a keze, és egy atyai pofonnal próbál nyomatékot adni intelmeinek? Nem lenne-e jobb hagyni, hogy a dolgok természetes rendje szerint rendeződjön egy-egy szülő-gyermek konfliktus? Mert igen, kiver a hideg veríték, ha arra gondolok, hogy fiatal anyaként rám is lesújthatott volna a törvény szigora, ha történetesen Norvégiában élek, és történetesen érvényben van az a törvény, amelynek erejével utóbb öt gyermeket szakítottak

JÁNOSSY ALÍZ

Magyari: élni kell az óvodai támogatással

A kormány döntése értelmében mintegy 111 ezer 3 és 6 év közötti, hátrányos helyzetű családból származó gyerek részesülhet támogatásban a Minden gyereket az óvodába program keretében, hívta fel a magyar családok figyelmét Magyarai Tivadar, az RMDSZ októráért felelős ügyvezető alelnöke. Mint rámutatott, a jogszabály szerint 50 lej értékű szociális jegyet kapnának azok a családok, amelyeknek az egy főre eső jövedelmük kevesebb mint havi 284 lej, és igazoltan óvodába jártatják gyermekeiket. „Felhívjuk a magyar családok figyelmét, és bátorítjuk őket, hogy használják ki a támogatás adta lehetőséget. A kezdeményezés jó, és ösztönzően hat azokra a szülőkre, amelyek nem engedhetnék meg maguknak, hogy gyermekeiket óvodába jártassák” – nyilatkozta Magyarai Tivadar. Az ügyvezető alelnök kiemelte, hogy a hátrányos helyzetű családból származó gyerekek havonta, szeptembertől júniusig, kaphatják meg azt az utalványt, amelyre szüleik élelmiszert, tisztálkodási szereket, ruházatot és tanszereket vásárolhatnak. A szülők kérvényezés, illetve nyilatkozattétel útján juthatnak hozzá a támogatáshoz. Ennek folyósítási feltételei között azonban az is szerepel, hogy az óvodás igazolt és igazolatlan hiányzásai nem haladhatják meg havonta a tanítási napok felét, hívta fel a figyelmet az oktatási szakember. Magyarai Tivadar szerint a kezdeményezés egyértelműen jó, de úgy véli, további kérdéseket vet fel az, ha a havi 50 lej csábítására azok is megjelennek az óvoda kapujában, akik eddig nem jártak. Úgy vélte, ez nagyban befolyásolhatja a magyar óvodai oktatás jelenleg is nehéz helyzetét, hiszen az RMDSZ kimutatásai szerint nincs elég hely arra, hogy a három-hat év közötti gyermekeket lakhelyük közelében maradéktalanul magyarul taníttassák szüleik. Előre borítékolható, hogy lesznek kisebb települések, ahol a segínyt nem fogják tudni igénybe venni a családok, mert egyszerűen nem lesz óvodai hely, vélte. „Az RMDSZ ezekre a problémákra mindig rámutatott, valahányszor a román hatóságok körében arról kezdtek élénken beszélni, hogy legyen kötelező az óvodai oktatás, vagy igyekeztek valami gyors megoldással az óvodák egyéb hiányosságairól elterelni a figyelmet. Az óvodai rendszer tipikus

szerkezeti problémákkal küzd: miközben kisebb településeken gyermekhiány miatt évente megyénként tucatnyi óvoda szűnik meg, máshol nincs elég óvoda, illetve nem ott van, ahol a gyermek lakik. Ezeket a problémákat mindenképp meg kell oldania a kormánynak” – hangsúlyozta az oktatásért felelős ügyvezető alelnök.

Sportosztályt indítanak Karcfalván

Felülvizsgálja korábbi elutasító álláspontját és fontolóra veszi egy sportosztály indítását a karcfalvi 5–8. osztályos iskolában a Hargita megyei tanfelügyelő-ség, jelentette ki Görbe Péter január 25-én a prefektusi kollégium soros ülésén. A főtanfelügyelő Borboly Csaba megyei tanácselnök felvetésére reagált, aki ismételten szorgalmazta a lépést. A megyei előjáró azzal indokolta a felsíki sportosztály létesítésének szükségességét – amit már több alkalommal is javasolt a főtanfelügyelőnek –, hogy a gyerekeknek így esélyt biztosítanak az itthon maradásra, a tehetséges jégkorongozóknak nem kell Magyarországra menniük előmenetelük érdekében. Borboly Csaba elmondta, az utóbbi időben jó együttműködés alakult ki a megyei tanács, a tanfelügyelőség, a prefektusi hivatal és a vállalkozói szervezetek között az önkormányzat beruházásvonzási irodájának köszönhetően, amit szerinte a főtanfelügyelő építő hozzáállása is igazol. Az ülés napirendi pontjai között szerepelt a 2016–2017-es beiskolázási terv is, így került terítékre a sportosztály és a szakoktatás kérdése. Borboly Csaba rámutatott, hogy a szakoktatást a helyi vállalkozók is támogatnák. Lehetőségeikhez mérten anyagilag is hozzájárulnának ehhez, illetve saját vállalkozásuknál biztosítanák a szakmai gyakorlat lehetőségét. A munkáltatóknak is érdekük a jól működő szakképzés, hogy a piaci igényeknek megfelelő szakemberek kerüljenek ki az oktatási rendszerből, mutatott rá. Hozzátette, hogy sok a tennivaló az érettségi kapcsán is, hiszen Hargita megyében növelni kell a sikeresen érettségizők arányát. Mint kifejtette, a sikertelen érettségi elvándorláshoz vezet, amit mindenképpen csökkenteni kell. Ezért is fontosak a szakiskolák, hogy a sikertelen érettségi utáni munkanélküliség helyett szakmát tanuljanak a diákok, legyen lehetőségük

ittthon elhelyezkedni, és ne az elvándorlásban lássák az egyetlen kiutat, hangsúlyozta Borboly Csaba.

Közlötték

az országos tesztek időpontját

Nyilvánosságra hozta az oktatási minisztérium az országos tesztek időpontját, a második, negyedik és hatodik osztályos diákoknak május második és június első felében kell megjelenniük a szintfelmérőkön. A hatodikosok május 23-án nyelv és kommunikációból, 24-én matematika és természettudományokból írnak dolgozatot. A negyedikesek május 30-án román nyelvből, 31-én matematikából, míg június 2-án magyar nyelvből vizsgáznak. A magyar tagozatos második gyerekek román nyelvű írás- és olvasáspróbája június 7-én zajlik, 8-án matematikából, 9-én anyanyelvi íráskészségből, 10-én anyanyelvi olvasásból mérik fel tudásukat. A szaktárca ugyanakkor nem módosította az országosan egységes felmérők lebonyolítására vonatkozó módszertant, csak az időpontok változtak. A dolgozatokat az adott iskola pedagógusai javítják, a tesztekre pedig – akárcsak eddig – a nemzetközi szintfelmérők szerkezete jellemző. Görbe Péter Hargita megyei főtanfelügyelő szerint a felmérők egyik célja felkészíteni a tanulókat a későbbi, komolyabb vizsgákra, a szaktárca ugyanakkor összesíti az eredményeket, és statisztikák révén próbál rávilágítani a hazai oktatási rendszer jelenlegi állapotára. A főtanfelügyelő arra is felhívta a figyelmet, hogy a felmérők eredményét nem írják be a naplóba, és nem is teszik közzé. Az oktatási tárca honlapján egyébként arról is tájékoztatta az érdekelteket, hogy a nyolcadikosok számára február 22–24. között szervezik meg az országos próbavizsgát, míg a tizenegyedikesek és tizenkettedikesek március 7–10. között vesznek részt a próbaérettségben.

Átláthatóvá tennék az iskolai költségeket

A romániai iskoláknak saját hirdetőtábláikon és honlapjuk főoldalán is közzé kell tenniük a bevételeikről és kiadásairól szóló jelentést, utasította a tanintézeteket az oktatási minisztérium. Adrian Curaj tárcavezető szerint az intézkedésre az átláthatóság kedvéért van szükség. A bevételek és kiadások közzétételével ugyanakkor az iskolák kifejezhetik tiszt

teletüket azok iránt, akik támogatták az intézményt, legyen az magánszemély, a szaktárca vagy akár az Európai Unió, mutatott rá az intézkedés egy másik vetületére a miniszter.

Miniszteri rendelet

a kisebbségi osztályok létszámáról

Az általános és a kisebbségi oktatásra vonatkozó rendelkezéseket, az iskolahálózat működésére és a beiskolázási számok meghatározására vonatkozó előírásokat is tartalmazza az a miniszteri rendelet, amelyet a szaktárca illetékes főosztálya januárban miniszteri körlevélben juttatott el a megyei tanfelügyelőségeknek. A rendelet 8. cikkelyének 8. pontja előírja, hogy az 1–8. osztályos iskolákban az osztályokban legkevesebb 12 diák kell legyen, amennyiben pedig ennél kevesebb tanulót írtak be, a végső döntést a minisztérium kisebbségi államtitkársága hozza meg. A rendelet további intézkedéseinek értelmében, ha egy iskolában olyan elemi vagy 5–8. osztály található, amelyikben nincs meg az előírt minimális diáklétszám, a működésére vonatkozó jóváhagyáshoz az iskolák a megyei tanfelügyelőséghez fordulhatnak, ahol összesítik a kéréseket, majd továbbítják a szaktárca kisebbségi államtitkárságára jóváhagyás végett. „Ami az iskolahálózat működésének további kérdéseit illeti, felhívjuk az iskolák vezetőinek figyelmét a miniszteri rendelet 20/g cikkelyének előírásaira, miszerint az iskolahálózatot a helyi önkormányzatok határozzák meg és tartják fenn. A megyei tanfelügyelőségek csak láttamozzák a hálózati és beiskolázási terveket” – hangsúlyozta Király András, a nemzeti kisebbségek oktatásáért felelős államtitkár. A tanügyi törvény értelmében a kisebbségi oktatásban egyébként eddig is engedélyezték a 12-es létszám alatti osztályokat, azonban a gyakorlatban többször is előfordult, hogy a tanfelügyelőségek a megengedő jogszabály ellenére sem hagyták jóvá az illető osztályokat, illetve kevesebb tanuló esetén elutasították a kérést anélkül, hogy továbbították volna azt a szaktárca illetékes főosztályahoz.

Béremelést kérnek a szakszervezetek

A jelenlegi minimálbér, 1050 lej másfél-szeresét kellene kapniuk alapfizetesként

a kezdő tanároknak – javasolja a Szabad Tanügyi Szakszervezetek Szövetsége (FSLI). A *Mediafax* hírügynökség szerint a szakszervezeti tömb az új bérezési törvényben a középiskolai végzettséggel rendelkező tanítóknak a kezdő tanári fizetés 80 százalékát biztosítaná. Az érdekvédelmi szervezet, amelynek országszerte több mint 178 ezer, közoktatásban dolgozó tagja van, úgy véli, el kell törölni a közalkalmazottak bérei közötti szakadékat. Mint rámutatnak, valamennyi kategória bérét annak függvényében kellene kiszámolni, hogy milyen fontos szerepet tölt be a társadalom fejlődésében. „Tény, hogy a tanügy az a stratégiai terület, amelytől egy ország jövője függ. Sajnálatos módon Romániában ezt a szektort mellőzték az elmúlt 26 évben, aminek meg is látszik az eredménye” – mutat rá közleményében az FSLI. Mint írják, jelenleg, a 25 százalékos béremelést követően egy kezdő tanári fizetés 1100 lej, míg egy, a pályafutása vége felé közeledő pedagógus 2400 lejt keres, ami a szakszervezet szerint „kínos”.

Népszerű a vallásoktatás Háromszéken

A háromszéki diákok 91,73 százaléka kérte az idei tanévben a vallásórát, de már a következő iskolai évre is megkezdtek az igénylések begyűjtését. Ugyanis, a tanintézetek vezetőinek indoklása szerint már a pedagógusok versenyvizsgája, az áthelyezések előtt tudni kell, hogy a különböző felekezetű vallástanárok hol, illetve hány csoportban, osztályban fognak tanítani szeptembertől. Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő szerint a kérelmezők magas aránya egészséges, keresztény magatartásra vall. Az oktatási minisztérium tavaly tanév közben módosította a szabályozást, így 2015 márciusától azoknak a szülőknek kell kérést benyújtaniuk az iskolában, akik szeretnék, hogy gyermekük részt vegyen a vallásórákon.

Késik a nagyenyedi kollégium felújítása

Tovább késnek a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium 2012 óta tartó felújítási munkálatai, a késlekedés pedig csődbe viheti a Fehér megyei kisváros önkormányzatát, számolt be a *maszol.ro*. Ha a kivitelező június 30-ig képtelen befe-

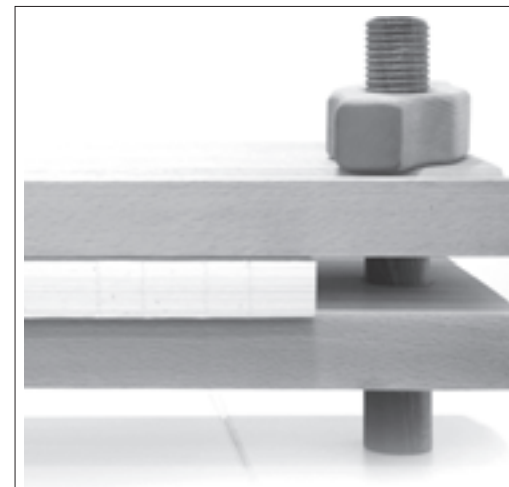
jezni a munkálatokat, Nagyenyednek közel 23 millió lejes támogatást kell visszafizetnie az Európai Uniónak. A késések miatt 2,4 millió lejt már így is a 23 ezer lakosú városnak kell előteremtenie a saját költségvetéséből. A dél-erdélyi szörvány egyik legjelentősebb magyar iskolájának az épületeit 2004-ben szolgáltatták vissza a református egyháznak. A kollégium felújításához az önkormányzat pályázott EU-forrásokra, és ellentételezéseként 25 évre bérmentes használatra megkapta az egyháztól az iskolaépületet. A 2012-ben indult projekt nemcsak a több száz éves épület-együttessel teljes körű felújítására, hanem az iskolai felszerelés beszerzésére, számítógépek és interaktív oktatási eszközök megvásárlására is kiterjed. Az EU lehetővé tette, hogy Románia 2015 végéig számoljon el a 2007–2013-as költségvetési ciklusban elnyert támogatásokkal, és a múlt év végi határidő után további fél év haladékat adott a támogatott projektek befejezésére. A 2016-ban elvégzett munkálatok költségeit azonban már maguknak a pályázóknak kell állniuk. Ha június 30-ig sem sikerül lezárni a pályázatot, a teljes támogatást vissza kell fizetni. Kerekes György nagyenyedi városmenedzser úgy vélte, hogy a teljes összeg visszafizetése a kisváros csődjét jelentené. A román törvények szerint a felújításra kiírt közbeszerzés győzteseként azt a vállalatot kellett kihirdetni, amely a legalacsonyabb áron vállalta a munka elvégzését. A késést az okozta, hogy a nagyenyedi műemlék épület felújítását egy út- és hídépítő cég nyerte meg, mely egy – a műemlék-restaurálásokban jártas – jászvásári cég felügyelete alatt dolgozott. Hátravan még az udvar kialakítása, a Bagolyvárként ismert egykori fiúkollégium épületének padlózása és csempézése, a fürdőszobák és a villanyhálózat beszerelése, valamint az osztálytermek kialakítása és felszerelése. Ezek mellett lambéria- és színpadfelújításra van szükség a díszteremben is. A hátralévő munkák a teljes felújítás nyolc százalékát teszik ki. Szócs Ildikó iskolaigazgató a portálnak elmondta: sokkal gyorsabban is mehetett volna a munka, ha a felek nem mutogatnak folyamatosan egymásra a menet közben felmerült problémáknál.

P. M.

- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatalos
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

**Rendelje meg a
Magyar Közoktatást
a 2016-os tanévre**

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

Kedves pedagógusok, jövődöbeli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatást* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk: A Magyar Közoktatás szerkesztősége

www.communitas.ro

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://www.communitas.ro/interaktiv/kozoktatas/webcimen>.

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redakția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia • Felelős kiadó: Lakatos András
Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redakția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Túlzsúfoltnak ítélik a tervezeteket a magyar oktatási szakemberek

Hová, merre, kerettantervek?

Megfeledeztek a kisebbségi oktatásról, amikor a kerettanterv-tervezeteket készítették az 5–8. osztályosok számára – vetik a minisztériumi illetékesek szemére a magyar oktatási szakemberek, egyenesen sértőnek nevezve a gesztust. A január 23-án véget ért közvéleménykutatás megfogalmazott észrevételeikben, javaslataikban az erdélyi magyar szakértők, pedagógusok azt kifogásolják, hogy az illetékesek csak beszélnek a tanügyi reformról, a gyakorlatban azonban nem valósítják meg azt. Mint rámutatnak, a három tervezet egyike sem elfogadható, azok készítői ugyanis más módon ugyan, de megőrizték az eddigi, mindenki által zsúfoltnak ítélt óraszámot, merev szerkezetet.

Bukarest-központú „kockafejű egér”

Magyar Tivadar, az RMDSZ oktatási ügyvezető alelnöke Horatius szállóigévé vált sorát parafrázálva „kockafejű egérhez” hasonlította a minisztérium kerettanterv-tervezeteit, kifejtve: ezekre tökéletesen illik a latin mondás: „a hegy vajúdik, és megszüli az egeret”. „Az új tervezet alapján egyetlen perccel sem töltene majd kevesebbet a tanulók az iskolában, mint az utóbbi évtizedekben, egyetlen betűvel sem öntenek a fejükbe kevesebbet, mint eddig, egy grammal nem lesz könnyebb az iskolatáska: a diákok túlterhelése, a tananyag zsúfoltsága ugyanolyan. Ebben sem változott semmi” – sorolta a pedagógusok által is megfogalmazott kifogásokat az oktatásügyi szakember. Az alelnök szerint a tervezet nemhogy javít, hanem egyenesen ront a jelenlegi helyzeten azért, hogy az osztályfőnöki órát, a zenei és más művészi foglalkozásokat, a testnevelést bizonyos szinteken nélkülözhetőnek, másodlagosnak tekinti. Ráadásul az eddigieknél is kevesebb választási lehetőséget biztosít a diákoknak, hiszen kötelező tárgyakkal van tele, melyeknek még az óraszámát is rögzíti. Ezáltal nemcsak a diákokat „skatulyázza be”, de a különböző tan-

intézeteknek sem ad lehetőséget saját profiljuk megteremtésére, mutat rá a szakember.

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségéhez (RMPSZ) hasonlóan Magyar Tivadar is hiányolja a tantervből a kisebbségi oktatás fontos tárgyait, hangsúlyozva: egyenesen sértő, hogy ezekről megfeledezett a minisztérium. „A kisebbségi oktatás fontos tárgyai meg sem jelennek, ez egyenesen sértő. Melléktantárgyaknak számítanak, amiket többletórászámban kell tanulni” – vonta le a következtetést az alelnök. Elmondta, hogy az RMDSZ oktatási főosztálya január végén szakértőkkel, megyei képviselőkkel tanácskozott a kerettanterv-tervezetéről, és ennek nyomán a szövetség országos vezetőségének az a határozott álláspontja, hogy a három

„Tökéletesen illik a latin mondás: »a hegy vajúdik, és megszüli az egeret«. Az új tervezet alapján egyetlen perccel sem töltene majd kevesebbet a tanulók az iskolában, mint az utóbbi évtizedekben, egyetlen betűvel sem öntenek a fejükbe kevesebbet, mint eddig.”

terv egyike sem elfogadható. „A tervezet nem tudnak túllépni azon, hogy elszigetelt tantárgyakban, tanévekben gondolkodjanak, a korábbi, merev kereteken nem tudnak túllátni. Ez fél évszázados lemaradás azokhoz az országokhoz képest, ahol a tantárgyak között kapcsolatok vannak, életkori szintek között jól átgondolt vonalvezetés, nem feltétlenül tanévben, hanem tudásszintekben kellene gondolkodni. Ebben semmit sem lép előre az új kerettanterv a régihez képest. Az új

terv nem gyermekközpontú, még csak nem is pedagógus-központú, hanem ismét táblázatközpontú, úrlapközpontú, Bukarest-központú” – jellemezte a dokumentumot Magyar Tivadar. Az RMDSZ oktatásért felelős ügyvezető alelnöke ugyanakkor emlékeztetett, hogy az egyes tantárgyak tervén számos szakértő, köztük sok magyar pedagógus is dolgozott, és azáltal, hogy a kerettanterv a régi koncepciókat követi, igazából „semmibe veszi” ezek munkáját. Felháborító, hogy ehhez a „tervezéshez” öt év kellett, jelentette ki.

RMPSZ: marad a hátrányos helyzet

A kerettanterv-tervezetek egyik változatát sem támogatja a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) sem. A szakmai szervezet a közvéleménykutatás megfogalmazott véleményezésében – mely a megyei elnökségek és a szövetség szakembereinek tanácskozása nyomán született – leszögezi: egyik tervezet mellett sem tud olyan érveket felsorakoztatni, amelyek annak elfogadását indokolnák. Legnagyobb hiányosságnak azt róják fel a dokumentumoknak, hogy nélkülözik a kisebbségi oktatásra vonatkozó kitételeket. „A perspektívából az a következtetés vonható le, hogy a nem román anyanyelvű diákok számára az anyanyelv, illetve a kisebbségek történetének és hagyományainak oktatása a javasolt kerettantervekhez képest pluszban történhet” – hívja fel a figyelmet az RMPSZ. A szakmai szervezet emlékeztet, hogy ezeknek a tárgyaknak az oktatása eddig is a választható tantárgy rovására történt, holott ezeknek a törzstananyagban volna a helyük. „Ez a megoldás ismét csak hátrányos helyzetbe hozza az anyanyelvükön tanuló diákokat” – mutat rá a Burus-Siklódi Botond elnök által aláírt dokumentum.

A szakmai szervezet véleményezése szerint a tervezetek nemcsak a kisebbségi oktatást hagyják figyelmen kívül, de a különböző iskolatípusokhoz sem

alkalmazkodnak. Nem teszik például lehetővé, hogy az általánostól eltérő profilú osztályokban a profilhoz igazodó műveltségi területeknek megfelelő tantárgyak órái ne terheljék túl a ta-

„A tervezetek által meghatározott óraszámot a román oktatásban is túl soknak tartják, a kisebbségi osztályok esetében pedig ehhez még az anyanyelv, magyar tagozaton a magyar nyelv és irodalom, valamint a magyarság története is hozzáadódna, ami például hetedik osztályban már heti öt pluszórát jelent. Rugalmasabb tantervre lenne szükség. Lényegében nem az óraszám a döntő, elsősorban azt kellene leszögezni, hogy mit és mennyi idő alatt akarunk megtanítani a gyerekeknek.”

nulókat. Az RMPSZ szakemberei is úgy vélik, hogy a diákok túlterhelése nem küszöbölhető ki az óraszámcsökkentéssel, valójában a tananyagot kellene csökkenteni. További hiányosságnak tekintik, hogy a tervezetek a tantárgyak közötti tantervi keresztkapcsolatokat sem veszik figyelembe, és évfolyamok szintjére bontják a követelményeket. „A képességfejlesztés és az egyéni tanulói fejlődési ütem nem osztható tanévekre” – hangsúlyozza a pedagógusszervezet példaként az idegen nyelv tanítását említve. „Ezek a kerettantervek nem hoznak érdembeli változást, a javaslatok megőrzik a klasszikus tantárgyi struktúrát” – mutat rá az RMPSZ, kijelentve, hogy a tantervfejlesztés jelenlegi formájában inkohereus, azonnali bevezetése pedig sok veszélyt hordoz magában.

Hiányolják a speciális román tantervet

A szakmai szervezet javaslataiban elsőként a tantárgyi programok vál-

toztatását szorgalmazza, elsősorban a román nyelv és irodalom tantárgy esetében, amelyet a magyar pedagógusok által oly sokat hangoztatott álláspont szerint a nem román anyanyelvű gyerekeknek speciális tanterv szerint kellene tanítani. A programok változtatása „mellékhatásként” új és jobb tankönyveket is eredményezne, irányítják rá a figyelmet az évről évre visszatérő másik problémára. Az RMPSZ véleményezésében külön kitér a folytonosságra, az interdiszciplinaritás fontosságára, a pedagógusok szakmai továbbképzésének szükségességére. Emellett a választható órák számának növelése mellett tör pálcat, amelyek esetében nagyobb szabadságot biztosítana a diákoknak. A különböző tárgyakat nem óraszámban, hanem százalékos arányban kellene mérni, mutat rá a szervezet, hozzátéve, hogy a heti egyórás tantárgyakat pedig félénként tömbösíteni kellene.

Szkeptikus szakma, tiltakozó zenészek

Az oktatási minisztérium által kidolgozott kerettanternv-tervezetek nemcsak a szakma, hanem a közvélemény felháborodását is kiváltotta. A temesvári Banatul szimfonikus zenekar tagjai például fehér karszalagot viselve léptek fel egyik januári koncertjükön, így tiltakozva az ellen, hogy a tervezetek szerint a nyolcadik osztályosok órarendjéből a kiiktatnák a zeneórákat. A tiltakozás ezen módjáról a Banatul Filharmónia szakszervezete és az intézmény vezetősége közösen döntött, az akcióhoz pedig a temesvári román opera művészeinek szakszervezete is csatlakozott. Ezért a *Csárdáskirálynő* egyik január végi előadásán mind a 250 művész fehér karszalagot viselt a színpadon és a zenekari árokban. „Mi is csatlakozunk a temesvári filharmónia zenészeinek tiltakozásához. A *Csárdáskirálynőt* telt ház előtt játszottuk, mintegy 500 néző előtt, reméljük, üzenetünk azokhoz is eljut, akik a zeneórák kiiktatásáról döntöttek. Ezt a jelzésértékű tiltakozást hasonló akciók követik majd” – nyilatkozta a sajtónak Dan Mircea Petcu szakszervezeti vezető.

Időbe telik a javaslatok feldolgozása

Az oktatási minisztérium tavaly karácsony előtt bocsátotta közvitára a

kerettanternv-tervezeteket, amelyekre január 23-áig várták a pedagógusok, diákok, szülők, civil és szakmai szervezetek észrevételeit, javaslatait. Király András oktatási államtitkár a sajtónak úgy nyilatkozott, hogy a minisztérium honlapjára több mint hatezer észrevétel futott be, melyeket feldolgoznak, csoportosítanak, majd ezek figyelembevételével készül el az 5–8. osztályosok új tanterve. A végleges kerettanternvre még várni kell, vélte a szakpolitikus, rámutatva, hogy csupán a javaslatok feldolgozása he- teket vehet igénybe. Elmondta, hogy a dokumentumokat a kisebbségi oktatással megbízott államtitkárság is véleményezte, és a magyar pedagógusokhoz hasonlóan az itt dolgozó szakemberek is arra a következtetésre jutottak, hogy egyik változat sem elfogadható. Elmondta, hogy a tervezetek által meghatározott óraszámot a román oktatásban is túl soknak tartják, a kisebbségi osztályok esetében pedig

„A temesvári Banatul szimfonikus zenekar tagjai például fehér karszalagot viselve léptek fel egyik januári koncertjükön, így tiltakozva az ellen, hogy a tervezetek szerint a nyolcadik osztályosok órarendjéből kiiktatnák a zeneórákat.”

ehhez még az anyanyelv, magyar tagozaton a magyar nyelv és irodalom, valamint a magyarság története is hozzáadódna, ami például hetedik osztályban már heti öt pluszórát jelent. „Rugalmasabb tantervet szeretnénk. Lényegében nem az óraszám a döntő, elsősorban azt kellene leszögezni, hogy mit és mennyi idő alatt akarunk megtanítani a gyerekeknek, és ehhez kell majd utólag óraszámokat rendelni” – összegezte az elvárásokat Király András.

PAP MELINDA

Megjelent A székelység történetének második, javított kiadása

Tankönyv a nagyközönségnek is

Szerkezetében rendszerezettebb, tartalmában gazdagabb lett, de formájában, kivitelezésében is megújult *A székelység története* című könyv, melynek második, javított kiadását a magyar kultúra napja alkalmából mutatták be több székelyföldi településen. Ferencz S. Alpár projektkoordinátor, csíkszeredai történelemtanár, a felnőttek számára kézikönyvnek, diákok számára tankönyvnek szánt kiadvány egyik szerzője szerint ugyanakkor igyekeztek megtartani a korábbi szerkezetet, szín- és formavilágot. Elsősorban az előző kiadás kapcsán a szakma által megfogalmazott megjegyzéseket, javaslatokat építették be az új kiadványba, ugyanakkor a tankönyvírói észrevételeket, didaktikai szempontokat is figyelembe vették. Rendszerezettebb, gazdagabb lett a képanyag is, és azoknál a leckéknél, ahol történelmi személyiségekről, eseményekről van szó, a kiegészítő olvasmány, képes anyag „közelebb került” a szövegtesthez, magyarázta a történész. Mint mondta, míg az első kiadással elsősorban a helytörténeti ismeretek átadására koncentráltak főleg iskolai környezetben, a második, javított változat a nagyközönség által tanúsított nagy érdeklődést is igyekszik kielégíteni.

„A székelység történetének megjelentetésével a kezdeményezők és szerzők azt szerették volna jelezni, hogy szükség van helyismereti könyvekre, illetve arra is rá szerették volna irányítani a figyelmet, hogy lehet nem túl drágán jó minőségű tankönyvet készíteni.”

Jogilag nem tankönyv, jelképesen az

„*A székelység története* jogi szempontból nem minősül tankönyvnek, de jelképesen annak lehet nevezni” – jellemezte Ferencz S. Alpár a Hargita Megyei Tanács kezdeményezésére, a Kovászna megyei önkormányzat társfinanszírozásával a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont által 2011-ben megjelentetett kiadványt, mely elmondása szerint az elmúlt években a legtöbb Hargita és Kovászna megyei iskolába eljutott. Rámutatott, az első kiadás megjelenésekor azért ajánlották a 6–7. osztályosoknak, mivel úgy vélték, hogy a magyarság, illetve a romániai magyar kisebbség történetét bemutató tankönyv kiegészítésére lehet használni, de a történész szerint a szöveg, az anyag újszerűsége megengedi, hogy nagyobb osztályokban is lapozgassák kiegészítő olvasmányként. Elmondta, *A székelység történetének* megjelentetésével a kezdeményezők és szerzők azt szerették volna jelezni, hogy szükség van helyismereti könyvekre, illetve arra is rá szerették volna irányítani a figyelmet, hogy lehet nem túl drágán jó minőségű tankönyvet készíteni.

A hiánypótló kiadvány az iskolákban a magyarság története választható tantárgy vagy körüli tevékenységek keretében, illetve könyvészeti elemként is alkalmazható, a pedagógus dönti el, hogyan használja – mondta Ferencz S. Alpár. A projektkoordinátor arra is felhívta a figyelmet, hogy a kiadvány szerzőinek részvételével elindult egy

újabb mozgalom Kolozsváron, a fiatal történészek a romániai magyar kisebbség története tankönyvön dolgoznak, így *A székelység története* ennek kiegészítéseként is alkalmazható majd.

A világhálón is elérhetővé tennék

A projektkoordinátor szerint az első kiadás sikerkönyvnek bizonyult, a több ezer példány rég elfogyott, és a kiadvány Facebook-

oldalára – Székely tankönyv – napi rendszerességgel nagyon sok érdeklődő levél érkezik Ausztráliától kezdve az Egyesült Államokig. Ezért terveik között szerepel, hogy a világhálón is elérhetővé tegyék, és már dolgoznak az elektronikus változatán. *A székelység történetét* nemcsak internetes tankönyvként, hanem e-bookként is szeretnék az olvasók rendelkezésére bocsátani, a képanyagot pedig szemléltetőanyagok formájában is népszerűsíteni. A kiadvány ismerői számára online versenyszerű játékot is indítának, sorolta az illetékes. További terveik között szerepel a kiadvány román nyelvre való szakszerű lefordítása is, ugyanis a szerzők szerint az első kiadást követően a román sajtóban megjelent negatív kritikák, nacionalista indítatású észrevételek a gyors, rossz for-

dítás számlájára írhatók. Ferencz S. Alpár elmondta, szakmai, akadémiai körökben ezt „kibeszélték”, ugyanakkor úgy vélte, a párbeszédnek továbbra is helye van, és ez a jövőben is folytatódik mind román és magyar, mind romániai magyar vonalon. *A székelység története* nem sérti a románokat, hangsúlyozta a történész, rámutatva ugyanakkor, hogy ez értelemszerűen egy, a magyar kultúrán és nyelvetületen belüli népcsoport sorsáról és történelmi múltjáról szól, és azzal a nem titkolt céllal készült, hogy elősegítse a székely identitás megőrzését.

A Ferencz S. Alpár, Forró Albert, Hermann Gusztáv Mihály, Kádár Gyula, Mihály János, Novák Csaba Zoltán, Novák Károly István, Orbán Zsolt, Sepsiszéki Nagy Balázs, Sófalvi András és Sztáncsuj Sándor József által írt könyv új kiadásának végén általános könyvészetet talál az olvasó, a fejezetek zárásaként pedig az adott részre vonatkozó szakirodalmat tüntették fel a szerzők. A történeti részekhez könyv- és filmajánló tartozik, az előző kiadáshoz képest kibővített illusztrációs anyagot Gyöngyössi János készített. A második, javított kiadást a könyv egyik szerzője, a 2015 októberében elhunyt Kádár Gyula emlékének ajánlották.

A hiánycikknek számító kötet a Székely Termékek webáruházában (<http://szekelytermekek.ro/konyvek-nyomtatott-kiadvanyok-dvd-k/3092-a-szekelyseg-tortenete-61.html>) vásárolható meg, külföldre is postázzák.

PAP MELINDA

2016. február

Rendszeresen dohányzik a 14 és 18 év közötti romániai tinédzserek 22 százaléka

Teret hódító káros szenvedélyek

Rendszeresen dohányzik a 14 és 18 év közötti romániai tinédzserek 22 százaléka, 8 százalékuk pedig legalább egyszer kipróbálta a marihuánafogyasztást – derült ki az Open Research társaság által szeptember-októberben végzett tanulmányból. A felmérés, amelyet 357, 14 és 18 év közötti fiatal megkérdezésével készítettek, arra is rávilágít, hogy a dohányzó tinédzserek 70 százalékának van legalább egy cigarettázó barátja.

Óriási a szerepe a családi befolyásnak

A hétfőn közzétett tanulmány következtetése szerint az, hogy egy kamasz dohányossá válik, vagy sem, a kör-

nyezeti mintáktól, a családi légkörtől és a szülői befolyástól is függ. A cigarettázó fiataloknak majdnem a fele (43 százalék) nyilatkozott úgy, hogy hiányoznak/nem élnek a közelében a szülei, vagy nem állnak közeli kapcsolatban édesapjukkal (47 százalék). Ezeknek a kamaszoknak 53 százaléka vallotta azt, hogy nem működik jól a kapcsolata a szüleivel, 43 százaléka pedig traumatikus élmény hatására kezdett dohányozni. A felmérés arra is kitér, hogy azok közül a fiatalok közül, akiknek legalább az egyik szülője dohányos, 61 százalék kezd rendszeresen cigarettázni. Ugyanakkor a kortárscsoport hatása is nagymértékben befolyásolja, hogy valaki a káros szenvedély rabjává válik-e: a dohányzó kamaszok 70 százalékának, míg a nem dohányzók 20 százalékának van rendszeresen cigarettázó barátja a tanulmány szerint. A kutatásból az is kiderült, hogy a fiatalok főként kíváncsiságból próbálták ki a marihuánát, és fogyasztásuk meglehetősen esetlegesnek minősíthető: a megkérdezettek legnagyobb része nem szívott füvet az utóbbi egy hónapban. A felmérésben nyilatkozó kamaszok közül a legfiatalabb, aki kábítószerzett már, 12 éves, 15 éves kor után pedig növekszik az arányuk. A marihuánát kipróbálók 32 százaléka barátoknál, 18 százaléka pedig utcán vagy bárókban próbálta ki a füvezést. Abban, hogy a fiatalok elkezdnek dohányozni, a felmérés szerint óriási a szerepe a családi körülményeknek: nagymértékben számít, ha az apa nem vesz részt aktívan a család életében, ha nézeteltérések uralják az otthoni légkört, vagy a szülők közt feszültség tapasztalható. „Pubertáskorban intenzív átalakulás megy végbe az agyban, ennek következményeképpen a fiatalokat állandó jelleggel érzelmeik és benyomásai uralják. Ily módon az alkohol és a dohányzás stresszcsoökkentő és érzelem-szabályozó szerepű lehet számukra” – mondta Dragoș Carneci, az Open Research társaság tanácsadója.

Hangsúlyos a kortárscsoport nyomása

„Természetesen jó eséllyel lesz dohányzó abból a gyerekből, akinek a szülei is cigarettáznak, de ennek az ellenkezője sem ritka: megesik, hogyha a fiatal ezt a mintát látja otthon, épp ezért nem fog füstölni” – fejtette ki Kalóz János kolozsvári pszichológus, drogprevenációs szakember. Vélekedése szerint abban hogy valaki elkezd-e rendszeresen dohányozni, hangsúlyos szerepű a kortárscsoport nyomása, hiszen a „bagósok” általában egyazon társaságba járnak, és ha valaki hozzájuk akar tartozni, akkor persze nem kötelező, de „illik” cigarettázni. Kalóz János arra is rámutatott, egyre inkább jellemző, hogy a fiatalok gyorsan akarnak felnőni, a felnőttek világához tartozónak szeretnék érezni magukat, ezért is kezdenek cigarettázni. „A pubertáskor kezdete manapság egyre korábbá válik, a gyerekek akár már 9 éves korban elkezdnek kamaszodni, és ez érdekes módon fizikailag is megfigyelhető rajtuk. A gyors ütemű növekedéshez pedig óhatatlanul kíváncsiság és feltűnési vágy társul. Ennek következményeként is előfordulhat, hogy elkezdnek dohányozni vagy pszichoaktív szereket fogyasztani – mondta a pszichológus. Rámutatott, alapvető e tekintetben természetes a kíváncsiságuk, hogy új dolgokat akarnak kipróbálni, ez pedig a „csakazértis” típusú lázadásukhoz is kapcsolódhat. „Ha például a kamasznak tiltják a szülei, hogy dohányozzon, annál inkább ki fogja próbálni, hiszen ez egyfajta kapaszkodót jelent számára: újabb ok, ami ellen lázadhat” – mutatott rá a szakember. Kifejtette, naponta 3-4 kávézó előtt vezet el az útja, és rendszeresen lát iskolásokat oda betérni, a helyiségben pedig természetesen vágni lehet a füstöt.

„Kíváncsi vagyok, hogy a frissen életbe lépett dohányzási korlátozás megváltoztatja-e a cigarettázó fiatalok számáról most készített statisztikákat” – mondta a pszichológus, aki a marihuánafogyasztásról készült

Korhatárossá tennék a dohányzós filmeket

Korhatárossá tennék a dohányzós jeleneteket bemutató filmeket, mint „a dohánytermékek promóciójának utolsó bástyáját” az Egészségügyi Világszervezet (WHO). A nemzetközi szervezet a február végi Oscar-gála előtt jelentette be tervét arra hivatkozva, hogy miközben számos ország megtiltotta a dohánytermékek reklámját, szponzorálását, a cigarettagyártók a filmipar segítségével toborozzák a jövő dohányosait – közölte honlapján február elején a *The Guardian* című brit lap. A WHO *Dohánymentes filmek* címmel hozta nyilvánosságra jelentését, amely szerint a 2014-ben bemutatott hollywoodi filmek 44 százalékában dohányoztak, és a nem korhatáros filmek 36 százalékában is rágyújtottak. A szervezet megemlítette, hogy a rendkívül népszerű *Transformers: A kihalás kora* című produkcióban már egy robot is cigizett. Armando Peruga, WHO dohányzás elleni programjának menedzsere elmondta, hogy míg korábban csökkent a filmekben a dohányzós jelenetek száma, 2013–14 fordulóponttá vált, és ismét növekedést tapasztaltak ezen a téren. „A dohányipar alternatív utakat keres termékei reklámozására, és a filmekben találták meg az utolsó bástyájukat” – hangsúlyozta Peruga.

felmérés eredményeire is kitért. Úgy fogalmazott, a pszichoaktív szerek esetében is érvényes az, ami a fiatalok alkoholfogyasztásával kapcsolatos: ilyenkor egyfajta kihívásnak tekintik, és versenghetnek egymással, hogy melyikük meri kipróbálni. „A drogfogyasztás sajnos elviheti a fiatalokat egy olyan útra, amin nem látni a végét. A kamasz úgy érzi, hogy a kábítószer enyhíti a szorongást, a stresszt, és elkezd keresni ezt az érzést, holott a problémáit természetesen nem oldja meg. Ahhoz, hogy minél kevesebb kár érje a gyereket, hogy ne váljon káros szenvedélyek rabjává, a pedagógusnak és a szülőnek nagyon jelen kell lennie a kamasz életében” – hívta fel a figyelmet Kalóz János. A felnőttnek kíváncsinak kell lennie a gyerekre, nagyon oda kell figyelnie arra, mi történik az életében. A kíváncsiság és odafigyelés csodákra képes – hangsúlyozta. Kalóz János fontosnak tartja azt is, hogy az osztályfőnök például ne csak arra legyen kíváncsi, milyen a gyerek teljesítménye, hanem arra is, hogyha nem teljesít megfelelőképpen, akkor mi lehet a gond. „Mivel a szülők sokszor csak este találkoznak a kamaszokkal, fontos lenne, hogy napközben is meghallgassa őket alkalomadtán egy pedagógus az iskolában. A megelőzéshez tartozik és lényeges, hogy legyen valaki, akinek a gyerek elmondhatja, mi bántja, legyen a közelében felnőtt, akinek van rálátása a kamaszodó gyerek életére” – hívta fel a figyelmet a drogprevenációs szakember.

Újfajta, veszélyes drog miatt kerültek kórházba fiatalok

Egy újfajta kábítószer miatt került kórházba január végén több tucat romániai fiatal. A szintetikus, rendkívül káros anyagot az országba juttató 11 brassói fiatalot 30 napos előzetes letartóztatásba helyezték. A szert, amelyet már betiltottak Németországban – ahol két személy meghalt a fogyasztása miatt – egy fiatalok által irányított drogterjesztő hálózat népszerűsítette Brassóban és Feketealmon, amelyet a szervezett bűnözés és terrorizmus elleni ügyészség (DIICOT) számolt fel szerdán. A drogterjesztők Nagy-Britanniában vásárolták a vegyi anyagot, amelyet nátrium-hidroxiddal (marószóda) és acetonnal vegyítve adtak el a tinédzsereknek – írta a *Digi24* oldal. Az ügyészek szerint az így nyert kábítószer gyógy-növényekből készült teafű közé keverték, egygrammnyi anyagot 20–30

• **„Csakazértis” lázadók.** Abban, hogy valaki elkezd-e dohányozni, döntő tényezőnek minősülhet a kortárscsoport nyomása

lejért árusítottak. „Ezek az újfajta kábítószeresek rendkívül veszélyesek lelki és fizikai szempontból is. Légzési nehézséget, szív működésbeli rendellenességeket okozhatnak, ugyanakkor komoly pszichiátriai szövődmények lehetnek” – mondta a sajtónak Cristian Oprea, a Konstanca–Tulcea régió drogmegelőző központjának vezetője. Az aradi sürgősségi kórház főorvosa úgy nyilatkozott, hasonló esetekben arra kényszerülnek, hogy csupán a tüneteket kezeljék, hiszen a páciensek nem vallják be, hogy kábítószerrel fogyasztottak, és az orvosok csak később szereznek erről tudomást. „A legveszélyeztetettebb a kamaszok korosztálya e tekintetben. Mivel nagyon olcsón árulják az effajta kábítószerrel, jóval több fiatal szerzi meg, mint a kétszer ennyibe kerülő, klasszikusnak számító drogokat” – mutatott rá Cătălin Borcoman, a brassói DIICOT főügyésze. Brassóban, a Brassó megyei Feketealmon és Szászvolkányban összesen 25 személyt vettek őrizetbe, mi-

után házkutatást tartottak náluk, és kihallgatták őket. Bár a forgalomban lévő etnobotanikai szerek listáját időről időre frissítik a hatóságok, a drogterjesztők mindig egy lépéssel előttük járnak, és új szerkombinációkkal rukkolnak elő. Az a szer, ami miatt most került kórházba több tucat fiatal, tavaly jelent meg a piacon. A pszichoaktív szereket a köznyelvben drogoknak vagy kábítószereknek nevezik, ezek természetes vagy mesterséges anyagok, amelyek a szervezetbe kerülve a központi idegrendszerre hatnak, megváltoztatják annak működését, függőséget okozhatnak, hiányuk elvonási tünetekkel járhat. A drogfogyasztók a szakirodalom szerint általában önbizalom-hiányosak, hajlamosak a depresszióra, és nincsen határozottan körvonalazott értékrendjük.

KISS JUDIT

Európa negyede dohányzik

A 2015-ös dohányzási attitűdökkel kapcsolatos Eurobarométer-felmérés szerint a dohányosok aránya Európában két százalékponttal csökkent 2012 óta, ugyanakkor az európai lakosság mintegy negyede továbbra is dohányzik. Magyarországon a 2015-ös Eurobarométer szerint a válszadók 30 százaléka dohányzik, ami az EU-n belül a hatodik legmagasabb

arány, a 2012-es felméréshez képest viszont két százalékpontos csökkenést jelent. Magyarországon 2012. január 1-jétől hatályos a nem dohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló törvény szigorítása, amely többek között a szórakoztató-, vendéglátóhelyek beltéri egységeiből tiltotta ki a dohányzást.

„Közös nevezőnk az anyanyelv”

A Székelyföld kulturális folyóirat meghívására Péntek János nyugalmazott egyetemi tanárral, nyelvészrel, etnográfussal találkozhattak a csíkszeredaiak január 21-én, a lap januári lapszámának bemutatóján. Az eseményt a Hargita Megyei Tanács és Magyarország csíkszeredai főkonzulátusa szervezte a magyar kultúra napja alkalmából tartott rendezvénysorozat részeként.

Versenyképesség szükségeltetik

2011-ben és 2014-ben nyílt levélben hívta fel a figyelmet Péntek János kolozsvári professzor az anyanyelvi és a minőségi magyar oktatásra. Az első levélben a szülőkhöz fordult, rámutatva az anyanyelven való tanulás fontosságára, arra, hogy miért fontos, hogy a szülő tannyelvként ne az állam nyelvét válassza. Mint mondta, míg Székelyföldön ez természetes, Erdélynek elég nagy részében alapvető problémát jelent. Az anyanyelvi oktatás olyanmire fontos, hogy innen indul el a gyermek nyelvi életpályája, és itt dől el sok esetben, hogy megmarad-e a magyar identitásában. „Közös nevezőnk a nyelv, a Kárpát-medencei magyar identitásban ez a meghatározó. Az anyanyelv a megismerésben is elsődleges, mert azzal kezdjük megismerni a világot, és a továbbiakban is ez lesz a leghatékonyabb a tanu-

„Az oktatásban fordított dolog érvényesül: mindenki az egyetemi professzort isteníti. Én az óvónőt, tanítónőt legalább olyan fontosnak tartom, sőt a professzor nem tud annyit rontani, mint aki elkezd a gyerek nevelését, oktatását.”

lás szempontjából, különösen kiskorúakban. A családi indíttatás is nagyon fontos, és át kell váltani más nyelvekre is, de különösen kiskorúakban és később is hatékonyabb a tanulás anyanyelven” – mutatott rá a

professzor, aki szerint a megmaradás feltételeit az anyanyelvi oktatásban teremthetjük meg. A második levélben Péntek János a pedagógusokhoz, oktatásfelelősökhöz szólt, kiemelve, hogy az egyetlen esély arra, hogy a magyar oktatás színvonalas és versenyképes legyen, ha minőségi színvonalú. „Szakmai kérdésekben a versenyképesség egy életen keresztül tart. Számos, sokféle szempontú oktatáskutatás folyik, és az elmúlt időszakban dömping volt konferenciákból, de a legtöbb esetben az oktatás alapkérdéseit szinte kizárólag oktatásszervezési szempontból nézték (mintha csak logisztikai kérdés lenne), és a demográfiával kapcsolták össze. Közben meg nem esik elég szó arról, hogy a magyar oktatásnak versenyképesnek kell lennie, hiszen ha nem vagyunk versenyképesek a román nyelvű oktatással, akkor eleve rossz az esélyünk” – mutatott rá az előadó.

Alkalmasság és szakmai képzettség

A beszélgetésen szó esett a pedagógusok helyzetéről is, arról, hogy a gyerekek mellett a legnagyobb szükség tanítókra van. „Legtöbbünk számára egy tanár személyisége rendkívül meghatározó. Mindig fontos kérdés, hogy a gyerekek volt-e egy tanárpéldaképe. A pedagógusnak ugyanis óriási hatása szellemileg és magatartás szempontjából is a diákra” – mutatott rá az előadó. Kitért arra is, hogy valamikor az, hogy valaki pedagógus, valóban nagy dolog volt. A tanításban a legfontosabb, hogy a tanár szuverén a tanszékén: oktatni jól, rosszul, elviselheti, hogy alszanak a diákok, de óriási lehetőség számára, hogy az iskolában fontos dolgokat tehet – mondta Péntek János. Arra is kitért, hogy ahhoz, hogy valaki jó pedagógus legyen, néhány alapvető tényezőre szükség van, amelyek nélkül „nem megy”. Egyrészt, hogy születésétől fogva alkalmas-e az illető arra, hogy pedagógusként dolgozzon. „1990 óta nálunk sehol nem vizsgálták az alkalmasságot, amikor valaki pedagógusnak jelentkezett, nem ellenőrizték, hogy valójában kinek is kezdik el a képzését. Egy másik tényező a szakmai képzettség, valamint az elkötelezettség a tanári munka, a közösség iránt.

Szintén fontos tényező a társadalmi megbecsültség – ezeknek mind együtt kell lenniük” – mondta az előadó. Mint kifejtette, legalább tizenöt intézményben folyik magyar tanítóképzés, ahová „korlátlanul” be lehet jutni. „Jön a nagyon jó képességű hallgató, és azon, ahogy ír, látni lehet a tanító néni hibáit. Ezt viszi magával tovább, hiszen rendkívül meghatározó, hogy mire tanították. Az oktatásban fordított do-

„Az emberek azt hiszik, hogy az elit iskolában csupa jó tanár tanít, a külvárosban meg rosszak, holott ez nem a valóság. Sok külvárosi iskolában oktatnak nagyon jó tanárok, akiknek a dolguk is nehezebb.”

log érvényesül: mindenki az egyetemi professzort isteníti. Én az óvónőt, tanítónőt legalább olyan fontosnak tartom, sőt a professzor nem tud annyit rontani, mint aki elkezd a gyerek nevelését, oktatását” – mutatott rá az előadó.

Elitek, tehetségek

Péntek a Nyilas Misi tehetséggondozó programról is beszámolt, mint mondta, a pénz a tanulásban is „diszkriminál”, hiszen nagyon sok tehetséges gyereket veszítünk el épp amiatt, mert a tanuláshoz pénz kell – ezért is jött létre 2003-ban a program. Mára már közel négyszáz ösztöndíjas diákjuk van mintegy hétszáz támogatóval. Az ösztöndíj elnyerésére hetedik osztálytól lehet pályázni, egészen tizenkettedik osztályig. Általában személyes kapcsolat is létrejön a támogatott és a támogató között, akad olyan, aki az egyetemi tanulmányai alatt is támogatja az ösztöndíjast. A professzor arra is rámutatott, hogy amit Erdélyben és általában Romániában elitnek és tehetségnek nevezünk, az két különböző dolog. „Elsősorban nem értelmiségi elitről beszélünk, hanem gazdasági elitről, a pénzes embereket tekintjük elitnek, és erre oda kéne figyelni. A nagyvárosokban – Kolozsváron is – azért szűnnek

meg külvárosi iskolák, mert mindenki az úgynevezett központi, elit iskolákra összpontosul. Így a gyerekek egy része bemegy az elit iskolákba, a másik része átmegy román iskolába” – fogalmazott az előadó. Vélekedése szerint a tanárok megítélése szempontjából sem jó ez, hiszen ily módon az emberek azt hiszik, hogy az elit iskolában csupa jó tanár tanít, a külvárosiban meg rosszak, holott ez nem a valóság. Sok külvárosi iskolában oktatnak na-

gyon jó tanárok, akiknek a dolguk is nehezebb. Persze mindenki megtesz mindent a saját gyermeke érdekében, de nem szabad megfélemezni a többit sem: az elit nem erősítheti magát úgy, hogy az a többi kárára menjen. Az előadó arra is kitért, hogy az elmúlt negyedszázadban nem a politika hozta el igazán a nagy változásokat, az információáramlás szabadságát, a (magyar) szellemi világ átjárhatóságát, hanem a digitális csoda. „Megkésve

ugyan, de egyre inkább látható, érezhető, hogyan változik meg ebben az új dimenzióban, az informatika, az internet, a digitális technológia révén a tanítás és a tanulás is. Abban a dimenzióban, amelyben sokkal inkább otthon érzik magukat a tanulók, mint a szüleik vagy a tanáraik” – mondta Péntek János.

PÉTER BEÁTA

Kötelező feladatok, tankönyvek és a diákok tűrőképességének határai

A romániai oktatási rendszerben kulcsszó az erőszak – fejtette ki Marcus Solomon hírneves román akadémikus, matematikaprofesszor, aki szerint a tankönyvek a diák elleni erőszaknak tekinthetők, akárcsak a házi feladatok. Bár a 90 éves tudós fő kutatási területe a matematikai analízis, a számítógépes nyelvészet és matematikai módszertan, megannyi könyvet és tanulmányt írt a nyelvészet, szemiotika, filozófia és neveléstudomány tárgykörében. Február elején a Digi24 hírportálnak beszélt a romániai oktatási rendszer hiányosságairól, rámutatva, a számítógépeket azért hozta létre a civilizáció, hogy segítsék az emberi intelligenciát, hogy ne kelljen primitív memorizációs tevékenységeket végeznie az embernek. A jelenlegi romániai tankönyvekről szólva azt mondta, legtöbb kiadvány ellentétben áll a gyermek pszichoszomatikus egészségével, hiszen egyfajta erőszakot tesz rajta. „Sorra vettem a biológia-, földrajz-, történelemtankönyveket, és megállapítottam, hogy a diákoknak ijesztően nagy mennyiségű információt kell befogadniuk, megjegyezniük és reprodukálniuk. Például egy földrajz- vagy biológiakönyvben egyetlen oldalon több tucat olyan fogalom, kifejezés található, ami újabb magyarázatra szorul. A részletes leírásokat nem lehet megemésztetni, ha az ember nem tud osztályozni, szelektálni, ha nem képes bizonyos gondolatok köré rendezni őket” – hívta fel a figyelmet. Mint mondta, ilyen szempontból el vagyunk veszve, és nemcsak az oktatási rendszer problémája ez, hanem a társadalomé is. „Immárbánálissá vált a kijelentés, hogy a az emberiség egyetlen perc leforgása alatt több információt termel, mint amennyit egész eddigi történelme során. Intelligenciánkkal bizonyos elvek köré szervezzük, rendezzük és szelektáljuk a dolgokat, és egész kultúránk azon alapszik, hogy a sokat kevésbé redukáljuk, különben elveszünk. Az iskolai tankönyvek nem vesztek tekintetbe” – sommázott a tudós. Úgy fogalmazott, hogy

„A diákoknak ijesztően nagy mennyiségű információt kell befogadniuk, megjegyezniük és reprodukálniuk. Például egy földrajz- vagy biológiakönyvben egyetlen oldalon több tucat olyan fogalom található, ami újabb magyarázatra szorul. A részletes leírásokat nem lehet megemésztetni, ha az ember nem tud osztályozni, szelektálni, ha nem képes bizonyos gondolatok köré rendezni őket.”

ha az ember szóba áll valódi szakemberekkel, azok mind azt mondják, hogy nem így kell a tankönyvben megjelentetni az információkat, viszont valószínűleg nincsen kapcsolat azok közt, akik a tankönyveket írják, és akik valóban értenek ehhez. A gyerekek pedig nem tudnak kritikusan viszonyulni a tankönyvekhez, amelyek információáradatot zúdítanak rájuk. „Az ily módon agresszívnek tekinthető tankönyvekhez hozzáadódik az az erőszak, amit az otthon kötelezően megoldandó házi feladatok jelentenek a diákok számára. És akkor belépnek a képbe a családtagok, akik segítenek a feladatok megoldásában. Azt soha senki nem kérdőjelezi meg, hogy az egymásra tevődő kötelező feladatok mennyisége nem lépi-e túl a gyerekek tűrőképességét? A minisztériumnak üzenetet küldtem: itt van a lehetőség, hogy csökkentsük az iskola agresszivitását, hogy korlátozzuk a házi feladatok mennyiségét, hogy átjárhatóságot biztosítsunk a papíralapú tankönyv és a világháló között, hiszen az intelligensen használt internetezésnek kellene jórészt a leíró memorizálás helyére lépnie” – mutatott rá a tudós. Kifejtette, rengeteg tanár nem érti meg, hogy feladatuk az lenne, hogy dialógust folytassanak a diákokkal, és nem hogy beszédeket tartsanak nekik. „Így nem tanítjuk meg gyerekeinket az analitikus gondolkodásra” – hívta fel a figyelmet a professzor. Solomonnak megannyi tanulója és könyve jelent meg a matematika alkalmazásáról a nyelvészetben, a színháztudományban, a természet- és társadalomtudományokban. Több tucat könyvet írt, ezekből többet lefordítottak idegen nyelvekre.

KISS JUDIT

„Heje-huja vigalom! Habos fánk a jutalom”

• FARKAS ILONA JANKA, 7. OSZTÁLYOS

• FALL DÓRA, 2. OSZTÁLYOS

• FALL DÓRA, 2. OSZTÁLYOS

• ROMÁN JÁNOS, 4. OSZTÁLYOS

• CSIKI FRIDA, 6. ÉVES

„Király szeretnék lenni a farsangon, mert a királyok parancsolgathatnak”

Miért jó beöltözni valami másnak farsangkor? – kérdeztük a marosvásárhelyi Szász Adalbert Sportlíceum 3. B. osztályos kisdíákjait.

A farsang olyan ünnep, amikor a gyerekek találkoznak, beöltöznek valaminek, táncokat, jeleneteket mutatnak be. Én eddig mindig

olyan jelmezeket választottam, amihez valami kötött. Idén tudósnek öltözniék fel, mert mostanában nagyon szeretem a tudományos dolgokat. Úgy képzeltem el, hogy fürdőköpenybe bújok, felteszek egy úszószemüveget, és a kezemben tartok egy nagytót meg egy könyvet.

Ujjalvi-Veres Dorothea

Azért szeretem a farsangot, mert báminék beöltözhetek. Dzsinn szeretnék lenni, mert tetszenek a kívánságteljesítő szellemek.

Kali Dorottya

Szeretem a farsangot, mert be tudunk öltözni a kedvenc jelmezünkbe. Ilyenkor kikapcsolódunk, együtt bulizunk az osztállyal. Az idén az iskolában újra megszervezzük a farsangot. Úgy döntött az osztály, hogy minyonok leszünk, és közös tánccal lépünk fel.

Máthé-Nagy Kriszta

A farsangot azért szeretem, mert táncolunk, eszünk-iszunk. Minecraftos ember akarok lenni, mert szeretem azt a játékot, és jókat tudok építeni.

Jakab Sámuel

Azért szeretem a farsangot, mert azon a napon érdekes dolgokat csinálunk. Például bohóckodunk, vagy szórakoztató játékokat játszunk.

Ha jelmezt választanék, akkor hercegnő lennék, s a rosszakat megbüntetném, mert nem szabad rosszakat csinálni. Például szemetelni, csúnyákat beszélni vagy durváskodni.

Szikszai Noémi

James MC akarok lenni, mert ő a legjobb videós a világon. Azért szeretem a farsangot, mert annak tudok beöltözni, aminek akarok.

Gözütök Attila

Én kutya szeretnék lenni, nem cica, se nem nyuszi. Egy egyszerű kutya azért, mert a kutyáknak jó tulajdonságaik vannak: minden helyzetben a gazdájuk mellett állnak.

Bartha Evelyn

A farsang mulatságos ünnep. Érdekes ruhákba öltözhethetünk, és sok finomságot eszünk és iszunk. Én Batmannek szeretnék öltözni.

Munteán Dániel

Kedvenc jelmezem a cowboyjelmez. Azért szeretem, mert érdekesnek tartom: az oldalamon fegyvert viselek, bő nadrágot hordok, és a fejemre kalapot biggyesztek.

Fülöp Szilárd

Én a farsangon balerina szeretnék lenni. Azért szeretem a farsangot, mert ott mulatunk. Érdekes, mert minden osztály más és más táncot ad elő.

Szabó Brigitta

Nagyon szeretem a farsangot. Jól lehet mulatni, szórakozni, táncolni. A mi iskolánkban minden osztály más jelmezt vesz fel. Én hógolyónak szeretnék felöltözni, mert ez jó jelmez.

Molnár Balázs

Azért szeretem a farsangot, mert mindenki előadja a szerepét. Focistának öltözniék a farsangra, mert szeretem a focit és a focistákat.

Bereczki Zsolt

Én király szeretnék lenni a farsangon, mert a királyok parancsolgathatnak.

Bot Krisztián

Azért szeretem a farsangot, mert mindig fánkot eszünk, és mindenki beöltözik mindenféle ruhába. Star Wars-embernek szeretnék öltözni, mert nagyon szeretem ezt a filmet. A legkedvesebb farsangi élményem az volt, amikor elégettük a szalmabábut az iskola udvarán, nagy zajt csaptunk, és mondókákkal elűztük a telet.

Enyedi Mátyás

Minecraftos ember akarok lenni, viszont a Szász Adalbert Sportlíceumban az a szokás, hogy minden osztály egy adott jelmezbe öltözik. Mi az idén minyonok leszünk. A minyonok sárga, kicsi és vicces emberek. Reméljük, hogy mi is ilyen viccesek leszünk.

Gagyi Botond

Én a farsangon Obi-Wan Kenobi szeretnék lenni, mert szeretem a Star Warst.

Cîmpean Erik

Azért szeretem a farsangot, sokat bulizunk, és jól mulatunk. Én minecraftos embernek akarok beöltözni, mert ez a kedvenc és a legjobb játékomban.

Szabó Richárd

SZÖVEG ÉS FOTÓK: KÁRP ÁGNES

Beszélgetés Székely Zoltán székelyudvarhelyi fizikatanárral

Gyermekbarát tanítás, avagy puhul a vaskalap

Minden mindennel összefügg, ennek meglátására érdemes megtanítani a diákságot – vallja Székely Zoltán, a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium fizikatanára, akinek vidám munkafüzeit Erdély-szerte használják a fiatalok. A pedagógus úgy érzi,

irodalmat, és belém oltották a szép fogalmazásra, a tökéletes helyesírással való törekvést. Kovács Piroska tanárnő Méréfalván az általános iskolában nemcsak magyartanárom, hanem osztályfőnököm és kitűnő nevelőm is volt. Nagy szerepet játszott a személyiségem fejlődésében, és azt az igényességet, amely – remélem – jellemzi munkámat, tőle lestem el. Később, a középiskolában Szikszai Annamária tanárnő nem csupán irodalomra tanított, hanem igyekezett széles látókörű embereket faragni belőlünk. Szeretettel emlékszem vissza a jó hangulatú magyarórákra, ahol az irodalom mellett sok-sok történelmet is tanultunk, és bizony olyan egészséges nemzeti öntudatot nevelt belénk, amely sokszor volt fogódzó életem során. Nem túlzok, ha kijelentem, hogy irodalomórái a Gimiben igazgyöngy-szemecskék voltak. Igaz kincsek abban a rendszerben, amely bizony tele volt kétkulacsos emberekkel, hazug eszmékkel.

Hogy mégis reálprofilú választottam, annak az a magyarázata, hogy 1987-ben egy érettségizett magyar középiskolásnak elég szűkre szabott lehetőségei voltak. A bölcsészkarra évente nagyon kevés magyar diákot vettek fel, úgyhogy a diákok többsége – ha éppen nem szeretett volna orvos vagy gyógyszerész lenni – vagy mérnöknek, vagy reál szakos tanárnak tanult Kolozsváron, Temesváron, ritkább esetben Brassóban, Jászvásáron, Bukarestben. Én nem tudtam volna elképzelni továbbtanulásomat máshol, mint Kolozsváron, mert nagyon szerettem, és szeretem a mai napig ezt a várost. Választásom azért esett a fizikára, mert már középiskolás koromban megszerettem benne azt, hogy olyan jelenségekkel foglalkozik, amelyekbe nap mint nap belebotlunk.

– Miért választotta a tanári pályát?

– Már általános iskolás koromban eldöntöttem, hogy tanár leszek. Akkor még nem tudtam, milyen szakos, ez csak középiskolában dőlt el, de a pedagógusi pálya mindig vonzott. Szerettem

és szeretek gyerekekkel foglalkozni. Kilencedikes koromban néhány évvel kisebb tizenegynéhány unokatestvéremnek olimpiát szerveztem, érmeikkel, pódiummal, lánggal, komoly versenyszámokkal... Kisiskoláskoromban hatalmas fehér csomagolópapírt használva elkészítettem az osztálynaplót, délutáni játékaim egyike volt naponta a feleltetés, jegyadás, majd évharmadok végén lezártam mindenkit úgy, ahogy azt a tanító bácsitól láttam. Ma megmosolygom ezeket az emlékeket, de egyértelműen utalnak arra, hogy már gyermekkoromban is vonzott a pálya. Később persze már meg tudtam fogalmazni a pedagógusi pálya varázsát: nincs annál szebb dolog, mint embereket formálni, felcigázni érdeklődésüket, támogatni őket a megoldások keresésében, együtt örülni velük siker esetén, ezerszer újrakezdeni a kudarc

„A vezérelv kicsiknél, nagyoknál ugyanaz: elérni azt, hogy a diák őszintén feltegye a kérdést: miért? Ez azt jelenti, hogy felébredt az érdeklődése, kíváncsi arra, amit a pedagógus át akar adni neki. Érdeklődés hiányában pusztába kiáltott szó a tanítás, mindkét fél számára kinszenvedés.”

cok után. Formálni, alakítani a gyerekek gondolkodását, emberségre nevelni őket a szakmai dolgok megtanítása mellett, fejleszteni, gazdagítani általános műveltségüket a világ legszebb hivatása, amely ugyanakkor óriási felelősséggel is jár.

– Milyen formában maradt meg az életében a művészetek szeretete?

– Szeretek olvasni, csak sajnos nagyon kevés időt tudok rá szakítani.

•Székely Zoltán: „Alakítani a gyerekek gondolkodását a világ legszebb hivatása”

több energiát kellene fordítani a gyerekek érdeklődésének felébresztésére, illetve a jelenségek megértésére, a logikus gondolkodásra. Sokrétű tevékenysége révén nemcsak saját tanítványainak, de Székelyföld több száz diákjának figyelmét is évről évre felhívja arra, hogy a minket körülvevő világ maga a csoda.

– Már diákkorában szenvedélye volt az irodalom, a humán helyett mégis a reálprofil mellett döntött. Miért épp a fizikára esett a választása?

– Talán egy picikét túlzás, hogy szenvedélyem volt az irodalom, de az tény, hogy kitűnő irodalomtanáraink voltak, akik megszerettették velem az

Szeretek színházba járni, filmet nézni, tetszenek a különleges rendezői fogások és felfogások, családi kirándulásaink alkalmával hosszasan elidőzünk városkák kisebb-nagyobb terein, alaposan szemügyre vesszük a köztéri alkotásokat, emlékműveket, és persze nem hagyjuk ki az érdekesebb tárlatokat sem. Nagyon szeretek minőségi élő muzsikát hallgatni, vallom, hogy az élő zene varázsát semmi nem tudja visszaadni.

– Több udvarhelyszéki községben, illetve több udvarhelyi iskolában is tanított már, mielőtt egykori középiskolájában, a Tamási Áron Gimnáziumban katedrát kapott. Milyen volt tanárként visszatérni a régi iskolájába? Hogy érzi, milyen mértékben változott azóta a diákság mentalitása, milyen módon lehet velük a leghatékonyabban kommunikálni?

– Felemelő érzés volt visszajönni egykori iskolámba tanítani, szembe-sülni a diákokban egykori önmagam-mal, de ugyanakkor egy kis szorongás is vegyült a magasztos érzések közé, hogy meg tudok-e felelni az új kihívásnak. Egykori tanáraink annak idején magasra tették a lécet. Nyolc év után, azt hiszem, kijelenthetem, hogy örülök, hogy elfogadtam a kihívást. Ami a diákságot illeti, a diák az diák minden korban. A maga eszességével, csínytevésével, szorgalmával és lustaságával, jogos vagy kevésbé jogos lázadásával, aki sokszor csak évek múlva jön rá arra, hogy minden történetnek ő volt a főszereplője. Ilyen értelemben nincs nagy különbség az egykori és a mai diákok között. Két dologban viszont nagy változást látok. Az egyik a felületességre való hajlam. Egyre inkább jellemző az, hogy a diák nem képes igazán elmerülni egy témában. Keveset olvas, mert ahhoz idő, türelem, nyugodtság kell. Az olvasás kiszorításával egyre jobban sorvad a képzelőerő, valamint a továbbgondolkodásra, a gondolatok csendes megérlelésére való hajlam, és ezt nem tartom jónak. Annak a hatalmas információáradatnak, amely – a technikai fejlődés következtében nagy százalékban képi megjelenítésben – naponta, óránként eljut a diákhoz, jelentős része fölösleges, elrabolja a diák szabadidejét, leterheli az idegrendszerét, frusztrált lesz, nem tud összpontosítani, nem tud társaira, környezetére, sok esetben még magára sem figyelni. A másik nagy változás a szabadság

félreértelmezéséből fakadóan a szabadosság elharapózása, és az egymás iránti tisztelet, ahogy régen mondták, a jóra való hajlam egyre nagyobb fokú hiánya. De hogy pozitív változást is említsek, tetszik az, hogy a tanár-diák viszonyban egyre inkább tetten érhető a munkatársi kapcsolat, puhul a vas-
kalap.

– Véleménye szerint hogyan lehet eredményesen fizikát tanítani? Milyen vezérelv mentén oktatta az általános iskolásokat, és mit tart szem előtt a középiskolások tanítása során?

– Jelenleg is tanítok általános iskolásokat és középiskolásokat egyaránt. A vezérelv kicsiknél, nagyoknál ugyanaz: elérni azt, hogy a diák őszintén feltegye a kérdést: miért? Ez azt jelenti, hogy felébredt az érdeklődése, kíváncsi arra, amit a pedagógus át akar adni neki. Érdeklődés hiányában pusztába kiáltott szó a tanítás, mindkét fél számára kinszenvedés a tanóra. Arra törekszem, hogy megértessem a diákokkal, hogy az általános műveltség fontos része a természettudományos műveltség. Nem tartom jó dolognak, hogy tizenegyedik osztálytól kezdődően sok szakosztályban teljesen megszűnik a matematika és a természettudományok oktatása. A diák nyelveket tanul, esetenként három-négy különböző nyelvet. De miről fog beszélni felnőttkorában ennyi nyelven, ha műveltségének meghatározó része elso-
rvad?

– Hogy érzi, mi a legjobb módja annak, hogy a sokak számára idegennek tűnő fizikát megkedveltesse az egyes korosztályokkal? Mely korosztályt melyik szakterület foglalkoztatja leginkább? Önhez melyik áll a legközelebb?

– Általános iskolás korban egyértelműen a rengeteg egyszerű kísérlet a fontos, hiszen a kisdiáknak meg kell tapasztalnia azokat az egyszerű jelenségeket is, amelyek a felnőtt számára magától érthető dolgok. A totyogó gyermeknek hiába magyarázzuk, hogy meleg a kályha, amíg legalább egyszer meg nem tapasztalja, nem tudja beépíteni ezt az információt az ismeretrendszerébe. Jó ideje érlelődik bennem az a gondolat, hogy bizony át kellene gondolni a középiskolai fizikaoktatást is. Egyebet is persze, de erről nem tisztem beszélni. Úgy gondolom, főleg az elméleti osztályokban túl sokat foglalkozunk a jelenségek matematikai hátterével, és ezzel elriasztjuk

a diákokat – főleg a középréteget – a fizikától. Jó esetben megtanulnak néhány képletet, de a jelenségek lényegét, ami a legfontosabb lenne, nem értik meg. Hadd éljek egy egyszerű példával: amikor a sűrűséget egységnyi térfogat tömegeként kell beazonosítani a kilencedikesnek, sokszor értetlenül áll, de ha meghallja, hogy „ró annyi, mint em per vé”, már okosan bólogat, ismerős számára. Nos úgy gondolom, hogy a fizika komoly matematikai levezetéseit, bonyolultabb össz-

„A kisdiáknak meg kell tapasztalnia azokat az egyszerű jelenségeket is, amelyek a felnőtt számára magától értetődőek. A totyogó gyermeknek hiába magyarázzuk, hogy meleg a kályha, amíg legalább egyszer meg nem tapasztalja, nem tudja beépíteni ezt az információt az ismeretrendszerébe. Át kellene gondolni a középiskolai fizikaoktatást is.”

szefüggéseit csak a magasabb, mondjuk, versenyszinten tanuló diákoknak kellene tanítani, például órarendbe illesztett szakkörökön, a többiekkel pedig sokkal nagyobb hangsúlyt kellene fektetni az értelmezésekre, a kísérletekre, a mérésekre, a jelenségek gyakorlati jellegére. Tudom, felsőbb szinten nehéz ezt meglépni, hiszen látszólag ez színvonalcsökkenéssel jár, de ez csak a látszat: meggyőződésem, hogy a fizikaoktatás hatásfoka nagyot ug-
rana ezzel a lépéssel.

A kérdés második részére válaszolva nincs különösebben kedvenc területem, a diákok pedig ha értik, amit tanulnak, nagy valószínűséggel foglalkoztatja is őket. A fejezetek közül talán az elektromosság izgatja őket leginkább, de persze ez tanulófüggő.

(Az interjú következő, befejező részét következő lapszámunkban közöljük)

BÁLINT KINGA KATALIN

Csángó néprajzi kincsek a magyar kultúra napján

A csángó kultúrát „látta vendégül” a kincses város január végén: a kétnapos rendezvény keretében a csángó népviseletet, valamint a csángók életét bemutató fotókat tekinthették meg az érdeklődők. Az Erdélyi Magyar Művészpédagógusok Egyesülete (EMME) és az Apáczai-liceum Aranyecset tehetségműhelye által szervezett rendezvénynek a kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Líceum adott otthont. Az iskola galériájában nyitották

2016. február

rajzi kincsek ltúra napján

meg a *Kalagori nagy hegy alatt* című tárlatot, a témában konferenciát is tartottak. A rendezvény apropója az az iskolai projekt volt, amelyben az Apáczai-liceum képzőművészeti és humán tagozatos növendékei vesznek részt, a kiállítást és konferenciát a magyar kultúra napja alkalmából szervezték. A kiállított tárgyak Lujzikalagorból származnak, a Bákó megyei községben magyartanárként dolgozó Petres László gyűjtötte össze őket.

FOTÓK: ROHONYI D. IVÁN

Helyes önértékelés és hamis mércék

Nemcsak a túlsúfolt órarenddel, tantervvel és iskolai követelményekkel kell megküzdeniük a diákoknak, hanem a virtuális világ, a Facebook diktálta szabályoknak is meg kell felelniük nap mint nap. Talán észre sem veszik, de folyamatosan mintegy versenyt futnak saját magukkal, amikor a világhálós térben – ahol még isko-

• **Baxter-Dáné Gabriella:** „Mindenképpen oda kell figyelni azokra a gyerekekre, akik túl sok időt töltenek »virtuális barátaik« körében.”

laidőben, tanórákon sem mulasztják el, hogy jelen legyenek – arra törek-szenek, hogy a lehető legkedvezőbb színben tüntessék fel saját magukat a világ, főként a facebookos ismerőseik előtt. Önértékelés, önismeret tekintetében ez óhatatlanul befolyásolja lelki fejlődésüket.

A Facebook és a magasra tett léc

„A Facebook, a közösségi média mindenképpen negatív hatást gyakorol a gyerekek önértékelésére. Olyan hamis, valótlan világot tár eléjük, melyben mindenki a pozitív, sikeres oldalát mutatja be. Ez nagyon magasra teszi a lécet, és a „kihívásnak” elsősorban kiskamaszok vannak kitéve, hiszen a személyiségfejlődés ezen szakaszában különösen érzékenyek a kortársaktól érkező visszajelzésekre. Az ő esetükben a szülők által nyújtott minta helyét negymértékben átveszi a kortársak, sőt a nagyobb kamaszok által nyújtott modell” – fejtette ki kérdé-

sünkre Baxter-Dáné Gabriella kolozsvári iskolapszichológus. Mint rámutatott, a kiskamaszok kritikai gondolkodása azonban ebben a korban még nincs olyan szinten, hogy képesek lennének különbséget tenni a megfelelő, helyes, illetve a veszélyes helyzetek között. A gyerekek annak érdekében, hogy minél „menőbbnek” tűnjenek fel, gyakran lehetetlen ruhákban, hiányos öltözékekben pózolnak, nem mérve fel azt, hogy voltaképp milyen képet festenek önmagukról mások szemében – emelte ki a szakember. Példaként említette azokat a virtuális térben zajló „kihívós játékokat”, amelyekben például adott mennyiségű alkoholt kell egy hajtszra kiinni, és amennyiben a megadott 24 órán belül a kihívott ezt nem teljesíti, a címkézés vagy kiközösítés veszélye fenyegeti. „Ugyanakkor azt sem kell figyelmen kívül hagynunk, hogy a Facebook nem csupán a „sikertörténetek” gyűjteménye, hanem a cyberbullying, vagyis virtuális térben történő zaklatás színhelye is, ahol gyakran direkt konfrontáció, valamint következmények nélkül támadhatóak az áldozatok. Mindenképpen oda kell figyelni azokra a gyerekekre, akik túl sok időt töltenek „virtuális barátaik” körében, ez mindenképp az önértékelés zavarára, elmagányosodásra utaló jel” – hívta fel a figyelmet a kolozsvári iskolapszichológus.

Krikszkrakszok és dicséret

A helyes önértékelés hiánya megannyi lelki gubanchoz vezethet. Nem ritka, hogy a gyerekek különböző okok miatt kisebbségi érzése alakul ki az iskolában társaival szemben, és nemcsak tanulás terén, hanem megannyi szempontból érezheti magát kényelmetlenül vagy háttérbe szorítva. Hogyan segíthet a felnőtt, a szülő, pedagógus, osztályfőnök a helyes önellenőrzés és önértékelés kialakításában? És kinek mi a feladata ebben: mi a szülő és mi a pedagógus szerepe? – tettük fel a kérdést Baxter-Dáné Gabriellának. „A szülő szerepe, mint annyi más téren is, már a közvetlenül a születést követően elkezdődik. Mindenképpen hozzájárul ehhez a pozitív családi hangulat, az elfogadó

szülő-gyerek kapcsolat, a bizalom kialakítása, hiszen a gyerekek éreznie, tudnia kell, hogy ő fontos a szülő számára, hogy teljes mértékben, a hibáival együtt is elfogadják, hogy amit ő tesz, megvalósít, az értékes. Amikor az óvodás kisgyerek lelkenedezve rohan krikszkraksz rajzával a szülőhöz, hogy „nézd, de szép házat rajzoltam!”, és az furcsállva visszakérdez, hogy „hol itt a ház?”, azzal semmiképp nem segíti a pozitív önértékelést” – fejtette ki a pszichológus. Hozzátette, ugyancsak negatív, romboló hatásúak a „hát, ez lehetett volna jobb/szebb...” típusú ki-

„Az alacsony önértékelésű gyerek általában kudarcgerül, vonakodik az új feladatokról, új helyzetektől, kerüli más gyerekek társaságát, vagy nem vesz részt a közös játékokban. Gyakran feszült, aggodó, szorongó, akár meg is fogalmazza ezt, mondván, hogy »nekem ez úgysem sikerül«, »én ezt nem tudom megtenni«, »nem vagyok képes rá.«”

jelentések, melyeket a szülők/pedagógusok gyakran alkalmaznak buzdító, motiváló céllal, hisz ezek azt éreztetik, hogy amit a gyerek tesz, soha nem elég jó, elég szép.

Az elismerés varázsereje

„Kisgyerekkorban, kiskisiskoláskorban a dicséretnek szinte varázsereje van, megteremt az alapot a későbbi reális önértékeléshez. Nagyon fontos, hogy a dicséretben emeljük ki pontosan, mi az, amiért megdicsérezzük, kerüljük az általános megfogalmazást. Például a „nagyon ügyes vagy!” kijelentést pontosítani kell, hogy hogy mi is az, amiben ez megnyilvánult” – hívta fel a figyelmet a szakember. Kifejtette, az is megfigyelhető, hogy a kisiskoláskor

végeztével, 4. osztály vége, 5. osztály eleje tájáán már kezdik a gyerekek is értékelni magukat, kritikusabban személik saját teljesítményüket. „Ilyenkor már hatástalan az úgynevezett ingyencsésért, a gyerek belátja annak hamis voltát, és sértőnek érzi. Ettől a kortól segítséget nyújthat, ha semmiképp sem lebecsmérelve, hanem alternatívákat kínálva mutatunk számára új utakat, hogy jobb legyen a teljesítménye. Büntetés, szidás esetén vigyázni kell arra, hogy ne a gyereket minősítsük, hanem a tettét, illetve vezessük rá arra, hogy mi volt a helytelen, hogyan teheti jóvá. Itt sem segítenek az általánosítások, „Rossz voltál, hibáztál” – ebből a gyerek még nem tanulja meg, hogy pontosan mit is tett rosszul, illetve következő alkalommal hogyan kerülheti azt el” – szögezte le az iskolapszichológus. Sok esetben gondot okozhat a felnőtteknek, hogy honnan ismerje fel, ha a gyerekek baj van az önértékelésével. Baxter-Dáné Gabriella kitért arra is, hogy mik lehetnek az erre vonatkozó figyelmeztető jelek, amit a környezetében élő felnőttek észrevehetnek. „Az alacsony önértékelésű gyerek általában kudarcérülő, vonakodik az új feladatoktól, új helyzetektől, kerüli más gyerekek társaságát, vagy nem vesz részt a közös játékban. Gyakran feszült, aggódó, szorongó, akár meg is fogalmazza ezt, mondván, hogy „nekem ez úgysem sikerül”, „én ezt nem tudom megtenni”, „nem vagyok képes rá”. Az is megtörténhet, hogy átesik a ló túlsó oldalára, hülyéskedni, bohóckodni kezd, ezzel leplezve azt, hogy tulajdonképp nem tartja magát alkalmasnak, képesnek a feladatra” – hívta fel a figyelmet a szakember.

Termékennyé tenni a kudarcélményt

Az iskolai kudarcok egy része is önértékelési problémákra vezethető vissza. A kudarcélmény feldolgozásában és esetleg „termékennyé” tételében is segíthetnek a gyerekeknek a felnőttek. „A kudarcok feldolgozásában nyújtott segítségnek is már korán, kisgyerekkorban kell kezdődnie annak érdekében, hogy iskolás-, serdülőkorban kevesebb problémával szembesüljön a gyerek. Nagyon fontos ebben a helyzetben a szülői minta: a gyerekeknek éreznie kell, hogy gyakran a szülő is szembesül nehézségekkel, és hogy ké-

pes ezekre pozitív megoldást találja” – fogalmazott a pszichológus. Mint kifejtette, ha például a gyerek azt látja, hogy a szülő frusztrált, és emiatt kiabál, agresszív, durván viselkedik, akkor ő maga is hasonlóképp fog reagálni. Ha ellenben azt tapasztalja, hogy a szülő képes nyugalmát megőrizve, higgadtan beszélni a problémákról, meg tudja találni a pozitív oldalt is a nehézségekben, akkor a későbbiekben könnyebben alakul majd ki a

ten javítani, elkerülhetőek a későbbi önértékelési problémák.

Önállóság és önértékelés

Az önállóság mértéke és a helyes önértékelés közt szoros az összefüggés. A szakember azt is kiemelte, előbbi egyenesen kulcsfontosságú az önértékelés szempontjából. „Az elkényeztetés valamint a »hagyd el, majd én segítek«, majd én megoldom helyetted” típusú hozzáállás rejtett üzenete

•**Ki is vagyok én?** Elsősorban a szülő feladata elvezetni a gyereket a helyes önismerethez

problémákhoz való pozitív hozzáállás. „Kisgyerekkorban nagyszerű segítség ebben a társasjáték, ahol kicsiben kell megtapasztalnia, hogy egy adott helyzetben nem mindig ő a nyertes, hogy bizonyos körülmények közt másnak is teret, előnyt kell engednie, ugyanakkor megfigyelheti a felnőtt viselkedését is veszteség esetén” – javasolta a szakember. Mint mondta, ugyanakkor kudarc esetén fontos azoknak a képességeknek, tulajdonságoknak a kiemelése, amelyek révén a gyerek képes az adott nehézségen felülemelkedni, képes azt sikeresen megoldani. Ha a gyerek megtapasztalja, hogy a hibákból tanulni lehet, hogy egy adott helyzet soha nem pusztán negatív vagy pozitív, és hogy módunkban áll a helyeze-

ugyanis az, hogy „te erre nem vagy képes!” Ez passzivitást, érdektelenséget vált ki a gyerekből, hisz a problémahelyzet megoldódik, neki semmit nem kell tennie, de ugyanakkor a sikerélmény, a kompetenciaérzés is elmarad. Fontos az önállóságra való nevelés az életkornak és a gyerek személyiségének megfelelő nehézségű feladatok révén” – mutatott rá. Kiemelte azonban azt is, hogy a túl nehéz, a gyerek erejét meghaladó feladat ugyancsak kudarcot, sikertelenséget, ezáltal lemondást eredményez.

KISS JUDIT

Iskola és élet – párhuzamos világok?

„Vannak olyan diákjaink, osztályaink, akinek 36, sőt 38 órájuk van hetente, gondolom, hogy ez mindent elmond. Azokra az órákra még minimálisan 15-20 percben készülni is kell.”

Van egy könyv. Minden sora érdekes. Van benne tudományosság és sok konkrét példa. Rendszer és összefüggések. Kérdések és válaszok. Jó olvasni. Jó tanfolyamot kérni belőle. Jó beszélgetni róla. Kónya Zoltán: *Lélek*

Januárban harmadszor mutatták be Kolozsváron a *Lélek az iskolában*. A könyvbemutatóból ezúttal inkább érdekes beszélgetés, már-már a hazai iskolarendszert megváltó forradalmi hangulat alakult ki, a közönség sora-

ha az egyik állat egy bizonyos mozdulatot tett, azzal társát is megmentette az áramütéstől. Az első kísérletnél a kiégés tüneteit azon az egyeden azonosították, aki felelős volt a másikért. A kísérlet későbbi megismétlése során viszont az derült ki, hogy az első kutatás tévedett: az a patkány égett ki, aki ott állt tehetetlenül az áramütéssel szemben. Vagyis nem elég szeretnie magát a kiégés szélén álló tanárnak, hanem a rendszert kell megváltoztatni, ezért érdemes küzdeni, a kiégés a kísérlet szerint ott elmarad (vagy esetleg csak későbbre tolódik?), ahol az embernek szava van, beleszólhat a döntésekbe, a kreativitását kiélheti. A pedagógusok ezt nem érzik – hangzott el a megállapítás. Azt sokkal inkább, hogy van egy munka, amelynek jó minőségű elvégzéséhez nem adotak a feltételek. És ez mit eredményez?

Például azt, hogy a diszlexiát kutató egyik pszichológuscsoport kétezres diákmintán végzett felmérésében a tesztlapot egyetlen diák oldotta meg tökéletesen – márpedig ennyi diszlexiás gyermek nincs. Ráadásul a nagyobb diákok körében még gyengébb eredmények születtek, pedig arra számítanánk, hogy a nagyobb gyermek „okosabb”, vagy legalábbis több szövegértési gyakorlata van. Mindezek fényében világos, hogy a felmérés legalább annyira mérte a pedagógusok, az oktatás eredménytelenségét, mint a diákokat, akik közül főként a nagyobbaknál az attitűdjükben, viszonyulásukban is tetten érhető a kiégés tünete, „nem érdekel az egész, fűjjátok fel a tesztjeiteket”. Fontos lenne, hogy amit az iskolában a diákok tanulnak, annak legyen valami jelentősége, és hasonlóképpen fontos lenne a kis lépések elvének követése – ami például itthon a magyar gyermekek románnyelv-tanítása során nem érvényesül.

„Ez a gyermek csak izgága”

A medikalizáció problémája is terítékre került a problémagyártásával együtt. Egy izgága gyermeket például igen gyorsan figyelemzavarosnak diagnosztizálnak, gyógyszert írnak fel

• Kónya Zoltán *Lélek az iskolában* című könyvét mutatták be Kolozsváron

az iskolában. A szerző gyermekorvos, családterapeuta, ezenfelül szülő, tanárok gyermeke és volt diák – a könyvében kutatott témakört tehát igen sok szempontból behatóan ismeri. Továbbá tanárokkal, gyakorló pedagógusokkal dolgozott együtt, akiket az iskola bonyolult szövevényes és szerteágazó pszichológiai világának kulcsfogalmai kapcsán kérdezett módszereikről, tapasztalataikról, történeteikről. Három év alatt így született egy olvasmányosan tudományos könyv, amely szülőnek, tanárnak, szakembernek egyaránt hasznos kézikönyve.

A tanfolyamként indult ötletből sikertelen pályázat miatt lett könyv: mire megjött ugyanis a pályázati elbírálás elutasító eredménye, Kónya Zoltán beleszeretett a témába.

iből többen is szóltak arról: az élet inkább zárójelbe került az iskolában.

Kiégés – tanárnál, diáknál

Kónya Zoltán a könyv keletkezésének körülményei kapcsán elmondta: az ott leírtakról tanfolyam formájában is tájékoztatja az érdeklődő tanárokat, s örömmel nyugtázhattuk, hogy Besztercére hívták e célból. Mert a koffernyi hallgatóság soraiban ezúttal sem találtunk sok gyakorló pedagógust, így adta magát a könyv egyik témája, a kiégés, amely a tanárokat, de a diákokat is érinti. A kiégés tüneteit mutató tanárkolléga irányába leggyakrabban elhangzó tanács: foglalkozz magaddal, szeresd magad, menj el kikapcsolódni. Kónya Zoltán egy kísérletről mesélt, amelyben két patkányt időnként áramütés ért, ám

neki. A szülő is megpróbál viszonyulni ehhez a „betegséghez”, nevelgetni próbálja a gyereket, sokszor fegyelmezi, esetleg merő jó szándékból megveri. Pedig a gyermek izgágasága nem betegség, csupán alkati sajátosság.

A beszélgetés során elhangzott, mennyire fontos a pedagógus személyisége, de olyan örök problémák is felmerültek, mint az, hogy harmincas létszámmal nehéz hatékonyan és „lélekkel” dolgozni, bár vannak mély

„Nincs olyan gyerek, aki mindenből fel tudna készülni másnapra. Olyan a rendszer, annyira kegyetlen a rendszer. És a legtöbbje szenved. Borzasztóan szenved. És én ott tudok ebben segíteni oszliként vagy lelki nevelőként, hogy szóba állok velük, megtanítom őket cselezni.”

hivatástudattal rendelkező karizmatikus tanítók-tanárok, akiknek valahogy ez is sikerül: harminc gyermeket lekötni, flow-élményben tartani (nagyon leegyszerűsítve a flow az az állapot, amibe akkor kerülünk, ha képességeinkhez mérten nem túl könnyű, de még megoldható kihívásnak számító feladattal sikerül megbirkóznunk – szerk. megj.). Ezt nem egyszerű elérni egy mai osztályban. „Rengeteget mondanak, és nem hallgatnak el. Azt mondja, hogy el fogok hallgatni, de nem hallgat el. Régen úgy volt, hogy ha beálltál egy gyerekcsapat elé, akkor a gyerekek rád néztek, és látták, hogy akarsz valamit mondani, vagy érezték, hogy akarsz kommunikálni valamit. Most érzem, hogy elnyomnak. Bemelegyek, és érzem, hogy esek hátra, nem tudok két szót mondani, mert mindig valaki beleszól, s ez már az első osztály első napján” – így szól a könyvben egy tanári vallomás. Hogy ebben mennyi felelőssége van a szülőnek, az iskola előtti hat-hét évnek, erről is szót ejtettek a jelenlevők. A mai gyerekek ügyetlenebbek, ugyanis itt-hon a kultúra része, hogy kiszolgáljuk a gyereket. A kötődésemlelet szerint a

szülő felelőssége, hogy legyen jelen, megfelelő válaszokat adjon, és ha valamit a gyerek meg tud oldani, hagyjuk, hogy tegye.

Mester és tanítványa

Az erdmagyar kultúra sajátossága, hogy az iskolát az élet melletti valaminek fogja fel – hangzott el. Azaz van az élet, ahol alszunk, eszünk, játszunk, szerelmesek leszünk, és van az iskola. A pedagógus pedig az a varázsló, aki ezt a kettőt összekapcsolja, és amihez formulát nem lehet adni a kezébe. Még az az elsőre mellbevágó kijelentés is elhangzott, hogy a gyerekek behozzák az életet az iskolába, a pedagógus, az iskola, a rendszer pedig megöli az életet. Mintegy végkövetkeztetésként fogalmazódott meg: vissza kéne térni ahhoz az élethelyzethez, amikor mester és tanítványa járták a tudás útjait. Ami van, azt pedig úgy kéne felrobbantani, ahogy van... Ilyen rendszer-váltó hangulatban javasolta Kónya Zoltán olvasmányként Neil Postman társadalomkritikai munkáit, jelesül a *The end of education* címűt.

A Lélek az iskolában című könyv áttekinthető, világos szerkezetben tárja eléink az iskolába az élettel beszívargó jelenségeket, az iskola, az oktatási rendszer szülte tüneteket, amelyek spektruma az autizmustól a depresszióig át az erőszakig terjed, de többek között szó van hiperaktivitásról, iskolafőbiáról, öngyilkosságról, tehetséges gyermekek sajátos gondjairól és értelmi fogyatékosokról, túlterheltségről, unalomról, szelektív némaságról, zaklatásról is. És ahogyan egy lelki gubancnak több vetülete van, okai sokszínűek, úgy a kötet is minden egyes fejezetben utal az adott probléma leggyakoribb összefüggéseire más tünetekkel, problémákkal, szinte tankönyvszerű fogódzót kínálva a tanítóknak-tanároknak-szülőknek azok felismerésére. Továbbá erőforrásokat ismertet, amelyekkel hatékonyan lehet viszonyulni a beazonosított gondokhoz. Azok számára, akiket részletesebben érdekel egy-egy téma, olvasmányokat ajánl a szerző, és különleges módon sokszor filmcímeket is felsorol.

KEREKES EDIT

„Nincs olyan gyerek, aki mindenből fel tudna készülni másnapra”

„A gyermek sokszor unalmasnak tartja azt a tananyagot. A virtuális világ sokkal látványosabb, úgyhogy egy kémia-, egy fizikaóra biztos, hogy a gyermeknek nem a legérdekesebb dolog.”

„Most én azzal szembesülök, hogy a gyerekek nagy része mindenféle délutáni foglalkozásra jár, közben az iskolarendszer ugyanaz, mint ezelőtt húsz évvel. Annyi különbség van, hogy most más szavakat használnak, de a rendszer nem igazodott az életmódhoz egyáltalán.”

„Én elsőben nagyon keveset kérek mindenből, három sornál több házit nem adok semmiből, és negyedikben sem adok öt sornál többet, de ez nem jelenti azt, hogy itt nem fog nekem két oldalt írni. Én mindig elmondom minden gyereknek ötvenszer első osztálytól, hogy az iskola azért van, hogy itt tanuljatok, hogy otthon legyen szabad időtök.”

„Van olyan is, aki (...) letaglózza a tanárát, rendreutasítja, lenézi az osztálytársát, bántja. Láttam olyant, aki a tehetséges voltából kifolyólag karriert futott be, tehát egyetemen most már tanszékevezető. Annak idején féltünk megszólalni, amikor vele egy teremben ültünk, mert kinyírt ott két szóból.”

„A kolléganőm akkor kezdett el tanítani, amikor én születtem. Valamikor tudott negyven gyermeket tanítani. Most egyharomadával alig bír, pedig kiteszi értük a lelkét is.”

„A gyerekek, azok csak feltöltenek... Ami nehézség, az a kilátástalan, most már lassan harmincéves harc azért, hogy valamilyen módon megújítsunk dolgokat.”

„Nincs olyan gyerek, aki mindenből fel tudna készülni másnapra. Olyan a rendszer, annyira kegyetlen a rendszer. És a legtöbbje szenved. Borzasztóan szenved. És én ott tudok ebben segíteni oszliként vagy lelki nevelőként, hogy szóba állok velük, megtanítom őket cselezni.”

A partiumi és a székelyföldi beiskolázási tervekre is kihat az apadó gyereklétszám

Veszélyben a magyar osztályok és a falusi iskolák

Február folyamán hagyja jóvá az oktatási minisztérium a tanfelügyelőségek által kidolgozott, 2016–2017-es tanévre szóló beiskolázási terveket. Míg Bihar megyében a meglévő magyar osztályok folytonosságának biztosítása aggasztja a szülőket és az RMDSZ honatyáit, a székelyföldi régióban a falusi iskolák fenntartása okoz problémát a gyereklétszám folyamatos csökkenése miatt.

Bihar megyében politikai nyomásgyakorlásra volt szükség ahhoz, hogy a magyar iskolák igénye szerint alakítsák a következő tanévre vonatkozó beiskolázási tervet. Bíró Rozália szenátor sajtótájékoztatón hívta fel a figyelmet, hogy a tanfelügyelőség a 2016–2017-es tanévben kilenccel kevesebb magyar tannyelvű ötödik és kilencedik osztály indítását tervezi, mint amennyire a magyar tanintézetek vezetői szerint szükség van. Utóbbiak ugyanis ugyanannyi ötödik, illetve kilencedik osztály indítására tettek javaslatot, ahány magyar tannyelvű negyedik, illetve nyolcadik osztály működik jelenleg a megyében. Az intézményvezetők ezáltal azt szerették volna elérni, hogy valamennyi magyarul tanuló diáknak legyen lehetősége a következő tanévben is anyanyelvén folytatni tanulmányait. Ezzel szemben a tanfelügyelőség öttel kevesebb kilencedik és hárommal kevesebb ötödik osztály indítását javasolta.

Beadványban fordultak a miniszterhez

Az eredeti terv módosítására úgy sikerült rávenni Novac-Iuhas Alin Florin főtanfelügyelőt, hogy az RMDSZ-es szenátor, Cseke Attila és Szabó Ödön képviselő közösen írásban kérvényezte az oktatási miniszternél a Bihar megyei beiskolázási terv felülbírálását, beadványukat pedig 4500 szülő aláírásával nyomatékostították. A tanfelügyelőség január 28-án tartott igazgatótanács ülésén végül arról döntött: eleget tesz a magyar iskolák kérésének.

Novac-Iuhas Alin Florin főtanfelügyelő elmondta, a megyében idén 1158 nyolcadikos diák végez magyar tagozaton, ezért a következő tanévben 28-as létszámmal számolva 41 középiskolai és szakközépiskolai kilencedik osztály indulhat. Ötödik osztályban is teljesítik az iskolák kérését azáltal, hogy 16 magyar osztály indítását javasolják a minisztériumnak, tette hozzá. Hangsúlyozta továbbá, hogy a beiskolázási terv a tanügyi törvény 63. paragrafusára alapoz, amelynek értelmében általános iskolában legkevesebb 12 gyerekkel, míg középiskolában 15-tel lehet osztályt indítani. Kéri Hajnal főtanfelügyelő-helyettes szerint a minisztériumba felküldött beiskolázási terv kielégíti a magyar diákok igényeit, abban azonban csak bizakodni lehet, hogy a szaktárca jóvágyja majd a minimális osztálylétszámot.

„Míg a Partiumban a magyar osztályok megőrzése, addig a Székelyföldön a falusi iskolák megtartása okoz problémát az egyre csökkenő gyereklétszám miatt. Több mint 30 háromszéki tanintézetben csupán néhány óvodás, elemista tanul.”

Féltik a háromszéki falusi iskolákat

Míg a Partiumban a magyar osztályok megőrzése, addig a Székelyföldön a falusi iskolák megtartása okoz problémát az egyre csökkenő gyereklétszám miatt. Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő sajtótájékoztatóján hívta fel a figyelmet, hogy több mint 30 háromszéki tanintézetben csupán néhány óvodás, elemista tanul. „Feltevődik a kérdés, hogy meddig

lehet ezeket fenntartani” – mutatott rá a főtanfelügyelő. Hangsúlyozta, nagy erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy megőrizzék a tanintézeteket, hiszen a települések jövője múlik ezek létén. Rámutatott, azokba a falvakba, ahol nincs óvoda, iskola, nem költöznek fiatalok, így előbb-utóbb elöregedik a település. Kifejtette, Kovászna megyében 313 tanintézet működését hagyták jóvá a következő tanévre kisebb módosításokkal a jelenlegi állapothoz képest. Zoltánban például felfüggesztették az általános iskola működését, miután az óvodába egyetlen gyerek sem iratkozott be, a meglévő öt kisiskolást pedig átvitték a gidófalvi iskolába. Hasonlóan jártak el Komlón is, az itt tanuló tizenkét kisdíák Rétyen folytatja tanulmányait. A főtanfelügyelő szerint az egyetlen eszközük a falusi iskolák megtartására, hogy minőségi oktatást próbálnak biztosítani.

Kevesebb elemista Hargita megyében

Hargita megyében az előkészítő és elemi osztályok száma csökken a következő tanévtől az egyre alacsonyabb gyereklétszám miatt, a minisztériumhoz eljuttatott beiskolázási tervben összesen 554 előkészítő és 882 elemi osztály indítását kérték a tanintézetek vezetői. A szakoktatást ellenben tovább bővítenék, következő tanévben összesen 32 osztályt indítának, és a posztliceumi osztályok száma is nőne, a jelenlegi 10 helyett szeptemberben 13 indulna. Ellenben kettővel kevesebb, összesen 87 középiskolai osztály indítására kértek engedélyt a szaktárcától.

A megyei tanfelügyelőségek által összeállított beiskolázási terveket az oktatási minisztériumnak is jóvá kell hagynia, az ősszel indítandó osztályok száma azonban még a gyereklétszám függvényében is változhat.

PAP MELINDA

Ősszel nyitja meg kapuit a Téka Alapítvány által megálmodott önálló szamosújvári tanintézet

Legyőzte az akadályokat a magyar iskola

A térség legkorszerűbb és legfelszereltebb iskolája lesz a Téka Alapítvány által megálmodott szamosújvári magyar iskolaközpont, mely a 2016/2017-es tanévtől kezdheti meg működését. A Kolozs megyei városban immár az utolsó akadály is elhárult az önálló magyar iskola indítása elől, miután a helyi tanács második nekifutásra rábólintott arra, hogy az intézmény a város iskolahálózatának része legyen. Így ősszel az immár befejezett modern épületben kezdenek az új tanévet a jelenleg három különböző iskolába besorolt magyar osztályok.

Juhos Tamás önkormányzati képviselő, az iskolaalapító Téka Alapítvány alelnöke elmondta, hogy a január 28-ai ülésen az önkormányzati képviselők egyöntetűen megszavazták a magyar iskola beindításához szükséges határozattervezetet, miután a civil szervezet meghívására pár nappal előtte személyesen győződhetek meg a kétféle eurós magyar állami támogatásból felhúzott épületben biztosított körülményekről.

Féltették a román iskolát

Tíz nappal korábban ugyanis a határozattervezet nem kapta meg a szükséges szavazatszámot, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) tanácsosai attól tartva, hogy a magyar osztályok kivonulásával, eleendő gyerek hiányában megszűnhet az egyik román iskola, tartózkodtak a szavazáson, mesélte Balázs-Bécsi Attila, a Téka Alapítvány elnöke. Mint magyarázta, a magyar iskolaközpont a jelenleg három különböző tanintézményben – az Ana Ipătescu és Petru Maior Gimnáziumban, illetve az 1-es Számú Általános Iskolában – található magyar osztályokat gyűjti össze. A román sajtó pedig azzal riogatott, hogy a magyar diákok elköltöztetésével az előbbi tanintézetben nem lesz eleendő diák a fenntartásához, mesélte. A PNL tanácsosait azt követően sikerült meggyőzni az egyébként általuk is nagyra tartott magyar iskolaprojekt támogatásáról, hogy a Kolozs megyei tanfelügyelőség átiratban biztosította az érintetteket: az átszervezéssel egyetlen tanintézet sem szűnik meg.

A magyar osztályokhoz való mostani ragaszkodás azért is volt furcsa a tékások számára, mivel az Ana Ipătescu Gimnázium vezetősége 2009-ben csak Király András oktatási államtitkár közbenjárására volt hajlandó befogadni a második magyar 9. osztályt, tavaly pedig teljesen elzárkózott ettől. Így ez idén már a Petru Maior Gimnáziumban működik, igaz, ott is csak azzal a feltétellel biztosítottak helyet számára, hogy a következő tanévben elköltözik.

Mentesülnek a bérleti díjtól

Balázs-Bécsi Attila szerint az önálló magyar iskola beindításával és az iskolahálózat átszervezésével az önkormányzat nyer, hiszen a magyar osztályok elköltöztetésével már nem kell bért fizetnie a görögkatolikus egyháznak a jelenleg általuk használt épületért.

Az önálló magyar iskola létrehozásával egyébként tavaly novemberben döntött a helyi tanács, a mostani határozat ezt módosítja, kimondva, hogy az új tanintézet a szamosújvári iskolahálózat része. Egyébként magát a területet is, melyre a modern ingatlan épült, hat éve az önkormányzat bocsátotta az alapítvány rendelkezésére, és a megegyezés szerint most 45 évre szóló haszonkölcsön-szerződést kötnek a polgármesteri hivatallal, magyarázta az előzményeket a Téka Alapítvány elnöke.

„Hazajárnak” a magyarok

A 2016/2017-es tanévtől beinduló szamosújvári iskolaközpontot a mezőszéki szórványoktatási program részeként kezdték el építeni 2010-ben, a kétféle eurós beruházást a magyar állam finanszírozta. A két épületből álló ingatlanegyüttesnek jelenleg a bútorozása zajlik, illetve az udvar rendezése és a tornaterem felépítése van hátra, mesélte Balázs-Bécsi Attila, aki szerint az utóbbi feladatokat az RMDSZ vállalta magára.

Bécsi Attila, aki szerint az utóbbi feladatokat az RMDSZ vállalta magára.

Az alapítványi elnök szerint a szamosújvári magyar iskola a térség legkorszerűbb és legfelszereltebb tanintéze- te lesz, valamennyi osztályban digitális táblák, kivetítők és modern bútorzat várja a helyi és a Mezőség különböző szórványtelepüléseiről érkező diákokat. „A magyar közösség ide jön haza, látja, hogy ez az övé. Ez a legnagyobb eredmény, amit el tudunk érni” – értékelte az alapítvány több mint húszéves szórványmentő tevékenységét Balázs-Bécsi Attila.

Elmondta, Szamosújváron jelenleg 453 magyar gyerek tanul, az óvodákban 101 kisgyerekekkel foglalkoznak, és a szórványoktatási program működtetői szerint a Téka, illetve a Válaszúton szórványkollégiumot működtető Kallós Zoltán Alapítvány révén a jövőben is biztosított az iskola fenntartásához szükséges gyermeklétszám. A 106 bentlakó ugyanis 30 különböző, többnyire Kolozs megyei szórványtelepülésről, illetve a Maros megyei Nagysármás szórványkollégiumából érkezik.

PAP MELINDA

Interjú Eperjessy Noémi marosvásárhelyi rajztanárral

A rajzórák fölöttébb szükséges voltáról

Kisiskolásoknak meghirdetett vetélkedőre kevés rajzoló vagy kézműveskedő gyerek jelentkezett. Akadnak tanítók, tanárok, akik a rajzórát kevésbé tartják fontosnak, helyette inkább maetantikát, románt vagy magyart tartanak. Sok gyerek tartja magát rajzból tehetségtelennek, ezért nem is szereti azt. Erről faggattuk Eperjessy Noémi rajztanárt.

esetleg kimondottan a kreativitásfejlesztésre fordítja. Ismerek olyan diákot, aki ötödik osztályban, amikor hozzám került, nem érdekelte, nem is tudta, hogy melyek a főszínek, tehát az alapszint hiányzott. De ez a tanítónőtől indult. Ismertem olyan diákot is, aki ötödik osztályban már tudta a hét ókori csodát. Sokat számít, hogy az óvó és a tanító néni hogyan kezeli ezt az órát, mennyire

Volt lehetőségem tanítani előkészítő osztályban, első, második, harmadik, negyedik osztályban – átadták nekem a rajzórát, így segítettem ki az iskola –, és azok a gyerekek csodákra voltak képesek. Észre lehetett venni, hogy a szaktanár milyen másként tud a gyerekekkel foglalkozni, mit tud nyújtani nekik e téren. Ezért is merem azt állítani, hogy kiskortól már fontos rajzolni tanítani a gyereket.

– *Hallunk olyat, hogy a gyerek nem szeret rajzolni. Ennek mi lehet az oka?*

– Talán volt egy rossz tapasztalata óvodásként vagy kisiskolásként, nem biztatták, alulértékelték, ami elvette a kedvét a rajzolástól. Én is tapasztaltam, megesett, hogy a diák azzal fogadott, hogy „én nem tudok rajzolni”. Mondtam, hogy olyan nincs. Valamit, valami szépet ki lehet hozni belőled, akkor ragasztasz, vágasz, lesz egy ötleted, az ötletet meg tudod magyarázni, dekoratív munkát készítesz. Észre kell venni azt a bizonyos pontot a gyermeknél, ahol megmutatkozik a kreativitás. Olyan technikát kell választani számára, ami által ki tud bontakozni, hiszen nem vagyunk egyformák, van, aki ragaszt vagy színez, vagy grafitceruzával rajzol. Tehát nem letörni kell és elvenni a kedvét, hanem keresni egy olyan típusú foglalkozást, ami számára a legmegfelelőbb. Visszatérek ugyanarra, hogy sok függ attól, hogy hogyan találja az óvónő, mert ha letörri, akkor ő eldönti magában azt, hogy ez neki nem sikerült, befordul önmagába, és nem is keresi tovább a lehetőségeket.

– *Fontos a rajzolás a gyerek szempontjából, hiszen sikerélményt nyújt, növeli az önbizalmat – hangsúlyozzák a pszichológusok. De erre mégsem fektet elég hangsúlyt a hazai oktatás.*

– Igazat adok a pszichológusnak vagy bárkinek, aki ezt állítja. Amikor nekirugaszkodunk valaminek, legyen ott a bátorítás. Ha nincs bátorítás, anélkül lehetetlen. Sőt van olyan, hogy megfogom a kezét a hatodik osztályos gyerekek, és

•Eperjessy Noémi rajztanár kisdíákjai körében

– *Mit gondol miért fontos az rajzoktatás?*

– Hozzájárul a gyerekek szépérzékének fejlesztéséhez. Ezt ha nem oktatjuk, akkor talán nem lenne rá lehetőség, hogy másként értékeljék azt, ami körülveszi őket. Persze nagyon sokat számít az is, hogy a gyerek honnan jött, milyen kapcsolatban van a családjával, kik a szülei, mivel foglalkoznak. De én mint rajztanár kötelességemnek érzem, hogy ezeket a dolgokat feltárjam.

– *Hogy látja, elég hangsúlyt fektet a mai oktatási rendszer a rajztanításra?*

– Nem. A gyerek egy-négy osztályban a tanító nénivel kezdi a rajzórát, ott nagyon fontos, hogy hogyan kezeli a tanítónő ezt az órát, mennyire „matekolja”, vagy más órát tart helyette,

nyire van tisztában azzal, hogy milyen fontos szerepe van ennek. Én mindent beleadok, ha a gyerekeknek nincsenek eszközeik, úgy indulok el, hogy bőröndnyi anyag van nálam: a ceruzát, papírt, festéket odaadom, hogy használja.

– *Ötödik osztályban mit kell tudnia egy gyereknek, melyek az elvárások?*

– Már nagyon jó lenne, ha ismerné a technikákat, a kompozíciószinteket, azt, hogy hogyan kell a színeket keverni, miket kell használni technikailag, milyen típusú ecseteket, melyek a jó típusú papírok, melyek a nem jó anyagok, hozzávalók, kellékek a rajzhoz. Ezek nagyon fontos dolgok, és az is, hogy miként kezelje ezeket.

Sok múlik azon, hogy korábban a pedagógus hogyan állt hozzá mindehhez.

megmutatom, hogy ezt így kell, és utána simán tudja másolni vagy folytatni akár. Bátorítás nélkül nem látja, hogy képes megtenni akár a fele útját is.

– *Tehetségtelennek tartják sokan magukat. Ez a tanár szempontjából mennyire fontos, hogy a gyerekek van-e rajzkészsége, tehetsége?*

– Fontos, hogy a gyerekek legyen tehetsége és esztétikai érzéke. De mivel olyan világot élünk, és én is olyan környezetben tanítok, ahol ketten-hárman-négyen vannak egy osztályban tehetségesebbek, akkor mit tehetnék, nekik beszéljek, velük foglalkozzam csak, a többinek meg mondjam azt, hogy úgysem tudnak semmit? Ezt nem tehetem, így nem lehet ezt kezelni. Az a legfontosabb, hogy átadjuk nekik az anyagot, megismertessük a technikátípusokkal, azt is kell mondanom a gyerekeknek, hogy van két kezük, ha nem tudnak két vonalat húzni szabad kézzel, van vonalzó, vannak különböző lehetőségek a mai világban, formák, kivágott, dekoratív vonalzótipusok, és azokkal alkossanak, találjanak ki valamit. Az esztétikai érzék fejlesztését lehet szorgalmazni. Lehet valakiből egy jó történész, nem kell festő legyen, lehet jó dekoratőr, aki egyszerűen csak irányítja a munkát. Nem ragaszkodom ahhoz, hogy mindenből Da Vinci, Picasso, Caravaggio legyen, nem, én ezt teljes mértékben tudom, sőt még magamról is, hogy nem erre kell törekedni.

– *A rajztehetség mikor mutatkozik meg?*

– Saját magamból kiindulva azt tapasztaltam, hogy nagyon-nagyon észre lehet venni, amikor a gyerek a részletekre figyel. Elsősorban ott indul el, egy gyönyörű lánc, egy ékszer, elkezdi mondani a szülőnek, hogy jaj de szép a papucsán az a kő, a vitrinben motoszkál, és onnan szed elő valami érdekességet, ami normális annak a felnőttnek, viszont a gyerek ilyen csecsebecsére felfigyel. Itt kezd elmozdulni az agya, és egy külön világ, hogy azokat a dolgokat, amelyek természetesen és beleolvadnak a környezetbe, ő kiszedegeti. És a színek. Tud választani, nem felel meg az, amit elé tesznek, például nem veszi fel azt, de van elképzelése, vagy azért, mert neki tetszik, mert látta valahol. Ilyen formában észrevehető, ha fejlett az esztétikai érzéke.

– *Ez visszafojtható azzal, hogy azt mondjuk neki, nem így kell, nem szép?*

– Sajnos itt sokan elrontják, a szülők, a nagyszülők vagy a környezet, a pedagógus, a tanár. A rossz ízlést vagy a jót nem azzal tanítjuk meg, hogy rászólunk. Hanem magyarázatot kell adni, hogy mik azok, amik között válogatnak. De vannak, akik nem is adnak választási lehetőséget, egyszerűen letorkollják a gyereket, beskatulyázzák, kijelentik, hogy ezt azért van így, mert én mondom, mert én jobban tudom, és akkor ennél tovább a gyerek már nem mer kezdeményezni.

Kiskorban a fantázia élenken működik: a gyerek lila fát fest, amit kinevet a szülő, ezzel is ártva a gyerekeknek.

Fontosnak látom, hogy hagyni kell a gyereket játszadozni a színekkel. Lehet, hogy nem lesz belőle képzőművész, de ki tudja fejezni magát. Elsősorban ezért fontos ez. A kommunikáció ott fog majd megmutatkozni, amikor a gyerek a színeket keresgéli és fest a papírlapon. Nem szabad korlátozni, mert az ő világában van piros póni és zöld hajú Barbie.

– *Ha a tanár felfedezi a tanítványában a tehetséget, milyen lehetőségei vannak annak továbbfejlesztésére?*

– A rajzóráimra kérek egy füzetet, ami nincs megvonalmazva, az új tanítványaimtól azt, hogy hozzanak otthonról munkákat, bármit, ami őket foglalkoztatja, és akkor azokból én rájövök arra, hogy milyen felületen tapogatózik. Olyan eszközöket próbálok neki megmutatni, amit otthon is gyakorolhat. Ha felkérnek, hogy foglalkozzam még külön is vele, szívesen teszem, ott maradok még, és megmutatok bármit, ami az ő hatáskörébe tartozik, továbbfejlesztgetjük az adottságot, de léteznek a rajzkörök is.

– *Milyen vagy milyennek kell lennie egy mai rajzórának?*

– Témákra van bontva, elég szép a program. A gond azzal van, hogy mennyi időt szánnak rá, de végeredményben mindent megtanul a gyerek, a főszíneket, azok kezelését, kompozícióba foglalását. Sőt lesznek olyan szabad témák is, amikor ő rajzolhat akár egy élményt, akár egy olyan történetet, ami kedves számára, vagy a szívét nyomja.

– *Könyvet jelentetett meg a rajzoktatásról. Mi ennek a lényege?*

– Amikor felkértek, hogy kiskorában tanítsak, két-három évig

feladatlapokat készítettem, és folyamatosan rajzoltam a táblára. Az egyik kisdíák megkért szépen arra, hogy rajzoljak a rajzlapjára. Így született az ötletem, hogy mi lenne, ha a következő héttől vinnék egy feladatlapot, amelyre én is rajzoltam valamit, és ők folytatják. Ez bevált, jó két-három évig dolgoztunk ezeken a feladatlapokon, és persze módszertanilag megköveteltem a lépéseket. Három év után egy tanító néni elkérte a dossziét, amiben felgyűltek a feladatlapok, egy másik tanítónő pedig figyelmeztetett, hogy ez egy kész könyv, és ilyen könnyen ne adjam ki a kezemből. Aztán arra is kértek, hogy tartsak egy bemutatót, hogy hogyan kell használni azokat a lapokat, hiszen van egy logikája, egy felépítése az egésznek. Nos kezdtem gondolkodni, és elhatároztam, hogy kiadom, készítek hozzá borítót, és írok hozzá módszertant. Így született meg a *Rajzoljunk együtt!* című könyv, amelynek a lapjai, abból kiindulva, hogy ez rajzkönyv is, spirállal vannak összekötve. Valamikor én is elkértem édesanyámtól a rajzaimat, azt sem tudta, hogyan szedegesse össze, így támadt az az ötletem, hogy milyen jó dolog, ha a gyerek felnő és ott van egy komoly kis albuma különböző témákkal, amely össze van kötve egy helyen. Vastag, 180 grammos papírok, lehet rá mindent készíteni megadott témák szerint.

– *Milyen korosztálynak szánta a kiadványt?*

– Amikor a feladatlapokat készítettem, összegyűlt száz feladatlap, különböző technikákat alkalmaztam a különböző korosztályoknak. De a könyv már 3 éves kortól használható. Olyan feladatlapokat lehet kidolgozni belőle, ami annak a bizonyos korosztálynak felel meg.

– *Nagyon szerették Szilágy megyében, ahol eddig tanított, nemrég Marosvásárhelyre költözött, itt is hamar megkedvelték. Mi lehet ennek a titka?*

– Igen, ez nagyon érdekes. A valóság az, hogy nem félttem. Nem is tudom, mitől kellene félnem. Amikor gyerekek között vagyok, mindegy, milyen iskolában, milyen városban, a rajz által nagyon jól lehet kommunikálni.

ANTAL ERIKA

Lecke „szülőségből” a fiamtól

Szülőnek lenni nehéz feladat, ráadásul sehol sem tanítják – úgy tűnik, nem lehet erről eleget írni. De nézzük csak, hogyan is válik valaki szülővé? Itt első-sorban nem a biológiai, hanem a lelki, szellemi, társadalmi folyamatokra gondolok. Először is a „szülőcsemete”

mert az általa tapasztalt sémákat követi, de azért sem, mert próbál újítani rajta. Ezért nem tartom szerencsésnek, amikor a hatalom a törvény erejével próbál beleszólni a szülői „jogkörök” gyakorlásának mikéntjébe és hogyan-jába. Nem, nem az ördög ügyvédje

el szüleitől egy ártatlan és gyanútlan csacsogás miatt.

Igen, hajdanán nekem is eljárt a kezem – nem vagyok rá büszke, de nem is szégyellem – olyan esetekben, amikor az anyaságomban „belezsibbadva” elfogyott a cernám s főleg az érverem. Ilyenkor hamarabb lehetett egy fenékre legyintéssel nyomatékosítani, hogy nem tetszik, amit épp művel vagy nem művel a fiam. Hangsúlyozom, a fiam, mert a lányom már abba a szerencsés helyzetbe született, hogy amikor ő próbálgatta tűrőképességem határait, már nem használtam szülői autoritásom nyomatékosítására a fenékre legyintés módszerét. Nem, mert a fiam megnevelt. Az akkoriban alig ötéves, okos kisfiam egy napon azzal az „indítvánnyal” állt elő, hogy „kössünk meg nem támadási szerződést”. A kifejezést bizonyára hallotta valamelyik felnőttől, és az értelmét is megérdeklődhette, mert pontosan tudta, mit akar elérni. Elmondta, neki nagyon rosszul esik, ha a fenékre legyintünk, ha szerintünk valami rosszat tesz, mert igazából még mindig nem tudja, mit tartunk mi rossznak vagy jónak. Egyszerűen próbálkozik, hogy bizonyos dolgot tehet, vagy sem. Javasolta, hogy ilyen esetekben, egyszerűen közöljük vele, hogy nem tetszik, amit tesz, és találjunk ki közösen valami büntetést számára arra az esetre, ha netán ismétlődne a dolog. Mondanom sem kell, a módszert a lányomnál már rutinosan alkalmaztam, és mindkét gyermekem megérte a felnőttkort különösebb lelki sérülések nélkül. De a módszerre soha nem jöttem volna rá magamtól, s kevés a valószínűsége annak is, ha olvasok róla valahol, netán valaki tanácsolja, alkalmazni fogom. Kellett ehhez az én okos kisfiam is.

Épp ezért találok hatásági túlkapásnak azt az intézkedést, amit a Norvégiában élő Bodnari család szemben fogantatosítottak. S csak halkan kérdeem: mi okozott nagyobb sérülést a gyerekeknek, az, hogy elszakították szüleiktől, vagy az az atyai pofon, ami vagy elcsattant, vagy sem?

- „Nem lenne-e jobb hagyni, hogy a dolgok természetes rendje szerint rendeződjön egy-egy szülő-gyermek konfliktus?”

beleszületik egy családba, ahol egy szűk közösség – anya, apa, nagyszülők, testvérek – próbálja egyengetni az útját az élet útvesztőiben. Ám nemcsak a család egyengeti a szülővé csepere-dő emberke sorsát, hanem a barátok, az iskola, a szomszédok, vagyis a társadalom mindazon szereplői, akikkel bármilyen kontaktusba kerül az illető. A „szülőpalánta” aztán idők múltával, amikor már ő is nagy lesz, próbálja azokat a mintákat, kliséket alkalmazni, amiket a saját szüleitől látott, illetve a társadalom többi szereplőinél tapasztalt. De az is megtörténhet, hogy éppen ezen benyomásai hatására megpróbál merőben más irányelveket, szabályokat felállítani az általa tapasztaltaknál ugyanabból a célból, hogy saját gyermeke sorsának alakulását a lehető legjobb irányba terelje. Ráadásul nem lehet éles határvonalat húzni a helyes és helytelen szülői magatartás között, és nem lehet elítélni senkit sem azért,

akarok lenni, mert igenis hasznosnak tartom, ha a hatóság – például gyámhatóság – próbál valami megoldást találni olyan szélsőséges szülői magatartások esetében, amikor egy gyerek normális fejlődése, ne adj Isten, élete forog kockán. De hol van a határ, egyáltalán lehet-e határvonalat húzni egy erős érzelmek és szoros kötelékek által „működő” rendszerben, mint a család, mi számít törvénybe ütközőnek, és mi nem?! Keresztre kell-e feszíteni azt a szülőt, akinek néha eljár a keze, és egy atyai pofonnal próbál nyomatékot adni intelmeinek? Nem lenne-e jobb hagyni, hogy a dolgok természetes rendje szerint rendeződjön egy-egy szülő-gyermek konfliktus? Mert igen, kiver a hideg veríték, ha arra gondolok, hogy fiatal anyaként rám is lesújthatott volna a törvény szigora, ha történetesen Norvégiában élek, és történetesen érvényben van az a törvény, amelynek erejével utóbb öt gyermeket szakítottak

JÁNOSSY ALÍZ

Magyari: élni kell az óvodai támogatással

A kormány döntése értelmében mintegy 111 ezer 3 és 6 év közötti, hátrányos helyzetű családból származó gyerek részesülhet támogatásban a Minden gyereket az óvodába program keretében, hívta fel a magyar családok figyelmét Magyarai Tivadar, az RMDSZ októráért felelős ügyvezető alelnöke. Mint rámutatott, a jogszabály szerint 50 lej értékű szociális jegyet kapnának azok a családok, amelyeknek az egy főre eső jövedelmük kevesebb mint havi 284 lej, és igazoltan óvodába jártatják gyermekeiket. „Felhívjuk a magyar családok figyelmét, és bátorítjuk őket, hogy használják ki a támogatás adta lehetőséget. A kezdeményezés jó, és ösztönzően hat azokra a szülőkre, amelyek nem engedhetnék meg maguknak, hogy gyermekeiket óvodába jártassák” – nyilatkozta Magyarai Tivadar. Az ügyvezető alelnök kiemelte, hogy a hátrányos helyzetű családból származó gyerekek havonta, szeptembertől júniusig, kaphatják meg azt az utalványt, amelyre szüleik élelmiszert, tisztálkodási szereket, ruházatot és tanszereket vásárolhatnak. A szülők kérvényezés, illetve nyilatkozattétel útján juthatnak hozzá a támogatáshoz. Ennek folyósítási feltételei között azonban az is szerepel, hogy az óvodás igazolt és igazolatlan hiányzásai nem haladhatják meg havonta a tanítási napok felét, hívta fel a figyelmet az oktatási szakember. Magyarai Tivadar szerint a kezdeményezés egyértelműen jó, de úgy véli, további kérdéseket vet fel az, ha a havi 50 lej csábítására azok is megjelennek az óvoda kapujában, akik eddig nem jártak. Úgy vélte, ez nagyban befolyásolhatja a magyar óvodai oktatás jelenleg is nehéz helyzetét, hiszen az RMDSZ kimutatásai szerint nincs elég hely arra, hogy a három-hat év közötti gyermekeket lakhelyük közelében maradéktalanul magyarul taníttassák szüleik. Előre borítékolható, hogy lesznek kisebb települések, ahol a segínyt nem fogják tudni igénybe venni a családok, mert egyszerűen nem lesz óvodai hely, vélte. „Az RMDSZ ezekre a problémákra mindig rámutatott, valahányszor a román hatóságok körében arról kezdtek élénken beszélni, hogy legyen kötelező az óvodai oktatás, vagy igyekeztek valami gyors megoldással az óvodák egyéb hiányosságairól elterelni a figyelmet. Az óvodai rendszer tipikus

szerkezeti problémákkal küzd: miközben kisebb településeken gyermekhiány miatt évente megyénként tucatnyi óvoda szűnik meg, máshol nincs elég óvoda, illetve nem ott van, ahol a gyermek lakik. Ezeket a problémákat mindenképp meg kell oldania a kormánynak” – hangsúlyozta az oktatásért felelős ügyvezető alelnök.

Sportosztályt indítanak Karcfalván

Felülvizsgálja korábbi elutasító álláspontját és fontolóra veszi egy sportosztály indítását a karcfalvi 5–8. osztályos iskolában a Hargita megyei tanfelügyelőség, jelentette ki Görbe Péter január 25-én a prefektusi kollégium soros ülésén. A főtanfelügyelő Borboly Csaba megyei tanácselnök felvetésére reagált, aki ismételten szorgalmazta a lépést. A megyei előljáró azzal indokolta a felsíki sportosztály létesítésének szükségességét – amit már több alkalommal is javasolt a főtanfelügyelőnek –, hogy a gyerekeknek így esélyt biztosítanak az itthon maradásra, a tehetséges jégkorongozóknak nem kell Magyarországra menniük előmenetelük érdekében. Borboly Csaba elmondta, az utóbbi időben jó együttműködés alakult ki a megyei tanács, a tanfelügyelőség, a prefektusi hivatal és a vállalkozói szervezetek között az önkormányzat beruházásvonzási irodájának köszönhetően, amit szerinte a főtanfelügyelő építő hozzáállása is igazol. Az ülés napirendi pontjai között szerepelt a 2016–2017-es beiskolázási terv is, így került terítékre a sportosztály és a szakoktatás kérdése. Borboly Csaba rámutatott, hogy a szakoktatást a helyi vállalkozók is támogatnák. Lehetőségeikhez mérten anyagilag is hozzájárulnának ehhez, illetve saját vállalkozásuknál biztosítanák a szakmai gyakorlat lehetőségét. A munkáltatóknak is érdekük a jól működő szakképzés, hogy a piaci igényeknek megfelelő szakemberek kerüljenek ki az oktatási rendszerből, mutatott rá. Hozzátette, hogy sok a tennivaló az érettségi kapcsán is, hiszen Hargita megyében növelni kell a sikeresen érettségizők arányát. Mint kifejtette, a sikertelen érettségi elvándorláshoz vezet, amit mindenképpen csökkenteni kell. Ezért is fontosak a szakiskolák, hogy a sikertelen érettségi utáni munkanélküliség helyett szakmát tanuljanak a diákok, legyen lehetőségük

ittthon elhelyezkedni, és ne az elvándorlásban lássák az egyetlen kiutat, hangsúlyozta Borboly Csaba.

Közzölték

az országos tesztek időpontját

Nyilvánosságra hozta az oktatási minisztérium az országos tesztek időpontját, a második, negyedik és hatodik osztályos diákoknak május második és június első felében kell megjeleníteniük a szintfelmérőkön. A hatodikosok május 23-án nyelv és kommunikációból, 24-én matematika és természettudományokból írnak dolgozatot. A negyedikesek május 30-án román nyelvből, 31-én matematikából, míg június 2-án magyar nyelvből vizsgáznak. A magyar tagozatos második gyerekek román nyelvű írás- és olvasáspróbája június 7-én zajlik, 8-án matematikából, 9-én anyanyelvi íráskészségből, 10-én anyanyelvi olvasásból mérik fel tudásukat. A szaktárca ugyanakkor nem módosította az országosan egységes felmérők lebonyolítására vonatkozó módszertant, csak az időpontok változtak. A dolgozatokat az adott iskola pedagógusai javítják, a tesztekre pedig – akárcsak eddig – a nemzetközi szintfelmérők szerkezete jellemző. Görbe Péter Hargita megyei főtanfelügyelő szerint a felmérők egyik célja felkészíteni a tanulókat a későbbi, komolyabb vizsgákra, a szaktárca ugyanakkor összesíti az eredményeket, és statisztikák révén próbál rávilágítani a hazai oktatási rendszer jelenlegi állapotára. A főtanfelügyelő arra is felhívta a figyelmet, hogy a felmérők eredményét nem írják be a naplóba, és nem is teszik közzé. Az oktatási tárca honlapján egyébként arról is tájékoztatta az érdekelteket, hogy a nyolcadikosok számára február 22–24. között szervezik meg az országos próbavizsgát, míg a tizenegyedikesek és tizenkettedikesek március 7–10. között vesznek részt a próbaérettségben.

Átláthatóvá tennék az iskolai költségeket

A romániai iskoláknak saját hirdetőtábláikon és honlapjuk főoldalán is közzé kell tenniük a bevételeikről és kiadásairól szóló jelentést, utasította a tanintézeteket az oktatási minisztérium. Adrian Curaj tárcavezető szerint az intézkedés az átláthatóság kedvéért van szükség. A bevételek és kiadások közzétételével ugyanakkor az iskolák kifejezhetik tiszt

teletüket azok iránt, akik támogatták az intézményt, legyen az magánszemély, a szaktárca vagy akár az Európai Unió, mutatott rá az intézkedés egy másik vetületére a miniszter.

Miniszteri rendelet

a kisebbségi osztályok létszámáról

Az általános és a kisebbségi oktatásra vonatkozó rendelkezéseket, az iskolahálózat működésére és a beiskolázási számok meghatározására vonatkozó előírásokat is tartalmazza az a miniszteri rendelet, amelyet a szaktárca illetékes főosztálya januárban miniszteri körlevélben juttatott el a megyei tanfelügyelőségeknek. A rendelet 8. cikkelyének 8. pontja előírja, hogy az 1–8. osztályos iskolákban az osztályokban legkevesebb 12 diák kell legyen, amennyiben pedig ennél kevesebb tanulót írtak be, a végső döntést a minisztérium kisebbségi államtitkársága hozza meg. A rendelet további intézkedéseinek értelmében, ha egy iskolában olyan elemi vagy 5–8. osztály található, amelyikben nincs meg az előírt minimális diáklétszám, a működésére vonatkozó jóváhagyáshoz az iskolák a megyei tanfelügyelőséghez fordulhatnak, ahol összesítik a kéréseket, majd továbbítják a szaktárca kisebbségi államtitkárságára jóváhagyás végett. „Ami az iskolahálózat működésének további kérdéseit illeti, felhívjuk az iskolák vezetőinek figyelmét a miniszteri rendelet 20/g cikkelyének előírásaira, miszerint az iskolahálózatot a helyi önkormányzatok határozzák meg és tartják fenn. A megyei tanfelügyelőségek csak láttamozzák a hálózati és beiskolázási terveket” – hangsúlyozta Király András, a nemzeti kisebbségek oktatásáért felelős államtitkár. A tanügyi törvény értelmében a kisebbségi oktatásban egyébként eddig is engedélyezték a 12-es létszám alatti osztályokat, azonban a gyakorlatban többször is előfordult, hogy a tanfelügyelőségek a megengedő jogszabály ellenére sem hagyták jóvá az illető osztályokat, illetve kevesebb tanuló esetén elutasították a kérést anélkül, hogy továbbították volna azt a szaktárca illetékes főosztályahoz.

Béremelést kérnek

a szakszervezetek

A jelenlegi minimálbér, 1050 lej másfél-szeresét kellene kapniuk alapfizetesként

a kezdő tanároknak – javasolja a Szabad Tanügyi Szakszervezetek Szövetsége (FSLI). A *Mediafax* hírügynökség szerint a szakszervezeti tömb az új bérezési törvényben a középiskolai végzettséggel rendelkező tanítóknak a kezdő tanári fizetés 80 százalékát biztosítaná. Az érdekvédelmi szervezet, amelynek országszerte több mint 178 ezer, közoktatásban dolgozó tagja van, úgy véli, el kell törölni a közalkalmazottak bérei közötti szakadékat. Mint rámutatnak, valamennyi kategória bérét annak függvényében kellene kiszámolni, hogy milyen fontos szerepet tölt be a társadalom fejlődésében. „Tény, hogy a tanügy az a stratégiai terület, amelytől egy ország jövője függ. Sajnálatos módon Romániában ezt a szektort mellőzték az elmúlt 26 évben, aminek meg is látszik az eredménye” – mutat rá közleményében az FSLI. Mint írják, jelenleg, a 25 százalékos béremelést követően egy kezdő tanári fizetés 1100 lej, míg egy, a pályafutása vége felé közeledő pedagógus 2400 lej keres, ami a szakszervezet szerint „kínos”.

Népszerű a vallásoktatás

Háromszéken

A háromszéki diákok 91,73 százaléka kérte az idei tanévben a vallásórát, de már a következő iskolai évre is megkezdtek az igénylések begyűjtését. Ugyanis, a tanintézetek vezetőinek indoklása szerint már a pedagógusok versenyvizsgálja, az áthelyezések előtt tudni kell, hogy a különböző felekezetű vallásatanárok hol, illetve hány csoportban, osztályban fognak tanítani szeptembertől. Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő szerint a kérelmezők magas aránya egészséges, keresztény magatartásra vall. Az oktatási minisztérium tavaly tanév közben módosította a szabályozást, így 2015 márciusától azoknak a szülőknek kell kérést benyújtaniuk az iskolában, akik szeretnék, hogy gyermekük részt vegyen a vallásórákon.

Késik a nagyenyedi kollégium felújítása

Tovább késnek a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium 2012 óta tartó felújítási munkálatai, a késlekedés pedig csődbe viheti a Fehér megyei kisváros önkormányzatát, számolt be a *maszol.ro*. Ha a kivitelező június 30-ig képtelen befe-

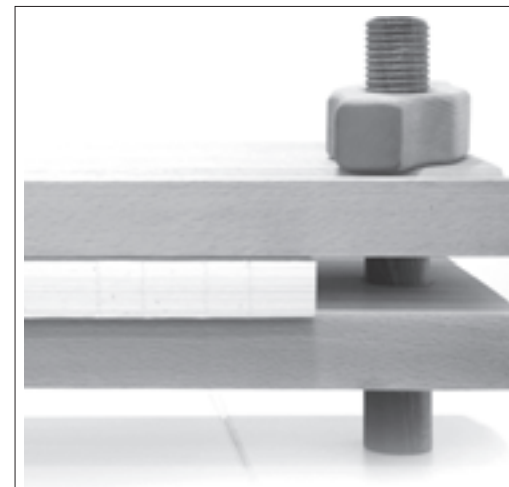
jezni a munkálatokat, Nagyenyednek közel 23 millió lejes támogatást kell visszafizetnie az Európai Uniónak. A késések miatt 2,4 millió lejt már így is a 23 ezer lakosú városnak kell előteremtenie a saját költségvetéséből. A dél-erdélyi szörvány egyik legjelentősebb magyar iskolájának az épületeit 2004-ben szolgáltatták vissza a református egyháznak. A kollégium felújításához az önkormányzat pályázott EU-forrásokra, és ellentételezéseként 25 évre bérmentes használatra megkapta az egyháztól az iskolaépületet. A 2012-ben indult projekt nemcsak a több száz éves épület együttes teljes körű felújítására, hanem az iskolai felszerelés beszerzésére, számítógépek és interaktív oktatási eszközök megvásárlására is kiterjed. Az EU lehetővé tette, hogy Románia 2015 végéig számoljon el a 2007–2013-as költségvetési ciklusban elnyert támogatásokkal, és a múlt év végi határidő után további fél év haladékat adott a támogatott projektek befejezésére. A 2016-ban elvégzett munkálatok költségeit azonban már maguknak a pályázóknak kell állniuk. Ha június 30-ig sem sikerül lezárni a pályázatot, a teljes támogatást vissza kell fizetni. Kerekes György nagyenyedi városmenedzser úgy vélte, hogy a teljes összeg visszafizetése a kisváros csődjét jelentené. A román törvények szerint a felújításra kiírt közbeszerzés győzteseként azt a vállalatot kellett kihirdetni, amely a legalacsonyabb áron vállalta a munka elvégzését. A kérését az okozta, hogy a nagyenyedi műemlék épület felújítását egy út- és hídépítő cég nyerte meg, mely egy – a műemlék-restaurálásokban jártas – jászvásári cég felügyelete alatt dolgozott. Hátravan még az udvar kialakítása, a Bagolyvárként ismert egykori fiúkollégium épületének padlózása és csempézése, a fürdőszobák és a villanyhálózat beszerelése, valamint az osztálytermek kialakítása és felszerelése. Ezek mellett lambéria- és színpadfelújításra van szükség a díszteremben is. A hátralévő munkák a teljes felújítás nyolc százalékát teszik ki. Szócs Ildikó iskolaigazgató a portálnak elmondta: sokkal gyorsabban is mehetett volna a munka, ha a felek nem mutogatnak folyamatosan egymásra a menet közben felmerült problémáknál.

P. M.

- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatalos
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

**Rendelje meg a
Magyar Közoktatást
a 2016-os tanévre**

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

Kedves pedagógusok, jövődöbeli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatást* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk: A Magyar Közoktatás szerkesztősége

www.communitas.ro

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://www.communitas.ro/interaktiv/kozoktatas/webcimen>.

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia • Felelős kiadó: Lakatos András
Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Túlzsúfoltnak ítélik a tervezeteket a magyar oktatási szakemberek

Hová, merre, kerettantervek?

Megfeledeztek a kisebbségi oktatásról, amikor a kerettanterv-tervezeteket készítették az 5–8. osztályosok számára – vetik a minisztériumi illetékesek szemére a magyar oktatási szakemberek, egyenesen sértőnek nevezve a gesztust. A január 23-án véget ért közvéleménykutatás megfogalmazott észrevételeikben, javaslataikban az erdélyi magyar szakértők, pedagógusok azt kifogásolják, hogy az illetékesek csak beszélnek a tanügyi reformról, a gyakorlatban azonban nem valósítják meg azt. Mint rámutatnak, a három tervezet egyike sem elfogadható, azok készítői ugyanis más módon ugyan, de megőrizték az eddigi, mindenki által zsúfoltnak ítélt óraszámot, merev szerkezetet.

Bukarest-központú „kockafejű egér”

Magyar Tivadar, az RMDSZ oktatási ügyvezető alelnöke Horatius szállóigévé vált sorát parafrázálva „kockafejű egérhez” hasonlította a minisztérium kerettanterv-tervezeteit, kifejtve: ezekre tökéletesen illik a latin mondás: „a hegy vajúdik, és megszüli az egeret”. „Az új tervezet alapján egyetlen perccel sem töltene majd kevesebbet a tanulók az iskolában, mint az utóbbi évtizedekben, egyetlen betűvel sem öntenek a fejükbe kevesebbet, mint eddig, egy grammal nem lesz könnyebb az iskolatáska: a diákok túlterhelése, a tananyag zsúfoltsága ugyanolyan. Ebben sem változott semmi” – sorolta a pedagógusok által is megfogalmazott kifogásokat az oktatásügyi szakember. Az alelnök szerint a tervezet nemhogy javít, hanem egyenesen ront a jelenlegi helyzeten azért, hogy az osztályfőnöki órát, a zenei és más művészi foglalkozásokat, a testnevelést bizonyos szinteken nélkülözhetőnek, másodlagosnak tekinti. Ráadásul az eddigieknél is kevesebb választási lehetőséget biztosít a diákoknak, hiszen kötelező tárgyakkal van tele, melyeknek még az óraszámát is rögzíti. Ezáltal nemcsak a diákokat „skatulyázza be”, de a különböző tan-

intézeteknek sem ad lehetőséget saját profiljuk megteremtésére, mutat rá a szakember.

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségéhez (RMPSZ) hasonlóan Magyar Tivadar is hiányolja a tantervből a kisebbségi oktatás fontos tárgyait, hangsúlyozva: egyenesen sértő, hogy ezekről megfeledezett a minisztérium. „A kisebbségi oktatás fontos tárgyai meg sem jelennek, ez egyenesen sértő. Melléktantárgyaknak számítanak, amiket többletórászámban kell tanulni” – vonta le a következtetést az alelnök. Elmondta, hogy az RMDSZ oktatási főosztálya január végén szakértőkkel, megyei képviselőkkel tanácskozott a kerettanterv-tervezetéről, és ennek nyomán a szövetség országos vezetőségének az a határozott álláspontja, hogy a három

„Tökéletesen illik a latin mondás: »a hegy vajúdik, és megszüli az egeret«. Az új tervezet alapján egyetlen perccel sem töltene majd kevesebbet a tanulók az iskolában, mint az utóbbi évtizedekben, egyetlen betűvel sem öntenek a fejükbe kevesebbet, mint eddig.”

terv egyike sem elfogadható. „A tervezet nem tudnak túllépni azon, hogy elszigetelt tantárgyakban, tanévekben gondolkodjanak, a korábbi, merev kereteken nem tudnak túllátni. Ez fél évszázados lemaradás azokhoz az országokhoz képest, ahol a tantárgyak között kapcsolatok vannak, életkori szintek között jól átgondolt vonalvezetés, nem feltétlenül tanévben, hanem tudásszintekben kellene gondolkodni. Ebben semmit sem lép előre az új kerettanterv a régihez képest. Az új

terv nem gyermekközpontú, még csak nem is pedagógus-központú, hanem ismét táblázatközpontú, úrlapközpontú, Bukarest-központú” – jellemezte a dokumentumot Magyar Tivadar. Az RMDSZ oktatásért felelős ügyvezető alelnöke ugyanakkor emlékeztetett, hogy az egyes tantárgyak tervén számos szakértő, köztük sok magyar pedagógus is dolgozott, és azáltal, hogy a kerettanterv a régi koncepciókat követi, igazából „semmibe veszi” ezek munkáját. Felháborító, hogy ehhez a „tervezéshez” öt év kellett, jelentette ki.

RMPSZ: marad a hátrányos helyzet

A kerettanterv-tervezetek egyik változatát sem támogatja a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) sem. A szakmai szervezet a közvéleménykutatás megfogalmazott véleményezésében – mely a megyei elnökségek és a szövetség szakembereinek tanácskozása nyomán született – leszögezi: egyik tervezet mellett sem tud olyan érveket felsorakoztatni, amelyek annak elfogadását indokolnák. Legnagyobb hiányosságnak azt róják fel a dokumentumoknak, hogy nélkülözik a kisebbségi oktatásra vonatkozó kitételeket. „A perspektívából az a következtetés vonható le, hogy a nem román anyanyelvű diákok számára az anyanyelv, illetve a kisebbségek történetének és hagyományainak oktatása a javasolt kerettantervekhez képest pluszban történhet” – hívja fel a figyelmet az RMPSZ. A szakmai szervezet emlékeztet, hogy ezeknek a tárgyaknak az oktatása eddig is a választható tantárgy rovására történt, holott ezeknek a törzstananyagban volna a helyük. „Ez a megoldás ismét csak hátrányos helyzetbe hozza az anyanyelvükön tanuló diákokat” – mutat rá a Burus-Siklódi Botond elnök által aláírt dokumentum.

A szakmai szervezet véleményezése szerint a tervezetek nemcsak a kisebbségi oktatást hagyják figyelmen kívül, de a különböző iskolatípusokhoz sem

alkalmazkodnak. Nem teszik például lehetővé, hogy az általánostól eltérő profilú osztályokban a profilhoz igazodó műveltségi területeknek megfelelő tantárgyak órái ne terheljék túl a ta-

„A tervezetek által meghatározott óraszámot a román oktatásban is túl soknak tartják, a kisebbségi osztályok esetében pedig ehhez még az anyanyelv, magyar tagozaton a magyar nyelv és irodalom, valamint a magyarság története is hozzáadódna, ami például hetedik osztályban már heti öt pluszórát jelent. Rugalmasabb tantervre lenne szükség. Lényegében nem az óraszám a döntő, elsősorban azt kellene leszögezni, hogy mit és mennyi idő alatt akarunk megtanítani a gyerekeknek.”

nulókat. Az RMPSZ szakemberei is úgy vélik, hogy a diákok túlterhelése nem küszöbölhető ki az óraszámcsökkentéssel, valójában a tananyagot kellene csökkenteni. További hiányosságnak tekintik, hogy a tervezetek a tantárgyak közötti tantervi keresztkapcsolatokat sem veszik figyelembe, és évfolyamok szintjére bontják a követelményeket. „A képességfejlesztés és az egyéni tanulói fejlődési ütem nem osztható tanévekre” – hangsúlyozza a pedagógusszervezet példaként az idegen nyelv tanítását említve. „Ezek a kerettantervek nem hoznak érdembeli változást, a javaslatok megőrzik a klasszikus tantárgyi struktúrát” – mutat rá az RMPSZ, kijelentve, hogy a tantervfejlesztés jelenlegi formájában inkohereus, azonnali bevezetése pedig sok veszélyt hordoz magában.

Hiányolják a speciális román tantervet

A szakmai szervezet javaslataiban elsőként a tantárgyi programok vál-

toztatását szorgalmazza, elsősorban a román nyelv és irodalom tantárgy esetében, amelyet a magyar pedagógusok által oly sokat hangoztatott álláspont szerint a nem román anyanyelvű gyerekeknek speciális tanterv szerint kellene tanítani. A programok változtatása „mellékhatásként” új és jobb tankönyveket is eredményezne, irányítják rá a figyelmet az évről évre visszatérő másik problémára. Az RMPSZ véleményezésében külön kitér a folytonosságra, az interdiszciplinaritás fontosságára, a pedagógusok szakmai továbbképzésének szükségességére. Emellett a választható órák számának növelése mellett tör pálcat, amelyek esetében nagyobb szabadságot biztosítana a diákoknak. A különböző tárgyakat nem óraszámban, hanem százalékos arányban kellene mérni, mutat rá a szervezet, hozzátéve, hogy a heti egyórás tantárgyakat pedig félénként tömbösíteni kellene.

Szkeptikus szakma, tiltakozó zenészek

Az oktatási minisztérium által kidolgozott kerettanternv-tervezetek nemcsak a szakma, hanem a közvélemény felháborodását is kiváltotta. A temesvári Banatul szimfonikus zenekar tagjai például fehér karszalagot viselve léptek fel egyik januári koncertjükön, így tiltakozva az ellen, hogy a tervezetek szerint a nyolcadik osztályosok órarendjéből a kiiktatnák a zeneórákat. A tiltakozás ezen módjáról a Banatul Filharmónia szakszervezete és az intézmény vezetősége közösen döntött, az akcióhoz pedig a temesvári román opera művészeinek szakszervezete is csatlakozott. Ezért a *Csárdáskirálynő* egyik január végi előadásán mind a 250 művész fehér karszalagot viselt a színpadon és a zenekari árokban. „Mi is csatlakozunk a temesvári filharmónia zenészeinek tiltakozásához. A *Csárdáskirálynőt* telt ház előtt játszottuk, mintegy 500 néző előtt, reméljük, üzenetünk azokhoz is eljut, akik a zeneórák kiiktatásáról döntöttek. Ezt a jelzésértékű tiltakozást hasonló akciók követik majd” – nyilatkozta a sajtónak Dan Mircea Petcu szakszervezeti vezető.

Időbe telik a javaslatok feldolgozása

Az oktatási minisztérium tavaly karácsony előtt bocsátotta közvitára a

kerettanternv-tervezeteket, amelyekre január 23-áig várták a pedagógusok, diákok, szülők, civil és szakmai szervezetek észrevételeit, javaslatait. Király András oktatási államtitkár a sajtónak úgy nyilatkozott, hogy a minisztérium honlapjára több mint hatezer észrevétel futott be, melyeket feldolgoznak, csoportosítanak, majd ezek figyelembevételével készül el az 5–8. osztályosok új tanterve. A végleges kerettanternvre még várni kell, vélte a szakpolitikus, rámutatva, hogy csupán a javaslatok feldolgozása heteket vehet igénybe. Elmondta, hogy a dokumentumokat a kisebbségi oktatással megbízott államtitkárság is véleményezte, és a magyar pedagógusokhoz hasonlóan az itt dolgozó szakemberek is arra a következtetésre jutottak, hogy egyik változat sem elfogadható. Elmondta, hogy a tervezetek által meghatározott óraszámot a román oktatásban is túl soknak tartják, a kisebbségi osztályok esetében pedig

„A temesvári Banatul szimfonikus zenekar tagjai például fehér karszalagot viselve léptek fel egyik januári koncertjükön, így tiltakozva az ellen, hogy a tervezetek szerint a nyolcadik osztályosok órarendjéből kiiktatnák a zeneórákat.”

ehhez még az anyanyelv, magyar tagozaton a magyar nyelv és irodalom, valamint a magyarság története is hozzáadódna, ami például hetedik osztályban már heti öt pluszórát jelent. „Rugalmasabb tantervet szeretnénk. Lényegében nem az óraszám a döntő, elsősorban azt kellene leszögezni, hogy mit és mennyi idő alatt akarunk megtanítani a gyerekeknek, és ehhez kell majd utólag óraszámokat rendelni” – összegezte az elvárásokat Király András.

PAP MELINDA

Megjelent A székelység történetének második, javított kiadása

Tankönyv a nagyközönségnek is

Szerkezetében rendszerezettebb, tartalmában gazdagabb lett, de formájában, kivitelezésében is megújult *A székelység története* című könyv, melynek második, javított kiadását a magyar kultúra napja alkalmából mutatták be több székelyföldi településen. Ferencz S. Alpár projektkoordinátor, csíkszeredai történelemtanár, a felnőttek számára kézikönyvnek, diákok számára tankönyvnek szánt kiadvány egyik szerzője szerint ugyanakkor igyekeztek megtartani a korábbi szerkezetet, szín- és formavilágot. Elsősorban az előző kiadás kapcsán a szakma által megfogalmazott megjegyzéseket, javaslatokat építették be az új kiadványba, ugyanakkor a tankönyvírói észrevételeket, didaktikai szempontokat is figyelembe vették. Rendszerezettebb, gazdagabb lett a képanyag is, és azoknál a leckéknél, ahol történelmi személyiségekről, eseményekről van szó, a kiegészítő olvasmány, képes anyag „közelebb került” a szövegtesthez, magyarázta a történész. Mint mondta, míg az első kiadással elsősorban a helytörténeti ismeretek átadására koncentráltak főleg iskolai környezetben, a második, javított változat a nagyközönség által tanúsított nagy érdeklődést is igyekszik kielégíteni.

„A székelység történetének megjelentetésével a kezdeményezők és szerzők azt szerették volna jelezni, hogy szükség van helyismereti könyvekre, illetve arra is rá szerették volna irányítani a figyelmet, hogy lehet nem túl drágán jó minőségű tankönyvet készíteni.”

Jogilag nem tankönyv, jelképesen az

„*A székelység története* jogi szempontból nem minősül tankönyvnek, de jelképesen annak lehet nevezni” – jellemezte Ferencz S. Alpár a Hargita Megyei Tanács kezdeményezésére, a Kovászna megyei önkormányzat társfinanszírozásával a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont által 2011-ben megjelentetett kiadványt, mely elmondása szerint az elmúlt években a legtöbb Hargita és Kovászna megyei iskolába eljutott. Rámutatott, az első kiadás megjelenésekor azért ajánlották a 6–7. osztályosoknak, mivel úgy vélték, hogy a magyarság, illetve a romániai magyar kisebbség történetét bemutató tankönyv kiegészítésére lehet használni, de a történész szerint a szöveg, az anyag újszerűsége megengedi, hogy nagyobb osztályokban is lapozgassák kiegészítő olvasmányként. Elmondta, *A székelység történetének* megjelentetésével a kezdeményezők és szerzők azt szerették volna jelezni, hogy szükség van helyismereti könyvekre, illetve arra is rá szerették volna irányítani a figyelmet, hogy lehet nem túl drágán jó minőségű tankönyvet készíteni.

A hiánypótló kiadvány az iskolákban a magyarság története választható tantárgy vagy köri tevékenységek keretében, illetve könyvészeti elemként is alkalmazható, a pedagógus dönti el, hogyan használja – mondta Ferencz S. Alpár. A projektkoordinátor arra is felhívta a figyelmet, hogy a kiadvány szerzőinek részvételével elindult egy

újabb mozgalom Kolozsváron, a fiatal történészek a romániai magyar kisebbség története tankönyvön dolgoznak, így *A székelység története* ennek kiegészítéseként is alkalmazható majd.

A világhálón is elérhetővé tennék

A projektkoordinátor szerint az első kiadás sikerkönyvnek bizonyult, a több ezer példány rég elfogyott, és a kiadvány Facebook-

oldalára – Székely tankönyv – napi rendszerességgel nagyon sok érdeklődő levél érkezik Ausztráliától kezdve az Egyesült Államokig. Ezért terveik között szerepel, hogy a világhálón is elérhetővé tegyék, és már dolgoznak az elektronikus változatán. *A székelység történetét* nemcsak internetes tankönyvként, hanem e-bookként is szeretnék az olvasók rendelkezésére bocsátani, a képanyagot pedig szemléltetőanyagok formájában is népszerűsíteni. A kiadvány ismerői számára online versenyszerű játékot is indítának, sorolta az illetékes. További terveik között szerepel a kiadvány román nyelvre való szakszerű lefordítása is, ugyanis a szerzők szerint az első kiadást követően a román sajtóban megjelent negatív kritikák, nacionalista indíttatású észrevételek a gyors, rossz for-

dítás számlájára írhatók. Ferencz S. Alpár elmondta, szakmai, akadémiai körökben ezt „kibeszélték”, ugyanakkor úgy vélte, a párbeszédnek továbbra is helye van, és ez a jövőben is folytatódik mind román és magyar, mind romániai magyar vonalon. *A székelység története* nem sérti a románokat, hangsúlyozta a történész, rámutatva ugyanakkor, hogy ez értelemszerűen egy, a magyar kultúrán és nyelvetületen belüli népcsoport sorsáról és történelmi múltjáról szól, és azzal a nem titkolt céllal készült, hogy elősegítse a székely identitás megőrzését.

A Ferencz S. Alpár, Forró Albert, Hermann Gusztáv Mihály, Kádár Gyula, Mihály János, Novák Csaba Zoltán, Novák Károly István, Orbán Zsolt, Sepsiszéki Nagy Balázs, Sófalvi András és Sztáncsuj Sándor József által írt könyv új kiadásának végén általános könyvészetet talál az olvasó, a fejezetek zárásaként pedig az adott részre vonatkozó szakirodalmat tüntették fel a szerzők. A történeti részekhez könyv- és filmajánló tartozik, az előző kiadáshoz képest kibővített illusztrációs anyagot Gyöngyössy János készített. A második, javított kiadást a könyv egyik szerzője, a 2015 októberében elhunyt Kádár Gyula emlékének ajánlották.

A hiánycikknek számító kötet a Székely Termékek webáruházában (<http://szekelytermekek.ro/konyvek-nyomtatott-kiadvanyok-dvd-k/3092-a-szekelyseg-tortenete-61.html>) vásárolható meg, külföldre is postázzák.

PAP MELINDA

2016. február

Rendszeresen dohányzik a 14 és 18 év közötti romániai tinédzserek 22 százaléka

Teret hódító káros szenvedélyek

Rendszeresen dohányzik a 14 és 18 év közötti romániai tinédzserek 22 százaléka, 8 százalékuk pedig legalább egyszer kipróbálta a marihuánafogyasztást – derült ki az Open Research társaság által szeptember-októberben végzett tanulmányból. A felmérés, amelyet 357, 14 és 18 év közötti fiatal megkérdezésével készítettek, arra is rávilágít, hogy a dohányzó tinédzserek 70 százalékának van legalább egy cigarettázó barátja.

Óriási a szerepe a családi befolyásnak

A hétfőn közzétett tanulmány következtetése szerint az, hogy egy kamasz dohányossá válik, vagy sem, a kör-

nyezeti mintáktól, a családi légkörtől és a szülői befolyástól is függ. A cigarettázó fiataloknak majdnem a fele (43 százalék) nyilatkozott úgy, hogy hiányoznak/nem élnek a közelében a szülei, vagy nem állnak közeli kapcsolatban édesapjukkal (47 százalék). Ezeknek a kamaszoknak 53 százaléka vallotta azt, hogy nem működik jól a kapcsolata a szüleivel, 43 százalék pedig traumatikus élmény hatására kezdett dohányozni. A felmérés arra is kitér, hogy azok közül a fiatalok közül, akiknek legalább az egyik szülője dohányos, 61 százalék kezd rendszeresen cigarettázni. Ugyanakkor a kortárs csoport hatása is nagymértékben befolyásolja, hogy valaki a káros szenvedély rabjává válik-e: a dohányzó kamaszok 70 százalékának, míg a nem dohányzók 20 százalékának van rendszeresen cigarettázó barátja a tanulmány szerint. A kutatásból az is kiderült, hogy a fiatalok főként kíváncsiságból próbálták ki a marihuánát, és fogyasztásuk meglehetősen esetlegesnek minősíthető: a megkérdezettek legnagyobb része nem szívott füvet az utóbbi egy hónapban. A felmérésben nyilatkozó kamaszok közül a legfiatalabb, aki kábítószerezett már, 12 éves, 15 éves kor után pedig növekszik az arányuk. A marihuánát kipróbálók 32 százaléka barátoknál, 18 százaléka pedig utcán vagy bárókban próbálta ki a füvezést. Abban, hogy a fiatalok elkezdnek dohányozni, a felmérés szerint óriási a szerepe a családi körülményeknek: nagymértékben számít, ha az apa nem vesz részt aktívan a család életében, ha nézeteltérések uralják az otthoni légkört, vagy a szülők közt feszültség tapasztalható. „Pubertáskorban intenzív átalakulás megy végbe az agyban, ennek következményeképpen a fiatalokat állandó jelleggel érzelmeik és benyomásai uralják. Ily módon az alkohol és a dohányzás stresszcsoökkentő és érzelem-szabályozó szerepű lehet számukra” – mondta Dragoș Carneci, az Open Research társaság tanácsadója.

Hangsúlyos a kortárs csoport nyomása

„Természetesen jó eséllyel lesz dohányzó abból a gyerekből, akinek a szülei is cigarettáznak, de ennek az ellenkezője sem ritka: megesik, hogyha a fiatal ezt a mintát látja otthon, épp ezért nem fog füstölni” – fejtette ki Kalóz János kolozsvári pszichológus, drogprevenációs szakember. Vélekedése szerint abban hogy valaki elkezd-e rendszeresen dohányozni, hangsúlyos szerepű a kortárs csoport nyomása, hiszen a „bagósok” általában egyazon társaságba járnak, és ha valaki hozzájuk akar tartozni, akkor persze nem kötelező, de „illik” cigarettázni. Kalóz János arra is rámutatott, egyre inkább jellemző, hogy a fiatalok gyorsan akarnak felnőni, a felnőttek világához tartozónak szeretnék érezni magukat, ezért is kezdenek cigarettázni. „A pubertáskor kezdete manapság egyre korábbá válik, a gyerekek akár már 9 éves korban elkezdnek kamaszodni, és ez érdekes módon fizikailag is megfigyelhető rajtuk. A gyors ütemű növekedéshez pedig óhatatlanul kíváncsiság és feltűnési vágy társul. Ennek következményeként is előfordulhat, hogy elkezdnek dohányozni vagy pszichoaktív szereket fogyasztani – mondta a pszichológus. Rámutatott, alapvető e tekintetben természetes a kíváncsiságuk, hogy új dolgokat akarnak kipróbálni, ez pedig a „csakazértis” típusú lázadásukhoz is kapcsolódhat. „Ha például a kamasznak tiltják a szülei, hogy dohányozzon, annál inkább ki fogja próbálni, hiszen ez egyfajta kapaszkodót jelent számára: újabb ok, ami ellen lázadhat” – mutatott rá a szakember. Kifejtette, naponta 3-4 kávézó előtt vezet el az útja, és rendszeresen lát iskolásokat oda betérni, a helyiségben pedig természetesen vágni lehet a füstöt.

„Kíváncsi vagyok, hogy a frissen életbe lépett dohányzási korlátozás megváltoztatja-e a cigarettázó fiatalok számáról most készített statisztikákat” – mondta a pszichológus, aki a marihuánafogyasztásról készült

Korhatárossá tennék a dohányzós filmeket

Korhatárossá tennék a dohányzós jeleneteket bemutató filmeket, mint „a dohánytermékek promóciójának utolsó bástyáját” az Egészségügyi Világszervezet (WHO). A nemzetközi szervezet a február végi Oscar-gála előtt jelentette be tervét arra hivatkozva, hogy miközben számos ország megtiltotta a dohánytermékek reklámját, szponzorálását, a cigarettagyártók a filmipar segítségével toborozzák a jövő dohányosait – közölte honlapján február elején a *The Guardian* című brit lap. A WHO *Dohánymentes filmek* címmel hozta nyilvánosságra jelentését, amely szerint a 2014-ben bemutatott hollywoodi filmek 44 százalékában dohányoztak, és a nem korhatáros filmek 36 százalékában is rágyújtottak. A szervezet megemlítette, hogy a rendkívül népszerű *Transformers: A kihalás kora* című produkcióban már egy robot is cigizett. Armando Peruga, WHO dohányzás elleni programjának menedzsere elmondta, hogy míg korábban csökkent a filmekben a dohányzós jelenetek száma, 2013–14 fordulóponttá vált, és ismét növekedést tapasztaltak ezen a téren. „A dohányipar alternatív utakat keres termékei reklámozására, és a filmekben találták meg az utolsó bástyájukat” – hangsúlyozta Peruga.

felmérés eredményeire is kitért. Úgy fogalmazott, a pszichoaktív szerek esetében is érvényes az, ami a fiatalok alkoholfogyasztásával kapcsolatos: ilyenkor egyfajta kihívásnak tekintik, és versenghetnek egymással, hogy melyikük meri kipróbálni. „A drogfogyasztás sajnos elviheti a fiatalokat egy olyan útra, aminek nem látni a végét. A kamasz úgy érzi, hogy a kábítószer enyhíti a szorongást, a stresszt, és elkezd keresni ezt az érzést, holott a problémáit természetesen nem oldja meg. Ahhoz, hogy minél kevesebb kár érje a gyereket, hogy ne váljon káros szenvedélyek rabjává, a pedagógusnak és a szülőnek nagyon jelen kell lennie a kamasz életében” – hívta fel a figyelmet Kalóz János. A felnőttnek kíváncsinak kell lennie a gyerekre, nagyon oda kell figyelnie arra, mi történik az életében. A kíváncsiság és odafigyelés csodákra képes – hangsúlyozta. Kalóz János fontosnak tartja azt is, hogy az osztályfőnök például ne csak arra legyen kíváncsi, milyen a gyerek teljesítménye, hanem arra is, hogyha nem teljesít megfelelőképpen, akkor mi lehet a gond. „Mivel a szülők sokszor csak este találkoznak a kamaszokkal, fontos lenne, hogy napközben is meghallgassa őket alkalomadtán egy pedagógus az iskolában. A megelőzéshez tartozik és lényeges, hogy legyen valaki, akinek a gyerek elmondhatja, mi bántja, legyen a közelében felnőtt, akinek van rálátása a kamaszodó gyerek életére” – hívta fel a figyelmet a drogprevenációs szakember.

Újfajta, veszélyes drog miatt kerültek kórházba fiatalok

Egy újfajta kábítószer miatt került kórházba január végén több tucat romániai fiatal. A szintetikus, rendkívül káros anyagot az országba juttató 11 brassói fiatalot 30 napos előzetes letartóztatásba helyezték. A szert, amelyet már betiltottak Németországban – ahol két személy meghalt a fogyasztása miatt – egy fiatalok által irányított drogterjesztő hálózat népszerűsítette Brassóban és Feketealmon, amelyet a szervezett bűnözés és terrorizmus elleni ügyészség (DIICOT) számolt fel szerdán. A drogterjesztők Nagy-Britanniában vásárolták a vegyi anyagot, amelyet nátrium-hidroxiddal (marószóda) és acetonnal vegyítve adtak el a tinédzsereknek – írta a *Digi24* oldal. Az ügyészek szerint az így nyert kábítószer gyógy-növényekből készült teafű közé keverték, egygrammnyi anyagot 20–30

• **„Csakazértis” lázadók.** Abban, hogy valaki elkezd-e dohányozni, döntő tényezőnek minősülhet a kortárscsoport nyomása

lejért árusítottak. „Ezek az újfajta kábítószeresek rendkívül veszélyesek lelki és fizikai szempontból is. Légzési nehézséget, szív működésbeli rendellenességeket okozhatnak, ugyanakkor komoly pszichiátriai szövődmények lehetnek” – mondta a sajtónak Cristian Oprea, a Konstanca–Tulcea régió drogmegelőző központjának vezetője. Az aradi sürgősségi kórház főorvosa úgy nyilatkozott, hasonló esetekben arra kényszerülnek, hogy csupán a tüneteket kezeljék, hiszen a páciensek nem vallják be, hogy kábítószerrel fogyasztottak, és az orvosok csak később szereznek erről tudomást. „A legveszélyeztetettebb a kamaszok korosztálya e tekintetben. Mivel nagyon olcsón árulják az effajta kábítószerrel, jóval több fiatal szerzi meg, mint a kétszer ennyibe kerülő, klasszikusnak számító drogokat” – mutatott rá Cătălin Borcoman, a brassói DIICOT főügyésze. Brassóban, a Brassó megyei Feketealmon és Szászvolkányban összesen 25 személyt vettek őrizetbe, mi-

után házkutatást tartottak náluk, és kihallgatták őket. Bár a forgalomban lévő etnobotanikai szerek listáját időről időre frissítik a hatóságok, a drogterjesztők mindig egy lépéssel előttük járnak, és új szerkombinációkkal rukkolnak elő. Az a szer, ami miatt most került kórházba több tucat fiatal, tavaly jelent meg a piacon. A pszichoaktív szereket a köznyelvben drogoknak vagy kábítószereknek nevezik, ezek természetes vagy mesterséges anyagok, amelyek a szervezetbe kerülve a központi idegrendszerre hatnak, megváltoztatják annak működését, függőséget okozhatnak, hiányuk elvonási tünetekkel járhat. A drogfogyasztók a szakirodalom szerint általában önbizalom-hiányosak, hajlamosak a depresszióra, és nincsen határozottan körvonalazott értékrendjük.

KISS JUDIT

Európa negyede dohányzik

A 2015-ös dohányzási attitűdökkel kapcsolatos Eurobarométer-felmérés szerint a dohányosok aránya Európában két százalékponttal csökkent 2012 óta, ugyanakkor az európai lakosság mintegy negyede továbbra is dohányzik. Magyarországon a 2015-ös Eurobarométer szerint a válszadók 30 százaléka dohányzik, ami az EU-n belül a hatodik legmagasabb

arány, a 2012-es felméréshez képest viszont két százalékpontos csökkenést jelent. Magyarországon 2012. január 1-jétől hatályos a nem dohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló törvény szigorítása, amely többek között a szórakoztató-, vendéglátóhelyek beltéri egységeiből tiltotta ki a dohányzást.

„Közös nevezőnk az anyanyelv”

A Székelyföld kulturális folyóirat meghívására Péntek János nyugalmazott egyetemi tanárral, nyelvessel, etnográfussal találkozhattak a csíkszeredaiak január 21-én, a lap januári lapszámának bemutatóján. Az eseményt a Hargita Megyei Tanács és Magyarország csíkszeredai főkonzulátusa szervezte a magyar kultúra napja alkalmából tartott rendezvénysorozat részeként.

Versenyképesség szükségeltetik

2011-ben és 2014-ben nyílt levélben hívta fel a figyelmet Péntek János kolozsvári professzor az anyanyelvi és a minőségi magyar oktatásra. Az első levélben a szülőkhez fordult, rámutatva az anyanyelven való tanulás fontosságára, arra, hogy miért fontos, hogy a szülő tannyelvként ne az állam nyelvét válassza. Mint mondta, míg Székelyföldön ez természetes, Erdélynek elég nagy részében alapvető problémát jelent. Az anyanyelvi oktatás olyanira fontos, hogy innen indul el a gyermek nyelvi életpályája, és itt dől el sok esetben, hogy megmarad-e a magyar identitásában. „Közös nevezőnk a nyelv, a Kárpát-medencei magyar identitásban ez a meghatározó. Az anyanyelv a megismerésben is elsődleges, mert azzal kezdjük megismerni a világot, és a továbbiakban is ez lesz a leghatékonyabb a tanu-

„Az oktatásban fordított dolog érvényesül: mindenki az egyetemi professzort isteníti. Én az óvónőt, tanítónőt legalább olyan fontosnak tartom, sőt a professzor nem tud annyit rontani, mint aki elkezd a gyerek nevelését, oktatását.”

lás szempontjából, különösen kiskorúakban. A családi indíttatás is nagyon fontos, és át kell váltani más nyelvekre is, de különösen kiskorúakban és később is hatékonyabb a tanulás anyanyelven” – mutatott rá a

professzor, aki szerint a megmaradás feltételeit az anyanyelvi oktatásban teremthetjük meg. A második levélben Péntek János a pedagógusokhoz, oktatásfelelősökhöz szólt, kiemelve, hogy az egyetlen esély arra, hogy a magyar oktatás színvonalas és versenyképes legyen, ha minőségi színvonalú. „Szakmai kérdésekben a versenyképesség egy életen keresztül tart. Számos, sokféle szempontú oktatáskutatás folyik, és az elmúlt időszakban dömping volt konferenciákból, de a legtöbb esetben az oktatás alapkérdéseit szinte kizárólag oktatásszervezési szempontból nézték (mintha csak logisztikai kérdés lenne), és a demográfiával kapcsolták össze. Közben meg nem esik elég szó arról, hogy a magyar oktatásnak versenyképesnek kell lennie, hiszen ha nem vagyunk versenyképesek a román nyelvű oktatással, akkor eleve rossz az esélyünk” – mutatott rá az előadó.

Alkalmasság és szakmai képzettség

A beszélgetésen szó esett a pedagógusok helyzetéről is, arról, hogy a gyerekek mellett a legnagyobb szükség tanítókra van. „Legtöbbünk számára egy tanár személyisége rendkívül meghatározó. Mindig fontos kérdés, hogy a gyerekek volt-e egy tanárpéldaképe. A pedagógusnak ugyanis óriási hatása szellemileg és magatartás szempontjából is a diákra” – mutatott rá az előadó. Kitért arra is, hogy valamikor az, hogy valaki pedagógus, valóban nagy dolog volt. A tanításban a legfontosabb, hogy a tanár szuverén a tanszékén: oktathat jól, rosszul, elviselheti, hogy alszanak a diákok, de óriási lehetőség számára, hogy az iskolában fontos dolgokat tehet – mondta Péntek János. Arra is kitért, hogy ahhoz, hogy valaki jó pedagógus legyen, néhány alapvető tényezőre szükség van, amelyek nélkül „nem megy”. Egyrészt, hogy születésétől fogva alkalmas-e az illető arra, hogy pedagógusként dolgozzon. „1990 óta nálunk sehol nem vizsgálták az alkalmasságot, amikor valaki pedagógusnak jelentkezett, nem ellenőrizték, hogy valójában kinek is kezdik el a képzését. Egy másik tényező a szakmai képzettség, valamint az elkötelezettség a tanári munka, a közösség iránt.

Szintén fontos tényező a társadalmi megbecsültség – ezeknek mind együtt kell lenniük” – mondta az előadó. Mint kifejtette, legalább tizenöt intézményben folyik magyar tanítóképzés, ahová „korlátlanul” be lehet jutni. „Jön a nagyon jó képességű hallgató, és azon, ahogy ír, látni lehet a tanító néni hibáit. Ezt viszi magával tovább, hiszen rendkívül meghatározó, hogy mire tanították. Az oktatásban fordított do-

„Az emberek azt hiszik, hogy az elit iskolában csupa jó tanár tanít, a külvárosban meg rosszak, holott ez nem a valóság. Sok külvárosi iskolában oktatnak nagyon jó tanárok, akiknek a dolguk is nehezebb.”

log érvényesül: mindenki az egyetemi professzort isteníti. Én az óvónőt, tanítónőt legalább olyan fontosnak tartom, sőt a professzor nem tud annyit rontani, mint aki elkezd a gyerek nevelését, oktatását” – mutatott rá az előadó.

Elitek, tehetségek

Péntek a Nyilas Misi tehetséggondozó programról is beszámolt, mint mondta, a pénz a tanulásban is „diszkriminál”, hiszen nagyon sok tehetséges gyereket veszítünk el épp amiatt, mert a tanuláshoz pénz kell – ezért is jött létre 2003-ban a program. Mára már közel négyszáz ösztöndíjas diákjuk van mintegy hétszáz támogatóval. Az ösztöndíj elnyerésére hetedik osztálytól lehet pályázni, egészen tizenkettedik osztályig. Általában személyes kapcsolat is létrejön a támogatott és a támogató között, akad olyan, aki az egyetemi tanulmányai alatt is támogatja az ösztöndíjast. A professzor arra is rámutatott, hogy amit Erdélyben és általában Romániában elitnek és tehetségnek nevezünk, az két különböző dolog. „Elsősorban nem értelmiségi elitről beszélünk, hanem gazdasági elitről, a pénzes embereket tekintjük elitnek, és erre oda kéne figyelni. A nagyvárosokban – Kolozsváron is – azért szűnnek

meg külvárosi iskolák, mert mindenki az úgynevezett központi, elit iskolákra összpontosul. Így a gyerekek egy része bemegy az elit iskolákba, a másik része átmegy román iskolába” – fogalmazott az előadó. Vélekedése szerint a tanárok megítélése szempontjából sem jó ez, hiszen ily módon az emberek azt hiszik, hogy az elit iskolában csupa jó tanár tanít, a külvárosiban meg rosszak, holott ez nem a valóság. Sok külvárosi iskolában oktatnak na-

gyon jó tanárok, akiknek a dolguk is nehezebb. Persze mindenki megtesz mindent a saját gyermeke érdekében, de nem szabad megfélemlíteni a többiekről sem: az elit nem erősítheti magát úgy, hogy az a többi kárára menjen. Az előadó arra is kitért, hogy az elmúlt negyedszázadban nem a politika hozta el igazán a nagy változásokat, az információáramlás szabadságát, a (magyar) szellemi világ átjárhatóságát, hanem a digitális csoda. „Megkésve

ugyan, de egyre inkább látható, érezhető, hogyan változik meg ebben az új dimenzióban, az informatika, az internet, a digitális technológia révén a tanítás és a tanulás is. Abban a dimenzióban, amelyben sokkal inkább otthon érzik magukat a tanulók, mint a szüleik vagy a tanáraik” – mondta Péntek János.

PÉTER BEÁTA

Kötelező feladatok, tankönyvek és a diákok tűrőképességének határai

A romániai oktatási rendszerben kulcsszó az erőszak – fejtette ki Marcus Solomon hírneves román akadémikus, matematikaprofesszor, aki szerint a tankönyvek a diák elleni erőszaknak tekinthetők, akárcsak a házi feladatok. Bár a 90 éves tudós fő kutatási területe a matematikai analízis, a számítógépes nyelvészet és matematikai módszertan, megannyi könyvet és tanulmányt írt a nyelvészet, szemiotika, filozófia és neveléstudomány tárgykörében. Február elején a Digi24 hírportálnak beszélt a romániai oktatási rendszer hiányosságairól, rámutatva, a számítógépeket azért hozta létre a civilizáció, hogy segítsék az emberi intelligenciát, hogy ne kelljen primitív memorizációs tevékenységeket végeznie az embernek. A jelenlegi romániai tankönyvekről szólva azt mondta, legtöbb kiadvány ellentétben áll a gyermek pszichoszomatikus egészségével, hiszen egyfajta erőszakot tesz rajta. „Sorra vettem a biológia-, földrajz-, történelemtankönyveket, és megállapítottam, hogy a diákoknak ijesztően nagy mennyiségű információt kell befogadniuk, megjegyezniük és reprodukálniuk. Például egy földrajz- vagy biológiakönyvben egyetlen oldalon több tucat olyan fogalom, kifejezés található, ami újabb magyarázatra szorul. A részletes leírásokat nem lehet megemésztetni, ha az ember nem tud osztályozni, szelektálni, ha nem képes bizonyos gondolatok köré rendezni őket” – hívta fel a figyelmet. Mint mondta, ilyen szempontból el vagyunk veszve, és nemcsak az oktatási rendszer problémája ez, hanem a társadalomé is. „Immán banálissá vált a kijelentés, hogy a az emberiség egyetlen perc leforgása alatt több információt termel, mint amennyit egész eddigi történelme során. Intelligenciánkkal bizonyos elvek köré szervezzük, rendezzük és szelektáljuk a dolgokat, és egész kultúránk azon alapszik, hogy a sokat kevésre redukáljuk, különben elveszünk. Az iskolai tankönyvek nem vesztek tekintetbe” – sommázott a tudós. Úgy fogalmazott, hogy

„A diákoknak ijesztően nagy mennyiségű információt kell befogadniuk, megjegyezniük és reprodukálniuk. Például egy földrajz- vagy biológiakönyvben egyetlen oldalon több tucat olyan fogalom található, ami újabb magyarázatra szorul. A részletes leírásokat nem lehet megemésztetni, ha az ember nem tud osztályozni, szelektálni, ha nem képes bizonyos gondolatok köré rendezni őket.”

ha az ember szóba áll valódi szakemberekkel, azok mind azt mondják, hogy nem így kell a tankönyvben megjelentetni az információkat, viszont valószínűleg nincsen kapcsolat azok közt, akik a tankönyveket írják, és akik valóban értenek ehhez. A gyerekek pedig nem tudnak kritikusan viszonyulni a tankönyvekhez, amelyek információáradatot zúdítanak rájuk. „Az ily módon agresszívnek tekinthető tankönyvekhez hozzáadódik az az erőszak, amit az otthon kötelezően megoldandó házi feladatok jelentenek a diákok számára. És akkor belépnek a képbe a családtagok, akik segítenek a feladatok megoldásában. Azt soha senki nem kérdőjelezi meg, hogy az egymásra tevődő kötelező feladatok mennyisége nem lépi-e túl a gyerekek tűrőképességét? A minisztériumnak üzenetet küldtem: itt van a lehetőség, hogy csökkentsük az iskola agresszivitását, hogy korlátozzuk a házi feladatok mennyiségét, hogy átjárhatóságot biztosítsunk a papíralapú tankönyv és a világháló között, hiszen az intelligensen használt internetezésnek kellene jórészt a leíró memorizálás helyére lépnie” – mutatott rá a tudós. Kifejtette, rengeteg tanár nem érti meg, hogy feladatuk az lenne, hogy dialógust folytassanak a diákokkal, és nem hogy beszédek tartanak nekik. „Így nem tanítjuk meg gyerekeinket az analitikus gondolkodásra” – hívta fel a figyelmet a professzor. Solomonnak megannyi tanulmánya és könyve jelent meg a matematika alkalmazásáról a nyelvészetben, a színháztudományban, a természet- és társadalomtudományokban. Több tucat könyvet írt, ezekből többet lefordítottak idegen nyelvekre.

KISS JUDIT

„Heje-huja vigalom! Habos fánk a jutalom”

• FARKAS ILONA JANKA, 7. OSZTÁLYOS

• FALL DÓRA, 2. OSZTÁLYOS

• FALL DÓRA, 2. OSZTÁLYOS

• ROMÁN JÁNOS, 4. OSZTÁLYOS

• CSIKI FRIDA, 6. ÉVES

„Király szeretnék lenni a farsangon, mert a királyok parancsolgathatnak”

Miért jó beöltözni valami másnak farsangkor? – kérdeztük a marosvásárhelyi Szász Adalbert Sportlíceum 3. B. osztályos kisdíákjait.

A farsang olyan ünnep, amikor a gyerekek találkoznak, beöltöznek valaminek, táncokat, jeleneteket mutatnak be. Én eddig mindig

olyan jelmezeket választottam, amihez valami kötött. Idén tudósnek öltözék fel, mert mostanában nagyon szeretem a tudományos dolgokat. Úgy képzeltem el, hogy fürdőköpenybe bújok, felteszek egy úszószemüveget, és a kezemben tartok egy nagytót meg egy könyvet.

Ujjalvi-Veres Dorothea

Azért szeretem a farsangot, mert báminak beöltözhetek. Dzsinn szeretnék lenni, mert tetszenek a kívánság-teljesítő szellemek.

Kali Dorottya

Szeretem a farsangot, mert be tudunk öltözni a kedvenc jelmezünkbe. Ilyenkor kikapcsolódunk, együtt bulizunk az osztállyal. Az idén az iskolában újra megszervezzük a farsangot. Úgy döntött az osztály, hogy minyonok leszünk, és közös tánccal lépünk fel.

Máthé-Nagy Kriszta

A farsangot azért szeretem, mert táncolunk, eszünk-iszunk. Minecraftos ember akarok lenni, mert szeretem azt a játékot, és jókat tudok építeni.

Jakab Sámuel

Azért szeretem a farsangot, mert azon a napon érdekes dolgokat csinálunk. Például bohóckodunk, vagy szórakoztató játékokat játszunk. Ha jelmezt választanék, akkor hercegnő lennék, s a rosszakat megbüntetném, mert nem szabad rosszakat csinálni. Például szemetelni, csúnyákat beszélni vagy durváskodni.

Szikszai Noémi

James MC akarok lenni, mert ő a legjobb videós a világon. Azért szeretem a farsangot, mert annak tudok beöltözni, aminek akarok.

Gözütök Attila

Én kutya szeretnék lenni, nem cica, se nem nyuszi. Egy egyszerű kutya azért, mert a kutyáknak jó tulajdonságaik vannak: minden helyzetben a gazdájuk mellett állnak.

Bartha Evelyn

A farsang mulatságos ünnep. Érdekes ruhákba öltözhetünk, és sok finomságot eszünk és iszunk. Én Batmannek szeretnék öltözni.

Munteán Dániel

Kedvenc jelmezem a cowboyjelmez. Azért szeretem, mert érdekesnek tartom: az oldalamon fegyvert viselek, bő nadrágot hordok, és a fejemre kalapot biggyesztek.

Fülöp Szilárd

Én a farsangon balerina szeretnék lenni. Azért szeretem a farsangot, mert ott mulatunk. Érdekes, mert minden osztály más és más táncot ad elő.

Szabó Brigitta

Nagyon szeretem a farsangot. Jól lehet mulatni, szórakozni, táncolni. A mi iskolánkban minden osztály más jelmezt vesz fel. Én hógolyónak szeretnék felöltözni, mert ez jó jelmez.

Molnár Balázs

Azért szeretem a farsangot, mert mindenki előadja a szerepét. Focistának öltözék a farsangra, mert szeretem a focit és a focistákat.

Bereczki Zsolt

Én király szeretnék lenni a farsangon, mert a királyok parancsolgathatnak.

Bot Krisztián

Azért szeretem a farsangot, mert mindig fánkot eszünk, és mindenki beöltözik mindenféle ruhába. Star Wars-embernek szeretnék öltözni, mert nagyon szeretem ezt a filmet. A legkedvesebb farsangi élményem az volt, amikor elégettük a szalmabábut az iskola udvarán, nagy zajt csaptunk, és mondókákkal elűztük a telet.

Enyedi Mátyás

Minecraftos ember akarok lenni, viszont a Szász Adalbert Sportlíceumban az a szokás, hogy minden osztály egy adott jelmezbe öltözik. Mi az idén minyonok leszünk. A minyonok sárga, kicsi és vicces emberek. Reméljük, hogy mi is ilyen viccesek leszünk.

Gagyi Botond

Én a farsangon Obi-Wan Kenobi szeretnék lenni, mert szeretem a Star Warst.

Cîmpean Erik

Azért szeretem a farsangot, sokat bulizunk, és jól mulatunk. Én minecraftos embernek akarok beöltözni, mert ez a kedvenc és a legjobb játékomban.

Szabó Richárd

SZÖVEG ÉS FOTÓK: KÁRP ÁGNES

Beszélgetés Székely Zoltán székelyudvarhelyi fizikatanárral

Gyermekbarát tanítás, avagy puhul a vaskalap

Minden mindennel összefügg, ennek meglátására érdemes megtanítani a diákságot – vallja Székely Zoltán, a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium fizikatanára, akinek vidám munkafüzeit Erdély-szerte használják a fiatalok. A pedagógus úgy érzi,

irodalmat, és belém oltották a szép fogalmazásra, a tökéletes helyesírással való törekvést. Kovács Piroska tanárnő Méréfalván az általános iskolában nemcsak magyartanárom, hanem osztályfőnököm és kitűnő nevelőm is volt. Nagy szerepet játszott a személyiségem fejlődésében, és azt az igényességet, amely – remélem – jellemzi munkámat, tőle lestem el. Később, a középiskolában Szikszai Annamária tanárnő nem csupán irodalomra tanított, hanem igyekezett széles látókörű embereket faragni belőlünk. Szeretettel emlékszem vissza a jó hangulatú magyarórákra, ahol az irodalom mellett sok-sok történelmet is tanultunk, és bizony olyan egészséges nemzeti öntudatot nevelt belénk, amely sokszor volt fogódzó életem során. Nem túlzok, ha kijelentem, hogy irodalomórái a Gimiben igazgyöngy-szemecskék voltak. Igaz kincsek abban a rendszerben, amely bizony tele volt kétkulacsos emberekkel, hazug eszmékkel.

Hogy mégis reálprofilú választottam, annak az a magyarázata, hogy 1987-ben egy érettségizett magyar középiskolásnak elég szűkre szabott lehetőségei voltak. A bölcsészkarra évente nagyon kevés magyar diákot vettek fel, úgyhogy a diákok többsége – ha éppen nem szeretett volna orvos vagy gyógyszerész lenni – vagy mérnöknek, vagy reál szakos tanárnak tanult Kolozsváron, Temesváron, ritkább esetben Brassóban, Jászvásáron, Bukarestben. Én nem tudtam volna elképzelni továbbtanulásomat máshol, mint Kolozsváron, mert nagyon szerettem, és szeretem a mai napig ezt a várost. Választásom azért esett a fizikára, mert már középiskolás koromban megszerettem benne azt, hogy olyan jelenségekkel foglalkozik, amelyekbe nap mint nap belebotlunk.

– Miért választotta a tanári pályát?

– Már általános iskolás koromban eldöntöttem, hogy tanár leszek. Akkor még nem tudtam, milyen szakos, ez csak középiskolában dőlt el, de a pedagógusi pálya mindig vonzott. Szerettem

és szeretek gyerekekkel foglalkozni. Kilencedikes koromban néhány évvel kisebb tizenegynéhány unokatestvéremnek olimpiát szerveztem, érmeikkel, pódiummal, lánggal, komoly versenyszámokkal... Kisiskoláskoromban hatalmas fehér csomagolópapírt használva elkészítettem az osztálynaplót, délutáni játékaim egyike volt naponta a feleltetés, jegyadás, majd évharmadok végén lezártam mindenkit úgy, ahogy azt a tanító bácsitól láttam. Ma megmosolygom ezeket az emlékeket, de egyértelműen utalnak arra, hogy már gyermekkoromban is vonzott a pálya. Később persze már meg tudtam fogalmazni a pedagógusi pálya varázsát: nincs annál szebb dolog, mint embereket formálni, felcsigázni érdeklődésüket, támogatni őket a megoldások keresésében, együtt örülni velük siker esetén, ezerszer újrakezdeni a kudar-

„A vezérelv kicsiknél, nagyoknál ugyanaz: elérni azt, hogy a diák őszintén feltegye a kérdést: miért? Ez azt jelenti, hogy felébredt az érdeklődése, kíváncsi arra, amit a pedagógus át akar adni neki. Érdeklődés hiányában pusztába kiáltott szó a tanítás, mindkét fél számára kinszenvedés.”

cok után. Formálni, alakítani a gyerekek gondolkodását, emberségre nevelni őket a szakmai dolgok megtanítása mellett, fejleszteni, gazdagítani általános műveltségüket a világ legszebb hivatása, amely ugyanakkor óriási felelősséggel is jár.

– Milyen formában maradt meg az életében a művészetek szeretete?

– Szeretek olvasni, csak sajnos nagyon kevés időt tudok rá szakítani.

•Székely Zoltán: „Alakítani a gyerekek gondolkodását a világ legszebb hivatása”

több energiát kellene fordítani a gyerekek érdeklődésének felébresztésére, illetve a jelenségek megértésére, a logikus gondolkodásra. Sokrétű tevékenysége révén nemcsak saját tanítványainak, de Székelyföld több száz diákjának figyelmét is évről évre felhívja arra, hogy a minket körülvevő világ maga a csoda.

– Már diákkorában szenvedélye volt az irodalom, a humán helyett mégis a reálprofil mellett döntött. Miért épp a fizikára esett a választása?

– Talán egy picikét túlzás, hogy szenvedélyem volt az irodalom, de az tény, hogy kitűnő irodalomtanáraink voltak, akik megszerettették velem az

Szeretek színházba járni, filmet nézni, tetszenek a különleges rendezői fogások és felfogások, családi kirándulásaink alkalmával hosszasan elidőzünk városkák kisebb-nagyobb terein, alaposan szemügyre vesszük a köztéri alkotásokat, emlékműveket, és persze nem hagyjuk ki az érdekesebb tárlatokat sem. Nagyon szeretek minőségi élő muzsikát hallgatni, vallom, hogy az élő zene varázsát semmi nem tudja visszaadni.

– Több udvarhelyszéki községben, illetve több udvarhelyi iskolában is tanított már, mielőtt egykori középiskolájában, a Tamási Áron Gimnáziumban katedrát kapott. Milyen volt tanárként visszatérni a régi iskolájába? Hogy érzi, milyen mértékben változott azóta a diákság mentalitása, milyen módon lehet velük a leghatékonyabban kommunikálni?

– Felemelő érzés volt visszajönni egykori iskolámba tanítani, szembe-sülni a diákokban egykori önmagam-mal, de ugyanakkor egy kis szorongás is vegyült a magasztos érzések közé, hogy meg tud-e felelni az új kihívásnak. Egykori tanárainak annak idején magasra tették a lécet. Nyolc év után, azt hiszem, kijelenthetem, hogy örülök, hogy elfogadtam a kihívást. Ami a diákságot illeti, a diák az diák minden korban. A maga eszességével, csínytevésével, szorgalmával és lustaságával, jogos vagy kevésbé jogos lázadásával, aki sokszor csak évek múlva jön rá arra, hogy minden történetnek ő volt a főszereplője. Ilyen értelemben nincs nagy különbség az egykori és a mai diákok között. Két dologban viszont nagy változást látok. Az egyik a felületességre való hajlam. Egyre inkább jellemző az, hogy a diák nem képes igazán elmerülni egy témában. Keveset olvas, mert ahhoz idő, türelem, nyugodtság kell. Az olvasás kiszorításával egyre jobban sorvad a képzelőerő, valamint a továbbgondolkodásra, a gondolatok csendes megérlelésére való hajlam, és ezt nem tartom jónak. Annak a hatalmas információáradatnak, amely – a technikai fejlődés következtében nagy százalékban képi megjelenítésben – naponta, óránként eljut a diákhoz, jelentős része fölösleges, elrabolja a diák szabadidejét, leterheli az idegrendszerét, frusztrált lesz, nem tud összpontosítani, nem tud társaira, környezetére, sok esetben még magára sem figyelni. A másik nagy változás a szabadság

félreértelmezéséből fakadóan a szabadosság elharapózása, és az egymás iránti tisztelet, ahogy régen mondták, a jóra való hajlam egyre nagyobb fokú hiánya. De hogy pozitív változást is említsek, tetszik az, hogy a tanár-diák viszonyban egyre inkább tetten érhető a munkatársi kapcsolat, puhul a vas-kalap.

– Véleménye szerint hogyan lehet eredményesen fizikát tanítani? Milyen vezérelv mentén oktatta az általános iskolásokat, és mit tart szem előtt a középiskolások tanítása során?

– Jelenleg is tanítok általános iskolásokat és középiskolásokat egyaránt. A vezérelv kicsiknél, nagyoknál ugyanaz: elérni azt, hogy a diák őszintén feltegye a kérdést: miért? Ez azt jelenti, hogy felébredt az érdeklődése, kíváncsi arra, amit a pedagógus át akar adni neki. Érdeklődés hiányában pusztába kiáltott szó a tanítás, mindkét fél számára kinszenvedés a tanóra. Arra törekszem, hogy megértessem a diákokkal, hogy az általános műveltség fontos része a természettudományos műveltség. Nem tartom jó dolognak, hogy tizenegyedik osztálytól kezdődően sok szakosztályban teljesen megszűnik a matematika és a természettudományok oktatása. A diák nyelveket tanul, esetenként három-négy különböző nyelvet. De miről fog beszélni felnőttkorában ennyi nyelven, ha műveltségének meghatározó része elso-
rvad?

– Hogy érzi, mi a legjobb módja annak, hogy a sokak számára idegennek tűnő fizikát megkedveltesse az egyes korosztályokkal? Mely korosztályt melyik szakterület foglalkoztatja leginkább? Önhez melyik áll a legközelebb?

– Általános iskolás korban egyértelműen a rengeteg egyszerű kísérlet a fontos, hiszen a kisdiáknak meg kell tapasztalnia azokat az egyszerű jelenségeket is, amelyek a felnőtt számára magától érthető dolgok. A totyogó gyermeknek hiába magyarázzuk, hogy meleg a kályha, amíg legalább egyszer meg nem tapasztalja, nem tudja beépíteni ezt az információt az ismeretrendszerébe. Jó ideje érlelődik bennem az a gondolat, hogy bizony át kellene gondolni a középiskolai fizikaoktatást is. Egyebet is persze, de erről nem tisztem beszélni. Úgy gondolom, főleg az elméleti osztályokban túl sokat foglalkozunk a jelenségek matematikai hátterével, és ezzel elriasztjuk

a diákokat – főleg a középréteget – a fizikától. Jó esetben megtanulnak néhány képletet, de a jelenségek lényegét, ami a legfontosabb lenne, nem értik meg. Hadd éljek egy egyszerű példával: amikor a sűrűséget egységnyi térfogat tömegeként kell beazonosítani a kilencedikesnek, sokszor értetlenül áll, de ha meghallja, hogy „ró annyi, mint em per vé”, már okosan bólogat, ismerős számára. Nos úgy gondolom, hogy a fizika komoly matematikai levezetéseit, bonyolultabb össz-

„A kisdiáknak meg kell tapasztalnia azokat az egyszerű jelenségeket is, amelyek a felnőtt számára magától értetődőek. A totyogó gyermeknek hiába magyarázzuk, hogy meleg a kályha, amíg legalább egyszer meg nem tapasztalja, nem tudja beépíteni ezt az információt az ismeretrendszerébe. Át kellene gondolni a középiskolai fizikaoktatást is.”

szefüggéseit csak a magasabb, mondjuk, versenyszinten tanuló diákoknak kellene tanítani, például órarendbe illesztett szakkörökön, a többiekkel pedig sokkal nagyobb hangsúlyt kellene fektetni az értelmezésekre, a kísérletekre, a mérésekre, a jelenségek gyakorlati jellegére. Tudom, felsőbb szinten nehéz ezt meglépni, hiszen látszólag ez színvonalcsökkenéssel jár, de ez csak a látszat: meggyőződésem, hogy a fizikaoktatás hatásfoka nagyot ug-
rana ezzel a lépéssel.

A kérdés második részére válaszolva nincs különösebben kedvenc területem, a diákok pedig ha értik, amit tanulnak, nagy valószínűséggel foglalkoztatja is őket. A fejezetek közül talán az elektromosság izgatja őket leginkább, de persze ez tanulófüggő.

(Az interjú következő, befejező részét következő lapszámunkban közöljük)

BÁLINT KINGA KATALIN

Csángó néprajzi kincsek a magyar kultúra napján

A csángó kultúrát „látta vendégül” a kincses város január végén: a kétnapos rendezvény keretében a csángó népviseletet, valamint a csángók életét bemutató fotókat tekinthették meg az érdeklődők. Az Erdélyi Magyar Művészpédagógusok Egyesülete (EMME) és az Apáczai-liceum Aranyecset tehetségműhelye által szervezett rendezvénynek a kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Líceum adott otthont. Az iskola galériájában nyitották

2016. február

Néprajzi kincsek magyar kultúra napján

meg a *Kalagori nagy hegy alatt* című tárlatot, a témában konferenciát is tartottak. A rendezvény apropója az az iskolai projekt volt, amelyben az Apáczai-liceum képzőművészeti és humán tagozatos növendékei vesznek részt, a kiállítást és konferenciát a magyar kultúra napja alkalmából szervezték. A kiállított tárgyak Lujzikalagorból származnak, a Bákó megyei községben magyartanárként dolgozó Petres László gyűjtötte össze őket.

FOTÓK: ROHONYI D. IVÁN

Helyes önértékelés és hamis mércék

Nemcsak a túlsúfolt órarenddel, tantervvel és iskolai követelményekkel kell megküzdeniük a diákoknak, hanem a virtuális világ, a Facebook diktálta szabályoknak is meg kell felelniük nap mint nap. Talán észre sem veszik, de folyamatosan mintegy versenyt futnak saját magukkal, amikor a világhálós térben – ahol még isko-

• **Baxter-Dáné Gabriella:** „Mindenképpen oda kell figyelni azokra a gyerekekre, akik túl sok időt töltenek »virtuális barátaik« körében.”

laidőben, tanórákon sem mulasztják el, hogy jelen legyenek – arra törek-szenek, hogy a lehető legkedvezőbb színben tüntessék fel saját magukat a világ, főként a facebookos ismerőseik előtt. Önértékelés, önismeret tekintetében ez óhatatlanul befolyásolja lelki fejlődésüket.

A Facebook és a magasra tett léc

„A Facebook, a közösségi média mindenképpen negatív hatást gyakorol a gyerekek önértékelésére. Olyan hamis, valótlan világot tár eléjük, melyben mindenki a pozitív, sikeres oldalát mutatja be. Ez nagyon magasra teszi a lécet, és a „kihívásnak” elsősorban kiskamaszok vannak kitéve, hiszen a személyiségfejlődés ezen szakaszában különösen érzékenyek a kortársaktól érkező visszajelzésekre. Az ő esetükben a szülők által nyújtott minta helyét negymértékben átveszi a kortársak, sőt a nagyobb kamaszok által nyújtott modell” – fejtette ki kérdé-

sünkre Baxter-Dáné Gabriella kolozsvári iskolapszichológus. Mint rámutatott, a kiskamaszok kritikai gondolkodása azonban ebben a korban még nincs olyan szinten, hogy képesek lennének különbséget tenni a megfelelő, helyes, illetve a veszélyes helyzetek között. A gyerekek annak érdekében, hogy minél „menőbbnek” tűnjenek fel, gyakran lehetetlen ruhákban, hiányos öltözékekben pózolnak, nem mérve fel azt, hogy voltaképp milyen képet festenek önmagukról mások szemében – emelte ki a szakember. Példaként említette azokat a virtuális térben zajló „kihívós játékokat”, amelyekben például adott mennyiségű alkoholt kell egy hajtszra kiinni, és amennyiben a megadott 24 órán belül a kihívott ezt nem teljesíti, a címkézés vagy kiközösítés veszélye fenyegeti. „Ugyanakkor azt sem kell figyelmen kívül hagynunk, hogy a Facebook nem csupán a „sikertörténetek” gyűjteménye, hanem a cyberbullying, vagyis virtuális térben történő zaklatás színhelye is, ahol gyakran direkt konfrontáció, valamint következmények nélkül támadhatóak az áldozatok. Mindenképpen oda kell figyelni azokra a gyerekekre, akik túl sok időt töltenek „virtuális barátaik” körében, ez mindenképp az önértékelés zavarára, elmagányosodásra utaló jel” – hívta fel a figyelmet a kolozsvári iskolapszichológus.

Krikszkrakszok és dicséret

A helyes önértékelés hiánya megannyi lelki gubanchoz vezethet. Nem ritka, hogy a gyerekek különböző okok miatt kisebbségi érzése alakul ki az iskolában társaival szemben, és nemcsak tanulás terén, hanem megannyi szempontból érezheti magát kényelmetlenül vagy háttérbe szorítva. Hogyan segíthet a felnőtt, a szülő, pedagógus, osztályfőnök a helyes önellenőrzés és önértékelés kialakításában? És kinek mi a feladata ebben: mi a szülő és mi a pedagógus szerepe? – tettük fel a kérdést Baxter-Dáné Gabriellának. „A szülő szerepe, mint annyi más téren is, már a közvetlenül a születést követően elkezdődik. Mindenképpen hozzájárul ehhez a pozitív családi hangulat, az elfogadó

szülő-gyerek kapcsolat, a bizalom kialakítása, hiszen a gyerekek éreznie, tudnia kell, hogy ő fontos a szülő számára, hogy teljes mértékben, a hibáival együtt is elfogadják, hogy amit ő tesz, megvalósít, az értékes. Amikor az óvodás kisgyerek lelkesedve rohan krikszkraksz rajzával a szülőhöz, hogy „nézd, de szép házat rajzoltam!”, és az furcsállva visszakérdez, hogy „hol itt a ház?”, azzal semmiképp nem segíti a pozitív önértékelést” – fejtette ki a pszichológus. Hozzátette, ugyancsak negatív, romboló hatásúak a „hát, ez lehetett volna jobb/szebb...” típusú ki-

„Az alacsony önértékelésű gyerek általában kudarcgerincű, vonakodik az új feladatokról, új helyzetektől, kerüli más gyerekek társaságát, vagy nem vesz részt a közös játékokban. Gyakran feszült, aggodó, szorongó, akár meg is fogalmazza ezt, mondván, hogy »nekem ez úgysem sikerül«, »én ezt nem tudom megtenni«, »nem vagyok képes rá.«”

jelentések, melyeket a szülők/pedagógusok gyakran alkalmaznak buzdító, motiváló céllal, hisz ezek azt éreztetik, hogy amit a gyerek tesz, soha nem elég jó, elég szép.

Az elismerés varázsereje

„Kisgyerekkorban, kiskisiskoláskorban a dicséretnek szinte varázsereje van, megteremt az alapot a későbbi reális önértékeléshez. Nagyon fontos, hogy a dicséretben emeljük ki pontosan, mi az, amiért megdicsérezzük, kerüljük az általános megfogalmazást. Például a „nagyon ügyes vagy!” kijelentést pontosítani kell, hogy hogy mi is az, amiben ez megnyilvánult” – hívta fel a figyelmet a szakember. Kifejtette, az is megfigyelhető, hogy a kisiskoláskor

végeztével, 4. osztály vége, 5. osztály eleje tájékán már kezdik a gyerekek is értékelni magukat, kritikusabban személik saját teljesítményüket. „Ilyenkor már hatástalan az úgynevezett ingyendicséret, a gyerek belátja annak hamis voltát, és sértőnek érzi. Ettől a kortól segítséget nyújthat, ha semmiképp sem lebecsmérelve, hanem alternatívákat kínálva mutatunk számára új utakat, hogy jobb legyen a teljesítménye. Büntetés, szidás esetén vigyázni kell arra, hogy ne a gyereket minősítsük, hanem a tettét, illetve vezessük rá arra, hogy mi volt a helytelen, hogyan teheti jóvá. Itt sem segítenek az általánosítások, „Rossz voltál, hibáztál” – ebből a gyerek még nem tanulja meg, hogy pontosan mit is tett rosszul, illetve következő alkalommal hogyan kerülheti azt el” – szögezte le az iskolapszichológus. Sok esetben gondot okozhat a felnőtteknek, hogy honnan ismerje fel, ha a gyerekek baj van az önértékelésével. Baxter-Dáné Gabriella kitért arra is, hogy mik lehetnek az erre vonatkozó figyelmeztető jelek, amit a környezetében élő felnőttek észrevehetnek. „Az alacsony önértékelésű gyerek általában kudarcérülő, vonakodik az új feladatoktól, új helyzetektől, kerüli más gyerekek társaságát, vagy nem vesz részt a közös játékban. Gyakran feszült, aggódó, szorongó, akár meg is fogalmazza ezt, mondván, hogy „nekem ez úgysem sikerül”, „én ezt nem tudom megtenni”, „nem vagyok képes rá”. Az is megtörténhet, hogy átesik a ló túlsó oldalára, hülyéskedni, bohóckodni kezd, ezzel leplezve azt, hogy tulajdonképp nem tartja magát alkalmasnak, képesnek a feladatra” – hívta fel a figyelmet a szakember.

Termékennyé tenni a kudarcélményt

Az iskolai kudarcok egy része is önértékelési problémákra vezethető vissza. A kudarcélmény feldolgozásában és esetleg „termékennyé” tételében is segíthetnek a gyerekeknek a felnőttek. „A kudarcok feldolgozásában nyújtott segítségnek is már korán, kisgyerekkorban kell kezdődnie annak érdekében, hogy iskolás-, serdülőkorban kevesebb problémával szembesüljön a gyerek. Nagyon fontos ebben a helyzetben a szülői minta: a gyerekeknek éreznie kell, hogy gyakran a szülő is szembesül nehézségekkel, és hogy ké-

pes ezekre pozitív megoldást találja” – fogalmazott a pszichológus. Mint kifejtette, ha például a gyerek azt látja, hogy a szülő frusztrált, és emiatt kiabál, agresszív, durván viselkedik, akkor ő maga is hasonlóképp fog reagálni. Ha ellenben azt tapasztalja, hogy a szülő képes nyugalmát megőrizve, higgadtan beszélni a problémákról, meg tudja találni a pozitív oldalt is a nehézségekben, akkor a későbbiekben könnyebben alakul majd ki a

ten javítani, elkerülhetőek a későbbi önértékelési problémák.

Önállóság és önértékelés

Az önállóság mértéke és a helyes önértékelés közt szoros az összefüggés. A szakember azt is kiemelte, előbbi egyenesen kulcsfontosságú az önértékelés szempontjából. „Az elkényeztetés valamint a »hagyd el, majd én segítek«, majd én megoldom helyetted” típusú hozzáállás rejtett üzenete

•**Ki is vagyok én?** Elsősorban a szülő feladata elvezetni a gyereket a helyes önismerethez

problémákhoz való pozitív hozzáállás. „Kisgyerekkorban nagyszerű segítség ebben a társasjáték, ahol kicsiben kell megtapasztalnia, hogy egy adott helyzetben nem mindig ő a nyertes, hogy bizonyos körülmények közt másnak is teret, előnyt kell engednie, ugyanakkor megfigyelheti a felnőtt viselkedését is veszteség esetén” – javasolta a szakember. Mint mondta, ugyanakkor kudarc esetén fontos azoknak a képességeknek, tulajdonságoknak a kiemelése, amelyek révén a gyerek képes az adott nehézségen felülemelkedni, képes azt sikeresen megoldani. Ha a gyerek megtapasztalja, hogy a hibákból tanulni lehet, hogy egy adott helyzet soha nem pusztán negatív vagy pozitív, és hogy módunkban áll a helyeze-

ugyanis az, hogy „te erre nem vagy képes!” Ez passzivitást, érdektelenséget vált ki a gyerekből, hisz a problémahelyzet megoldódik, neki semmit nem kell tennie, de ugyanakkor a sikerélmény, a kompetenciaérzés is elmarad. Fontos az önállóságra való nevelés az életkornak és a gyerek személyiségének megfelelő nehézségű feladatok révén” – mutatott rá. Kiemelte azonban azt is, hogy a túl nehéz, a gyerek erejét meghaladó feladat ugyancsak kudarcot, sikertelenséget, ezáltal lemondást eredményez.

KISS JUDIT

Iskola és élet – párhuzamos világok?

„Vannak olyan diákjaink, osztályaink, akinek 36, sőt 38 órájuk van hetente, gondolom, hogy ez mindent elmond. Azokra az órákra még minimálisan 15-20 percben készülni is kell.”

Van egy könyv. Minden sora érdekes. Van benne tudományosság és sok konkrét példa. Rendszer és összefüggések. Kérdések és válaszok. Jó olvasni. Jó tanfolyamot kérni belőle. Jó beszélgetni róla. Kónya Zoltán: *Lélek*

Januárban harmadszor mutatták be Kolozsváron a *Lélek az iskolában*. A könyvbemutatóból ezúttal inkább érdekes beszélgetés, már-már a hazai iskolarendszert megváltó forradalmi hangulat alakult ki, a közönség sora-

ha az egyik állat egy bizonyos mozdulatot tett, azzal társát is megmentette az áramütéstől. Az első kísérletnél a kiégés tüneteit azon az egyeden azonosították, aki felelős volt a másikért. A kísérlet későbbi megismétlése során viszont az derült ki, hogy az első kutatás tévedett: az a patkány égett ki, aki ott állt tehetetlenül az áramütéssel szemben. Vagyis nem elég szeretnie magát a kiégés szélén álló tanárnak, hanem a rendszert kell megváltoztatni, ezért érdemes küzdeni, a kiégés a kísérlet szerint ott elmarad (vagy esetleg csak későbbre tolódik?), ahol az embernek szava van, beleszólhat a döntésekbe, a kreativitását kiélheti. A pedagógusok ezt nem érzik – hangzott el a megállapítás. Azt sokkal inkább, hogy van egy munka, amelynek jó minőségű elvégzéséhez nem adotak a feltételek. És ez mit eredményez?

Például azt, hogy a diszlexiát kutató egyik pszichológuscsoport kétezres diákmintán végzett felmérésében a tesztlapot egyetlen diák oldotta meg tökéletesen – márpedig ennyi diszlexiás gyermek nincs. Ráadásul a nagyobb diákok körében még gyengébb eredmények születtek, pedig arra számítanánk, hogy a nagyobb gyermek „okosabb”, vagy legalábbis több szövegértési gyakorlata van. Mindezek fényében világos, hogy a felmérés legalább annyira mérte a pedagógusok, az oktatás eredménytelenségét, mint a diákokat, akik közül főként a nagyobbaknál az attitűdjükben, viszonyulásukban is tetten érhető a kiégés tünete, „nem érdekel az egész, fűjjátok fel a tesztjeiteket”. Fontos lenne, hogy amit az iskolában a diákok tanulnak, annak legyen valami jelentősége, és hasonlóképpen fontos lenne a kis lépések elvének követése – ami például itthon a magyar gyermekek románnyelv-tanítása során nem érvényesül.

„Ez a gyermek csak izgága”

A medikalizáció problémája is terítékre került a problémagyártásával együtt. Egy izgága gyermeket például igen gyorsan figyelemzavarosnak diagnosztizálnak, gyógyszert írnak fel

• Kónya Zoltán *Lélek az iskolában* című könyvét mutatták be Kolozsváron

az iskolában. A szerző gyermekorvos, családterapeuta, ezenfelül szülő, tanárok gyermeke és volt diák – a könyvében kutatott témakört tehát igen sok szempontból behatóan ismeri. Továbbá tanárokkal, gyakorló pedagógusokkal dolgozott együtt, akiket az iskola bonyolult szövevényes és szerteágazó pszichológiai világának kulcsfogalmai kapcsán kérdezett módszereikről, tapasztalataikról, történeteikről. Három év alatt így született egy olvasmányosan tudományos könyv, amely szülőnek, tanárnak, szakembernek egyaránt hasznos kézikönyve.

A tanfolyamként indult ötletből sikertelen pályázat miatt lett könyv: mire megjött ugyanis a pályázati elbírálás elutasító eredménye, Kónya Zoltán beleszeretett a témába.

iből többen is szóltak arról: az élet inkább zárójelbe került az iskolában.

Kiégés – tanárnál, diáknál

Kónya Zoltán a könyv keletkezésének körülményei kapcsán elmondta: az ott leírtakról tanfolyam formájában is tájékoztatja az érdeklődő tanárokat, s örömmel nyugtázhattuk, hogy Besztercére hívták e célból. Mert a koffernyi hallgatóság soraiban ezúttal sem találtunk sok gyakorló pedagógust, így adta magát a könyv egyik témája, a kiégés, amely a tanárokat, de a diákokat is érinti. A kiégés tüneteit mutató tanárkolléga irányába leggyakrabban elhangzó tanács: foglalkozz magaddal, szeresd magad, menj el kikapcsolódni. Kónya Zoltán egy kísérletről mesélt, amelyben két patkányt időnként áramütés ért, ám

neki. A szülő is megpróbál viszonyulni ehhez a „betegséghez”, nevelgetni próbálja a gyereket, sokszor fegyelmezi, esetleg merő jó szándékból megveri. Pedig a gyermek izgágasága nem betegség, csupán alkati sajátosság.

A beszélgetés során elhangzott, mennyire fontos a pedagógus személyisége, de olyan örök problémák is felmerültek, mint az, hogy harmincas létszámmal nehéz hatékonyan és „lélekkel” dolgozni, bár vannak mély

„Nincs olyan gyerek, aki mindenből fel tudna készülni másnapra. Olyan a rendszer, annyira kegyetlen a rendszer. És a legtöbbje szenved. Borzasztóan szenved. És én ott tudok ebben segíteni oszliként vagy lelki nevelőként, hogy szóba állok velük, megtanítom őket cselezni.”

hivatástudattal rendelkező karizmatikus tanítók-tanárok, akiknek valahogy ez is sikerül: harminc gyermeket lekötni, flow-élményben tartani (nagyon leegyszerűsítve a flow az az állapot, amibe akkor kerülünk, ha képességeinkhez mérten nem túl könnyű, de még megoldható kihívásnak számító feladattal sikerül megbirkóznunk – szerk. megj.). Ezt nem egyszerű elérni egy mai osztályban. „Rengeteget mondanak, és nem hallgatnak el. Azt mondja, hogy el fogok hallgatni, de nem hallgat el. Régen úgy volt, hogy ha beálltál egy gyerekcsapat elé, akkor a gyerekek rád néztek, és látták, hogy akarsz valamit mondani, vagy érezték, hogy akarsz kommunikálni valamit. Most érzem, hogy elnyomnak. Bemelegyek, és érzem, hogy esek hátra, nem tudok két szót mondani, mert mindig valaki beleszól, s ez már az első osztály első napján” – így szól a könyvben egy tanári vallomás. Hogy ebben mennyi felelőssége van a szülőnek, az iskola előtti hat-hét évnek, erről is szót ejtettek a jelenlevők. A mai gyerekek ügyetlenebbek, ugyanis itt-hon a kultúra része, hogy kiszolgáljuk a gyereket. A kötődésemlelet szerint a

szülő felelőssége, hogy legyen jelen, megfelelő válaszokat adjon, és ha valamit a gyerek meg tud oldani, hagyjuk, hogy tegye.

Mester és tanítványa

Az erdmagyar kultúra sajátossága, hogy az iskolát az élet melletti valaminek fogja fel – hangzott el. Azaz van az élet, ahol alszunk, eszünk, játszunk, szerelmesek leszünk, és van az iskola. A pedagógus pedig az a varázsló, aki ezt a kettőt összekapcsolja, és amihez formulát nem lehet adni a kezébe. Még az az elsőre mellbevágó kijelentés is elhangzott, hogy a gyerekek behozzák az életet az iskolába, a pedagógus, az iskola, a rendszer pedig megöli az életet. Mintegy végkövetkeztetésként fogalmazódott meg: vissza kéne térni ahhoz az élethelyzethez, amikor mester és tanítványa járták a tudás útjait. Ami van, azt pedig úgy kéne felrobbantani, ahogy van... Ilyen rendszer-váltó hangulatban javasolta Kónya Zoltán olvasmányként Neil Postman társadalomkritikai munkáit, jelesül a *The end of education* címűt.

A Lélek az iskolában című könyv áttekinthető, világos szerkezetben tárja eléink az iskolába az élettel beszívargó jelenségeket, az iskola, az oktatási rendszer szülte tüneteket, amelyek spektruma az autizmustól a depresszióig át az erőszakig terjed, de többek között szó van hiperaktivitásról, iskolafőbiáról, öngyilkosságról, tehetséges gyermekek sajátos gondjairól és értelmi fogyatékosokról, túlterheltségről, unalomról, szelektív némaságról, zaklatásról is. És ahogyan egy lelki gubancnak több vetülete van, okai sokszínűek, úgy a kötet is minden egyes fejezetben utal az adott probléma leggyakoribb összefüggéseire más tünetekkel, problémákkal, szinte tankönyvszerű fogódzót kínálva a tanítóknak-tanároknak-szülőknek azok felismerésére. Továbbá erőforrásokat ismertet, amelyekkel hatékonyan lehet viszonyulni a beazonosított gondokhoz. Azok számára, akiket részletesebben érdekel egy-egy téma, olvasmányokat ajánl a szerző, és különleges módon sokszor filmcímet is felsorol.

KEREKES EDIT

„Nincs olyan gyerek, aki mindenből fel tudna készülni másnapra”

„A gyermek sokszor unalmasnak tartja azt a tananyagot. A virtuális világ sokkal látványosabb, úgyhogy egy kémia-, egy fizikaóra biztos, hogy a gyermeknek nem a legérdekesebb dolog.”

„Most én azzal szembesülök, hogy a gyerekek nagy része mindenféle délutáni foglalkozásra jár, közben az iskolarendszer ugyanaz, mint ezelőtt húsz évvel. Annyi különbség van, hogy most más szavakat használnak, de a rendszer nem igazodott az életmódhoz egyáltalán.”

„Én elsőben nagyon keveset kérek mindenből, három sornál több házit nem adok semmiből, és negyedikben sem adok öt sornál többet, de ez nem jelenti azt, hogy itt nem fog nekem két oldalt írni. Én mindig elmondom minden gyereknek ötvenszer első osztálytól, hogy az iskola azért van, hogy itt tanuljatok, hogy otthon legyen szabad időtök.”

„Van olyan is, aki (...) letaglózza a tanárát, rendreutasítja, lenézi az osztálytársát, bántja. Láttam olyant, aki a tehetséges voltából kifolyólag karriert futott be, tehát egyetemen most már tanszékevezető. Annak idején féltünk megszólalni, amikor vele egy teremben ültünk, mert kinyírt ott két szóból.”

„A kolléganőm akkor kezdett el tanítani, amikor én születtem. Valamikor tudott negyven gyermeket tanítani. Most egyharomadával alig bír, pedig kiteszi értük a lelkét is.”

„A gyerekek, azok csak feltöltenek... Ami nehézség, az a kilátástalan, most már lassan harmincéves harc azért, hogy valamilyen módon megújítsunk dolgokat.”

„Nincs olyan gyerek, aki mindenből fel tudna készülni másnapra. Olyan a rendszer, annyira kegyetlen a rendszer. És a legtöbbje szenved. Borzasztóan szenved. És én ott tudok ebben segíteni oszliként vagy lelki nevelőként, hogy szóba állok velük, megtanítom őket cselezni.”

A partiumi és a székelyföldi beiskolázási tervekre is kihat az apadó gyereklétszám

Veszélyben a magyar osztályok és a falusi iskolák

Február folyamán hagyja jóvá az oktatási minisztérium a tanfelügyelőségek által kidolgozott, 2016–2017-es tanévre szóló beiskolázási terveket. Míg Bihar megyében a meglévő magyar osztályok folytonosságának biztosítása aggasztja a szülőket és az RMDSZ honatyáit, a székelyföldi régióban a falusi iskolák fenntartása okoz problémát a gyereklétszám folyamatos csökkenése miatt.

Bihar megyében politikai nyomásgyakorlásra volt szükség ahhoz, hogy a magyar iskolák igénye szerint alakítsák a következő tanévre vonatkozó beiskolázási tervet. Bíró Rozália szenátor sajtótájékoztatón hívta fel a figyelmet, hogy a tanfelügyelőség a 2016–2017-es tanévben kilencel kévesebb magyar tannyelvű ötödik és kilencedik osztály indítását tervezi, mint amennyire a magyar tanintézetek vezetői szerint szükség van. Utóbbiak ugyanis ugyanannyi ötödik, illetve kilencedik osztály indítására tettek javaslatot, ahány magyar tannyelvű negyedik, illetve nyolcadik osztály működik jelenleg a megyében. Az intézményvezetők ezáltal azt szerették volna elérni, hogy valamennyi magyarul tanuló diáknak legyen lehetősége a következő tanévben is anyanyelvén folytatni tanulmányait. Ezzel szemben a tanfelügyelőség öttel kevesebb kilencedik és hárommal kevesebb ötödik osztály indítását javasolta.

Beadványban fordultak a miniszterhez

Az eredeti terv módosítására úgy sikerült rávenni Novac-Iuhas Alin Florin főtanfelügyelőt, hogy az RMDSZ-es szenátor, Cseke Attila és Szabó Ödön képviselő közösen írásban kérvényezte az oktatási miniszternél a Bihar megyei beiskolázási terv felülbírlását, beadványukat pedig 4500 szülő aláírásával nyomatékostították. A tanfelügyelőség január 28-án tartott igazgatótanács ülésén végül arról döntött: eleget tesz a magyar iskolák kérésének.

Novac-Iuhas Alin Florin főtanfelügyelő elmondta, a megyében idén 1158 nyolcadikos diák végez magyar tagozaton, ezért a következő tanévben 28-as létszámmal számolva 41 középiskolai és szakközépiskolai kilencedik osztály indulhat. Ötödik osztályban is teljesítik az iskolák kérését azáltal, hogy 16 magyar osztály indítását javasolják a minisztériumnak, tette hozzá. Hangsúlyozta továbbá, hogy a beiskolázási terv a tanügyi törvény 63. paragrafusára alapoz, amelynek értelmében általános iskolában legkevesebb 12 gyerekkel, míg középiskolában 15-tel lehet osztályt indítani. Kéri Hajnal főtanfelügyelő-helyettes szerint a minisztériumba felküldött beiskolázási terv kielégíti a magyar diákok igényeit, abban azonban csak bizakodni lehet, hogy a szaktárca jóvágyja majd a minimális osztálylétszámot.

„Míg a Partiumban a magyar osztályok megőrzése, addig a Székelyföldön a falusi iskolák megtartása okoz problémát az egyre csökkenő gyereklétszám miatt. Több mint 30 háromszéki tanintézetben csupán néhány óvodás, elemista tanul.”

Féltik a háromszéki falusi iskolákat

Míg a Partiumban a magyar osztályok megőrzése, addig a Székelyföldön a falusi iskolák megtartása okoz problémát az egyre csökkenő gyereklétszám miatt. Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő sajtótájékoztatóján hívta fel a figyelmet, hogy több mint 30 háromszéki tanintézetben csupán néhány óvodás, elemista tanul. „Feltevődik a kérdés, hogy meddig

lehet ezeket fenntartani” – mutatott rá a főtanfelügyelő. Hangsúlyozta, nagy erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy megőrizzék a tanintézeteket, hiszen a települések jövője múlik ezek létén. Rámutatott, azokba a falvakba, ahol nincs óvoda, iskola, nem költöznek fiatalok, így előbb-utóbb elöregedik a település. Kifejtette, Kovászna megyében 313 tanintézet működését hagyták jóvá a következő tanévre kisebb módosításokkal a jelenlegi állapothoz képest. Zoltánban például felfüggesztették az általános iskola működését, miután az óvodába egyetlen gyerek sem iratkozott be, a meglévő öt kisiskolást pedig átvitték a gidófalvi iskolába. Hasonlóan jártak el Komlón is, az itt tanuló tizenkét kisdíák Rétyen folytatja tanulmányait. A főtanfelügyelő szerint az egyetlen eszközük a falusi iskolák megtartására, hogy minőségi oktatást próbálnak biztosítani.

Kevesebb elemista Hargita megyében

Hargita megyében az előkészítő és elemi osztályok száma csökken a következő tanévtől az egyre alacsonyabb gyereklétszám miatt, a minisztériumhoz eljuttatott beiskolázási tervben összesen 554 előkészítő és 882 elemi osztály indítását kérték a tanintézetek vezetői. A szakoktatást ellenben tovább bővítenék, következő tanévben összesen 32 osztályt indítának, és a posztliceumi osztályok száma is nőne, a jelenlegi 10 helyett szeptemberben 13 indulna. Ellenben kettővel kevesebb, összesen 87 középiskolai osztály indítására kértek engedélyt a szaktárcától.

A megyei tanfelügyelőségek által összeállított beiskolázási terveket az oktatási minisztériumnak is jóvá kell hagynia, az ősszel indítandó osztályok száma azonban még a gyereklétszám függvényében is változhat.

PAP MELINDA

Ősszel nyitja meg kapuit a Téka Alapítvány által megálmodott önálló szamosújvári tanintézet

Legyőzte az akadályokat a magyar iskola

A térség legkorszerűbb és legfelszereltebb iskolája lesz a Téka Alapítvány által megálmodott szamosújvári magyar iskolaközpont, mely a 2016/2017-es tanévtől kezdheti meg működését. A Kolozs megyei városban immár az utolsó akadály is elhárult az önálló magyar iskola indítása elől, miután a helyi tanács második nekifutásra rábólintott arra, hogy az intézmény a város iskolahálózatának része legyen. Így ősszel az immár befejezett modern épületben kezdek az új tanévet a jelenleg három különböző iskolába besorolt magyar osztályok.

Juhos Tamás önkormányzati képviselő, az iskolaalapító Téka Alapítvány alelnöke elmondta, hogy a január 28-ai ülésen az önkormányzati képviselők egyöntetűen megszavazták a magyar iskola beindításához szükséges határozattervezetet, miután a civil szervezet meghívására pár nappal előtte személyesen győződhetek meg a kétmillió eurós magyar állami támogatásból felhúzott épületben biztosított körülményekről.

Féltették a román iskolát

Tíz nappal korábban ugyanis a határozattervezet nem kapta meg a szükséges szavazatszámot, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) tanácsosai attól tartva, hogy a magyar osztályok kivonulásával, eleendő gyerek hiányában megszűnhet az egyik román iskola, tartózkodtak a szavazáson, mesélte Balázs-Bécsi Attila, a Téka Alapítvány elnöke. Mint magyarázta, a magyar iskolaközpont a jelenleg három különböző tanintézményben – az Ana Ipătescu és Petru Maior Gimnáziumban, illetve az 1-es Számú Általános Iskolában – található magyar osztályokat gyűjti össze. A román sajtó pedig azzal riogatott, hogy a magyar diákok elköltöztetésével az előbbi tanintézetben nem lesz eleendő diák a fenntartásához, mesélte. A PNL tanácsosait azt követően sikerült meggyőzni az egyébként általuk is nagyra tartott magyar iskolaprojekt támogatásáról, hogy a Kolozs megyei tanfelügyelőség átiratban biztosította az érintetteket: az átszervezéssel egyetlen tanintézet sem szűnik meg.

A magyar osztályokhoz való mostani ragaszkodás azért is volt furcsa a tékások számára, mivel az Ana Ipătescu Gimnázium vezetősége 2009-ben csak Király András oktatási államtitkár közbenjárására volt hajlandó befogadni a második magyar 9. osztályt, tavaly pedig teljesen elzárkózott ettől. Így ez idén már a Petru Maior Gimnáziumban működik, igaz, ott is csak azzal a feltétellel biztosítottak helyet számára, hogy a következő tanévben elköltözik.

Mentesülnek a bérleti díjtól

Balázs-Bécsi Attila szerint az önálló magyar iskola beindításával és az iskolahálózat átszervezésével az önkormányzat nyer, hiszen a magyar osztályok elköltöztetésével már nem kell bért fizetnie a görögkatolikus egyháznak a jelenleg általuk használt épületért.

Az önálló magyar iskola létrehozásával egyébként tavaly novemberben döntött a helyi tanács, a mostani határozat ezt módosítja, kimondva, hogy az új tanintézet a szamosújvári iskolahálózat része. Egyébként magát a területet is, melyre a modern ingatlan épült, hat éve az önkormányzat bocsátotta az alapítvány rendelkezésére, és a megegyezés szerint most 45 évre szóló haszonkölcsön-szerződést kötnek a polgármesteri hivatallal, magyarázta az előzményeket a Téka Alapítvány elnöke.

„Hazajárnak” a magyarok

A 2016/2017-es tanévtől beinduló szamosújvári iskolaközpontot a mezőszéki szórványoktatási program részeként kezdték el építeni 2010-ben, a kétmillió eurós beruházást a magyar állam finanszírozta. A két épületből álló ingatlanegyüttesnek jelenleg a bútorozása zajlik, illetve az udvar rendezése és a tornaterem felépítése van hátra, mesélte Balázs-Bécsi Attila, aki szerint az utóbbi feladatokat az RMDSZ vállalta magára.

Bécsi Attila, aki szerint az utóbbi feladatokat az RMDSZ vállalta magára.

Az alapítványi elnök szerint a szamosújvári magyar iskola a térség legkorszerűbb és legfelszereltebb tanintézte lesz, valamennyi osztályban digitális táblák, kivetítők és modern bútorzat várja a helyi és a Mezőség különböző szórványtelepüléseiről érkező diákokat. „A magyar közösség ide jön haza, látja, hogy ez az övé. Ez a legnagyobb eredmény, amit el tudunk érni” – értékelte az alapítvány több mint húszéves szórványmentő tevékenységét Balázs-Bécsi Attila.

Elmondta, Szamosújváron jelenleg 453 magyar gyerek tanul, az óvodákban 101 kisgyerekekkel foglalkoznak, és a szórványoktatási program működtetői szerint a Téka, illetve a Válaszúton szórványkollégiumot működtető Kallós Zoltán Alapítvány révén a jövőben is biztosított az iskola fenntartásához szükséges gyermeklétszám. A 106 bentlakó ugyanis 30 különböző, többnyire Kolozs megyei szórványtelepülésről, illetve a Maros megyei Nagysármás szórványkollégiumából érkezik.

PAP MELINDA

Interjú Eperjessy Noémi marosvásárhelyi rajztanárral

A rajzórák fölöttébb szükséges voltáról

Kisiskolásoknak meghirdetett vetélkedőre kevés rajzoló vagy kézműveskedő gyerek jelentkezett. Akadnak tanítók, tanárok, akik a rajzórát kevésbé tartják fontosnak, helyette inkább maetantikát, románt vagy magyart tartanak. Sok gyerek tartja magát rajzból tehetségtelennek, ezért nem is szereti azt. Erről faggattuk Eperjessy Noémi rajztanárt.

esetleg kimondottan a kreativitásfejlesztésre fordítja. Ismerek olyan diákot, aki ötödik osztályban, amikor hozzám került, nem érdekelte, nem is tudta, hogy melyek a főszínek, tehát az alapszint hiányzott. De ez a tanítónőtől indult. Ismertem olyan diákot is, aki ötödik osztályban már tudta a hét ókori csodát. Sokat számít, hogy az óvó és a tanító néni hogyan kezeli ezt az órát, mennyire

Volt lehetőségem tanítani előkészítő osztályban, első, második, harmadik, negyedik osztályban – átadták nekem a rajzórát, így segítettem ki az iskola –, és azok a gyerekek csodákra voltak képesek. Észre lehetett venni, hogy a szaktanár milyen másként tud a gyerekekkel foglalkozni, mit tud nyújtani nekik e téren. Ezért is merem azt állítani, hogy kiskortól már fontos rajzolni tanítani a gyereket.

– *Hallunk olyat, hogy a gyerek nem szeret rajzolni. Ennek mi lehet az oka?*

– Talán volt egy rossz tapasztalata óvodásként vagy kisiskolásként, nem biztatták, alulértékelték, ami elvette a kedvét a rajzolástól. Én is tapasztaltam, megesett, hogy a diák azzal fogadott, hogy „én nem tudok rajzolni”. Mondtam, hogy olyan nincs. Valamit, valami szépet ki lehet hozni belőled, akkor ragasztasz, vágasz, lesz egy ötleted, az ötletet meg tudod magyarázni, dekoratív munkát készítesz. Észre kell venni azt a bizonyos pontot a gyermeknél, ahol megmutatkozik a kreativitás. Olyan technikát kell választani számára, ami által ki tud bontakozni, hiszen nem vagyunk egyformák, van, aki ragaszt vagy színez, vagy grafitceruzával rajzol. Tehát nem letörni kell és elvenni a kedvét, hanem keresni egy olyan típusú foglalkozást, ami számára a legmegfelelőbb. Visszatérek ugyanarra, hogy sok függ attól, hogy hogyan találja az óvónő, mert ha letörri, akkor ő eldönti magában azt, hogy ez neki nem sikerült, befordul önmagába, és nem is keresi tovább a lehetőségeket.

– *Fontos a rajzolás a gyerek szempontjából, hiszen sikerélményt nyújt, növeli az önbizalmat – hangsúlyozzák a pszichológusok. De erre mégsem fektet elég hangsúlyt a hazai oktatás.*

– Igazat adok a pszichológusnak vagy bárkinek, aki ezt állítja. Amikor nekirugaszkodunk valaminek, legyen ott a bátorítás. Ha nincs bátorítás, anélkül lehetetlen. Sőt van olyan, hogy megfogom a kezét a hatodik osztályos gyerekek, és

•Eperjessy Noémi rajztanár kisdíákjai körében

– *Mit gondol miért fontos az rajzoktatás?*

– Hozzájárul a gyerekek szépérzékének fejlesztéséhez. Ezt ha nem oktatjuk, akkor talán nem lenne rá lehetőség, hogy másként értékeljék azt, ami körülveszi őket. Persze nagyon sokat számít az is, hogy a gyerek honnan jött, milyen kapcsolatban van a családjával, kik a szülei, mivel foglalkoznak. De én mint rajztanár kötelességemnek érzem, hogy ezeket a dolgokat feltárjam.

– *Hogy látja, elég hangsúlyt fektet a mai oktatási rendszer a rajztanításra?*

– Nem. A gyerek egy-négy osztályban a tanító nénivel kezdi a rajzórát, ott nagyon fontos, hogy hogyan kezeli a tanítónő ezt az órát, mennyire „matekolja”, vagy más órát tart helyette,

nyire van tisztában azzal, hogy milyen fontos szerepe van ennek. Én mindent beleadok, ha a gyerekeknek nincsenek eszközeik, úgy indulok el, hogy bőröndnyi anyag van nálam: a ceruzát, papírt, festéket odaadom, hogy használja.

– *Ötödik osztályban mit kell tudnia egy gyereknek, melyek az elvárások?*

– Már nagyon jó lenne, ha ismerné a technikákat, a kompozíciószinteket, azt, hogy hogyan kell a színeket keverni, miket kell használni technikailag, milyen típusú ecseteket, melyek a jó típusú papírok, melyek a nem jó anyagok, hozzávalók, kellékek a rajzhoz. Ezek nagyon fontos dolgok, és az is, hogy miként kezelje ezeket.

Sok múlik azon, hogy korábban a pedagógus hogyan állt hozzá mindehhez.

megmutatom, hogy ezt így kell, és utána simán tudja másolni vagy folytatni akár. Bátorítás nélkül nem látja, hogy képes megtenni akár a fele útját is.

– *Tehetségtelennek tartják sokan magukat. Ez a tanár szempontjából mennyire fontos, hogy a gyerekek van-e rajzkészsége, tehetsége?*

– Fontos, hogy a gyerekek legyen tehetsége és esztétikai érzéke. De mivel olyan világot élünk, és én is olyan környezetben tanítok, ahol ketten-hárman-négyen vannak egy osztályban tehetségesebbek, akkor mit tehetnék, nekik beszéljek, velük foglalkozzam csak, a többinek meg mondjam azt, hogy úgysem tudnak semmit? Ezt nem tehetem, így nem lehet ezt kezelni. Az a legfontosabb, hogy átadjuk nekik az anyagot, megismertessük a technikátípusokkal, azt is kell mondanom a gyerekeknek, hogy van két kezük, ha nem tudnak két vonalat húzni szabad kézzel, van vonalzó, vannak különböző lehetőségek a mai világban, formák, kivágott, dekoratív vonalzótipusok, és azokkal alkossanak, találjanak ki valamit. Az esztétikai érzék fejlesztését lehet szorgalmazni. Lehet valakiből egy jó történész, nem kell festő legyen, lehet jó dekoratőr, aki egyszerűen csak irányítja a munkát. Nem ragaszkodom ahhoz, hogy mindenkiből Da Vinci, Picasso, Caravaggio legyen, nem, én ezt teljes mértékben tudom, sőt még magamról is, hogy nem erre kell törekedni.

– *A rajztehetség mikor mutatkozik meg?*

– Saját magamból kiindulva azt tapasztaltam, hogy nagyon-nagyon észre lehet venni, amikor a gyerek a részletekre figyel. Elsősorban ott indul el, egy gyönyörű lánc, egy ékszer, elkezdi mondani a szülőnek, hogy jaj de szép a papucsán az a kő, a vitrinben motoszkál, és onnan szed elő valami érdekességet, ami normális annak a felnőttnek, viszont a gyerek ilyen csecsebecsére felfigyel. Itt kezd elmozdulni az agya, és egy külön világ, hogy azokat a dolgokat, amelyek természetesen és beleolvadnak a környezetbe, ő kiszedegeti. És a színek. Tud választani, nem felel meg az, amit elé tesznek, például nem veszi fel azt, de van elképzelése, vagy azért, mert neki tetszik, mert látta valahol. Ilyen formában észrevehető, ha fejlett az esztétikai érzéke.

– *Ez visszafojtható azzal, hogy azt mondjuk neki, nem így kell, nem szép?*

– Sajnos itt sokan elrontják, a szülők, a nagyszülők vagy a környezet, a pedagógus, a tanár. A rossz ízlést vagy a jót nem azzal tanítjuk meg, hogy rászólunk. Hanem magyarázatot kell adni, hogy mik azok, amik között válogatnak. De vannak, akik nem is adnak választási lehetőséget, egyszerűen letorkollják a gyereket, beskatulyázzák, kijelentik, hogy ezt azért van így, mert én mondom, mert én jobban tudom, és akkor ennél tovább a gyerek már nem mer kezdeményezni.

Kiskorban a fantázia élenken működik: a gyerek lila fát fest, amit kinevet a szülő, ezzel is ártva a gyerekeknek.

Fontosnak látom, hogy hagyni kell a gyereket játszadozni a színekkel. Lehet, hogy nem lesz belőle képzőművész, de ki tudja fejezni magát. Elsősorban ezért fontos ez. A kommunikáció ott fog majd megmutatkozni, amikor a gyerek a színeket keresgéli és fest a papírlapon. Nem szabad korlátozni, mert az ő világában van piros póni és zöld hajú Barbie.

– *Ha a tanár felfedezi a tanítványában a tehetséget, milyen lehetőségei vannak annak továbbfejlesztésére?*

– A rajzóráimra kérek egy füzetet, ami nincs megvonala, az új tanítványaimtól azt, hogy hozzanak otthonról munkákat, bármit, ami őket foglalkoztatja, és akkor azokból én rájövök arra, hogy milyen felületen tapogatózik. Olyan eszközöket próbálok neki megmutatni, amit otthon is gyakorolhat. Ha felkérnek, hogy foglalkozzam még külön is vele, szívesen teszem, ott maradok még, és megmutatok bármit, ami az ő hatáskörébe tartozik, továbbfejlesztgetjük az adottságot, de léteznek a rajzkörök is.

– *Milyen vagy milyennek kell lennie egy mai rajzórának?*

– Témákra van bontva, elég szép a program. A gond azzal van, hogy mennyi időt szánnak rá, de végeredményben mindent megtanul a gyerek, a főszíneket, azok kezelését, kompozícióba foglalását. Sőt lesznek olyan szabad témák is, amikor ő rajzolhat akár egy élményt, akár egy olyan történetet, ami kedves számára, vagy a szívét nyomja.

– *Könyvet jelentetett meg a rajzoktatásról. Mi ennek a lényege?*

– Amikor felkértek, hogy kiskorában tanítsak, két-három évig

feladatlapokat készítettem, és folyamatosan rajzoltam a táblára. Az egyik kisdíák megkért szépen arra, hogy rajzoljak a rajzlapjára. Így született az ötletem, hogy mi lenne, ha a következő héttől vinnék egy feladatlapot, amelyre én is rajzoltam valamit, és ők folytatják. Ez bevált, jó két-három évig dolgoztunk ezeken a feladatlapokon, és persze módszertanilag megköveteltem a lépéseket. Három év után egy tanító néni elkérte a dossziét, amiben felgyűltek a feladatlapok, egy másik tanítónő pedig figyelmeztetett, hogy ez egy kész könyv, és ilyen könnyen ne adjam ki a kezemből. Aztán arra is kértek, hogy tartsak egy bemutatót, hogy hogyan kell használni azokat a lapokat, hiszen van egy logikája, egy felépítése az egésznek. Nos kezdtem gondolkodni, és elhatároztam, hogy kiadom, készítek hozzá borítót, és írok hozzá módszertant. Így született meg a *Rajzoljunk együtt!* című könyv, amelynek a lapjai, abból kiindulva, hogy ez rajzkönyv is, spirállal vannak összekötve. Valamikor én is elkértem édesanyámtól a rajzaimat, azt sem tudta, hogyan szedegesse össze, így támadt az az ötletem, hogy milyen jó dolog, ha a gyerek felnő és ott van egy komoly kis albuma különböző témákkal, amely össze van kötve egy helyen. Vastag, 180 grammos papírok, lehet rá mindent készíteni megadott témák szerint.

– *Milyen korosztálynak szánta a kiadványt?*

– Amikor a feladatlapokat készítettem, összegyűlt száz feladatlap, különböző technikákat alkalmaztam a különböző korosztályoknak. De a könyv már 3 éves kortól használható. Olyan feladatlapokat lehet kidolgozni belőle, ami annak a bizonyos korosztálynak felel meg.

– *Nagyon szerették Szilágy megyében, ahol eddig tanított, nemrég Marosvásárhelyre költözött, itt is hamar megkedvelték. Mi lehet ennek a titka?*

– Igen, ez nagyon érdekes. A valóság az, hogy nem félttem. Nem is tudom, mitől kellene félnem. Amikor gyerekek között vagyok, mindegy, milyen iskolában, milyen városban, a rajz által nagyon jól lehet kommunikálni.

ANTAL ERIKA

Lecke „szülőségből” a fiamtól

Szülőnek lenni nehéz feladat, ráadásul sehol sem tanítják – úgy tűnik, nem lehet erről eleget írni. De nézzük csak, hogyan is válik valaki szülővé? Itt első-sorban nem a biológiai, hanem a lelki, szellemi, társadalmi folyamatokra gondolok. Először is a „szülőcsemete”

mert az általa tapasztalt sémákat követi, de azért sem, mert próbál újítani rajta. Ezért nem tartom szerencsésnek, amikor a hatalom a törvény erejével próbál beleszólni a szülői „jogkörök” gyakorlásának mikéntjébe és hogyan-jába. Nem, nem az ördög ügyvédje

el szüleitől egy ártatlan és gyanútlan csacsogás miatt.

Igen, hajdanán nekem is eljárt a kezem – nem vagyok rá büszke, de nem is szégyellem – olyan esetekben, amikor az anyaságomban „belezsibbadva” elfogyott a cernám s főleg az érvem. Ilyenkor hamarabb lehetett egy fenékre legyintéssel nyomatékosítani, hogy nem tetszik, amit épp művel vagy nem művel a fiam. Hangsúlyozom, a fiam, mert a lányom már abba a szerencsés helyzetbe született, hogy amikor ő próbálgatta tűrőképességem határait, már nem használtam szülői autoritásom nyomatékosítására a fenékre legyintés módszerét. Nem, mert a fiam megnevelt. Az akkoriban alig ötéves, okos kisfiam egy napon azzal az „indítvánnyal” állt elő, hogy „kössünk meg nem támadási szerződést”. A kifejezést bizonyára hallotta valamelyik felnőttől, és az értelmét is megérdeklődhette, mert pontosan tudta, mit akar elérni. Elmondta, neki nagyon rosszul esik, ha a fenékre legyintünk, ha szerintünk valami rosszat tesz, mert igazából még mindig nem tudja, mit tartunk mi rossznak vagy jónak. Egyszerűen próbálkozik, hogy bizonyos dolgot tehet, vagy sem. Javasolta, hogy ilyen esetekben, egyszerűen közöljük vele, hogy nem tetszik, amit tesz, és találjunk ki közösen valami büntetést számára arra az esetre, ha netán ismétlődne a dolog. Mondanom sem kell, a módszert a lányomnál már rutinosan alkalmaztam, és mindkét gyermekem megérte a felnőttkort különösebb lelki sérülések nélkül. De a módszerre soha nem jöttem volna rá magamtól, s kevés a valószínűsége annak is, ha olvasok róla valahol, netán valaki tanácsolja, alkalmazni fogom. Kellett ehhez az én okos kisfiam is.

Épp ezért találok hatásági túlkapásnak azt az intézkedést, amit a Norvégiában élő Bodnari család szemben fogatosítottak. S csak halkan kérдем: mi okozott nagyobb sérülést a gyerekeknek, az, hogy elszakították szüleiktől, vagy az az atyai pofon, ami vagy elcsattant, vagy sem?

- „Nem lenne-e jobb hagyni, hogy a dolgok természetes rendje szerint rendeződjön egy-egy szülő-gyermek konfliktus?”

beleszületik egy családba, ahol egy szűk közösség – anya, apa, nagyszülők, testvérek – próbálja egyengetni az útját az élet útvesztőiben. Ám nemcsak a család egyengeti a szülővé csepere-dő emberke sorsát, hanem a barátok, az iskola, a szomszédok, vagyis a társadalom mindazon szereplői, akikkel bármilyen kontaktusba kerül az illető. A „szülőpalánta” aztán idők múltával, amikor már ő is nagy lesz, próbálja azokat a mintákat, kliséket alkalmazni, amiket a saját szüleitől látott, illetve a társadalom többi szereplőinél tapasztalt. De az is megtörténhet, hogy éppen ezen benyomásai hatására megpróbál merőben más irányelveket, szabályokat felállítani az általa tapasztaltaknál ugyanabból a célból, hogy saját gyermeke sorsának alakulását a lehető legjobb irányba terelje. Ráadásul nem lehet éles határvonalat húzni a helyes és helytelen szülői magatartás között, és nem lehet elítélni senkit sem azért,

akarok lenni, mert igenis hasznosnak tartom, ha a hatóság – például gyámhatóság – próbál valami megoldást találni olyan szélsőséges szülői magatartások esetében, amikor egy gyerek normális fejlődése, ne adj Isten, élete forog kockán. De hol van a határ, egyáltalán lehet-e határvonalat húzni egy erős érzelmek és szoros kötelékek által „működő” rendszerben, mint a család, mi számít törvénybe ütközőnek, és mi nem?! Keresztre kell-e feszíteni azt a szülőt, akinek néha eljár a keze, és egy atyai pofonnal próbál nyomtétot adni intelmeinek? Nem lenne-e jobb hagyni, hogy a dolgok természetes rendje szerint rendeződjön egy-egy szülő-gyermek konfliktus? Mert igen, kiver a hideg veríték, ha arra gondolok, hogy fiatal anyaként rám is lesújthatott volna a törvény szigora, ha történetesen Norvégiában élek, és történetesen érvényben van az a törvény, amelynek erejével utóbb öt gyermeket szakítottak

JÁNOSSY ALÍZ

Magyari: élni kell az óvodai támogatással

A kormány döntése értelmében mintegy 111 ezer 3 és 6 év közötti, hátrányos helyzetű családból származó gyerek részesülhet támogatásban a Minden gyereket az óvodába program keretében, hívta fel a magyar családok figyelmét Magyarai Tivadar, az RMDSZ októráért felelős ügyvezető alelnöke. Mint rámutatott, a jogszabály szerint 50 lej értékű szociális jegyet kapnának azok a családok, amelyeknek az egy főre eső jövedelmük kevesebb mint havi 284 lej, és igazoltan óvodába jártatják gyermekeiket. „Felhívjuk a magyar családok figyelmét, és bátorítjuk őket, hogy használják ki a támogatás adta lehetőséget. A kezdeményezés jó, és ösztönzően hat azokra a szülőkre, amelyek nem engedhetnék meg maguknak, hogy gyermekeiket óvodába jártassák” – nyilatkozta Magyarai Tivadar. Az ügyvezető alelnök kiemelte, hogy a hátrányos helyzetű családból származó gyerekek havonta, szeptembertől júniusig, kaphatják meg azt az utalványt, amelyre szüleik élelmiszert, tisztálkodási szereket, ruházatot és tanszereket vásárolhatnak. A szülők kérvényezés, illetve nyilatkozattétel útján juthatnak hozzá a támogatáshoz. Ennek folyósítási feltételei között azonban az is szerepel, hogy az óvodás igazolt és igazolatlan hiányzásai nem haladhatják meg havonta a tanítási napok felét, hívta fel a figyelmet az oktatási szakember. Magyarai Tivadar szerint a kezdeményezés egyértelműen jó, de úgy véli, további kérdéseket vet fel az, ha a havi 50 lej csábítására azok is megjelennek az óvoda kapujában, akik eddig nem jártak. Úgy vélte, ez nagyban befolyásolhatja a magyar óvodai oktatás jelenleg is nehéz helyzetét, hiszen az RMDSZ kimutatásai szerint nincs elég hely arra, hogy a három-hat év közötti gyermekeket lakhelyük közelében maradéktalanul magyarul taníttassák szüleik. Előre borítékolható, hogy lesznek kisebb települések, ahol a segínyt nem fogják tudni igénybe venni a családok, mert egyszerűen nem lesz óvodai hely, vélte. „Az RMDSZ ezekre a problémákra mindig rámutatott, valahányszor a román hatóságok körében arról kezdtek élénken beszélni, hogy legyen kötelező az óvodai oktatás, vagy igyekeztek valami gyors megoldással az óvodák egyéb hiányosságairól elterelni a figyelmet. Az óvodai rendszer tipikus

szerkezeti problémákkal küzd: miközben kisebb településeken gyermekhiány miatt évente megyénként tucatnyi óvoda szűnik meg, máshol nincs elég óvoda, illetve nem ott van, ahol a gyermek lakik. Ezeket a problémákat mindenképp meg kell oldania a kormánynak” – hangsúlyozta az oktatásért felelős ügyvezető alelnök.

Sportosztályt indítanak Karcfalván

Felülvizsgálja korábbi elutasító álláspontját és fontolóra veszi egy sportosztály indítását a karcfalvi 5–8. osztályos iskolában a Hargita megyei tanfelügyelőség, jelentette ki Görbe Péter január 25-én a prefektusi kollégium soros ülésén. A főtanfelügyelő Borboly Csaba megyei tanácselnök felvetésére reagált, aki ismételten szorgalmazta a lépést. A megyei előjáró azzal indokolta a felsíki sportosztály létesítésének szükségességét – amit már több alkalommal is javasolt a főtanfelügyelőnek –, hogy a gyerekeknek így esélyt biztosítanak az itthon maradásra, a tehetséges jégkorongozóknak nem kell Magyarországra menniük előmenetelük érdekében. Borboly Csaba elmondta, az utóbbi időben jó együttműködés alakult ki a megyei tanács, a tanfelügyelőség, a prefektusi hivatal és a vállalkozói szervezetek között az önkormányzat beruházásvonzási irodájának köszönhetően, amit szerinte a főtanfelügyelő építő hozzáállása is igazol. Az ülés napirendi pontjai között szerepelt a 2016–2017-es beiskolázási terv is, így került terítékre a sportosztály és a szakoktatás kérdése. Borboly Csaba rámutatott, hogy a szakoktatást a helyi vállalkozók is támogatnák. Lehetőségeikhez mérten anyagilag is hozzájárulnának ehhez, illetve saját vállalkozásuknál biztosítanák a szakmai gyakorlat lehetőségét. A munkáltatóknak is érdekük a jól működő szakképzés, hogy a piaci igényeknek megfelelő szakemberek kerüljenek ki az oktatási rendszerből, mutatott rá. Hozzátette, hogy sok a tennivaló az érettségi kapcsán is, hiszen Hargita megyében növelni kell a sikeresen érettségizők arányát. Mint kifejtette, a sikertelen érettségi elvándorláshoz vezet, amit mindenképpen csökkenteni kell. Ezért is fontosak a szakiskolák, hogy a sikertelen érettségi utáni munkanélküliség helyett szakmát tanuljanak a diákok, legyen lehetőségük

ittthon elhelyezkedni, és ne az elvándorlásban lássák az egyetlen kiutat, hangsúlyozta Borboly Csaba.

Közzölték

az országos tesztek időpontját

Nyilvánosságra hozta az oktatási minisztérium az országos tesztek időpontját, a második, negyedik és hatodik osztályos diákoknak május második és június első felében kell megjelenniük a szintfelmérőkön. A hatodikosok május 23-án nyelv és kommunikációból, 24-én matematika és természettudományokból írnak dolgozatot. A negyedikesek május 30-án román nyelvből, 31-én matematikából, míg június 2-án magyar nyelvből vizsgáznak. A magyar tagozatos második gyerekek román nyelvű írás- és olvasáspróbája június 7-én zajlik, 8-án matematikából, 9-én anyanyelvi íráskészségből, 10-én anyanyelvi olvasásból mérik fel tudásukat. A szaktárca ugyanakkor nem módosította az országosan egységes felmérők lebonyolítására vonatkozó módszertant, csak az időpontok változtak. A dolgozatokat az adott iskola pedagógusai javítják, a tesztekre pedig – akárcsak eddig – a nemzetközi szintfelmérők szerkezete jellemző. Görbe Péter Hargita megyei főtanfelügyelő szerint a felmérők egyik célja felkészíteni a tanulókat a későbbi, komolyabb vizsgákra, a szaktárca ugyanakkor összesíti az eredményeket, és statisztikák révén próbál rávilágítani a hazai oktatási rendszer jelenlegi állapotára. A főtanfelügyelő arra is felhívta a figyelmet, hogy a felmérők eredményét nem írják be a naplóba, és nem is teszik közzé. Az oktatási tárca honlapján egyébként arról is tájékoztatta az érdekelteket, hogy a nyolcadikosok számára február 22–24. között szervezik meg az országos próbavizsgát, míg a tizenegyedikesek és tizenkettedikesek március 7–10. között vesznek részt a próbaérettségben.

Átláthatóvá tennék az iskolai költségeket

A romániai iskoláknak saját hirdetőtábláikon és honlapjuk főoldalán is közzé kell tenniük a bevételeikről és kiadásairól szóló jelentést, utasította a tanintézeteket az oktatási minisztérium. Adrian Curaj tárcavezető szerint az intézkedésre az átláthatóság kedvéért van szükség. A bevételek és kiadások közzétételével ugyanakkor az iskolák kifejezhetik tiszt

teletüket azok iránt, akik támogatták az intézményt, legyen az magánszemély, a szaktárca vagy akár az Európai Unió, mutatott rá az intézkedés egy másik vetületére a miniszter.

Miniszteri rendelet

a kisebbségi osztályok létszámáról

Az általános és a kisebbségi oktatásra vonatkozó rendelkezéseket, az iskolahálózat működésére és a beiskolázási számok meghatározására vonatkozó előírásokat is tartalmazza az a miniszteri rendelet, amelyet a szaktárca illetékes főosztálya januárban miniszteri körlevélben juttatott el a megyei tanfelügyelőségeknek. A rendelet 8. cikkelyének 8. pontja előírja, hogy az 1–8. osztályos iskolákban az osztályokban legkevesebb 12 diák kell legyen, amennyiben pedig ennél kevesebb tanulót írtak be, a végső döntést a minisztérium kisebbségi államtitkársága hozza meg. A rendelet további intézkedéseinek értelmében, ha egy iskolában olyan elemi vagy 5–8. osztály található, amelyikben nincs meg az előírt minimális diáklétszám, a működésére vonatkozó jóváhagyáshoz az iskolák a megyei tanfelügyelőséghez fordulhatnak, ahol összesítik a kéréseket, majd továbbítják a szaktárca kisebbségi államtitkárságára jóváhagyás végett. „Ami az iskolahálózat működésének további kérdéseit illeti, felhívjuk az iskolák vezetőinek figyelmét a miniszteri rendelet 20/g cikkelyének előírásaira, miszerint az iskolahálózatot a helyi önkormányzatok határozzák meg és tartják fenn. A megyei tanfelügyelőségek csak láttamozzák a hálózati és beiskolázási terveket” – hangsúlyozta Király András, a nemzeti kisebbségek oktatásáért felelős államtitkár. A tanügyi törvény értelmében a kisebbségi oktatásban egyébként eddig is engedélyezték a 12-es létszám alatti osztályokat, azonban a gyakorlatban többször is előfordult, hogy a tanfelügyelőségek a megengedő jogszabály ellenére sem hagyták jóvá az illető osztályokat, illetve kevesebb tanuló esetén elutasították a kérést anélkül, hogy továbbították volna azt a szaktárca illetékes főosztályahoz.

Béremelést kérnek

a szakszervezetek

A jelenlegi minimálbér, 1050 lej másfél-szeresét kellene kapniuk alapfizetésként

a kezdő tanároknak – javasolja a Szabad Tanügyi Szakszervezetek Szövetsége (FSLI). A *Mediafax* hírügynökség szerint a szakszervezeti tömb az új bérezési törvényben a középiskolai végzettséggel rendelkező tanítóknak a kezdő tanári fizetés 80 százalékát biztosítaná. Az érdekvédelmi szervezet, amelynek országszerte több mint 178 ezer, közoktatásban dolgozó tagja van, úgy véli, el kell törölni a közalkalmazottak bérei közötti szakadékat. Mint rámutatnak, valamennyi kategória bérét annak függvényében kellene kiszámolni, hogy milyen fontos szerepet tölt be a társadalom fejlődésében. „Tény, hogy a tanügy az a stratégiai terület, amelytől egy ország jövője függ. Sajnálatos módon Romániában ezt a szektort mellőzték az elmúlt 26 évben, aminek meg is látszik az eredménye” – mutat rá közleményében az FSLI. Mint írják, jelenleg, a 25 százalékos béremelést követően egy kezdő tanári fizetés 1100 lej, míg egy, a pályafutása vége felé közeledő pedagógus 2400 lej keres, ami a szakszervezet szerint „kínos”.

Népszerű a vallásoktatás

Háromszéken

A háromszéki diákok 91,73 százaléka kérte az idei tanévben a vallásórát, de már a következő iskolai évre is megkezdtek az igénylések begyűjtését. Ugyanis, a tanintézetek vezetőinek indoklása szerint már a pedagógusok versenyvizsgája, az áthelyezések előtt tudni kell, hogy a különböző felekezetű vallásosok hol, illetve hány csoportban, osztályban fognak tanítani szeptembertől. Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő szerint a kérelmezők magas aránya egészséges, keresztény magatartásra vall. Az oktatási minisztérium tavaly tanév közben módosította a szabályozást, így 2015 márciusától azoknak a szülőknek kell kérést benyújtaniuk az iskolában, akik szeretnék, hogy gyermekük részt vegyen a vallásórákon.

Késik a nagyenyedi kollégium felújítása

Tovább késnek a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium 2012 óta tartó felújítási munkálatai, a késlekedés pedig csődbe viheti a Fehér megyei kisváros önkormányzatát, számolt be a *maszol.ro*. Ha a kivitelező június 30-ig képtelen befe-

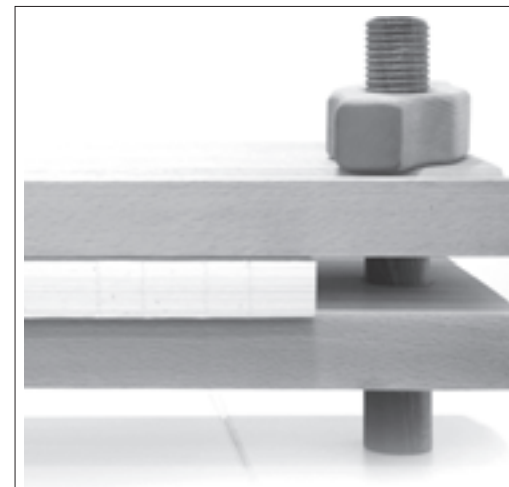
jezni a munkálatokat, Nagyenyednek közel 23 millió lejes támogatást kell visszafizetnie az Európai Uniónak. A késések miatt 2,4 millió lejt már így is a 23 ezer lakosú városnak kell előteremtenie a saját költségvetéséből. A dél-erdélyi szörvány egyik legjelentősebb magyar iskolájának az épületeit 2004-ben szolgáltatták vissza a református egyháznak. A kollégium felújításához az önkormányzat pályázott EU-forrásokra, és ellentételezésként 25 évre bérmentes használatra megkapta az egyháztól az iskolaépületet. A 2012-ben indult projekt nemcsak a több száz éves épület együttes teljes körű felújítására, hanem az iskolai felszerelés beszerzésére, számítógépek és interaktív oktatási eszközök megvásárlására is kiterjed. Az EU lehetővé tette, hogy Románia 2015 végéig számoljon el a 2007–2013-as költségvetési ciklusban elnyert támogatásokkal, és a múlt év végi határidő után további fél év haladékat adott a támogatott projektek befejezésére. A 2016-ban elvégzett munkálatok költségeit azonban már maguknak a pályázóknak kell állniuk. Ha június 30-ig sem sikerül lezárni a pályázatot, a teljes támogatást vissza kell fizetni. Kerekes György nagyenyedi városmenedzser úgy vélte, hogy a teljes összeg visszafizetése a kisváros csődjét jelentené. A román törvények szerint a felújításra kiírt közbeszerzés győzteseként azt a vállalatot kellett kihirdetni, amely a legalacsonyabb áron vállalta a munka elvégzését. A késést az okozta, hogy a nagyenyedi műemlék épület felújítását egy út- és hídépítő cég nyerte meg, mely egy – a műemlék-restaurálásokban jártas – jászvásári cég felügyelete alatt dolgozott. Hátravan még az udvar kialakítása, a Bagolyvárként ismert egykori fiúkollégium épületének padlózása és csempézése, a fürdőszobák és a villanyhálózat beszerelése, valamint az osztálytermek kialakítása és felszerelése. Ezek mellett lambéria- és színpadfelújításra van szükség a díszteremben is. A hátralévő munkák a teljes felújítás nyolc százalékát teszik ki. Szócs Ildikó iskolaigazgató a portálnak elmondta: sokkal gyorsabban is mehetett volna a munka, ha a felek nem mutogatnak folyamatosan egymásra a menet közben felmerült problémáknál.

P. M.

- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatalos
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

**Rendelje meg a
Magyar Közoktatást
a 2016-os tanévre**

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

Kedves pedagógusok, jövődöbeli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatást* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk: A Magyar Közoktatás szerkesztősége

www.communitas.ro

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://www.communitas.ro/interaktiv/kozoktatas/webcimen>.

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redakția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia • Felelős kiadó: Lakatos András
Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redakția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Túlzsúfoltnak ítélik a tervezeteket a magyar oktatási szakemberek

Hová, merre, kerettantervek?

Megfeledeztek a kisebbségi oktatásról, amikor a kerettanterv-tervezeteket készítették az 5–8. osztályosok számára – vetik a minisztériumi illetékesek szemére a magyar oktatási szakemberek, egyenesen sértőnek nevezve a gesztust. A január 23-án véget ért közvéleménykutatás megfogalmazott észrevételeikben, javaslataikban az erdélyi magyar szakértők, pedagógusok azt kifogásolják, hogy az illetékesek csak beszélnek a tanügyi reformról, a gyakorlatban azonban nem valósítják meg azt. Mint rámutatnak, a három tervezet egyike sem elfogadható, azok készítői ugyanis más módon ugyan, de megőrizték az eddigi, mindenki által zsúfoltnak ítélt óraszámot, merev szerkezetet.

Bukarest-központú „kockafejű egér”

Magyar Tivadar, az RMDSZ oktatási ügyvezető alelnöke Horatius szállóigévé vált sorát parafrázálva „kockafejű egérhez” hasonlította a minisztérium kerettanterv-tervezeteit, kifejtve: ezekre tökéletesen illik a latin mondás: „a hegy vajúdik, és megszüli az egeret”. „Az új tervezet alapján egyetlen perccel sem töltene majd kevesebbet a tanulók az iskolában, mint az utóbbi évtizedekben, egyetlen betűvel sem öntenek a fejükbe kevesebbet, mint eddig, egy grammal nem lesz könnyebb az iskolatáska: a diákok túlterhelése, a tananyag zsúfoltsága ugyanolyan. Ebben sem változott semmi” – sorolta a pedagógusok által is megfogalmazott kifogásokat az oktatásügyi szakember. Az alelnök szerint a tervezet nemhogy javít, hanem egyenesen ront a jelenlegi helyzeten azért, hogy az osztályfőnöki órát, a zenei és más művészi foglalkozásokat, a testnevelést bizonyos szinteken nélkülözhetőnek, másodlagosnak tekinti. Ráadásul az eddigieknél is kevesebb választási lehetőséget biztosít a diákoknak, hiszen kötelező tárgyakkal van tele, melyeknek még az óraszámát is rögzíti. Ezáltal nemcsak a diákokat „skatulyázza be”, de a különböző tan-

intézeteknek sem ad lehetőséget saját profiljuk megteremtésére, mutat rá a szakember.

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségéhez (RMPSZ) hasonlóan Magyar Tivadar is hiányolja a tantervből a kisebbségi oktatás fontos tárgyait, hangsúlyozva: egyenesen sértő, hogy ezekről megfeledezett a minisztérium. „A kisebbségi oktatás fontos tárgyai meg sem jelennek, ez egyenesen sértő. Melléktantárgyaknak számítanak, amiket többletórászámban kell tanulni” – vonta le a következtetést az alelnök. Elmondta, hogy az RMDSZ oktatási főosztálya január végén szakértőkkel, megyei képviselőkkel tanácskozott a kerettanterv-tervezetéről, és ennek nyomán a szövetség országos vezetőségének az a határozott álláspontja, hogy a három

„Tökéletesen illik a latin mondás: »a hegy vajúdik, és megszüli az egeret«. Az új tervezet alapján egyetlen perccel sem töltene majd kevesebbet a tanulók az iskolában, mint az utóbbi évtizedekben, egyetlen betűvel sem öntenek a fejükbe kevesebbet, mint eddig.”

terv egyike sem elfogadható. „A tervezet nem tudnak túllépni azon, hogy elszigetelt tantárgyakban, tanévekben gondolkodjanak, a korábbi, merev kereteken nem tudnak túllátni. Ez fél évszázados lemaradás azokhoz az országokhoz képest, ahol a tantárgyak között kapcsolatok vannak, életkori szintek között jól átgondolt vonalvezetés, nem feltétlenül tanévben, hanem tudásszintekben kellene gondolkodni. Ebben semmit sem lép előre az új kerettanterv a régihez képest. Az új

terv nem gyermekközpontú, még csak nem is pedagógus-központú, hanem ismét táblázatközpontú, úrlapközpontú, Bukarest-központú” – jellemezte a dokumentumot Magyar Tivadar. Az RMDSZ oktatásért felelős ügyvezető alelnöke ugyanakkor emlékeztetett, hogy az egyes tantárgyak tervén számos szakértő, köztük sok magyar pedagógus is dolgozott, és azáltal, hogy a kerettanterv a régi koncepciókat követi, igazából „semmibe veszi” ezek munkáját. Felháborító, hogy ehhez a „tervezéshez” öt év kellett, jelentette ki.

RMPSZ: marad a hátrányos helyzet

A kerettanterv-tervezetek egyik változatát sem támogatja a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) sem. A szakmai szervezet a közvéleménykutatás megfogalmazott véleményezésében – mely a megyei elnökségek és a szövetség szakembereinek tanácskozása nyomán született – leszögezi: egyik tervezet mellett sem tud olyan érveket felsorakoztatni, amelyek annak elfogadását indokolnák. Legnagyobb hiányosságnak azt róják fel a dokumentumoknak, hogy nélkülözik a kisebbségi oktatásra vonatkozó kitételeket. „A perspektívából az a következtetés vonható le, hogy a nem román anyanyelvű diákok számára az anyanyelv, illetve a kisebbségek történetének és hagyományainak oktatása a javasolt kerettantervekhez képest pluszban történhet” – hívja fel a figyelmet az RMPSZ. A szakmai szervezet emlékeztet, hogy ezeknek a tárgyaknak az oktatása eddig is a választható tantárgy rovására történt, holott ezeknek a törzstananyagban volna a helyük. „Ez a megoldás ismét csak hátrányos helyzetbe hozza az anyanyelvükön tanuló diákokat” – mutat rá a Burus-Siklódi Botond elnök által aláírt dokumentum.

A szakmai szervezet véleményezése szerint a tervezetek nemcsak a kisebbségi oktatást hagyják figyelmen kívül, de a különböző iskolatípusokhoz sem

alkalmazkodnak. Nem teszik például lehetővé, hogy az általánostól eltérő profilú osztályokban a profilhoz igazodó műveltségi területeknek megfelelő tantárgyak órái ne terheljék túl a ta-

„A tervezetek által meghatározott óraszámot a román oktatásban is túl soknak tartják, a kisebbségi osztályok esetében pedig ehhez még az anyanyelv, magyar tagozaton a magyar nyelv és irodalom, valamint a magyarság története is hozzáadódna, ami például hetedik osztályban már heti öt pluszórát jelent. Rugalmasabb tantervre lenne szükség. Lényegében nem az óraszám a döntő, elsősorban azt kellene leszögezni, hogy mit és mennyi idő alatt akarunk megtanítani a gyerekeknek.”

nulókat. Az RMPSZ szakemberei is úgy vélik, hogy a diákok túlterhelése nem küszöbölhető ki az óraszámcsökkentéssel, valójában a tananyagot kellene csökkenteni. További hiányosságnak tekintik, hogy a tervezetek a tantárgyak közötti tantervi keresztkapcsolatokat sem veszik figyelembe, és évfolyamok szintjére bontják a követelményeket. „A képességfejlesztés és az egyéni tanulói fejlődési ütem nem osztható tanévekre” – hangsúlyozza a pedagógusszervezet példaként az idegen nyelv tanítását említve. „Ezek a kerettantervek nem hoznak érdembeli változást, a javaslatok megőrzik a klasszikus tantárgyi struktúrát” – mutat rá az RMPSZ, kijelentve, hogy a tantervfejlesztés jelenlegi formájában inkohereus, azonnali bevezetése pedig sok veszélyt hordoz magában.

Hiányolják a speciális román tantervet

A szakmai szervezet javaslataiban elsőként a tantárgyi programok vál-

toztatását szorgalmazza, elsősorban a román nyelv és irodalom tantárgy esetében, amelyet a magyar pedagógusok által oly sokat hangoztatott álláspont szerint a nem román anyanyelvű gyerekeknek speciális tanterv szerint kellene tanítani. A programok változtatása „mellékhatásként” új és jobb tankönyveket is eredményezne, irányítják rá a figyelmet az évről évre visszatérő másik problémára. Az RMPSZ véleményezésében külön kitér a folytonosságra, az interdiszciplinaritás fontosságára, a pedagógusok szakmai továbbképzésének szükségességére. Emellett a választható órák számának növelése mellett tör pálcat, amelyek esetében nagyobb szabadságot biztosítana a diákoknak. A különböző tárgyakat nem óraszámokban, hanem százalékos arányban kellene mérni, mutat rá a szervezet, hozzátéve, hogy a heti egyórás tantárgyakat pedig félénként tömbösíteni kellene.

Szkeptikus szakma, tiltakozó zenészek

Az oktatási minisztérium által kidolgozott kerettanternv-tervezetek nemcsak a szakma, hanem a közvélemény felháborodását is kiváltotta. A temesvári Banatul szimfonikus zenekar tagjai például fehér karszalagot viselve léptek fel egyik januári koncertjükön, így tiltakozva az ellen, hogy a tervezetek szerint a nyolcadik osztályosok órarendjéből a kiiktatnák a zeneórákat. A tiltakozás ezen módjáról a Banatul Filharmónia szakszervezete és az intézmény vezetősége közösen döntött, az akcióhoz pedig a temesvári román opera művészeinek szakszervezete is csatlakozott. Ezért a *Csárdáskirálynő* egyik január végi előadásán mind a 250 művész fehér karszalagot viselt a színpadon és a zenekari árokban. „Mi is csatlakozunk a temesvári filharmónia zenészeinek tiltakozásához. A *Csárdáskirálynőt* telt ház előtt játszottuk, mintegy 500 néző előtt, reméljük, üzenetünk azokhoz is eljut, akik a zeneórák kiiktatásáról döntöttek. Ezt a jelzésértékű tiltakozást hasonló akciók követik majd” – nyilatkozta a sajtónak Dan Mircea Petcu szakszervezeti vezető.

Időbe telik a javaslatok feldolgozása

Az oktatási minisztérium tavaly karácsony előtt bocsátotta közvitára a

kerettanternv-tervezeteket, amelyekre január 23-áig várták a pedagógusok, diákok, szülők, civil és szakmai szervezetek észrevételeit, javaslatait. Király András oktatási államtitkár a sajtónak úgy nyilatkozott, hogy a minisztérium honlapjára több mint hatezer észrevétel futott be, melyeket feldolgoznak, csoportosítanak, majd ezek figyelembevételével készül el az 5–8. osztályosok új tanterve. A végleges kerettanternvre még várni kell, vélte a szakpolitikus, rámutatva, hogy csupán a javaslatok feldolgozása he- teket vehet igénybe. Elmondta, hogy a dokumentumokat a kisebbségi oktatással megbízott államtitkárság is véleményezte, és a magyar pedagógusokhoz hasonlóan az itt dolgozó szakemberek is arra a következtetésre jutottak, hogy egyik változat sem elfogadható. Elmondta, hogy a tervezetek által meghatározott óraszámot a román oktatásban is túl soknak tartják, a kisebbségi osztályok esetében pedig

„A temesvári Banatul szimfonikus zenekar tagjai például fehér karszalagot viselve léptek fel egyik januári koncertjükön, így tiltakozva az ellen, hogy a tervezetek szerint a nyolcadik osztályosok órarendjéből kiiktatnák a zeneórákat.”

ehhez még az anyanyelv, magyar tagozaton a magyar nyelv és irodalom, valamint a magyarság története is hozzáadódna, ami például hetedik osztályban már heti öt pluszórát jelent. „Rugalmasabb tantervet szeretnénk. Lényegében nem az óraszám a döntő, elsősorban azt kellene leszögezni, hogy mit és mennyi idő alatt akarunk megtanítani a gyerekeknek, és ehhez kell majd utólag óraszámokat rendelni” – összegezte az elvárásokat Király András.

PAP MELINDA

Megjelent A székelység történetének második, javított kiadása

Tankönyv a nagyközönségnek is

Szerkezetében rendszerezettebb, tartalmában gazdagabb lett, de formájában, kivitelezésében is megújult *A székelység története* című könyv, melynek második, javított kiadását a magyar kultúra napja alkalmából mutatták be több székelyföldi településen. Ferencz S. Alpár projektkoordinátor, csíkszeredai történelemtanár, a felnőttek számára kézikönyvnek, diákok számára tankönyvnek szánt kiadvány egyik szerzője szerint ugyanakkor igyekeztek megtartani a korábbi szerkezetet, szín- és formavilágot. Elsősorban az előző kiadás kapcsán a szakma által megfogalmazott megjegyzéseket, javaslatokat építették be az új kiadványba, ugyanakkor a tankönyvírói észrevételeket, didaktikai szempontokat is figyelembe vették. Rendszerezettebb, gazdagabb lett a képanyag is, és azoknál a leckéknél, ahol történelmi személyiségekről, eseményekről van szó, a kiegészítő olvasmány, képes anyag „közelebb került” a szövegtesthez, magyarázta a történész. Mint mondta, míg az első kiadással elsősorban a helytörténeti ismeretek átadására koncentráltak főleg iskolai környezetben, a második, javított változat a nagyközönség által tanúsított nagy érdeklődést is igyekszik kielégíteni.

„A székelység történetének megjelentetésével a kezdeményezők és szerzők azt szerették volna jelezni, hogy szükség van helyismereti könyvekre, illetve arra is rá szerették volna irányítani a figyelmet, hogy lehet nem túl drágán jó minőségű tankönyvet készíteni.”

Jogilag nem tankönyv, jelképesen az

„*A székelység története* jogi szempontból nem minősül tankönyvnek, de jelképesen annak lehet nevezni” – jellemezte Ferencz S. Alpár a Hargita Megyei Tanács kezdeményezésére, a Kovászna megyei önkormányzat társfinanszírozásával a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont által 2011-ben megjelentetett kiadványt, mely elmondása szerint az elmúlt években a legtöbb Hargita és Kovászna megyei iskolába eljutott. Rámutatott, az első kiadás megjelenésekor azért ajánlották a 6–7. osztályosoknak, mivel úgy vélték, hogy a magyarság, illetve a romániai magyar kisebbség történetét bemutató tankönyv kiegészítésére lehet használni, de a történész szerint a szöveg, az anyag újszerűsége megengedi, hogy nagyobb osztályokban is lapozgassák kiegészítő olvasmányként. Elmondta, *A székelység történetének* megjelentetésével a kezdeményezők és szerzők azt szerették volna jelezni, hogy szükség van helyismereti könyvekre, illetve arra is rá szerették volna irányítani a figyelmet, hogy lehet nem túl drágán jó minőségű tankönyvet készíteni.

A hiánypótló kiadvány az iskolákban a magyarság története választható tantárgy vagy köri tevékenységek keretében, illetve könyvészeti elemként is alkalmazható, a pedagógus dönti el, hogyan használja – mondta Ferencz S. Alpár. A projektkoordinátor arra is felhívta a figyelmet, hogy a kiadvány szerzőinek részvételével elindult egy

újabb mozgalom Kolozsváron, a fiatal történészek a romániai magyar kisebbség története tankönyvön dolgoznak, így *A székelység története* ennek kiegészítéseként is alkalmazható majd.

A világhálón is elérhetővé tennék

A projektkoordinátor szerint az első kiadás sikerkönyvnek bizonyult, a több ezer példány rég elfogyott, és a kiadvány Facebook-

oldalára – Székely tankönyv – napi rendszerességgel nagyon sok érdeklődő levél érkezik Ausztráliától kezdve az Egyesült Államokig. Ezért terveik között szerepel, hogy a világhálón is elérhetővé tegyék, és már dolgoznak az elektronikus változatán. *A székelység történetét* nemcsak internetes tankönyvként, hanem e-bookként is szeretnék az olvasók rendelkezésére bocsátani, a képanyagot pedig szemléltetőanyagok formájában is népszerűsíteni. A kiadvány ismerői számára online versenyszerű játékot is indítának, sorolta az illetékes. További terveik között szerepel a kiadvány román nyelvre való szakszerű lefordítása is, ugyanis a szerzők szerint az első kiadást követően a román sajtóban megjelent negatív kritikák, nacionalista indíttatású észrevételek a gyors, rossz for-

dítás számlájára írhatók. Ferencz S. Alpár elmondta, szakmai, akadémiai körökben ezt „kibeszélték”, ugyanakkor úgy vélte, a párbeszédnek továbbra is helye van, és ez a jövőben is folytatódik mind román és magyar, mind romániai magyar vonalon. *A székelység története* nem sérti a románokat, hangsúlyozta a történész, rámutatva ugyanakkor, hogy ez értelemszerűen egy, a magyar kultúrán és nyelvetületen belüli népcsoport sorsáról és történelmi múltjáról szól, és azzal a nem titkolt céllal készült, hogy elősegítse a székely identitás megőrzését.

A Ferencz S. Alpár, Forró Albert, Hermann Gusztáv Mihály, Kádár Gyula, Mihály János, Novák Csaba Zoltán, Novák Károly István, Orbán Zsolt, Sepsiszéki Nagy Balázs, Sófalvi András és Sztáncsuj Sándor József által írt könyv új kiadásának végén általános könyvészetet talál az olvasó, a fejezetek zárásaként pedig az adott részre vonatkozó szakirodalmat tüntették fel a szerzők. A történeti részekhez könyv- és filmajánló tartozik, az előző kiadáshoz képest kibővített illusztrációs anyagot Gyöngyössy János készített. A második, javított kiadást a könyv egyik szerzője, a 2015 októberében elhunyt Kádár Gyula emlékének ajánlották.

A hiánycikknek számító kötet a Székely Termékek webáruházában (<http://szekelytermekek.ro/konyvek-nyomtatott-kiadvanyok-dvd-k/3092-a-szekelyseg-tortenete-61.html>) vásárolható meg, külföldre is postázzák.

PAP MELINDA

2016. február

Rendszeresen dohányzik a 14 és 18 év közötti romániai tinédzserek 22 százaléka

Teret hódító káros szenvedélyek

Rendszeresen dohányzik a 14 és 18 év közötti romániai tinédzserek 22 százaléka, 8 százalékuk pedig legalább egyszer kipróbálta a marihuánafogyasztást – derült ki az Open Research társaság által szeptember-októberben végzett tanulmányból. A felmérés, amelyet 357, 14 és 18 év közötti fiatal megkérdezésével készítettek, arra is rávilágít, hogy a dohányzó tinédzserek 70 százalékának van legalább egy cigarettázó barátja.

Óriási a szerepe a családi befolyásnak

A hétfőn közzétett tanulmány következtetése szerint az, hogy egy kamasz dohányossá válik, vagy sem, a kör-

nyezeti mintáktól, a családi légkörtől és a szülői befolyástól is függ. A cigarettázó fiataloknak majdnem a fele (43 százalék) nyilatkozott úgy, hogy hiányoznak/nem élnek a közelében a szülei, vagy nem állnak közeli kapcsolatban édesapjukkal (47 százalék). Ezeknek a kamaszoknak 53 százaléka vallotta azt, hogy nem működik jól a kapcsolata a szüleivel, 43 százaléka pedig traumatikus élmény hatására kezdett dohányozni. A felmérés arra is kitér, hogy azok közül a fiatalok közül, akiknek legalább az egyik szülője dohányos, 61 százalék kezd rendszeresen cigarettázni. Ugyanakkor a kortárs csoport hatása is nagymértékben befolyásolja, hogy valaki a káros szenvedély rabjává válik-e: a dohányzó kamaszok 70 százalékának, míg a nem dohányzók 20 százalékának van rendszeresen cigarettázó barátja a tanulmány szerint. A kutatásból az is kiderült, hogy a fiatalok főként kíváncsiságból próbálták ki a marihuánát, és fogyasztásuk meglehetősen esetlegesnek minősíthető: a megkérdezettek legnagyobb része nem szívott füvet az utóbbi egy hónapban. A felmérésben nyilatkozó kamaszok közül a legfiatalabb, aki kábítószereszt már, 12 éves, 15 éves kor után pedig növekszik az arányuk. A marihuánát kipróbálók 32 százaléka barátoknál, 18 százaléka pedig utcán vagy bárókban próbálta ki a füvezést. Abban, hogy a fiatalok elkezdnek dohányozni, a felmérés szerint óriási a szerepe a családi körülményeknek: nagymértékben számít, ha az apa nem vesz részt aktívan a család életében, ha nézeteltérések uralják az otthoni légkört, vagy a szülők közt feszültség tapasztalható. „Pubertáskorban intenzív átalakulás megy végbe az agyban, ennek következményeképpen a fiatalokat állandó jelleggel érzelmeik és benyomásai uralják. Ily módon az alkohol és a dohányzás stresszcsoökkentő és érzelem-szabályozó szerepű lehet számukra” – mondta Dragoș Carneci, az Open Research társaság tanácsadója.

Hangsúlyos a kortárs csoport nyomása

„Természetesen jó eséllyel lesz dohányzó abból a gyerekből, akinek a szülei is cigarettáznak, de ennek az ellenkezője sem ritka: megesik, hogyha a fiatal ezt a mintát látja otthon, épp ezért nem fog füstölni” – fejtette ki Kalóz János kolozsvári pszichológus, drogprevenációs szakember. Vélekedése szerint abban hogy valaki elkezd-e rendszeresen dohányozni, hangsúlyos szerepű a kortárs csoport nyomása, hiszen a „bagósok” általában egyazon társaságba járnak, és ha valaki hozzájuk akar tartozni, akkor persze nem kötelező, de „illik” cigarettázni. Kalóz János arra is rámutatott, egyre inkább jellemző, hogy a fiatalok gyorsan akarnak felnőni, a felnőttek világához tartozónak szeretnék érezni magukat, ezért is kezdenek cigarettázni. „A pubertáskor kezdete manapság egyre korábbá válik, a gyerekek akár már 9 éves korban elkezdnek kamaszodni, és ez érdekes módon fizikailag is megfigyelhető rajtuk. A gyors ütemű növekedéshez pedig óhatatlanul kíváncsiság és feltűnési vágy társul. Ennek következményeként is előfordulhat, hogy elkezdnek dohányozni vagy pszichoaktív szereket fogyasztani – mondta a pszichológus. Rámutatott, alapvető e tekintetben természetes a kíváncsiságuk, hogy új dolgokat akarnak kipróbálni, ez pedig a „csakazértis” típusú lázadásukhoz is kapcsolódhat. „Ha például a kamasznak tiltják a szülei, hogy dohányozzon, annál inkább ki fogja próbálni, hiszen ez egyfajta kapaszkodót jelent számára: újabb ok, ami ellen lázadhat” – mutatott rá a szakember. Kifejtette, naponta 3-4 kávézó előtt vezet el az útja, és rendszeresen lát iskolásokat oda betérni, a helyiségben pedig természetesen vágni lehet a füstöt.

„Kíváncsi vagyok, hogy a frissen életbe lépett dohányzási korlátozás megváltoztatja-e a cigarettázó fiatalok számáról most készített statisztikákat” – mondta a pszichológus, aki a marihuánafogyasztásról készült

Korhatárossá tennék a dohányzós filmeket

Korhatárossá tennék a dohányzós jeleneteket bemutató filmeket, mint „a dohánytermékek promóciójának utolsó bástyáját” az Egészségügyi Világszervezet (WHO). A nemzetközi szervezet a február végi Oscar-gála előtt jelentette be tervét arra hivatkozva, hogy miközben számos ország megtiltotta a dohánytermékek reklámját, szponzorálását, a cigarettagyártók a filmipar segítségével toborozzák a jövő dohányosait – közölte honlapján február elején a *The Guardian* című brit lap. A WHO *Dohánymentes filmek* címmel hozta nyilvánosságra jelentését, amely szerint a 2014-ben bemutatott hollywoodi filmek 44 százalékában dohányoztak, és a nem korhatáros filmek 36 százalékában is rágyújtottak. A szervezet megemlítette, hogy a rendkívül népszerű *Transformers: A kihalás kora* című produkcióban már egy robot is cigizett. Armando Peruga, WHO dohányzás elleni programjának menedzsere elmondta, hogy míg korábban csökkent a filmekben a dohányzós jelenetek száma, 2013–14 fordulóponttá vált, és ismét növekedést tapasztaltak ezen a téren. „A dohányipar alternatív utakat keres termékei reklámozására, és a filmekben találták meg az utolsó bástyájukat” – hangsúlyozta Peruga.

felmérés eredményeire is kitért. Úgy fogalmazott, a pszichoaktív szerek esetében is érvényes az, ami a fiatalok alkoholfogyasztásával kapcsolatos: ilyenkor egyfajta kihívásnak tekintik, és versenghetnek egymással, hogy melyikük meri kipróbálni. „A drogfogyasztás sajnos elviheti a fiatalokat egy olyan útra, aminek nem látni a végét. A kamasz úgy érzi, hogy a kábítószer enyhíti a szorongást, a stresszt, és elkezd keresni ezt az érzést, holott a problémáit természetesen nem oldja meg. Ahhoz, hogy minél kevesebb kár érje a gyereket, hogy ne váljon káros szenvedélyek rabjává, a pedagógusnak és a szülőnek nagyon jelen kell lennie a kamasz életében” – hívta fel a figyelmet Kalóz János. A felnőttnek kíváncsinak kell lennie a gyerekre, nagyon oda kell figyelnie arra, mi történik az életében. A kíváncsiság és odafigyelés csodákra képes – hangsúlyozta. Kalóz János fontosnak tartja azt is, hogy az osztályfőnök például ne csak arra legyen kíváncsi, milyen a gyerek teljesítménye, hanem arra is, hogyha nem teljesít megfelelőképpen, akkor mi lehet a gond. „Mivel a szülők sokszor csak este találkoznak a kamaszokkal, fontos lenne, hogy napközben is meghallgassa őket alkalomadtán egy pedagógus az iskolában. A megelőzéshez tartozik és lényeges, hogy legyen valaki, akinek a gyerek elmondhatja, mi bántja, legyen a közelében felnőtt, akinek van rálátása a kamaszodó gyerek életére” – hívta fel a figyelmet a drogprevenációs szakember.

Újfajta, veszélyes drog miatt kerültek kórházba fiatalok

Egy újfajta kábítószer miatt került kórházba január végén több tucat romániai fiatal. A szintetikus, rendkívül káros anyagot az országba juttató 11 brassói fiatalot 30 napos előzetes letartóztatásba helyezték. A szert, amelyet már betiltottak Németországban – ahol két személy meghalt a fogyasztása miatt – egy fiatalok által irányított drogterjesztő hálózat népszerűsítette Brassóban és Feketealmon, amelyet a szervezett bűnözés és terrorizmus elleni ügyészség (DIICOT) számolt fel szerdán. A drogterjesztők Nagy-Britanniában vásárolták a vegyi anyagot, amelyet nátrium-hidroxiddal (marószóda) és acetonnal vegyítve adtak el a tinédzsereknek – írta a *Digi24* oldal. Az ügyészek szerint az így nyert kábítószer gyógy-növényekből készült teafű közé keverték, egygrammnyi anyagot 20–30

• **„Csakazértis” lázadók.** Abban, hogy valaki elkezd-e dohányozni, döntő tényezőnek minősülhet a kortárscsoport nyomása

lejért árusítottak. „Ezek az újfajta kábítószer rendkívül veszélyesek lelki és fizikai szempontból is. Légzési nehézséget, szív működésbeli rendellenességeket okozhatnak, ugyanakkor komoly pszichiátriai szövődmények lehetnek” – mondta a sajtónak Cristian Oprea, a Konstanca–Tulcea régió drogmegelőző központjának vezetője. Az aradi sürgősségi kórház főorvosa úgy nyilatkozott, hasonló esetekben arra kényszerülnek, hogy csupán a tüneteket kezeljék, hiszen a páciensek nem vallják be, hogy kábítószerrel fogyasztottak, és az orvosok csak későn szereznek erről tudomást. „A legveszélyeztetettebb a kamaszok korosztálya e tekintetben. Mivel nagyon olcsón árulják az effajta kábítószer, jóval több fiatal szerzi meg, mint a kétszer ennyibe kerülő, klasszikusnak számító drogokat” – mutatott rá Cătălin Borcoman, a brassói DIICOT főügyésze. Brassóban, a Brassó megyei Feketealmon és Szászvolkányban összesen 25 személyt vettek őrizetbe, mi-

után házkutatást tartottak náluk, és kihallgatták őket. Bár a forgalomban lévő etnobotanikai szerek listáját időről időre frissítik a hatóságok, a drogterjesztők mindig egy lépéssel előttük járnak, és új szerkombinációkkal rukkolnak elő. Az a szer, ami miatt most került kórházba több tucat fiatal, tavaly jelent meg a piacon. A pszichoaktív szereket a köznyelvben drogoknak vagy kábítószernek nevezik, ezek természetes vagy mesterséges anyagok, amelyek a szervezetbe kerülve a központi idegrendszerre hatnak, megváltoztatják annak működését, függőséget okozhatnak, hiányuk elvonási tünetekkel járhat. A drogfogyasztók a szakirodalom szerint általában önbizalom-hiányosak, hajlamosak a depresszióra, és nincsen határozottan körvonalazott értékrendjük.

KISS JUDIT

Európa negyede dohányzik

A 2015-ös dohányzási attitűdökkel kapcsolatos Eurobarométer-felmérés szerint a dohányosok aránya Európában két százalékponttal csökkent 2012 óta, ugyanakkor az európai lakosság mintegy negyede továbbra is dohányzik. Magyarországon a 2015-ös Eurobarométer szerint a válszadók 30 százaléka dohányzik, ami az EU-n belül a hatodik legmagasabb

arány, a 2012-es felméréshez képest viszont két százalékpontos csökkenést jelent. Magyarországon 2012. január 1-jétől hatályos a nem dohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló törvény szigorítása, amely többek között a szórakoztató-, vendéglátóhelyek beltéri egységeiből tiltotta ki a dohányzást.

„Közös nevezőnk az anyanyelv”

A Székelyföld kulturális folyóirat meghívására Péntek János nyugalmazott egyetemi tanárral, nyelvessel, etnográfussal találkozhattak a csíkszeredaiak január 21-én, a lap januári lapszámának bemutatóján. Az eseményt a Hargita Megyei Tanács és Magyarország csíkszeredai főkonzulátusa szervezte a magyar kultúra napja alkalmából tartott rendezvénysorozat részeként.

Versenyképesség szükségeltetik

2011-ben és 2014-ben nyílt levélben hívta fel a figyelmet Péntek János kolozsvári professzor az anyanyelvi és a minőségi magyar oktatásra. Az első levélben a szülőkhöz fordult, rámutatva az anyanyelven való tanulás fontosságára, arra, hogy miért fontos, hogy a szülő tannyelvként ne az állam nyelvét válassza. Mint mondta, míg Székelyföldön ez természetes, Erdélynek elég nagy részében alapvető problémát jelent. Az anyanyelvi oktatás olyanira fontos, hogy innen indul el a gyermek nyelvi életpályája, és itt dől el sok esetben, hogy megmarad-e a magyar identitásában. „Közös nevezőnk a nyelv, a Kárpát-medencei magyar identitásban ez a meghatározó. Az anyanyelv a megismerésben is elsődleges, mert azzal kezdjük megismerni a világot, és a továbbiakban is ez lesz a leghatékonyabb a tanu-

„Az oktatásban fordított dolog érvényesül: mindenki az egyetemi professzort isteníti. Én az óvónőt, tanítónőt legalább olyan fontosnak tartom, sőt a professzor nem tud annyit rontani, mint aki elkezd a gyerek nevelését, oktatását.”

lás szempontjából, különösen kiskorúakban. A családi indíttatás is nagyon fontos, és át kell váltani más nyelvekre is, de különösen kiskorúakban és később is hatékonyabb a tanulás anyanyelven” – mutatott rá a

professzor, aki szerint a megmaradás feltételeit az anyanyelvi oktatásban teremthetjük meg. A második levélben Péntek János a pedagógusokhoz, oktatásfelelősökhöz szólt, kiemelve, hogy az egyetlen esély arra, hogy a magyar oktatás színvonalas és versenyképes legyen, ha minőségi színvonalú. „Szakmai kérdésekben a versenyképesség egy életen keresztül tart. Számos, sokféle szempontú oktatáskutatás folyik, és az elmúlt időszakban dömping volt konferenciákból, de a legtöbb esetben az oktatás alapkérdéseit szinte kizárólag oktatásszervezési szempontból nézték (mintha csak logisztikai kérdés lenne), és a demográfiával kapcsolták össze. Közben meg nem esik elég szó arról, hogy a magyar oktatásnak versenyképesnek kell lennie, hiszen ha nem vagyunk versenyképesek a román nyelvű oktatással, akkor eleve rossz az esélyünk” – mutatott rá az előadó.

Alkalmasság és szakmai képzettség

A beszélgetésen szó esett a pedagógusok helyzetéről is, arról, hogy a gyerekek mellett a legnagyobb szükség tanítókra van. „Legtöbbünk számára egy tanár személyisége rendkívül meghatározó. Mindig fontos kérdés, hogy a gyerekek volt-e egy tanárpéldaképe. A pedagógusnak ugyanis óriási hatása szellemileg és magatartás szempontjából is a diákra” – mutatott rá az előadó. Kitért arra is, hogy valamikor az, hogy valaki pedagógus, valóban nagy dolog volt. A tanításban a legfontosabb, hogy a tanár szuverén a tanszékén: oktathat jól, rosszul, elviselheti, hogy alszanak a diákok, de óriási lehetőség számára, hogy az iskolában fontos dolgokat tehet – mondta Péntek János. Arra is kitért, hogy ahhoz, hogy valaki jó pedagógus legyen, néhány alapvető tényezőre szükség van, amelyek nélkül „nem megy”. Egyrészt, hogy születésétől fogva alkalmas-e az illető arra, hogy pedagógusként dolgozzon. „1990 óta nálunk sehol nem vizsgálták az alkalmasságot, amikor valaki pedagógusnak jelentkezett, nem ellenőrizték, hogy valójában kinek is kezdik el a képzését. Egy másik tényező a szakmai képzettség, valamint az elkötelezettség a tanári munka, a közösség iránt.

Szintén fontos tényező a társadalmi megbecsültség – ezeknek mind együtt kell lenniük” – mondta az előadó. Mint kifejtette, legalább tizenöt intézményben folyik magyar tanítóképzés, ahová „korlátlanul” be lehet jutni. „Jön a nagyon jó képességű hallgató, és azon, ahogy ír, látni lehet a tanító néni hibáit. Ezt viszi magával tovább, hiszen rendkívül meghatározó, hogy mire tanították. Az oktatásban fordított do-

„Az emberek azt hiszik, hogy az elit iskolában csupa jó tanár tanít, a külvárosban meg rosszak, holott ez nem a valóság. Sok külvárosi iskolában oktatnak nagyon jó tanárok, akiknek a dolguk is nehezebb.”

log érvényesül: mindenki az egyetemi professzort isteníti. Én az óvónőt, tanítónőt legalább olyan fontosnak tartom, sőt a professzor nem tud annyit rontani, mint aki elkezd a gyerek nevelését, oktatását” – mutatott rá az előadó.

Elitek, tehetségek

Péntek a Nyilas Misi tehetséggondozó programról is beszámolt, mint mondta, a pénz a tanulásban is „diszkriminál”, hiszen nagyon sok tehetséges gyereket veszítünk el épp amiatt, mert a tanuláshoz pénz kell – ezért is jött létre 2003-ban a program. Mára már közel négyszáz ösztöndíjas diákjuk van mintegy hétszáz támogatóval. Az ösztöndíj elnyerésére hetedik osztálytól lehet pályázni, egészen tizenkettedik osztályig. Általában személyes kapcsolat is létrejön a támogatott és a támogató között, akad olyan, aki az egyetemi tanulmányai alatt is támogatja az ösztöndíjast. A professzor arra is rámutatott, hogy amit Erdélyben és általában Romániában elitnek és tehetségnek nevezünk, az két különböző dolog. „Elsősorban nem értelmiségi elitről beszélünk, hanem gazdasági elitről, a pénzes embereket tekintjük elitnek, és erre oda kéne figyelni. A nagyvárosokban – Kolozsváron is – azért szűnnek

meg külvárosi iskolák, mert mindenki az úgynevezett központi, elit iskolákra összpontosul. Így a gyerekek egy része bemegy az elit iskolákba, a másik része átmegy román iskolába” – fogalmazott az előadó. Vélekedése szerint a tanárok megítélése szempontjából sem jó ez, hiszen ily módon az emberek azt hiszik, hogy az elit iskolában csupa jó tanár tanít, a külvárosiban meg rosszak, holott ez nem a valóság. Sok külvárosi iskolában oktatnak na-

gyon jó tanárok, akiknek a dolguk is nehezebb. Persze mindenki megtesz mindent a saját gyermeke érdekében, de nem szabad megfélemlíteni a többit sem: az elit nem erősítheti magát úgy, hogy az a többi kárára menjen. Az előadó arra is kitért, hogy az elmúlt negyedszázadban nem a politika hozta el igazán a nagy változásokat, az információáramlás szabadságát, a (magyar) szellemi világ átjárhatóságát, hanem a digitális csoda. „Megkésve

ugyan, de egyre inkább látható, érezhető, hogyan változik meg ebben az új dimenzióban, az informatika, az internet, a digitális technológia révén a tanítás és a tanulás is. Abban a dimenzióban, amelyben sokkal inkább otthon érzik magukat a tanulók, mint a szüleik vagy a tanáraik” – mondta Péntek János.

PÉTER BEÁTA

Kötelező feladatok, tankönyvek és a diákok tűrőképességének határai

A romániai oktatási rendszerben kulcsszó az erőszak – fejtette ki Marcus Solomon hírneves román akadémikus, matematikaprofesszor, aki szerint a tankönyvek a diák elleni erőszaknak tekinthetők, akárcsak a házi feladatok. Bár a 90 éves tudós fő kutatási területe a matematikai analízis, a számítógépes nyelvészet és matematikai módszertan, megannyi könyvet és tanulmányt írt a nyelvészet, szemiotika, filozófia és neveléstudomány tárgykörében. Február elején a Digi24 hírportálnak beszélt a romániai oktatási rendszer hiányosságairól, rámutatva, a számítógépeket azért hozta létre a civilizáció, hogy segítsék az emberi intelligenciát, hogy ne kelljen primitív memorizációs tevékenységeket végeznie az embernek. A jelenlegi romániai tankönyvekről szólva azt mondta, legtöbb kiadvány ellentétben áll a gyermek pszichoszomatikus egészségével, hiszen egyfajta erőszakot tesz rajta. „Sorra vettem a biológia-, földrajz-, történelemtankönyveket, és megállapítottam, hogy a diákoknak ijesztően nagy mennyiségű információt kell befogadniuk, megjegyezniük és reprodukálniuk. Például egy földrajz- vagy biológiakönyvben egyetlen oldalon több tucat olyan fogalom, kifejezés található, ami újabb magyarázatra szorul. A részletes leírásokat nem lehet megemésztetni, ha az ember nem tud osztályozni, szelektálni, ha nem képes bizonyos gondolatok köré rendezni őket” – hívta fel a figyelmet. Mint mondta, ilyen szempontból el vagyunk veszve, és nemcsak az oktatási rendszer problémája ez, hanem a társadalomé is. „Immán banálissá vált a kijelentés, hogy a az emberiség egyetlen perc leforgása alatt több információt termel, mint amennyit egész eddigi történelme során. Intelligenciánkkal bizonyos elvek köré szervezzük, rendezzük és szelektáljuk a dolgokat, és egész kultúránk azon alapszik, hogy a sokat kevésre redukáljuk, különben elveszünk. Az iskolai tankönyvek nem veszik ezt tekintetbe” – sommázott a tudós. Úgy fogalmazott, hogy

„A diákoknak ijesztően nagy mennyiségű információt kell befogadniuk, megjegyezniük és reprodukálniuk. Például egy földrajz- vagy biológiakönyvben egyetlen oldalon több tucat olyan fogalom található, ami újabb magyarázatra szorul. A részletes leírásokat nem lehet megemésztetni, ha az ember nem tud osztályozni, szelektálni, ha nem képes bizonyos gondolatok köré rendezni őket.”

ha az ember szóba áll valódi szakemberekkel, azok mind azt mondják, hogy nem így kell a tankönyvben megjelentetni az információkat, viszont valószínűleg nincsen kapcsolat azok közt, akik a tankönyveket írják, és akik valóban értenek ehhez. A gyerekek pedig nem tudnak kritikusan viszonyulni a tankönyvekhez, amelyek információáradatot zúdítanak rájuk. „Az ily módon agresszívnek tekinthető tankönyvekhez hozzáadódik az az erőszak, amit az otthon kötelezően megoldandó házi feladatok jelentenek a diákok számára. És akkor belépnek a képbe a családtagok, akik segítenek a feladatok megoldásában. Azt soha senki nem kérdőjelezi meg, hogy az egymásra tevődő kötelező feladatok mennyisége nem lépi-e túl a gyerekek tűrőképességét? A minisztériumnak üzenetet küldtem: itt van a lehetőség, hogy csökkentsük az iskola agresszivitását, hogy korlátozzuk a házi feladatok mennyiségét, hogy átjárhatóságot biztosítsunk a papíralapú tankönyv és a világháló között, hiszen az intelligensen használt internetezésnek kellene jórészt a leíró memorizálás helyére lépnie” – mutatott rá a tudós. Kifejtette, rengeteg tanár nem érti meg, hogy feladatuk az lenne, hogy dialógust folytassanak a diákokkal, és nem hogy beszédek tartanak nekik. „Így nem tanítjuk meg gyerekeinket az analitikus gondolkodásra” – hívta fel a figyelmet a professzor. Solomonnak megannyi tanulója és könyve jelent meg a matematika alkalmazásáról a nyelvészetben, a színháztudományban, a természet- és társadalomtudományokban. Több tucat könyvet írt, ezekből többet lefordítottak idegen nyelvekre.

KISS JUDIT

„Heje-huja vigalom! Habos fánk a jutalom”

• FARKAS ILONA JANKA, 7. OSZTÁLYOS

• FALL DÓRA, 2. OSZTÁLYOS

• FALL DÓRA, 2. OSZTÁLYOS

• ROMÁN JÁNOS, 4. OSZTÁLYOS

• CSIKI FRIDA, 6. ÉVES

„Király szeretnék lenni a farsangon, mert a királyok parancsolgathatnak”

Miért jó beöltözni valami másnak farsangkor? – kérdeztük a marosvásárhelyi Szász Adalbert Sportlíceum 3. B. osztályos kisdíákjait.

A farsang olyan ünnep, amikor a gyerekek találkoznak, beöltöznek valaminek, táncokat, jeleneteket mutatnak be. Én eddig mindig

olyan jelmezeket választottam, amihez valami kötött. Idén tudósnek öltöznék fel, mert mostanában nagyon szeretem a tudományos dolgokat. Úgy képzeltem el, hogy fürdőköpenybe bújok, felteszek egy úszószemüveget, és a kezemben tartok egy nagytót meg egy könyvet.

Ujjalvi-Veres Dorothea

Azért szeretem a farsangot, mert báminak beöltözhetek. Dzsinn szeretnék lenni, mert tetszenek a kívánság-teljesítő szellemek.

Kali Dorottya

Szeretem a farsangot, mert be tudunk öltözni a kedvenc jelmezünkbe. Ilyenkor kikapcsolódunk, együtt bulizunk az osztállyal. Az idén az iskolában újra megszervezzük a farsangot. Úgy döntött az osztály, hogy minyonok leszünk, és közös tánccal lépünk fel.

Máthé-Nagy Kriszta

A farsangot azért szeretem, mert táncolunk, eszünk-iszunk. Minecraftos ember akarok lenni, mert szeretem azt a játékot, és jókat tudok építeni.

Jakab Sámuel

Azért szeretem a farsangot, mert azon a napon érdekes dolgokat csinálunk. Például bohóckodunk, vagy szórakoztató játékokat játszunk.

Ha jelmezt választanék, akkor hercegnő lennék, s a rosszakat megbüntetném, mert nem szabad rosszakat csinálni. Például szemetelni, csúnyákat beszélni vagy durváskodni.

Szikszai Noémi

James MC akarok lenni, mert ő a legjobb videós a világon. Azért szeretem a farsangot, mert annak tudok beöltözni, aminek akarok.

Gözütök Attila

Én kutya szeretnék lenni, nem cica, se nem nyuszi. Egy egyszerű kutya azért, mert a kutyáknak jó tulajdonságaik vannak: minden helyzetben a gazdájuk mellett állnak.

Bartha Evelyn

A farsang mulatságos ünnep. Érdekes ruhákba öltözhetünk, és sok finomságot eszünk és iszunk. Én Batmannek szeretnék öltözni.

Munteán Dániel

Kedvenc jelmezem a cowboyjelmez. Azért szeretem, mert érdekesnek tartom: az oldalamon fegyvert viselek, bő nadrágot hordok, és a fejemre kalapot biggyesztek.

Fülöp Szilárd

Én a farsangon balerina szeretnék lenni. Azért szeretem a farsangot, mert ott mulatunk. Érdekes, mert minden osztály más és más táncot ad elő.

Szabó Brigitta

Nagyon szeretem a farsangot. Jól lehet mulatni, szórakozni, táncolni. A mi iskolánkban minden osztály más jelmezt vesz fel. Én hógolyónak szeretnék felöltözni, mert ez jó jelmez.

Molnár Balázs

Azért szeretem a farsangot, mert mindenki előadja a szerepét. Focistának öltöznék a farsangra, mert szeretem a focit és a focistákat.

Bereczki Zsolt

Én király szeretnék lenni a farsangon, mert a királyok parancsolgathatnak.

Bot Krisztián

Azért szeretem a farsangot, mert mindig fánkot eszünk, és mindenki beöltözik mindenféle ruhába. Star Wars-embernek szeretnék öltözni, mert nagyon szeretem ezt a filmet. A legkedvesebb farsangi élményem az volt, amikor elégettük a szalmabábut az iskola udvarán, nagy zajt csaptunk, és mondókákkal elűztük a telet.

Enyedi Mátyás

Minecraftos ember akarok lenni, viszont a Szász Adalbert Sportlíceumban az a szokás, hogy minden osztály egy adott jelmezbe öltözik. Mi az idén minyonok leszünk. A minyonok sárga, kicsi és vicces emberek. Reméljük, hogy mi is ilyen viccesek leszünk.

Gagyi Botond

Én a farsangon Obi-Wan Kenobi szeretnék lenni, mert szeretem a Star Warst.

Cîmpean Erik

Azért szeretem a farsangot, sokat bulizunk, és jól mulatunk. Én minecraftos embernek akarok beöltözni, mert ez a kedvenc és a legjobb játékomban.

Szabó Richárd

SZÖVEG ÉS FOTÓK: KÁRP ÁGNES

Beszélgetés Székely Zoltán székelyudvarhelyi fizikatanárral

Gyermekbarát tanítás, avagy puhul a vaskalap

Minden mindennel összefügg, ennek meglátására érdemes megtanítani a diákságot – vallja Székely Zoltán, a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium fizikatanára, akinek vidám munkafüzeit Erdély-szerte használják a fiatalok. A pedagógus úgy érzi,

irodalmat, és belém oltották a szép fogalmazásra, a tökéletes helyesírással való törekvést. Kovács Piroska tanárnő Méréfalván az általános iskolában nemcsak magyartanárom, hanem osztályfőnököm és kitűnő nevelőm is volt. Nagy szerepet játszott a személyiségem fejlődésében, és azt az igényességet, amely – remélem – jellemzi munkámat, tőle lestem el. Később, a középiskolában Szikszai Annamária tanárnő nem csupán irodalomra tanított, hanem igyekezett széles látókörű embereket faragni belőlünk. Szeretettel emlékszem vissza a jó hangulatú magyarórákra, ahol az irodalom mellett sok-sok történelmet is tanultunk, és bizony olyan egészséges nemzeti öntudatot nevelt belénk, amely sokszor volt fogódzó életem során. Nem túlzok, ha kijelentem, hogy irodalomórái a Gimiben igazgyöngy-szemecskék voltak. Igaz kincsek abban a rendszerben, amely bizony tele volt kétkulacsos emberekkel, hazug eszmékkel.

Hogy mégis reálprofilú választottam, annak az a magyarázata, hogy 1987-ben egy érettségizett magyar középiskolásnak elég szűkre szabott lehetőségei voltak. A bölcsészkarra évente nagyon kevés magyar diákot vettek fel, úgyhogy a diákok többsége – ha éppen nem szeretett volna orvos vagy gyógyszerész lenni – vagy mérnöknek, vagy reál szakos tanárnak tanult Kolozsváron, Temesváron, ritkább esetben Brassóban, Jászvásáron, Bukarestben. Én nem tudtam volna elképzelni továbbtanulásomat máshol, mint Kolozsváron, mert nagyon szerettem, és szeretem a mai napig ezt a várost. Választásom azért esett a fizikára, mert már középiskolás koromban megszerettem benne azt, hogy olyan jelenségekkel foglalkozik, amelyekbe nap mint nap belebotlunk.

– Miért választotta a tanári pályát?

– Már általános iskolás koromban eldöntöttem, hogy tanár leszek. Akkor még nem tudtam, milyen szakos, ez csak középiskolában dőlt el, de a pedagógusi pálya mindig vonzott. Szerettem

és szeretek gyerekekkel foglalkozni. Kilencedikes koromban néhány évvel kisebb tizenegynéhány unokatestvéremnek olimpiát szerveztem, érmeikkel, pódiummal, lánggal, komoly versenyszámokkal... Kisiskoláskoromban hatalmas fehér csomagolópapírt használva elkészítettem az osztálynaplót, délutáni játékaim egyike volt naponta a feleltetés, jegyadás, majd évharmadok végén lezártam mindenkit úgy, ahogy azt a tanító bácsitól láttam. Ma megmosolygom ezeket az emlékeket, de egyértelműen utalnak arra, hogy már gyermekkoromban is vonzott a pálya. Később persze már meg tudtam fogalmazni a pedagógusi pálya varázsát: nincs annál szebb dolog, mint embereket formálni, felcigázni érdeklődésüket, támogatni őket a megoldások keresésében, együtt örülni velük siker esetén, ezerszer újrakezdeni a kudar-

„A vezérelv kicsiknél, nagyoknál ugyanaz: elérni azt, hogy a diák őszintén feltegye a kérdést: miért? Ez azt jelenti, hogy felébredt az érdeklődése, kíváncsi arra, amit a pedagógus át akar adni neki. Érdeklődés hiányában pusztába kiáltott szó a tanítás, mindkét fél számára kinszenvedés.”

cok után. Formálni, alakítani a gyerekek gondolkodását, emberségre nevelni őket a szakmai dolgok megtanítása mellett, fejleszteni, gazdagítani általános műveltségüket a világ legszebb hivatása, amely ugyanakkor óriási felelősséggel is jár.

– Milyen formában maradt meg az életében a művészetek szeretete?

– Szeretek olvasni, csak sajnos nagyon kevés időt tudok rá szakítani.

•Székely Zoltán: „Alakítani a gyerekek gondolkodását a világ legszebb hivatása”

több energiát kellene fordítani a gyerekek érdeklődésének felébresztésére, illetve a jelenségek megértésére, a logikus gondolkodásra. Sokrétű tevékenysége révén nemcsak saját tanítványainak, de Székelyföld több száz diákjának figyelmét is évről évre felhívja arra, hogy a minket körülvevő világ maga a csoda.

– Már diákkorában szenvedélye volt az irodalom, a humán helyett mégis a reálprofil mellett döntött. Miért épp a fizikára esett a választása?

– Talán egy picikét túlzás, hogy szenvedélyem volt az irodalom, de az tény, hogy kitűnő irodalomtanáraink voltak, akik megszerettették velem az

Szeretek színházba járni, filmet nézni, tetszenek a különleges rendezői fogások és felfogások, családi kirándulásaink alkalmával hosszasan elidőzünk városkák kisebb-nagyobb terein, alaposan szemügyre vesszük a köztéri alkotásokat, emlékműveket, és persze nem hagyjuk ki az érdekesebb tárlatokat sem. Nagyon szeretek minőségi élő muzsikát hallgatni, vallom, hogy az élő zene varázsát semmi nem tudja visszaadni.

– Több udvarhelyszéki községben, illetve több udvarhelyi iskolában is tanított már, mielőtt egykori középiskolájában, a Tamási Áron Gimnáziumban katedrát kapott. Milyen volt tanárként visszatérni a régi iskolájába? Hogy érzi, milyen mértékben változott azóta a diákság mentalitása, milyen módon lehet velük a leghatékonyabban kommunikálni?

– Felemelő érzés volt visszajönni egykori iskolámba tanítani, szembe-sülni a diákokban egykori önmagam-mal, de ugyanakkor egy kis szorongás is vegyült a magasztos érzések közé, hogy meg tud-e felelni az új kihívásnak. Egykori tanárainak annak idején magasra tették a lécet. Nyolc év után, azt hiszem, kijelenthetem, hogy örülök, hogy elfogadtam a kihívást. Ami a diákságot illeti, a diák az diák minden korban. A maga eszességével, csínytevésével, szorgalmával és lustaságával, jogos vagy kevésbé jogos lázadásával, aki sokszor csak évek múlva jön rá arra, hogy minden történetnek ő volt a főszereplője. Ilyen értelemben nincs nagy különbség az egykori és a mai diákok között. Két dologban viszont nagy változást látok. Az egyik a felületességre való hajlam. Egyre inkább jellemző az, hogy a diák nem képes igazán elmerülni egy témában. Keveset olvas, mert ahhoz idő, türelem, nyugodtság kell. Az olvasás kiszorításával egyre jobban sorvad a képzelőerő, valamint a továbbgondolkodásra, a gondolatok csendes megérlelésére való hajlam, és ezt nem tartom jónak. Annak a hatalmas információáradatnak, amely – a technikai fejlődés következtében nagy százalékban képi megjelenítésben – naponta, óránként eljut a diákhoz, jelentős része fölösleges, elrabolja a diák szabadidejét, leterheli az idegrendszerét, frusztrált lesz, nem tud összpontosítani, nem tud társaira, környezetére, sok esetben még magára sem figyelni. A másik nagy változás a szabadság

félreértelmezéséből fakadóan a szabadosság elharapózása, és az egymás iránti tisztelet, ahogy régen mondták, a jóra való hajlam egyre nagyobb fokú hiánya. De hogy pozitív változást is említsek, tetszik az, hogy a tanár-diák viszonyban egyre inkább tetten érhető a munkatársi kapcsolat, puhul a vas-
kalap.

– Véleménye szerint hogyan lehet eredményesen fizikát tanítani? Milyen vezérelv mentén oktatta az általános iskolásokat, és mit tart szem előtt a középiskolások tanítása során?

– Jelenleg is tanítok általános iskolásokat és középiskolásokat egyaránt. A vezérelv kicsiknél, nagyoknál ugyanaz: elérni azt, hogy a diák őszintén feltegye a kérdést: miért? Ez azt jelenti, hogy felébredt az érdeklődése, kíváncsi arra, amit a pedagógus át akar adni neki. Érdeklődés hiányában pusztába kiáltott szó a tanítás, mindkét fél számára kinszenvedés a tanóra. Arra törekszem, hogy megértessem a diákokkal, hogy az általános műveltség fontos része a természettudományos műveltség. Nem tartom jó dolognak, hogy tizenegyedik osztálytól kezdődően sok szakosztályban teljesen megszűnik a matematika és a természettudományok oktatása. A diák nyelveket tanul, esetenként három-négy különböző nyelvet. De miről fog beszélni felnőttkorában ennyi nyelven, ha műveltségének meghatározó része elso-
rvad?

– Hogy érzi, mi a legjobb módja annak, hogy a sokak számára idegennek tűnő fizikát megkedveltesse az egyes korosztályokkal? Mely korosztályt melyik szakterület foglalkoztatja leginkább? Önhez melyik áll a legközelebb?

– Általános iskolás korban egyértelműen a rengeteg egyszerű kísérlet a fontos, hiszen a kisdiáknak meg kell tapasztalnia azokat az egyszerű jelenségeket is, amelyek a felnőtt számára magától érthető dolgok. A totyogó gyermeknek hiába magyarázzuk, hogy meleg a kályha, amíg legalább egyszer meg nem tapasztalja, nem tudja beépíteni ezt az információt az ismeretrendszerébe. Jó ideje érlelődik bennem az a gondolat, hogy bizony át kellene gondolni a középiskolai fizikaoktatást is. Egyebet is persze, de erről nem tisztem beszélni. Úgy gondolom, főleg az elméleti osztályokban túl sokat foglalkozunk a jelenségek matematikai hátterével, és ezzel elriasztjuk

a diákokat – főleg a középréteget – a fizikától. Jó esetben megtanulnak néhány képletet, de a jelenségek lényegét, ami a legfontosabb lenne, nem értik meg. Hadd éljek egy egyszerű példával: amikor a sűrűséget egységnyi térfogat tömegeként kell beazonosítani a kilencedikesnek, sokszor értetlenül áll, de ha meghallja, hogy „ró annyi, mint em per vé”, már okosan bólogat, ismerős számára. Nos úgy gondolom, hogy a fizika komoly tematikai levezetéseit, bonyolultabb össz-

„A kisdiáknak meg kell tapasztalnia azokat az egyszerű jelenségeket is, amelyek a felnőtt számára magától értetődőek. A totyogó gyermeknek hiába magyarázzuk, hogy meleg a kályha, amíg legalább egyszer meg nem tapasztalja, nem tudja beépíteni ezt az információt az ismeretrendszerébe. Át kellene gondolni a középiskolai fizikaoktatást is.”

szefüggéseit csak a magasabb, mondjuk, versenyszinten tanuló diákoknak kellene tanítani, például órarendbe illesztett szakkörökön, a többiekkel pedig sokkal nagyobb hangsúlyt kellene fektetni az értelmezésekre, a kísérletekre, a mérésekre, a jelenségek gyakorlati jellegére. Tudom, felsőbb szinten nehéz ezt meglépni, hiszen látszólag ez színvonalcsökkenéssel jár, de ez csak a látszat: meggyőződésem, hogy a fizikaoktatás hatásfoka nagyot ug-
rana ezzel a lépéssel.

A kérdés második részére válaszolva nincs különösebben kedvenc területem, a diákok pedig ha értik, amit tanulnak, nagy valószínűséggel foglalkoztatja is őket. A fejezetek közül talán az elektromosság izgatja őket leginkább, de persze ez tanulófüggő.

(Az interjú következő, befejező részét következő lapszámunkban közöljük)

BÁLINT KINGA KATALIN

Csángó néprajzi kincsek a magyar kultúra napján

A csángó kultúrát „látta vendégül” a kincses város január végén: a kétnapos rendezvény keretében a csángó népviseletet, valamint a csángók életét bemutató fotókat tekinthették meg az érdeklődők. Az Erdélyi Magyar Művészpédagógusok Egyesülete (EMME) és az Apáczai-liceum Aranyecset tehetségműhelye által szervezett rendezvénynek a kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Líceum adott otthont. Az iskola galériájában nyitották

2016. február

Néprajzi kincsek magyar kultúra napján

meg a *Kalagori nagy hegy alatt* című tárlatot, a témában konferenciát is tartottak. A rendezvény apropója az az iskolai projekt volt, amelyben az Apáczai-liceum képzőművészeti és humán tagozatos növendékei vesznek részt, a kiállítást és konferenciát a magyar kultúra napja alkalmából szervezték. A kiállított tárgyak Lujzikalagorból származnak, a Bákó megyei községben magyartanárként dolgozó Petres László gyűjtötte össze őket.

FOTÓK: ROHONYI D. IVÁN

2016. február

Helyes önértékelés és hamis mércék

Nemcsak a túlsúfolt órarenddel, tantervvel és iskolai követelményekkel kell megküzdeniük a diákoknak, hanem a virtuális világ, a Facebook diktálta szabályoknak is meg kell felelniük nap mint nap. Talán észre sem veszik, de folyamatosan mintegy versenyt futnak saját magukkal, amikor a világhálós térben – ahol még isko-

süinkre Baxter-Dáné Gabriella kolozsvári iskolapszichológus. Mint rámutatott, a kiskamaszok kritikai gondolkodása azonban ebben a korban még nincs olyan szinten, hogy képesek lennének különbséget tenni a megfelelő, helyes, illetve a veszélyes helyzetek között. A gyerekek annak érdekében, hogy minél „menőbbnek” tűnjenek fel, gyakran lehetetlen ruhákban, hiányos öltözékekben pózolnak, nem mérve fel azt, hogy voltaképp milyen képet festenek önmagukról mások szemében – emelte ki a szakember. Példaként említette azokat a virtuális térben zajló „kihívós játékokat”, amelyekben például adott mennyiségű alkoholt kell egy hajtsra kiinni, és amennyiben a megadott 24 órán belül a kihívott ezt nem teljesíti, a címkézés vagy kiközösítés veszélye fenyegeti. „Ugyanakkor azt sem kell figyelmen kívül hagynunk, hogy a Facebook nem csupán a „sikertörténetek” gyűjteménye, hanem a cyberbullying, vagyis virtuális térben történő zaklatás színhelye is, ahol gyakran direkt konfrontáció, valamint következmények nélkül támadhatóak az áldozatok. Mindenképpen oda kell figyelni azokra a gyerekekre, akik túl sok időt töltenek „virtuális barátaik” körében, ez mindenképp az önértékelés zavarára, elmagányosodásra utaló jel” – hívta fel a figyelmet a kolozsvári iskolapszichológus.

szülő-gyerek kapcsolat, a bizalom kialakítása, hiszen a gyerekek éreznie, tudnia kell, hogy ő fontos a szülő számára, hogy teljes mértékben, a hibáival együtt is elfogadják, hogy amit ő tesz, megvalósít, az értékes. Amikor az óvodás kisgyerek lelkendezve rohan krikzkraksz rajzával a szülőhöz, hogy „nézd, de szép házat rajzoltam!”, és az furcsállva visszakérdez, hogy „hol itt a ház?”, azzal semmiképp nem segíti a pozitív önértékelést” – fejtette ki a pszichológus. Hozzátette, ugyancsak negatív, romboló hatásúak a „hát, ez lehetett volna jobb/szebb...” típusú ki-

• **Baxter-Dáné Gabriella:** „Mindenképpen oda kell figyelni azokra a gyerekekre, akik túl sok időt töltenek »virtuális barátaik« körében.”

laidőben, tanórákon sem mulasztják el, hogy jelen legyenek – arra törek-szenek, hogy a lehető legkedvezőbb színben tüntessék fel saját magukat a világ, főként a facebookos ismerőseik előtt. Önértékelés, önismeret tekintetében ez óhatatlanul befolyásolja lelki fejlődésüket.

A Facebook és a magasra tett léc

„A Facebook, a közösségi média mindenképpen negatív hatást gyakorol a gyerekek önértékelésére. Olyan hamis, valótlan világot tár eléjük, melyben mindenki a pozitív, sikeres oldalát mutatja be. Ez nagyon magasra teszi a lécet, és a „kihívásnak” elsősorban kiskamaszok vannak kitéve, hiszen a személyiségfejlődés ezen szakaszában különösen érzékenyek a kortársaktól érkező visszajelzésekre. Az ő esetükben a szülők által nyújtott minta helyét negymértékben átveszi a kortársak, sőt a nagyobb kamaszok által nyújtott modell” – fejtette ki kérdé-

Krikszkrakszok és dicséret

A helyes önértékelés hiánya megannyi lelki gubanchoz vezethet. Nem ritka, hogy a gyerekek különböző okok miatt kisebbségi érzése alakul ki az iskolában társaival szemben, és nemcsak tanulás terén, hanem megannyi szempontból érezheti magát kényelmetlenül vagy háttérbe szorítva. Hogyan segíthet a felnőtt, a szülő, pedagógus, osztályfőnök a helyes önellenőrzés és önértékelés kialakításában? És kinek mi a feladata ebben: mi a szülő és mi a pedagógus szerepe? – tettük fel a kérdést Baxter-Dáné Gabriellának. „A szülő szerepe, mint annyi más téren is, már a közvetlenül a születést követően elkezdődik. Mindenképpen hozzájárul ehhez a pozitív családi hangulat, az elfogadó

„Az alacsony önértékelésű gyerek általában kudarcérvülő, vonakodik az új feladatoktól, új helyzetektől, kerüli más gyerekek társaságát, vagy nem vesz részt a közös játékokban. Gyakran feszült, aggodó, szorongó, akár meg is fogalmazza ezt, mondván, hogy »nekem ez úgysem sikerül«, »én ezt nem tudom megtenni«, »nem vagyok képes rá.«”

jelentések, melyeket a szülők/pedagógusok gyakran alkalmaznak buzdító, motiváló céllal, hisz ezek azt éreztetik, hogy amit a gyerek tesz, soha nem elég jó, elég szép.

Az elismerés varázsereje

„Kisgyerekkorban, kisiskoláskorban a dicséretnek szinte varázsereje van, megteremt az alapot a későbbi reális önértékeléshez. Nagyon fontos, hogy a dicséretben emeljük ki pontosan, mi az, amiért megdicsérezzük, kerüljük az általános megfogalmazást. Például a „nagyon ügyes vagy!” kijelentést pontosítani kell, hogy hogy mi is az, amiben ez megnyilvánult” – hívta fel a figyelmet a szakember. Kifejtette, az is megfigyelhető, hogy a kisiskoláskor

végeztével, 4. osztály vége, 5. osztály eleje tájáán már kezdik a gyerekek is értékelni magukat, kritikusabban személik saját teljesítményüket. „Ilyenkor már hatástalan az úgynevezett ingyencsésért, a gyerek belátja annak hamis voltát, és sértőnek érzi. Ettől a kortól segítséget nyújthat, ha semmiképp sem lebecsmérelve, hanem alternatívákat kínálva mutatunk számára új utakat, hogy jobb legyen a teljesítménye. Büntetés, szidás esetén vigyázni kell arra, hogy ne a gyereket minősítsük, hanem a tettét, illetve vezessük rá arra, hogy mi volt a helytelen, hogyan teheti jóvá. Itt sem segítenek az általánosítások, „Rossz voltál, hibáztál” – ebből a gyerek még nem tanulja meg, hogy pontosan mit is tett rosszul, illetve következő alkalommal hogyan kerülheti azt el” – szögezte le az iskolapszichológus. Sok esetben gondot okozhat a felnőtteknek, hogy honnan ismerje fel, ha a gyerekek baj van az önértékelésével. Baxter-Dáné Gabriella kitért arra is, hogy mik lehetnek az erre vonatkozó figyelmeztető jelek, amit a környezetében élő felnőttek észrevehetnek. „Az alacsony önértékelésű gyerek általában kudarcérülő, vonakodik az új feladatoktól, új helyzetektől, kerüli más gyerekek társaságát, vagy nem vesz részt a közös játékban. Gyakran feszült, aggódó, szorongó, akár meg is fogalmazza ezt, mondván, hogy „nekem ez úgysem sikerül”, „én ezt nem tudom megtenni”, „nem vagyok képes rá”. Az is megtörténhet, hogy átesik a ló túlsó oldalára, hülyéskedni, bohóckodni kezd, ezzel leplezve azt, hogy tulajdonképp nem tartja magát alkalmasnak, képesnek a feladatra” – hívta fel a figyelmet a szakember.

Termékennyé tenni a kudarcélményt

Az iskolai kudarcok egy része is önértékelési problémákra vezethető vissza. A kudarcélmény feldolgozásában és esetleg „termékennyé” tételében is segíthetnek a gyerekeknek a felnőttek. „A kudarcok feldolgozásában nyújtott segítségnek is már korán, kisgyerekkorban kell kezdődnie annak érdekében, hogy iskolás-, serdülőkorban kevesebb problémával szembesüljön a gyerek. Nagyon fontos ebben a helyzetben a szülői minta: a gyerekeknek éreznie kell, hogy gyakran a szülő is szembesül nehézségekkel, és hogy ké-

pes ezekre pozitív megoldást találja” – fogalmazott a pszichológus. Mint kifejtette, ha például a gyerek azt látja, hogy a szülő frusztrált, és emiatt kiabál, agresszív, durván viselkedik, akkor ő maga is hasonlóképp fog reagálni. Ha ellenben azt tapasztalja, hogy a szülő képes nyugalmát megőrizve, higgadtan beszélni a problémákról, meg tudja találni a pozitív oldalt is a nehézségekben, akkor a későbbiekben könnyebben alakul majd ki a

ten javítani, elkerülhetőek a későbbi önértékelési problémák.

Önállóság és önértékelés

Az önállóság mértéke és a helyes önértékelés közt szoros az összefüggés. A szakember azt is kiemelte, előbbi egyenesen kulcsfontosságú az önértékelés szempontjából. „Az elkényeztetés valamint a »hagyd el, majd én segítek«, majd én megoldom helyetted” típusú hozzáállás rejtett üzenete

•**Ki is vagyok én?** Elsősorban a szülő feladata elvezetni a gyereket a helyes önismerethez

problémákhoz való pozitív hozzáállás. „Kisgyerekkorban nagyszerű segítség ebben a társasjáték, ahol kicsiben kell megtapasztalnia, hogy egy adott helyzetben nem mindig ő a nyertes, hogy bizonyos körülmények közt másnak is teret, előnyt kell engednie, ugyanakkor megfigyelheti a felnőtt viselkedését is veszteség esetén” – javasolta a szakember. Mint mondta, ugyanakkor kudarc esetén fontos azoknak a képességeknek, tulajdonságoknak a kiemelése, amelyek révén a gyerek képes az adott nehézségen felülemelkedni, képes azt sikeresen megoldani. Ha a gyerek megtapasztalja, hogy a hibákból tanulni lehet, hogy egy adott helyzet soha nem pusztán negatív vagy pozitív, és hogy módunkban áll a helyeze-

ugyanis az, hogy „te erre nem vagy képes!” Ez passzivitást, érdektelenséget vált ki a gyerekből, hisz a problémahelyzet megoldódik, neki semmit nem kell tennie, de ugyanakkor a sikerélmény, a kompetenciaérzés is elmarad. Fontos az önállóságra való nevelés az életkornak és a gyerek személyiségének megfelelő nehézségű feladatok révén” – mutatott rá. Kiemelte azonban azt is, hogy a túl nehéz, a gyerek erejét meghaladó feladat ugyancsak kudarcot, sikertelenséget, ezáltal lemondást eredményez.

KISS JUDIT

Iskola és élet – párhuzamos világok?

„Vannak olyan diákjaink, osztályaink, akinek 36, sőt 38 órájuk van hetente, gondolom, hogy ez mindent elmond. Azokra az órákra még minimálisan 15-20 percben készülni is kell.”

Van egy könyv. Minden sora érdekes. Van benne tudományosság és sok konkrét példa. Rendszer és összefüggések. Kérdések és válaszok. Jó olvasni. Jó tanfolyamot kérni belőle. Jó beszélgetni róla. Kónya Zoltán: *Lélek*

Januárban harmadszor mutatták be Kolozsváron a *Lélek az iskolában*. A könyvbemutatóból ezúttal inkább érdekes beszélgetés, már-már a hazai iskolarendszert megváltó forradalmi hangulat alakult ki, a közönség sora-

ha az egyik állat egy bizonyos mozdulatot tett, azzal társát is megmentette az áramütéstől. Az első kísérletnél a kiégés tüneteit azon az egyeden azonosították, aki felelős volt a másikért. A kísérlet későbbi megismétlése során viszont az derült ki, hogy az első kutatás tévedett: az a patkány égett ki, aki ott állt tehetetlenül az áramütéssel szemben. Vagyis nem elég szeretnie magát a kiégés szélén álló tanárnak, hanem a rendszert kell megváltoztatni, ezért érdemes küzdeni, a kiégés a kísérlet szerint ott elmarad (vagy esetleg csak későbbre tolódik?), ahol az embernek szava van, beleszólhat a döntésekbe, a kreativitását kiélheti. A pedagógusok ezt nem érzik – hangzott el a megállapítás. Azt sokkal inkább, hogy van egy munka, amelynek jó minőségű elvégzéséhez nem adotak a feltételek. És ez mit eredményez?

Például azt, hogy a diszlexiát kutató egyik pszichológuscsoport kétezres diákmintán végzett felmérésében a tesztlapot egyetlen diák oldotta meg tökéletesen – márpedig ennyi diszlexiás gyermek nincs. Ráadásul a nagyobb diákok körében még gyengébb eredmények születtek, pedig arra számítanánk, hogy a nagyobb gyermek „okosabb”, vagy legalábbis több szövegértési gyakorlata van. Mindezek fényében világos, hogy a felmérés legalább annyira mérte a pedagógusok, az oktatás eredménytelenségét, mint a diákokat, akik közül főként a nagyobbaknál az attitűdjükben, viszonyulásukban is tetten érhető a kiégés tünete, „nem érdekel az egész, fűjjátok fel a tesztjeiteket”. Fontos lenne, hogy amit az iskolában a diákok tanulnak, annak legyen valami jelentősége, és hasonlóképpen fontos lenne a kis lépek elvének követése – ami például itthon a magyar gyermekek románnyelv-tanítása során nem érvényesül.

„Ez a gyermek csak izgága”

A medikalizáció problémája is terítékre került a problémagyártásával együtt. Egy izgága gyermeket például igen gyorsan figyelemzavarosnak diagnosztizálnak, gyógyszert írnak fel

• Kónya Zoltán *Lélek az iskolában* című könyvét mutatták be Kolozsváron

az iskolában. A szerző gyermekorvos, családterapeuta, ezenfelül szülő, tanárok gyermeke és volt diák – a könyvében kutatott témakört tehát igen sok szempontból behatóan ismeri. Továbbá tanárokkal, gyakorló pedagógusokkal dolgozott együtt, akiket az iskola bonyolult szövevényes és szerteágazó pszichológiai világának kulcsfogalmai kapcsán kérdezett módszereikről, tapasztalataikról, történeteikről. Három év alatt így született egy olvasmányosan tudományos könyv, amely szülőnek, tanárnak, szakembernek egyaránt hasznos kézikönyve.

A tanfolyamként indult ötletből sikertelen pályázat miatt lett könyv: mire megjött ugyanis a pályázati elbírálás elutasító eredménye, Kónya Zoltán beleszeretett a témába.

iből többen is szóltak arról: az élet inkább zárójelbe került az iskolában.

Kiégés – tanárnál, diáknál

Kónya Zoltán a könyv keletkezésének körülményei kapcsán elmondta: az ott leírtakról tanfolyam formájában is tájékoztatja az érdeklődő tanárokat, s örömmel nyugtázhattuk, hogy Besztercére hívták e célból. Mert a koffernyi hallgatóság soraiban ezúttal sem találtunk sok gyakorló pedagógust, így adta magát a könyv egyik témája, a kiégés, amely a tanárokat, de a diákokat is érinti. A kiégés tüneteit mutató tanárkolléga irányába leggyakrabban elhangzó tanács: foglalkozz magaddal, szeresd magad, menj el kikapcsolódni. Kónya Zoltán egy kísérletről mesélt, amelyben két patkányt időnként áramütés ért, ám

neki. A szülő is megpróbál viszonyulni ehhez a „betegséghez”, nevelgetni próbálja a gyereket, sokszor fegyelmezi, esetleg merő jó szándékból megveri. Pedig a gyermek izgágasága nem betegség, csupán alkati sajátosság.

A beszélgetés során elhangzott, mennyire fontos a pedagógus személyisége, de olyan örök problémák is felmerültek, mint az, hogy harmincas létszámmal nehéz hatékonyan és „lélekkel” dolgozni, bár vannak mély

„Nincs olyan gyerek, aki mindenből fel tudna készülni másnapra. Olyan a rendszer, annyira kegyetlen a rendszer. És a legtöbbje szenved. Borzasztóan szenved. És én ott tudok ebben segíteni oszliként vagy lelki nevelőként, hogy szóba állok velük, megtanítom őket cselezni.”

hivatástudattal rendelkező karizmatikus tanítók-tanárok, akiknek valahogy ez is sikerül: harminc gyermeket lekötni, flow-élményben tartani (nagyon leegyszerűsítve a flow az az állapot, amibe akkor kerülünk, ha képességeinkhez mérten nem túl könnyű, de még megoldható kihívásnak számító feladattal sikerül megbirkóznunk – szerk. megj.). Ezt nem egyszerű elérni egy mai osztályban. „Rengeteget mondanak, és nem hallgatnak el. Azt mondja, hogy el fogok hallgatni, de nem hallgat el. Régen úgy volt, hogy ha beálltál egy gyerekcsapat elé, akkor a gyerekek rád néztek, és látták, hogy akarsz valamit mondani, vagy érezték, hogy akarsz kommunikálni valamit. Most érzem, hogy elnyomnak. Bemelegyek, és érzem, hogy esek hátra, nem tudok két szót mondani, mert mindig valaki beleszól, s ez már az első osztály első napján” – így szól a könyvben egy tanári vallomás. Hogy ebben mennyi felelőssége van a szülőnek, az iskola előtti hat-hét évnek, erről is szót ejtettek a jelenlevők. A mai gyerekek ügyetlenebbek, ugyanis itt-hon a kultúra része, hogy kiszolgáljuk a gyereket. A kötődésemlelet szerint a

szülő felelőssége, hogy legyen jelen, megfelelő válaszokat adjon, és ha valamit a gyerek meg tud oldani, hagyjuk, hogy tegye.

Mester és tanítványa

Az erdmagyar kultúra sajátossága, hogy az iskolát az élet melletti valaminek fogja fel – hangzott el. Azaz van az élet, ahol alszunk, eszünk, játszunk, szerelmesek leszünk, és van az iskola. A pedagógus pedig az a varázsló, aki ezt a kettőt összekapcsolja, és amihez formulát nem lehet adni a kezébe. Még az az elsőre mellbevágó kijelentés is elhangzott, hogy a gyerekek behozzák az életet az iskolába, a pedagógus, az iskola, a rendszer pedig megöli az életet. Mintegy végkövetkeztetésként fogalmazódott meg: vissza kéne térni ahhoz az élethelyzethez, amikor mester és tanítványa járták a tudás útjait. Ami van, azt pedig úgy kéne felrobbantani, ahogy van... Ilyen rendszer-váltó hangulatban javasolta Kónya Zoltán olvasmányként Neil Postman társadalomkritikai munkáit, jelesül a *The end of education* címűt.

A Lélek az iskolában című könyv áttekinthető, világos szerkezetben tárja eléink az iskolába az élettel beszívargó jelenségeket, az iskola, az oktatási rendszer szülte tüneteket, amelyek spektruma az autizmustól a depresszióig át az erőszakig terjed, de többek között szó van hiperaktivitásról, iskolafőbiáról, öngyilkosságról, tehetséges gyermekek sajátos gondjairól és értelmi fogyatékosokról, túlterheltségről, unalomról, szelektív némaságról, zaklatásról is. És ahogyan egy lelki gubancnak több vetülete van, okai sokszínűek, úgy a kötet is minden egyes fejezetben utal az adott probléma leggyakoribb összefüggéseire más tünetekkel, problémákkal, szinte tankönyvszerű fogódzót kínálva a tanítóknak-tanároknak-szülőknek azok felismerésére. Továbbá erőforrásokat ismertet, amelyekkel hatékonyan lehet viszonyulni a beazonosított gondokhoz. Azok számára, akiket részletesebben érdekel egy-egy téma, olvasmányokat ajánl a szerző, és különleges módon sokszor filmcímet is felsorol.

KEREKES EDIT

„Nincs olyan gyerek, aki mindenből fel tudna készülni másnapra”

„A gyermek sokszor unalmasnak tartja azt a tananyagot. A virtuális világ sokkal látványosabb, úgyhogy egy kémia-, egy fizikaóra biztos, hogy a gyermeknek nem a legérdekesebb dolog.”

„Most én azzal szembesülök, hogy a gyerekek nagy része mindenféle délutáni foglalkozásra jár, közben az iskolarendszer ugyanaz, mint ezelőtt húsz évvel. Annyi különbség van, hogy most más szavakat használnak, de a rendszer nem igazodott az életmódhoz egyáltalán.”

„Én elsőben nagyon keveset kérek mindenből, három sornál több házit nem adok semmiből, és negyedikben sem adok öt sornál többet, de ez nem jelenti azt, hogy itt nem fog nekem két oldalt írni. Én mindig elmondom minden gyereknek ötvenszer első osztálytól, hogy az iskola azért van, hogy itt tanuljatok, hogy otthon legyen szabad időtök.”

„Van olyan is, aki (...) letaglózza a tanárát, rendreutasítja, lenézi az osztálytársát, bántja. Láttam olyant, aki a tehetséges voltából kifolyólag karriert futott be, tehát egyetemen most már tanszékevezető. Annak idején féltünk megszólalni, amikor vele egy teremben ültünk, mert kinyírt ott két szóból.”

„A kolléganőm akkor kezdett el tanítani, amikor én születtem. Valamikor tudott negyven gyermeket tanítani. Most egyharmadával alig bír, pedig kiteszi értük a lelkét is.”

„A gyerekek, azok csak feltöltenek... Ami nehézség, az a kilátástalan, most már lassan harmincéves harc azért, hogy valamilyen módon megújítsunk dolgokat.”

„Nincs olyan gyerek, aki mindenből fel tudna készülni másnapra. Olyan a rendszer, annyira kegyetlen a rendszer. És a legtöbbje szenved. Borzasztóan szenved. És én ott tudok ebben segíteni oszliként vagy lelki nevelőként, hogy szóba állok velük, megtanítom őket cselezni.”

A partiumi és a székelyföldi beiskolázási tervekre is kihat az apadó gyereklétszám

Veszélyben a magyar osztályok és a falusi iskolák

Február folyamán hagyja jóvá az oktatási minisztérium a tanfelügyelőségek által kidolgozott, 2016–2017-es tanévre szóló beiskolázási terveket. Míg Bihar megyében a meglévő magyar osztályok folytonosságának biztosítása aggasztja a szülőket és az RMDSZ honatyáit, a székelyföldi régióban a falusi iskolák fenntartása okoz problémát a gyereklétszám folyamatos csökkenése miatt.

Bihar megyében politikai nyomásgyakorlásra volt szükség ahhoz, hogy a magyar iskolák igénye szerint alakítsák a következő tanévre vonatkozó beiskolázási tervet. Bíró Rozália szenátor sajtótájékoztatón hívta fel a figyelmet, hogy a tanfelügyelőség a 2016–2017-es tanévben kilenccel kevesebb magyar tannyelvű ötödik és kilencedik osztály indítását tervezi, mint amennyire a magyar tanintézetek vezetői szerint szükség van. Utóbbiak ugyanis ugyanannyi ötödik, illetve kilencedik osztály indítására tettek javaslatot, ahány magyar tannyelvű negyedik, illetve nyolcadik osztály működik jelenleg a megyében. Az intézményvezetők ezáltal azt szerették volna elérni, hogy valamennyi magyarul tanuló diáknak legyen lehetősége a következő tanévben is anyanyelvén folytatni tanulmányait. Ezzel szemben a tanfelügyelőség öttel kevesebb kilencedik és hárommal kevesebb ötödik osztály indítását javasolta.

Beadványban fordultak a miniszterhez

Az eredeti terv módosítására úgy sikerült rávenni Novac-Iuhas Alin Florin főtanfelügyelőt, hogy az RMDSZ-es szenátor, Cseke Attila és Szabó Ödön képviselő közösen írásban kérvényezte az oktatási miniszternél a Bihar megyei beiskolázási terv felülbírálását, beadványukat pedig 4500 szülő aláírásával nyomatékostították. A tanfelügyelőség január 28-án tartott igazgatótanács ülésén végül arról döntött: eleget tesz a magyar iskolák kérésének.

Novac-Iuhas Alin Florin főtanfelügyelő elmondta, a megyében idén 1158 nyolcadikos diák végez magyar tagozaton, ezért a következő tanévben 28-as létszámmal számolva 41 középiskolai és szakközépiskolai kilencedik osztály indulhat. Ötödik osztályban is teljesítik az iskolák kérését azáltal, hogy 16 magyar osztály indítását javasolják a minisztériumnak, tette hozzá. Hangsúlyozta továbbá, hogy a beiskolázási terv a tanügyi törvény 63. paragrafusára alapoz, amelynek értelmében általános iskolában legkevesebb 12 gyerekkel, míg középiskolában 15-tel lehet osztályt indítani. Kéri Hajnal főtanfelügyelő-helyettes szerint a minisztériumba felküldött beiskolázási terv kielégíti a magyar diákok igényeit, abban azonban csak bizakodni lehet, hogy a szaktárca jóvágyja majd a minimális osztálylétszámot.

„Míg a Partiumban a magyar osztályok megőrzése, addig a Székelyföldön a falusi iskolák megtartása okoz problémát az egyre csökkenő gyereklétszám miatt. Több mint 30 háromszéki tanintézetben csupán néhány óvodás, elemista tanul.”

Féltik a háromszéki falusi iskolákat

Míg a Partiumban a magyar osztályok megőrzése, addig a Székelyföldön a falusi iskolák megtartása okoz problémát az egyre csökkenő gyereklétszám miatt. Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő sajtótájékoztatón hívta fel a figyelmet, hogy több mint 30 háromszéki tanintézetben csupán néhány óvodás, elemista tanul. „Feltevődik a kérdés, hogy meddig

lehet ezeket fenntartani” – mutatott rá a főtanfelügyelő. Hangsúlyozta, nagy erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy megőrizzék a tanintézeteket, hiszen a települések jövője múlik ezek létén. Rámutatott, azokba a falvakba, ahol nincs óvoda, iskola, nem költöznek fiatalok, így előbb-utóbb elöregedik a település. Kifejtette, Kovászna megyében 313 tanintézet működését hagyták jóvá a következő tanévre kisebb módosításokkal a jelenlegi állapothoz képest. Zoltánban például felfüggesztették az általános iskola működését, miután az óvodába egyetlen gyerek sem iratkozott be, a meglévő öt kisiskolást pedig átvitték a gidófalvi iskolába. Hasonlóan jártak el Komlón is, az itt tanuló tizenkét kisdíák Rétyen folytatja tanulmányait. A főtanfelügyelő szerint az egyetlen eszközük a falusi iskolák megtartására, hogy minőségi oktatást próbálnak biztosítani.

Kevesebb elemista Hargita megyében

Hargita megyében az előkészítő és elemi osztályok száma csökken a következő tanévtől az egyre alacsonyabb gyereklétszám miatt, a minisztériumhoz eljuttatott beiskolázási tervben összesen 554 előkészítő és 882 elemi osztály indítását kérték a tanintézetek vezetői. A szakoktatást ellenben tovább bővítenék, következő tanévben összesen 32 osztályt indítának, és a posztliceumi osztályok száma is nőne, a jelenlegi 10 helyett szeptemberben 13 indulna. Ellenben kettővel kevesebb, összesen 87 középiskolai osztály indítására kértek engedélyt a szaktárcától.

A megyei tanfelügyelőségek által összeállított beiskolázási terveket az oktatási minisztériumnak is jóvá kell hagynia, az ősszel indítandó osztályok száma azonban még a gyereklétszám függvényében is változhat.

PAP MELINDA

Ősszel nyitja meg kapuit a Téka Alapítvány által megálmodott önálló szamosújvári tanintézet

Legyőzte az akadályokat a magyar iskola

A térség legkorszerűbb és legfelszereltebb iskolája lesz a Téka Alapítvány által megálmodott szamosújvári magyar iskolaközpont, mely a 2016/2017-es tanévtől kezdheti meg működését. A Kolozs megyei városban immár az utolsó akadály is elhárult az önálló magyar iskola indítása elől, miután a helyi tanács második nekifutásra rábólintott arra, hogy az intézmény a város iskolahálózatának része legyen. Így ősszel az immár befejezett modern épületben kezdenek az új tanévet a jelenleg három különböző iskolába besorolt magyar osztályok.

Juhos Tamás önkormányzati képviselő, az iskolaalapító Téka Alapítvány alelnöke elmondta, hogy a január 28-ai ülésen az önkormányzati képviselők egyöntetűen megszavazták a magyar iskola beindításához szükséges határozattervezetet, miután a civil szervezet meghívására pár nappal előtte személyesen győződhetek meg a kétmillió eurós magyar állami támogatásból felhúzott épületben biztosított körülményekről.

Féltették a román iskolát

Tíz nappal korábban ugyanis a határozattervezet nem kapta meg a szükséges szavazatszámot, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) tanácsosai attól tartva, hogy a magyar osztályok kivonulásával, eleendő gyerek hiányában megszűnhet az egyik román iskola, tartózkodtak a szavazáson, mesélte Balázs-Bécsi Attila, a Téka Alapítvány elnöke. Mint magyarázta, a magyar iskolaközpont a jelenleg három különböző tanintézményben – az Ana Ipătescu és Petru Maior Gimnáziumban, illetve az 1-es Számú Általános Iskolában – található magyar osztályokat gyűjti össze. A román sajtó pedig azzal riogatott, hogy a magyar diákok elköltöztetésével az előbbi tanintézetben nem lesz eleendő diák a fenntartásához, mesélte. A PNL tanácsosait azt követően sikerült meggyőzni az egyébként általuk is nagyra tartott magyar iskolaprojekt támogatásáról, hogy a Kolozs megyei tanfelügyelőség átiratban biztosította az érintetteket: az átszervezéssel egyetlen tanintézet sem szűnik meg.

A magyar osztályokhoz való mostani ragaszkodás azért is volt furcsa a tékások számára, mivel az Ana Ipătescu Gimnázium vezetősége 2009-ben csak Király András oktatási államtitkár közbenjárására volt hajlandó befogadni a második magyar 9. osztályt, tavaly pedig teljesen elzárkózott ettől. Így ez idén már a Petru Maior Gimnáziumban működik, igaz, ott is csak azzal a feltétellel biztosítottak helyet számára, hogy a következő tanévben elköltözik.

Mentesülnek a bérleti díjtól

Balázs-Bécsi Attila szerint az önálló magyar iskola beindításával és az iskolahálózat átszervezésével az önkormányzat nyer, hiszen a magyar osztályok elköltöztetésével már nem kell bért fizetnie a görögkatolikus egyháznak a jelenleg általuk használt épületért.

Az önálló magyar iskola létrehozásával egyébként tavaly novemberben döntött a helyi tanács, a mostani határozat ezt módosítja, kimondva, hogy az új tanintézet a szamosújvári iskolahálózat része. Egyébként magát a területet is, melyre a modern ingatlan épült, hat éve az önkormányzat bocsátotta az alapítvány rendelkezésére, és a megegyezés szerint most 45 évre szóló haszonkölcsön-szerződést kötnek a polgármesteri hivatallal, magyarázta az előzményeket a Téka Alapítvány elnöke.

„Hazajárnak” a magyarok

A 2016/2017-es tanévtől beinduló szamosújvári iskolaközpontot a mezőszéki szórványoktatási program részeként kezdték el építeni 2010-ben, a kétmillió eurós beruházást a magyar állam finanszírozta. A két épületből álló ingatlanegyüttesnek jelenleg a bútorozása zajlik, illetve az udvar rendezése és a tornaterem felépítése van hátra, mesélte Balázs-Bécsi Attila, aki szerint az utóbbi feladatokat az RMDSZ vállalta magára.

Bécsi Attila, aki szerint az utóbbi feladatokat az RMDSZ vállalta magára.

Az alapítványi elnök szerint a szamosújvári magyar iskola a térség legkorszerűbb és legfelszereltebb tanintéze- te lesz, valamennyi osztályban digitális táblák, kivetítők és modern bútorzat várja a helyi és a Mezőség különböző szórványtelepüléseiről érkező diákokat. „A magyar közösség ide jön haza, látja, hogy ez az övé. Ez a legnagyobb eredmény, amit el tudunk érni” – értékelte az alapítvány több mint húszéves szórványmentő tevékenységét Balázs-Bécsi Attila.

Elmondta, Szamosújváron jelenleg 453 magyar gyerek tanul, az óvodákban 101 kisgyerekekkel foglalkoznak, és a szórványoktatási program működtetői szerint a Téka, illetve a Válaszúton szórványkollégiumot működtető Kallós Zoltán Alapítvány révén a jövőben is biztosított az iskola fenntartásához szükséges gyermeklétszám. A 106 bentlakó ugyanis 30 különböző, többnyire Kolozs megyei szórványtelepülésről, illetve a Maros megyei Nagysármás szórványkollégiumából érkezik.

PAP MELINDA

Interjú Eperjessy Noémi marosvásárhelyi rajztanárral

A rajzórák fölöttébb szükséges voltáról

Kisiskolásoknak meghirdetett vetélkedőre kevés rajzoló vagy kézműveskedő gyerek jelentkezett. Akadnak tanítók, tanárok, akik a rajzórát kevésbé tartják fontosnak, helyette inkább maetantikát, románt vagy magyart tartanak. Sok gyerek tartja magát rajzból tehetségtelennek, ezért nem is szereti azt. Erről faggattuk Eperjessy Noémi rajztanárt.

esetleg kimondottan a kreativitásfejlesztésre fordítja. Ismerek olyan diákot, aki ötödik osztályban, amikor hozzám került, nem érdekelte, nem is tudta, hogy melyek a főszínek, tehát az alapszint hiányzott. De ez a tanítónőtől indult. Ismertem olyan diákot is, aki ötödik osztályban már tudta a hét ókori csodát. Sokat számít, hogy az óvó és a tanító néni hogyan kezeli ezt az órát, mennyire

Volt lehetőségem tanítani előkészítő osztályban, első, második, harmadik, negyedik osztályban – átadták nekem a rajzórát, így segített ki az iskola –, és azok a gyerekek csodákra voltak képesek. Észre lehetett venni, hogy a szaktanár milyen másként tud a gyerekekkel foglalkozni, mit tud nyújtani nekik e téren. Ezért is merem azt állítani, hogy kiskortól már fontos rajzolni tanítani a gyereket.

– *Hallunk olyat, hogy a gyerek nem szeret rajzolni. Ennek mi lehet az oka?*

– Talán volt egy rossz tapasztalata óvodásként vagy kisiskolásként, nem biztatták, alulértékelték, ami elvette a kedvét a rajzolástól. Én is tapasztaltam, megesett, hogy a diák azzal fogadott, hogy „én nem tudok rajzolni”. Mondtam, hogy olyan nincs. Valamit, valami szépet ki lehet hozni belőled, akkor ragasztasz, vágasz, lesz egy ötleted, az ötletet meg tudod magyarázni, dekoratív munkát készítesz. Észre kell venni azt a bizonyos pontot a gyermeknél, ahol megmutatkozik a kreativitás. Olyan technikát kell választani számára, ami által ki tud bontakozni, hiszen nem vagyunk egyformák, van, aki ragaszt vagy színez, vagy grafitceruzával rajzol. Tehát nem letörni kell és elvenni a kedvét, hanem keresni egy olyan típusú foglalkozást, ami számára a legmegfelelőbb. Visszatérek ugyanarra, hogy sok függ attól, hogy hogyan találja az óvónő, mert ha letörri, akkor ő eldönti magában azt, hogy ez neki nem sikerült, befordul önmagába, és nem is keresi tovább a lehetőségeket.

– *Fontos a rajzolás a gyerek szempontjából, hiszen sikerélményt nyújt, növeli az önbizalmat – hangsúlyozzák a pszichológusok. De erre mégsem fektet elég hangsúlyt a hazai oktatás.*

– Igazat adok a pszichológusnak vagy bárkinek, aki ezt állítja. Amikor nekirugaszkodunk valaminek, legyen ott a bátorítás. Ha nincs bátorítás, anélkül lehetetlen. Sőt van olyan, hogy megfogom a kezét a hatodik osztályos gyereknek, és

•Eperjessy Noémi rajztanár kisdíákjai körében

– *Mit gondol miért fontos az rajzoktatás?*

– Hozzájárul a gyerekek szépérzékének fejlesztéséhez. Ezt ha nem oktatjuk, akkor talán nem lenne rá lehetőség, hogy másként értékeljék azt, ami körülveszi őket. Persze nagyon sokat számít az is, hogy a gyerek honnan jött, milyen kapcsolatban van a családjával, kik a szülei, mivel foglalkoznak. De én mint rajztanár kötelességemnek érzem, hogy ezeket a dolgokat feltárjam.

– *Hogy látja, elég hangsúlyt fektet a mai oktatási rendszer a rajztanításra?*

– Nem. A gyerek egy-négy osztályban a tanító nénivel kezdi a rajzórát, ott nagyon fontos, hogy hogyan kezeli a tanítónő ezt az órát, mennyire „matekolja”, vagy más órát tart helyette,

nyire van tisztában azzal, hogy milyen fontos szerepe van ennek. Én mindent beleadok, ha a gyerekeknek nincsenek eszközeik, úgy indulok el, hogy bőröndnyi anyag van nálam: a ceruzát, papírt, festéket odaadom, hogy használja.

– *Ötödik osztályban mit kell tudnia egy gyereknek, melyek az elvárások?*

– Már nagyon jó lenne, ha ismerné a technikákat, a kompozíciószinteket, azt, hogy hogyan kell a színeket keverni, miket kell használni technikailag, milyen típusú ecseteket, melyek a jó típusú papírok, melyek a nem jó anyagok, hozzávalók, kellékek a rajzhoz. Ezek nagyon fontos dolgok, és az is, hogy miként kezelje ezeket.

Sok múlik azon, hogy korábban a pedagógus hogyan állt hozzá mindehhez.

megmutatom, hogy ezt így kell, és utána simán tudja másolni vagy folytatni akár. Bátorítás nélkül nem látja, hogy képes megtenni akár a fele útját is.

– *Tehetségtelennek tartják sokan magukat. Ez a tanár szempontjából mennyire fontos, hogy a gyerekek van-e rajzkészsége, tehetsége?*

– Fontos, hogy a gyerekek legyen tehetsége és esztétikai érzéke. De mivel olyan világot élünk, és én is olyan környezetben tanítok, ahol ketten-hárman-négyen vannak egy osztályban tehetségesebbek, akkor mit tehetnék, nekik beszéljek, velük foglalkozzam csak, a többinek meg mondjam azt, hogy úgysem tudnak semmit? Ezt nem tehetem, így nem lehet ezt kezelni. Az a legfontosabb, hogy átadjuk nekik az anyagot, megismertessük a technikátípusokkal, azt is kell mondanom a gyerekeknek, hogy van két kezük, ha nem tudnak két vonalat húzni szabad kézzel, van vonalzó, vannak különböző lehetőségek a mai világban, formák, kivágott, dekoratív vonalzótipusok, és azokkal alkossanak, találjanak ki valamit. Az esztétikai érzék fejlesztését lehet szorgalmazni. Lehet valakiből egy jó történész, nem kell festő legyen, lehet jó dekoratőr, aki egyszerűen csak irányítja a munkát. Nem ragaszkodom ahhoz, hogy mindenkiből Da Vinci, Picasso, Caravaggio legyen, nem, én ezt teljes mértékben tudom, sőt még magamról is, hogy nem erre kell törekedni.

– *A rajztehetség mikor mutatkozik meg?*

– Saját magamból kiindulva azt tapasztaltam, hogy nagyon-nagyon észre lehet venni, amikor a gyerek a részletekre figyel. Elsősorban ott indul el, egy gyönyörű lánc, egy ékszer, elkezdi mondani a szülőnek, hogy jaj de szép a papucsán az a kő, a vitrinben motoszkál, és onnan szed elő valami érdekességet, ami normális annak a felnőttnek, viszont a gyerek ilyen csecsebecsére felfigyel. Itt kezd elmozdulni az agya, és egy külön világ, hogy azokat a dolgokat, amelyek természetesen és beleolvadnak a környezetbe, ő kiszedegeti. És a színek. Tud választani, nem felel meg az, amit elé tesznek, például nem veszi fel azt, de van elképzelése, vagy azért, mert neki tetszik, mert látta valahol. Ilyen formában észrevehető, ha fejlett az esztétikai érzéke.

– *Ez visszafojtható azzal, hogy azt mondjuk neki, nem így kell, nem szép?*

– Sajnos itt sokan elrontják, a szülők, a nagyszülők vagy a környezet, a pedagógus, a tanár. A rossz ízlést vagy a jót nem azzal tanítjuk meg, hogy rászólunk. Hanem magyarázatot kell adni, hogy mik azok, amik között válogatnak. De vannak, akik nem is adnak választási lehetőséget, egyszerűen letorkollják a gyereket, beskatulyázzák, kijelentik, hogy ezt azért van így, mert én mondom, mert én jobban tudom, és akkor ennél tovább a gyerek már nem mer kezdeményezni.

Kiskorban a fantázia élenken működik: a gyerek lila fát fest, amit kinevet a szülő, ezzel is ártva a gyerekeknek.

Fontosnak látom, hogy hagyni kell a gyereket játszadozni a színekkel. Lehet, hogy nem lesz belőle képzőművész, de ki tudja fejezni magát. Elsősorban ezért fontos ez. A kommunikáció ott fog majd megmutatkozni, amikor a gyerek a színeket keresgéli és fest a papírlapon. Nem szabad korlátozni, mert az ő világában van piros póni és zöld hajú Barbie.

– *Ha a tanár felfedezi a tanítványában a tehetséget, milyen lehetőségei vannak annak továbbfejlesztésére?*

– A rajzóráimra kérek egy füzetet, ami nincs megvonala, az új tanítványaimtól azt, hogy hozzanak otthonról munkákat, bármit, ami őket foglalkoztatja, és akkor azokból én rájövök arra, hogy milyen felületen tapogatózik. Olyan eszközöket próbálok neki megmutatni, amit otthon is gyakorolhat. Ha felkérnek, hogy foglalkozzam még külön is vele, szívesen teszem, ott maradok még, és megmutatok bármit, ami az ő hatáskörébe tartozik, továbbfejlesztgetjük az adottságot, de léteznek a rajzkörök is.

– *Milyen vagy milyennek kell lennie egy mai rajzórának?*

– Témákra van bontva, elég szép a program. A gond azzal van, hogy mennyi időt szánnak rá, de végeredményben mindent megtanul a gyerek, a főszíneket, azok kezelését, kompozícióba foglalását. Sőt lesznek olyan szabad témák is, amikor ő rajzolhat akár egy élményt, akár egy olyan történetet, ami kedves számára, vagy a szívét nyomja.

– *Könyvet jelentetett meg a rajzoktatásról. Mi ennek a lényege?*

– Amikor felkértek, hogy kiskorában tanítsak, két-három évig

feladatlapokat készítettem, és folyamatosan rajzoltam a táblára. Az egyik kisdíák megkért szépen arra, hogy rajzoljak a rajzlapjára. Így született az ötletem, hogy mi lenne, ha a következő héttől vinnék egy feladatlapot, amelyre én is rajzoltam valamit, és ők folytatják. Ez bevált, jó két-három évig dolgoztunk ezeken a feladatlapokon, és persze módszertanilag megköveteltem a lépéseket. Három év után egy tanító néni elkérte a dossziét, amiben felgyűltek a feladatlapok, egy másik tanítónő pedig figyelmeztetett, hogy ez egy kész könyv, és ilyen könnyen ne adjam ki a kezemből. Aztán arra is kértek, hogy tartsak egy bemutatót, hogy hogyan kell használni azokat a lapokat, hiszen van egy logikája, egy felépítése az egésznek. Nos kezdtem gondolkodni, és elhatároztam, hogy kiadom, készítek hozzá borítót, és írok hozzá módszertant. Így született meg a *Rajzoljunk együtt!* című könyv, amelynek a lapjai, abból kiindulva, hogy ez rajzkönyv is, spirállal vannak összekötve. Valamikor én is elkértem édesanyámtól a rajzaimat, azt sem tudta, hogyan szedegesse össze, így támadt az az ötletem, hogy milyen jó dolog, ha a gyerek felnő és ott van egy komoly kis albuma különböző témákkal, amely össze van kötve egy helyen. Vastag, 180 grammos papírok, lehet rá mindent készíteni megadott témák szerint.

– *Milyen korosztálynak szánta a kiadványt?*

– Amikor a feladatlapokat készítettem, összegyűlt száz feladatlap, különböző technikákat alkalmaztam a különböző korosztályoknak. De a könyv már 3 éves kortól használható. Olyan feladatlapokat lehet kidolgozni belőle, ami annak a bizonyos korosztálynak felel meg.

– *Nagyon szerették Szilágy megyében, ahol eddig tanított, nemrég Marosvásárhelyre költözött, itt is hamar megkedvelték. Mi lehet ennek a titka?*

– Igen, ez nagyon érdekes. A valóság az, hogy nem félttem. Nem is tudom, mitől kellene félnem. Amikor gyerekek között vagyok, mindegy, milyen iskolában, milyen városban, a rajz által nagyon jól lehet kommunikálni.

ANTAL ERIKA

Lecke „szülőségből” a fiamtól

Szülőnek lenni nehéz feladat, ráadásul sehol sem tanítják – úgy tűnik, nem lehet erről eleget írni. De nézzük csak, hogyan is válik valaki szülővé? Itt első-sorban nem a biológiai, hanem a lelki, szellemi, társadalmi folyamatokra gondolok. Először is a „szülőcsemete”

mert az általa tapasztalt sémákat követi, de azért sem, mert próbál újítani rajta. Ezért nem tartom szerencsésnek, amikor a hatalom a törvény erejével próbál beleszólni a szülői „jogkörök” gyakorlásának mikéntjébe és hogyan-jába. Nem, nem az ördög ügyvédje

el szüleitől egy ártatlan és gyanútlan csacsogás miatt.

Igen, hajdanán nekem is eljárt a kezem – nem vagyok rá büszke, de nem is szégyellem – olyan esetekben, amikor az anyaságomban „belezsibbadva” elfogyott a cernám s főleg az érvem. Ilyenkor hamarabb lehetett egy fenékre legyintéssel nyomatékosítani, hogy nem tetszik, amit épp művel vagy nem művel a fiam. Hangsúlyozom, a fiam, mert a lányom már abba a szerencsés helyzetbe született, hogy amikor ő próbálgatta tűrőképességem határait, már nem használtam szülői autoritásom nyomatékosítására a fenékre legyintés módszerét. Nem, mert a fiam megnevelt. Az akkoriban alig ötéves, okos kisfiam egy napon azzal az „indítvánnyal” állt elő, hogy „kössünk meg nem támadási szerződést”. A kifejezést bizonyára hallotta valamelyik felnőttől, és az értelmét is megérdeklődhette, mert pontosan tudta, mit akar elérni. Elmondta, neki nagyon rosszul esik, ha a fenékre legyintünk, ha szerintünk valami rosszat tesz, mert igazából még mindig nem tudja, mit tartunk mi rossznak vagy jónak. Egyszerűen próbálkozik, hogy bizonyos dolgot tehet, vagy sem. Javasolta, hogy ilyen esetekben, egyszerűen közöljük vele, hogy nem tetszik, amit tesz, és találjunk ki közösen valami büntetést számára arra az esetre, ha netán ismétlődne a dolog. Mondanom sem kell, a módszert a lányomnál már rutinosan alkalmaztam, és mindkét gyermekem megérte a felnőttkort különösebb lelki sérülések nélkül. De a módszerre soha nem jöttem volna rá magamtól, s kevés a valószínűsége annak is, ha olvasok róla valahol, netán valaki tanácsolja, alkalmazni fogom. Kellett ehhez az én okos kisfiam is.

Épp ezért találok hatásági túlkapásnak azt az intézkedést, amit a Norvégiában élő Bodnari család szemben fogatosítottak. S csak halkan kérdeem: mi okozott nagyobb sérülést a gyerekeknek, az, hogy elszakították szüleiktől, vagy az az atyai pofon, ami vagy elcsattant, vagy sem?

- „Nem lenne-e jobb hagyni, hogy a dolgok természetes rendje szerint rendeződjön egy-egy szülő-gyermek konfliktus?”

beleszületik egy családba, ahol egy szűk közösség – anya, apa, nagyszülők, testvérek – próbálja egyengetni az útját az élet útvesztőiben. Ám nemcsak a család egyengeti a szülővé csepere-dő emberke sorsát, hanem a barátok, az iskola, a szomszédok, vagyis a társadalom mindazon szereplői, akikkel bármilyen kontaktusba kerül az illető. A „szülőpalánta” aztán idők múltával, amikor már ő is nagy lesz, próbálja azokat a mintákat, kliséket alkalmazni, amiket a saját szüleitől látott, illetve a társadalom többi szereplőinél tapasztalt. De az is megtörténhet, hogy éppen ezen benyomásai hatására megpróbál merőben más irányelveket, szabályokat felállítani az általa tapasztaltaknál ugyanabból a célból, hogy saját gyermeke sorsának alakulását a lehető legjobb irányba terelje. Ráadásul nem lehet éles határvonalat húzni a helyes és helytelen szülői magatartás között, és nem lehet elítélni senkit sem azért,

akarok lenni, mert igenis hasznosnak tartom, ha a hatóság – például gyámhatóság – próbál valami megoldást találni olyan szélsőséges szülői magatartások esetében, amikor egy gyerek normális fejlődése, ne adj Isten, élete forog kockán. De hol van a határ, egyáltalán lehet-e határvonalat húzni egy erős érzelmek és szoros kötelékek által „működő” rendszerben, mint a család, mi számít törvénybe ütközőnek, és mi nem?! Keresztre kell-e feszíteni azt a szülőt, akinek néha eljár a keze, és egy atyai pofonnal próbál nyomtétot adni intelmeinek? Nem lenne-e jobb hagyni, hogy a dolgok természetes rendje szerint rendeződjön egy-egy szülő-gyermek konfliktus? Mert igen, kiver a hideg veríték, ha arra gondolok, hogy fiatal anyaként rám is lesújthatott volna a törvény szigora, ha történetesen Norvégiában élek, és történetesen érvényben van az a törvény, amelynek erejével utóbb öt gyermeket szakítottak

JÁNOSSY ALÍZ

Magyari: élni kell az óvodai támogatással

A kormány döntése értelmében mintegy 111 ezer 3 és 6 év közötti, hátrányos helyzetű családból származó gyerek részesülhet támogatásban a Minden gyereket az óvodába program keretében, hívta fel a magyar családok figyelmét Magyarai Tivadar, az RMDSZ októráért felelős ügyvezető alelnöke. Mint rámutatott, a jogszabály szerint 50 lej értékű szociális jegyet kapnának azok a családok, amelyeknek az egy főre eső jövedelmük kevesebb mint havi 284 lej, és igazoltan óvodába jártatják gyermekeiket. „Felhívjuk a magyar családok figyelmét, és bátorítjuk őket, hogy használják ki a támogatás adta lehetőséget. A kezdeményezés jó, és ösztönzően hat azokra a szülőkre, amelyek nem engedhetnék meg maguknak, hogy gyermekeiket óvodába jártassák” – nyilatkozta Magyarai Tivadar. Az ügyvezető alelnök kiemelte, hogy a hátrányos helyzetű családból származó gyerekek havonta, szeptembertől júniusig, kaphatják meg azt az utalványt, amelyre szüleik élelmiszert, tisztálkodási szereket, ruházatot és tanszereket vásárolhatnak. A szülők kérvényezés, illetve nyilatkozattétel útján juthatnak hozzá a támogatáshoz. Ennek folyósítási feltételei között azonban az is szerepel, hogy az óvodás igazolt és igazolatlan hiányzásai nem haladhatják meg havonta a tanítási napok felét, hívta fel a figyelmet az oktatási szakember. Magyarai Tivadar szerint a kezdeményezés egyértelműen jó, de úgy véli, további kérdéseket vet fel az, ha a havi 50 lej csábítására azok is megjelennek az óvoda kapujában, akik eddig nem jártak. Úgy vélte, ez nagyban befolyásolhatja a magyar óvodai oktatás jelenleg is nehéz helyzetét, hiszen az RMDSZ kimutatásai szerint nincs elég hely arra, hogy a három-hat év közötti gyermekeket lakhelyük közelében maradéktalanul magyarul taníttassák szüleik. Előre borítékolható, hogy lesznek kisebb települések, ahol a segílyt nem fogják tudni igénybe venni a családok, mert egyszerűen nem lesz óvodai hely, vélte. „Az RMDSZ ezekre a problémákra mindig rámutatott, valahányszor a román hatóságok körében arról kezdtek élénken beszélni, hogy legyen kötelező az óvodai oktatás, vagy igyekeztek valami gyors megoldással az óvodák egyéb hiányosságairól elterelni a figyelmet. Az óvodai rendszer tipikus

szerkezeti problémákkal küzd: miközben kisebb településeken gyermekhiány miatt évente megyénként tucatnyi óvoda szűnik meg, máshol nincs elég óvoda, illetve nem ott van, ahol a gyermek lakik. Ezeket a problémákat mindenképp meg kell oldania a kormánynak” – hangsúlyozta az oktatásért felelős ügyvezető alelnök.

Sportosztályt indítanak Karcfalván

Felülvizsgálja korábbi elutasító álláspontját és fontolóra veszi egy sportosztály indítását a karcfalvi 5–8. osztályos iskolában a Hargita megyei tanfelügyelőség, jelentette ki Görbe Péter január 25-én a prefektusi kollégium soros ülésén. A főtanfelügyelő Borboly Csaba megyei tanácselnök felvetésére reagált, aki ismételten szorgalmazta a lépést. A megyei előljáró azzal indokolta a felsíki sportosztály létesítésének szükségességét – amit már több alkalommal is javasolt a főtanfelügyelőnek –, hogy a gyerekeknek így esélyt biztosítanak az itthon maradásra, a tehetséges jégkorongozóknak nem kell Magyarországra menniük előmenetelük érdekében. Borboly Csaba elmondta, az utóbbi időben jó együttműködés alakult ki a megyei tanács, a tanfelügyelőség, a prefektusi hivatal és a vállalkozói szervezetek között az önkormányzat beruházásvonzási irodájának köszönhetően, amit szerinte a főtanfelügyelő építő hozzáállása is igazol. Az ülés napirendi pontjai között szerepelt a 2016–2017-es beiskolázási terv is, így került terítékre a sportosztály és a szakoktatás kérdése. Borboly Csaba rámutatott, hogy a szakoktatást a helyi vállalkozók is támogatnák. Lehetőségeikhez mérten anyagilag is hozzájárulnának ehhez, illetve saját vállalkozásuknál biztosítanák a szakmai gyakorlat lehetőségét. A munkáltatóknak is érdekük a jól működő szakképzés, hogy a piaci igényeknek megfelelő szakemberek kerüljenek ki az oktatási rendszerből, mutatott rá. Hozzátette, hogy sok a tennivaló az érettségi kapcsán is, hiszen Hargita megyében növelni kell a sikeresen érettségizők arányát. Mint kifejtette, a sikertelen érettségi elvándorláshoz vezet, amit mindenképpen csökkenteni kell. Ezért is fontosak a szakiskolák, hogy a sikertelen érettségi utáni munkanélküliség helyett szakmát tanuljanak a diákok, legyen lehetőségük

ittthon elhelyezkedni, és ne az elvándorlásban lássák az egyetlen kiutat, hangsúlyozta Borboly Csaba.

Közzölték

az országos tesztek időpontját

Nyilvánosságra hozta az oktatási minisztérium az országos tesztek időpontját, a második, negyedik és hatodik osztályos diákoknak május második és június első felében kell megjelenniük a szintfelmérőkön. A hatodikosok május 23-án nyelv és kommunikációból, 24-én matematika és természettudományokból írnak dolgozatot. A negyedikesek május 30-án román nyelvből, 31-én matematikából, míg június 2-án magyar nyelvből vizsgáznak. A magyar tagozatos második gyerekek román nyelvű írás- és olvasáspróbája június 7-én zajlik, 8-án matematikából, 9-én anyanyelvi íráskészségből, 10-én anyanyelvi olvasásból mérik fel tudásukat. A szaktárca ugyanakkor nem módosította az országosan egységes felmérők lebonyolítására vonatkozó módszertant, csak az időpontok változtak. A dolgozatokat az adott iskola pedagógusai javítják, a tesztekre pedig – akárcsak eddig – a nemzetközi szintfelmérők szerkezete jellemző. Görbe Péter Hargita megyei főtanfelügyelő szerint a felmérők egyik célja felkészíteni a tanulókat a későbbi, komolyabb vizsgákra, a szaktárca ugyanakkor összesíti az eredményeket, és statisztikák révén próbál rávilágítani a hazai oktatási rendszer jelenlegi állapotára. A főtanfelügyelő arra is felhívta a figyelmet, hogy a felmérők eredményét nem írják be a naplóba, és nem is teszik közzé. Az oktatási tárca honlapján egyébként arról is tájékoztatta az érdekelteket, hogy a nyolcadikosok számára február 22–24. között szervezik meg az országos próbavizsgát, míg a tizenegyedikesek és tizenkettedikesek március 7–10. között vesznek részt a próbaérettségben.

Átláthatóvá tennék az iskolai költségeket

A romániai iskoláknak saját hirdetőtábláikon és honlapjuk főoldalán is közzé kell tenniük a bevételeikről és kiadásairól szóló jelentést, utasította a tanintézeteket az oktatási minisztérium. Adrian Curaj tárcavezető szerint az intézkedés az átláthatóság kedvéért van szükség. A bevételek és kiadások közzétételével ugyanakkor az iskolák kifejezhetik tiszt

teletüket azok iránt, akik támogatták az intézményt, legyen az magánszemély, a szaktárca vagy akár az Európai Unió, mutatott rá az intézkedés egy másik vetületére a miniszter.

Miniszteri rendelet

a kisebbségi osztályok létszámáról

Az általános és a kisebbségi oktatásra vonatkozó rendelkezéseket, az iskolahálózat működésére és a beiskolázási számok meghatározására vonatkozó előírásokat is tartalmazza az a miniszteri rendelet, amelyet a szaktárca illetékes főosztálya januárban miniszteri körlevélben juttatott el a megyei tanfelügyelőségeknek. A rendelet 8. cikkelyének 8. pontja előírja, hogy az 1–8. osztályos iskolákban az osztályokban legkevesebb 12 diák kell legyen, amennyiben pedig ennél kevesebb tanulót írtattak be, a végső döntést a minisztérium kisebbségi államtitkársága hozza meg. A rendelet további intézkedéseinek értelmében, ha egy iskolában olyan elemi vagy 5–8. osztály található, amelyikben nincs meg az előírt minimális diáklétszám, a működésére vonatkozó jóváhagyáshoz az iskolák a megyei tanfelügyelőséghez fordulhatnak, ahol összesítik a kéréseket, majd továbbítják a szaktárca kisebbségi államtitkárságára jóváhagyás végett. „Ami az iskolahálózat működésének további kérdéseit illeti, felhívjuk az iskolák vezetőinek figyelmét a miniszteri rendelet 20/g cikkelyének előírásaira, miszerint az iskolahálózatot a helyi önkormányzatok határozzák meg és tartják fenn. A megyei tanfelügyelőségek csak láttamozzák a hálózati és beiskolázási terveket” – hangsúlyozta Király András, a nemzeti kisebbségek oktatásáért felelős államtitkár. A tanügyi törvény értelmében a kisebbségi oktatásban egyébként eddig is engedélyezték a 12-es létszám alatti osztályokat, azonban a gyakorlatban többször is előfordult, hogy a tanfelügyelőségek a megengedő jogszabály ellenére sem hagyták jóvá az illető osztályokat, illetve kevesebb tanuló esetén elutasították a kérést anélkül, hogy továbbították volna azt a szaktárca illetékes főosztályahoz.

Béremelést kérnek a szakszervezetek

A jelenlegi minimálbér, 1050 lej másfél-szeresét kellene kapniuk alapfizetesként

a kezdő tanároknak – javasolja a Szabad Tanügyi Szakszervezetek Szövetsége (FSLI). A *Mediafax* hírügynökség szerint a szakszervezeti tömb az új bérezési törvényben a középiskolai végzettséggel rendelkező tanítóknak a kezdő tanári fizetés 80 százalékát biztosítaná. Az érdekvédelmi szervezet, amelynek országszerte több mint 178 ezer, közoktatásban dolgozó tagja van, úgy véli, el kell törölni a közalkalmazottak bérei közötti szakadékat. Mint rámutatnak, valamennyi kategória bérét annak függvényében kellene kiszámolni, hogy milyen fontos szerepet tölt be a társadalom fejlődésében. „Tény, hogy a tanügy az a stratégiai terület, amelytől egy ország jövője függ. Sajnálatos módon Romániában ezt a szektort mellőzték az elmúlt 26 évben, aminek meg is látszik az eredménye” – mutat rá közleményében az FSLI. Mint írják, jelenleg, a 25 százalékos béremelést követően egy kezdő tanári fizetés 1100 lej, míg egy, a pályafutása vége felé közeledő pedagógus 2400 lej keres, ami a szakszervezet szerint „kínos”.

Népszerű a vallásoktatás Háromszéken

A háromszéki diákok 91,73 százaléka kérte az idei tanévben a vallásórát, de már a következő iskolai évre is megkezdtek az igénylések begyűjtését. Ugyanis, a tanintézetek vezetőinek indoklása szerint már a pedagógusok versenyvizsgája, az áthelyezések előtt tudni kell, hogy a különböző felekezetű vallásatanárok hol, illetve hány csoportban, osztályban fognak tanítani szeptembertől. Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő szerint a kérelmezők magas aránya egészséges, keresztény magatartásra vall. Az oktatási minisztérium tavaly tanév közben módosította a szabályozást, így 2015 márciusától azoknak a szülőknek kell kérést benyújtaniuk az iskolában, akik szeretnék, hogy gyermekük részt vegyen a vallásórákon.

Késik a nagyenyedi kollégium felújítása

Tovább késnek a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium 2012 óta tartó felújítási munkálatai, a késlekedés pedig csődbe viheti a Fehér megyei kisváros önkormányzatát, számolt be a *maszol.ro*. Ha a kivitelező június 30-ig képtelen befe-

jezni a munkálatokat, Nagyenyednek közel 23 millió lejes támogatást kell visszafizetnie az Európai Uniónak. A késések miatt 2,4 millió lejt már így is a 23 ezer lakosú városnak kell előteremtenie a saját költségvetéséből. A dél-erdélyi szörvány egyik legjelentősebb magyar iskolájának az épületeit 2004-ben szolgáltatták vissza a református egyháznak. A kollégium felújításához az önkormányzat pályázott EU-forrásokra, és ellentételezéseként 25 évre bérmentes használatra megkapta az egyháztól az iskolaépületet. A 2012-ben indult projekt nemcsak a több száz éves épület együttes teljes körű felújítására, hanem az iskolai felszerelés beszerzésére, számítógépek és interaktív oktatási eszközök megvásárlására is kiterjed. Az EU lehetővé tette, hogy Románia 2015 végéig számoljon el a 2007–2013-as költségvetési ciklusban elnyert támogatásokkal, és a múlt év végi határidő után további fél év haladékat adott a támogatott projektek befejezésére. A 2016-ban elvégzett munkálatok költségeit azonban már maguknak a pályázóknak kell állniuk. Ha június 30-ig sem sikerül lezárni a pályázatot, a teljes támogatást vissza kell fizetni. Kerekes György nagyenyedi városmenedzser úgy vélte, hogy a teljes összeg visszafizetése a kisváros csődjét jelentené. A román törvények szerint a felújításra kiírt közbeszerzés győzteseként azt a vállalatot kellett kihirdetni, amely a legalacsonyabb áron vállalta a munka elvégzését. A késést az okozta, hogy a nagyenyedi műemlék épület felújítását egy út- és hídépítő cég nyerte meg, mely egy – a műemlék-restaurálásokban jártas – jászvásári cég felügyelete alatt dolgozott. Hátravan még az udvar kialakítása, a Bagolyvárként ismert egykori fiúkollégium épületének padlózása és csempézése, a fürdőszobák és a villanyhálózat beszerelése, valamint az osztálytermek kialakítása és felszerelése. Ezek mellett lambéria- és színpadfelújításra van szükség a díszteremben is. A hátralévő munkák a teljes felújítás nyolc százalékát teszik ki. Szócs Ildikó iskolaigazgató a portálnak elmondta: sokkal gyorsabban is mehetett volna a munka, ha a felek nem mutogatnak folyamatosan egymásra a menet közben felmerült problémáknál.

P. M.